

Investeringer i en god fremtid

Fakta og tall 2018

Konsernresultat, NOK mill

3 158

Egenkapitalavkastning

13,7%¹⁾

Solvensmargin

173%

NOK mrd investert i fossilfrie fond

68

Midler til forvaltning, NOK mrd

707

Midler til forvaltning screenet for bærekraft

100%

1) Etter skatt, justert for amortisering av immatrielle eiendeler.

Investeringer i en god fremtid

Odd Arild Grefstad
Konsernsjef

2018 ble et godt år. Storebrand leverte gode resultater og tok steg på veien mot å bli et sparekonsern i verdensklasse. Vi gjennomførte en vellykket integrering av SKAGEN og Silver i konsernet, utforsket og videreutviklet våre bærekraftige investeringer og gikk i tett samarbeid med fintechselskapet Dreams. Soliditeten ble styrket og utbyttet til aksjonærene økte. Samtidig opplevde finansmarkedene turbulens på tampen av året, i et noe usikkert makroøkonomisk bilde.

I 2018 presenterte Storebrand ambisjonen om å bygge et sparekonsern i verdensklasse, støttet av forsikring. Ambisjonen bygger på vår posisjon innen bedriftsmarkedet, som ledende leverandør av norsk tjenstepensjon og en offensiv utfordrer i det svenske markedet. Målet er å skape kundeopplevelser i verdensklasse innen våre kjerneområder sparing og pensjon. Vår drivkraft er å gi våre kunder en fremtid å glede seg til, ved å hjelpe dem å sikre sin nåværende og fremtidige økonomi. Folk lever lenger og kan fremover vente seg mindre pensjon fra det offentlige. For våre kunder er det derfor nødvendig å spare mer i årene som kommer.

For å nå målene vi har satt oss må vi forstå våre kunders behov, og sikre et godt samspill mellom det digitale og menneskelige. Som organisasjon må vi bli enda mer smidig, med tempo i tilpasning og utvikling av nye løsninger, og et sterkt fokus på kundene. I 2018 opprettet vi derfor flere tverrfunksjonelle team med stor handlefrihet. Teamene definerer, prioriterer og utvikler digitale løsninger og tjenester. I 2018 inngikk vi også flere fintech-samarbeid, blant annet som deleier og partner i spareappen Dreams. Gjennom forståelse for adferdspsykologi gjør Dreams digital sparing enkelt og morsomt.

I Norge leverte spare- og forsikringsområdet sterke operasjonelle resultater. Også i Sverige la vårt datterselskap, SPP, bak seg et meget godt år, med sterk premievekst og positiv flytting av sparemidler til selskapet. I 2019 har SPP som mål å levere tosifret vekst og forsterke sitt digitale forsprang. I Norge vil Storebrand bygge fremtidens spareplattform som støtter vekststrategien. Vi investerer over 400 mil-

lioner kroner i revitalisering og fornyelse av flere av våre digitale plattformer i 2019. Konsernet skal vinne markedet for Egen pensjonskonto, hvor kundene kan samle all innskuddspensjon fra både nåværende og tidligere arbeidsgivere. Myndighetene arbeider med endelig utforming av ordningen, men Storebrand skal uansett tilby fremtidsrettede og enkle digitale løsninger.

Storebrand gikk ut av 2018 med rekordsterk soliditet og likviditet. Solvensmarginen er på 173 prosent. Både drifts- og finansresultatet økte sammenlignet med året før. Økningen er drevet av sterk vekst innen sparing og forsikring kombinert med sterk kostnadsdisiplin i konsernet. Samlet gir dette styret anledning til å øke utbyttet til 3 kroner per aksje.

Oppkjøpene av SKAGEN og Silver er en sentral del i sparestrategien. Et imponerende lagarbeid ble lagt ned i konsernet gjennom 2018, da selskapet ble tatt inn i Storebrandfamilien. SKAGEN komplementerer og bredder Storebrands investeringstilbud og kundemasse. Arbeidet fortsetter inn i 2019, blant annet ved styrket satsning på internasjonal distribusjon av fondsløsninger. Her har vi stor nytte av SKAGENs nettverk og tilstedeværelse i europeiske markeder.

Vår drivkraft om å skape en fremtid å glede seg til handler også om å jobbe for å nå FNs bærekraftsmål. I kjernen av vår sparestrategi ligger bærekraftige og samfunnsansvarlige investeringer. Blant annet støtter vi opp under FNs Global Compact, verdens største initiativ for næringslivets sam-

funnsansvar. Som Norges største private kapitalforvalter er vår viktigste påvirkning på FNs bærekraftsmål knyttet til hvordan vi investerer de over 700 milliarder kronene vi forvalter.

FNs klimapanels rapport i 2018 ga oss en ubehagelig påminnelse om de store klimautfordringene vi står overfor – og som påvirker hvilke valg vi som investor bør ta på kort, mellomlang og lang sikt. Finansbransjen er en viktig bidragsyter i arbeidet med å begrense global oppvarming, og vi har en tydelig strategi om å investere gjennom egne, spissede fond i selskaper som leverer klimaløsninger. Aller viktigst er det likevel at vi har strenge kriterier for miljø, klima og bærekraft for alle investeringene våre.

"Vår drivkraft er å gi våre kunder en fremtid å glede seg til, ved å hjelpe dem å sikre sin nåværende og fremtidige økonomi."

Hele Storebrands portefølje blir regelmessig screenet etter bærekraftskriteriene våre. Ved utgangen av 2018 var 171 selskaper ekskludert med utgangspunkt i Storebrand-standarden. Gjennom fjoråret hadde vi eierdialog med 314 selskaper. Vi har bransjens strengeste policy for utelukkelse av kull, og strammer nå ytterligere inn med mål om å være ute av alle selskaper som har mer enn 5 prosent av sin inntjening fra kull¹⁾ innen 2026.

I 2018 lanserte vi også tre skreddersydde investeringssporteføljer under konseptet 'bølge', som kun investerer i selskaper som bidrar til å løse vår tids største utfordringer innen fornybar energi, likestilling og fremtidens byer. Framover skal vi fortsette å søke nye investeringsmuligheter som bidrar til bærekraftige løsninger. Samtidig skal vi utøve aktivt eierskap gjennom stemmegivning og dialog med selskaper - blant annet for å påvirke dem til å redusere CO₂-utslipp fra egen virksomhet. Bærekraft handler ikke bare om samfunnsansvar, det er også god butikk. Penger plassert hos oss, enten i spare- og pensjonsprodukter, forsikring eller bank, skal jobbe for kunden, og de skal jobbe for klode og samfunn. De skal være **Gode Penger**.

Odd Arild Grefstad

1) Vi er allerede ute av alle selskaper som har mer enn 25 prosent av sin inntjening fra kull.

Viktige hendelser 2018

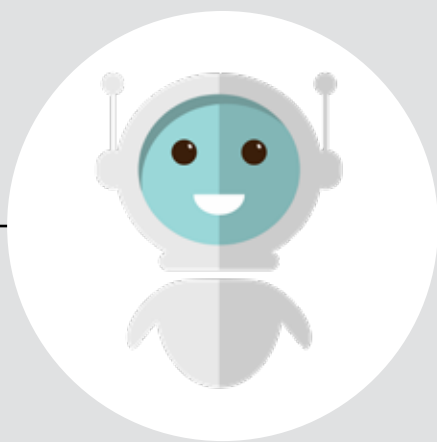

Q1: Jan - Mars

- **Storebrand kjøpte opp de resterende 9 prosent** av aksjene i SKAGEN AS og eier nå selskapet 100 prosent.
- **Storebrand vant anbudskonkurransen** etter at Silver var satt under offentlig administrasjon i 2017. 16 000 kunder med 24 500 kontrakter og NOK10 milliarder i midler til forvaltning flyttet til Storebrand.

Q2: April - Juni

- **Lansering av Bølge:** Spisse porteføljer der kunden investerer i selskaper som jobber med å løse vår tids største utfordringer innen likestilling (bærekraftsmål 5), klima (bærekraftsmål 13) og fremtidens byer (bærekraftsmål 11).

Q3: Juli - Sep

- **Storebrand ble medeier i det svenske fintech-selskapet Dreams** og lanserte spare-applikasjonen Dreams i det norske markedet.
- **SKAGEN AS** lanserte **Norges største fondsplattform for ASK**, cirka 600 fond på en plattform.
- SPP lanserte **pensjonsroboten Gajda**, et digitalt verktøy som guider de ansatte gjennom pensjonens ulike deler og hjelper dem å ta riktig beslutning basert på livssituasjon.

Q4: Okt - Des

- **Null kull innen 2026:** Storebrand lanserte endringer i sin investeringspolicy for kull, og vil med det være ute av kullindustrien innen 2026.
- **“Årets håndtrykk” 2018:** Matsentralen mottok Storebrands bærekraftpris under konferansen “Kloden vår”.
- **Google Pay:** Storebrand lanserte Google Pay for enkel, rask og trygg mobilbetaling.
- **Markedskampanjen med den rosa pensjonssparegrisen så dagens lys.** Oppfordringen til det norske folk om å sjekke sitt pensjonstall for å se hvor mye de har i sparegrisen ble tatt vel imot i markedet.
- **SPP lanserte Sveriges første heldigitale tjenestepensjonstilbud.** En ny IT-plattform og nye digitale verktøy gjør at bedrifter får en behovstilpasset pensjonsplan uten manuelt arbeid.

Innholdsfortegnelse

Innledning

- 2 Fakta og tall 2018
- 4 Konsernsjefen har ordet
- 8 Viktige hendelser 2018

1. Dette er Storebrand

- 14 Om Storebrand - Vår visjon og drivkraft
- 15 Organisering
- 16 Konsernledelsen
- 20 En bærekraftig strategi
- 22 Bærekraftinitiativ vi støtter

2. Finanskapital og investeringsunivers

- 26 Leverer avkastning til eiere
- 27 En pådriver for bærekraftige investeringer
- 30 Storebrands arbeid med klimarisiko
- 32 En aktiv eier
- 34 Nøkkeltall

3. Kunde- og samfunnsrelasjoner

- 38 Sparing hele livet
- 40 Engasjerende, relevant og ansvarlig kunderådgivning
- 42 Digital tillit
- 43 Enkle og digitale kundeopplevelser
- 23 Nøkkeltall

4. Mennesker og systemer

- 48 En kultur for læring
- 49 Engasjerte og modige medarbeidere
- 50 Mangfold og like muligheter
- 52 Gode miljø- og arbeidsforhold i hele verdikjeden
- 53 Orden i eget hus
- 53 Nøkkeltall intern drift
- 54 Nøkkeltall Mennesker og systemer

5. Aksjonærforhold

- 56 Aksjonærforhold

6. Eierstyring og selskapsledelse

- 62 Konsernstyret
- 65 Utvalg og komiteer
- 66 Selskapene i Storebrand
- 68 Eierstyring og selskapsledelse

7. Årsberetning

- 78 Strategiske hovedtrekk
- 82 Konsernets resultat 2018
- 88 Kapitalforhold, rating og risiko
- 91 Regulatoriske endringer
- 94 Organisasjon, arbeidsmiljø og kompetanse
- 96 Eierstyring og selskapsledelse
- 97 Offisielt regnskap Storebrand

8. Regnskap og noter

- 100 Regnskap og noter, Storebrand Konsern
- 182 Regnskap og noter, Storebrand ASA
- 200 Revisors beretning

9. Data bærekraft-rapportering

- 208 Definisjoner nøkkeltall
- 210 Vesentlighetsanalyse og GRI-indeks
- 218 Revisors uttalelse – bærekraft

Dette er Storebrand

Storebrand jobber for en fremtid å glede seg til, gjennom å levere bedre pensjon - enkelt og bærekraftig.

- 14 Om Storebrand - Vår visjon og drivkraft
- 15 Organisering
- 16 Konsernledelsen
- 20 En bærekraftig strategi

Om Storebrand

Vår visjon og drivkraft

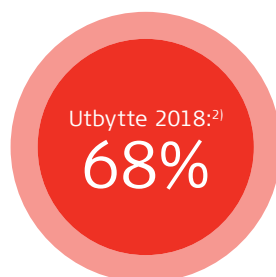
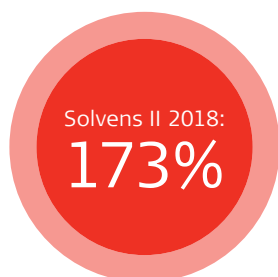
Vårt formål er å jobbe for en fremtid å glede seg til, gjennom å levere bedre pensjon – enkelt og bærekraftig. Vi har vært til stede i folks liv i over 250 år. I dag er vi Norges største private kapitalforvalter, med over 700 milliarder kroner investert i selskaper verden rundt. Når over 1,8 millioner nordmenn og svensker plasserer sine sparepenger hos oss¹⁾, forplikter det. Vi skal forvalte pengene på en lønnsom måte, slik at drømmen om en god pensjonisttilværelse blir oppfylt. Men pengene skal også forvaltes på en bærekraftig måte, slik at fremtidens generasjoner har noe å glede seg til. Innenfor bærekraftige investeringer skal vi være en modig veiviser og et forbilde for andre investorer.

Vår visjon er enkel, og gir et tydelig signal om at kundenes tilfredshet er aller viktigst: Våre kunder anbefaler oss.

Vi tilbyr produkter innen pensjon, sparing, forsikring og bank til privatpersoner, bedrifter og offentlige virksomheter.

Vår visjon er enkel, og gir
et tydelig signal om at
kundenes tilfredshet er
aller viktigst:
Våre kunder anbefaler oss.

Avkastning på egenkapital

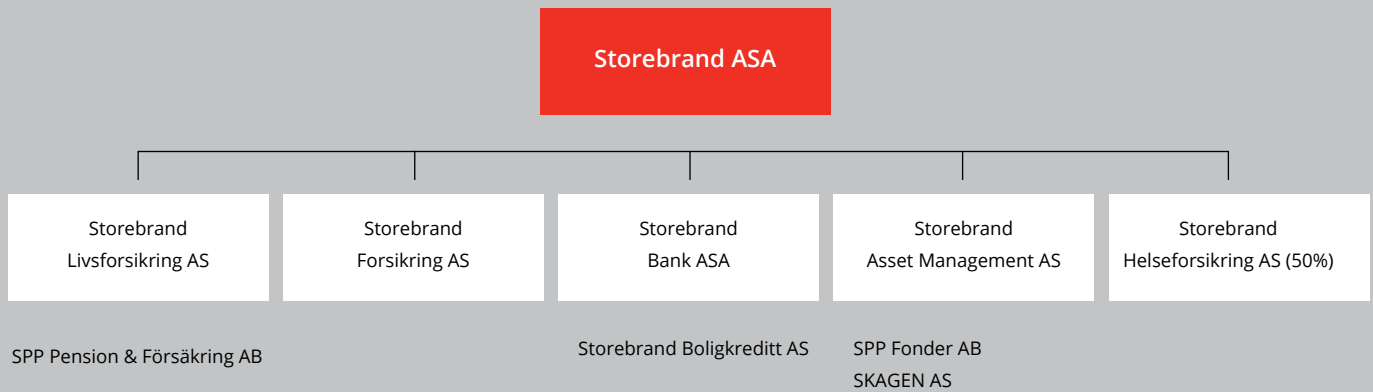

1) Inkludert SKAGEN og SPP.

2) Justert for ekstraordinær skatteinntekt som kommunisert i børsmelding 15. januar 2019.

Organisering

Juridisk struktur (forenklet)

Forsikring

- Helse, skade og gruppe-livsforsikring
- NOK 4,4 mrd i premie-inntekter

Kapitalforvaltning

- NOK 707 mrd i forvaltningskapital, hvorav 33% fra eksterne kunder
- 100% av kapitalen er investert i ihenhold til Storebrands bærekraftstandard

Pensjon og Sparing

- 40.000 bedriftskunder
- 2 mill privatkunder
- NOK 450 mrd forvaltet, hvorav 40% Unit Linked

Nettbank

- Ren nettbank – ingen filialer
- NOK 47 mrd. i utlån

Rapporteringsstruktur

Konsernet er delt inn i segmentene

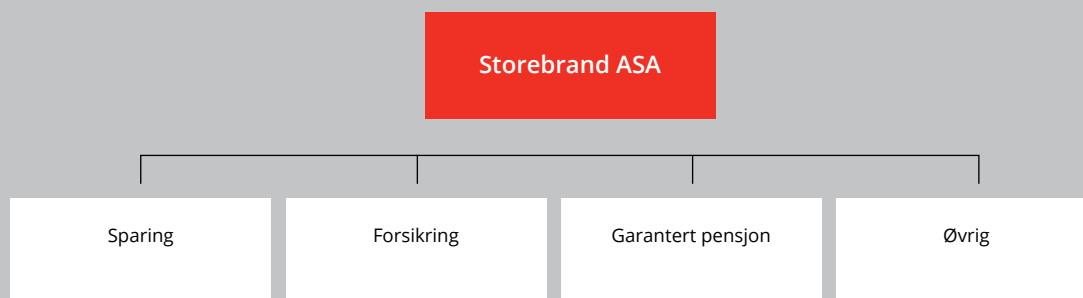
Sparing, Forsikring, Garantert pensjon og Øvrig.

Sparing består av produkter som omfatter sparing til pensjon uten rentegarantier. Her inngår innskuddspensjon i Norge og Sverige, kapitalforvaltning og bankprodukter til privatpersoner.

Forsikring har ansvar for konsernets risikoprodukter i Norge og Sverige og tilbyr helseforsikring i det norske og svenske bedrifts- og privatmarkedet, skadeforsikrings- og personrisikoprodukter til det norske privatmarkedet samt personalforsikring og pensjonsrelaterte forsikringer i det norske og svenske bedriftsmarkedet.

Garantert pensjon består av produkter som omfatter lang-siktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse. Her inngår ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser og individuell kapital – og pensjonsforsikring.

Øvrig Her rapporteres resultatet i Storebrand ASA, samt resultatet i selskapsporteføljene og mindre datterselskap i Storebrand Livsforsikring og SPP. I tillegg inngår resultatet knyttet til utlån til næringsvirksomhet i Storebrand Bank og virksomheten i BenCo.

Konsernledelsen

Odd Arild Grefstad (1965)

Konsernsjef

Utdannelse

Statsautorisert revisor og autorisert finans-analytiker, (AFA), Norges Handelshøyskole (NHH)

Tidligere stillinger

2011–2012: Administrerende direktør, Storebrand Livsforsikring AS
2002–2011: Konserndirektør Økonomi/finans og konsernjuridisk, Storebrand ASA
1998–2002: Leder av Konsernkontrollerenheten, Storebrand ASA
1997–1998: Konsernkontroller for livvirksomheten, Storebrand ASA
1994–1997: Revisjonssjef, internrevisjonen, Storebrand ASA
1989–1994: Eksternrevisjon, Arthur Andersen & Co

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2018: 141 634

Lars Aa. Løddesøl (1964)

Group CFO

Utdannelse

Siviløkonom, Handelshøyskolen BI
MBA, Thunderbird / American Graduate School of International Management, USA

Tidligere stillinger

2008–2011: Konserndirektør Liv og pensjon Norge og Adm. Direktør, Storebrand Livsforsikring AS
2004–2008: Konserndirektør Bedriftsmarked Liv, Storebrand Livsforsikring AS
2001–2004: Finansdirektør, Storebrand ASA
1994–2001: Vice President/ Relationship Manager, Citibank International plc
1990–1994: Asst. Treasurer, Scandinavian Airlines Systems

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2018: 83 521

Heidi Skaaret (1961)

Konserndirektør, People & Technology

Utdannelse

Siviløkonom, University of Washington, Seattle, USA

Tidligere stillinger

2008–2012: Konserndirektør Region Skandinavia, adm. direktør for Lindorff AS i Norge, Lindorff Group AB.
2001–2008: Adm. direktør, IKANO Finans ASA
1987–2000: Lederstillinger i Den norske Bank ASA
1986–1987: Financial Services Officer, Bank of America, San Francisco, USA

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2018: 54 473

Staffan Hansén (1965)

Konserndirektør,
SPP Pension og Försäkring AB

Utdannelse

Licentiate samfunnsøkonomi,
Åbo Akademi, Finland
Doktorgradsstudier, Finnish Doctoral
Program in Economics FDPE
Doktorgradsstudier, Handelshögskolan i
Stockholm

Tidligere stillinger

2013–2015: CEO, Storebrand Asset Management
2011–2013: CIO, Storebrand Livsforsikring AS
2008–2011: CIO, SPP Livförsäkring AB
2006–2008: Ansvarlig for strategisk allokering,
SPP Livförsäkring AB
2003–2006: Head of Government and Covered
Bond trading, Svenska Handelsbanken
1996–2003: Head of Fixed Income,
Alfred Berg Finland
1994–1996: Trainee, Pohjola Bank (OKOBANK)

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2018: 55 034

Jan Erik Saugestad (1965)

Konserndirektør, Kapitalforvaltning

Utdannelse

M Sc/Sivilingeniør, Norges teknisk-
naturvitenskapelige universitet (NTNU)
MBA, INSEAD, Frankrike

Tidligere stillinger

2006–2015: Investeringsdirektør (CIO),
Storebrand Asset Management
2002–2006: Leder aktiv allokering,
Storebrand Asset Management
1999–2002: Senior porteføljeforvalter,
Storebrand Asset Management
1997–1999: Sektoransvar Aksjer Energi/
Shipping, Handelsbanken Markets
1995–1997: Partner, Marsoft Capital
1992–1995: Analysesjef, Nordea Markets
1990–1991: Junior Konsulent,
McKinsey & Company

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2018: 44 378

Wenche Annie Martinussen (1968)

Konserndirektør, Personmarked Norge

Utdannelse

Master of Management in scenarios, foresight
(enkeltmodul), Handelshøgskolen BI
Master of Management in e-commerce
(enkeltmodul), Handelshøgskolen BI

Tidligere stillinger

2015–2017: Senior Vice President Retail,
Storebrand ASA
2013–2015: Direktør Storebrand Direkte,
Storebrand ASA
2011–2013: Direktør for forretningsutvikling
og digitalisering, Storebrand ASA
2007–2011: Direktør for digitalt salg og utvikling,
Storebrand ASA
2002–2007: Nordic Head of Internet, Group
Identity and Communications, Nordea Bank AB
2001–2002: Manager Web Content Management,
Electronic Banking, Nordea Bank AB
1996–2001: Sales- Product- and Marketing
Manager, Norwegian Trade Council, INDEX
Publishing AS

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2018: 13 969

Geir Holmgren (1972)

Konserndirektør, Bedriftsmarked

Utdannelse

Cand. Scient m/aktuarkompetanse,
Universitetet i Oslo
MBA, Griffith University Brisbane, Australia

Tidligere stillinger

2013–2015: Konserndirektør Garantert Pensjon,
Storebrand ASA
2011–2012: Leder Produkt og Betjening,
Storebrand Livsforsikring AS
2003–2011: Leder Produkt,
Storebrand Livsforsikring AS
2002–2003: Produktansvarlig Fondsforsikring,
Storebrand Livsforsikring AS
2000–2002: Produktansvarlig Innskuddspensjon,
Storebrand Livsforsikring AS
1998–2000: Salg Internasjonal Liv,
Storebrand Livsforsikring AS
1997–1998: Aktuar trainee,
Storebrand Livsforsikring AS
1995–1997: Lærer, Universitetet i Oslo

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2018: 54 722

Jostein Dalland (1969)

Konserndirektør, Digital forretningsutvikling

Utdannelse

Siviløkonom/MBA, St.FX University, Canada
Master of Technology Management, Norges
teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

Tidligere stillinger

2015–2016: Senior Vice President Customer and
Business Development, Storebrand ASA
2011–2015: Chief Marketing Officer/SVP
Marketing, Storebrand ASA
2009–2011: CEO, Inven2 AS
2007–2009: Senior Vice President Marketing and
Sales, Aker BioMarine ASA
2002–2007: CEO, Natural ASA
2001–2002: Director/Partner, Refleks AS
1995–2001: Senior Vice President Pizza and
various Marketing positions, Orkla Foods AS
1993–1995: Management Consulting

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2018: 16 701

Karin Greve-Isdahl (1979)

Konserndirektør, Kommunikasjon,
Bærekraft og Næringspolitikk

Utdannelse

Master i International Relations,
Bond University, Australia
Bachelor i Kommunikasjon,
Bond University, Australia

Tidligere stillinger

2014–2017: Kommunikasjonsdirektør, Opera
Software
2009–2014: Kommunikasjonsdirektør,
SN Power
2008–2009: Økonomireporter, TV 2
2005–2008: TV-reporter, CNBC/FBC Media
2004–2005: Researcher, CNBC Europe

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2018: 6 681

En bærekraftig strategi

Overordnede strategiske mål

Storebrand reviderte forretningsstrategien i 2018 på bakgrunn av flere utviklingstrekk. De siste årene har rammebetingelsene for sparing og pensjon vært i sterk endring. Innføringen av aksjesparekonto (ASK) og individuell pensjonskonto (IPS) styrket folks sparevilkår. Innføringen av Egen Pensjonskonto i årene som kommer vil endre tjenstepensjonsmarkedet og gi kundene økt innsikt i sin pensjon. På grunn av reduserte ytelser fra staten for fremtidige pensjonister, vil folk i større grad selv måtte ta ansvar for sin finansielle fremtid. Vi forventer at endrede rammebetingelser vil gjøre at folk sparer mer. Dette er hovedårsakene til at Storebrand valgte å spisse strategien mot pensjon og sparing.

Storebrand utviklet i 2018 tre overordnede strategiske mål: En ledende posisjon på tjenstepensjon, en unik posisjonering i det private sparemarkedet og en kapitalforvalter med sterkt konkurransefortrinn og gode vekstmuligheter. Et bredt forsikringstilbud til både person- og bedriftsmarkedet skal understøtte de strategiske målene.

Storebrands ambisjon er å bygge et sparekonsern i verdensklasse, støttet av forsikring. Vi skal skape førsteklasses kundeopplevelser innen kjerneområdene sparing og pensjon. Vi skal hjelpe våre kunder å sikre liv og eiendeler slik at de kan bygge en fremtid å glede seg til. Vi tar utgangspunkt i vår posisjon innen bedriftsmarkedet, som Norges ledende leverandør av tjenstepensjon, og en offensiv utfordrer i det svenske markedet. Folk lever lenger og får mindre fra det offentlige, og kundene må spare mer i årene som kommer. Vi tilbyr en bred palett av spareløsninger, og gjennom enkle og tilgjengelige digitale rådgiverløsninger vil vi motivere kunder til å ta grep om egen sparing og fremtid.

Et genuint engasjement for et bærekraftig samfunn og sterk tro på bærekraftige investeringer ligger til grunn for strategien. Gjennom forvaltningen av over 700 milliarder kroner skaper vi langsiktig avkastning for både eiere og kunder, og sørger for at vår virksomhet støtter opp under en mer bærekraftig verden.

Den viktigste ressursen for å kunne levere på vår strategi er medarbeiderne. Kontinuerlig læring for å forstå våre kunders behov er nødvendig. Vi ønsker et mangfold av engasjerte og modige medarbeidere, som finner de beste løsningene for kunden og tar modige valg som støtter en bærekraftig forretningsmodell.

Tre strategiske satsningsområder

For å sikre at vi har en helhetlig og langsiktig tilnærming til hvordan vi skaper verdier for aksjonærer, kunder, ansatte og samfunnet for øvrig, utførte vi i 2017 en vesentlighetsanalyse. Gjennom denne definerte vi våre viktigste satsningsområder, med tilhørende temaer vi skal løse. Det er vesentlig at vi forvalter temaene på en god måte.

De tre satsningsområdene er beskrevet i de påfølgende kapitlene, med tilnærming, mål, tiltak og resultater for de tilhørende temaene. Måltallene som oppgis for hvert satsningsområde i årsrapporten rapporteres til konsernledelsen løpende og til styret halvårlig.

De tre satsningsområdene er relevante for våre tre viktigste strategiske mål; Ledende posisjon på tjenstepensjon, unik posisjonering i det private sparemarkedet og en kapitalforvalter med sterkt konkurransefortrinn og vekstmuligheter. Sammen gir dette en tydelig prioritering av de langsiktige utfordringene og hvordan vi skal jobbe med disse framover.

Våre tre viktigste satsningsområder med tilhørende temaer er

- **Finanskapital og investeringsunivers** - vår kapital skal forvaltes bærekraftig og langsiktig og gi god avkastning for kundene
 - Leverer avkastning til eiere
 - En pådriver for bærekraftige investeringer
 - En aktiv eier
- **Kunde- og samfunnsrelasjoner** - våre kunder anbefaler oss
 - Sparing hele livet
 - Engasjerende, relevant og ansvarlig kunderådgivning
 - Digital tillit
 - Enkle og digitale kundeopplevelser
- **Våre mennesker og systemer** - Mennesker først, alltid digital
 - En kultur for læring
 - Engasjerte og modige medarbeidere
 - Mangfold og like muligheter
 - Gode miljø- og arbeidsforhold i hele verdikjeden

Vesentlighetsanalysen og satsningsområdene er behandlet i konsernledelsen og styret, og danner grunnlaget for vår integrerte rapportering. Årsrapporten er utformet i tråd med kravene i standarden fra Global Reporting Initiative (GRI). Les mer om vesentlighetsanalysen i kapittelet Øvrig innhold.

Med FNs bærekraftsmål som veiviser

En bærekraftig forretningsmodell betyr at vi skal levere avkastning til eiere og kunder, samtidig som vi skaper positive ringvirkninger for samfunnet og driver vår virksomhet på en måte som ikke fratar kommende generasjoner mulighet til å dekke sine behov.³⁾ I Storebrand mener vi at bærekraft og lønnsomhet går hånd i hånd. Storebrand og næringslivet for øvrig er avhengig av både velfungerende samfunn og markeder for å lykkes.

Storebrand har prinsipper for bærekraft som oppsummerer hvordan bærekraft er en integrert del av våre overordnede målsetninger. Prinsippene ble oppdatert i 2018 og omfatter alle deler av Storebrands virksomhet, inkludert investeringer, produktutvikling, innkjøp, medarbeideroppfølging og husdrift.

Prinsippene er:

- Vi legger FNs bærekraftsmål til grunn for vår virksomhet
- Vi hjelper våre kunder til å leve mer bærekraftig. Dette gjør vi gjennom å forvalte våre kunders penger på en bærekraftig måte, i tillegg til å tilby bærekraftig finansiering og forsikring
- Vi er en ansvarlig arbeidsgiver
- Bærekraft ligger til grunn for våre prosesser og beslutninger – fra styre og ledelse, som har det overordnede ansvaret, til hver medarbeider som fremmer bærekraft på sitt område
- Vi samarbeider for å nå FNs bærekraftsmål - med kunder, leverandører, myndigheter og kunnskapsmiljøer
- Vi er åpne om vårt arbeid og våre resultater på bærekraft

Vår strategi og satsningsområder

Ledende posisjon tjenestepensjon	Unik posisjonering i det private sparemarkedet	Kapitalforvalter med sterkt konkurransefortrinn og vekstmuligheter	Støttet av forsikring
Finanskapital og Investeringsunivers • Levere avkastning til eiere og kunder • en pådriver for bærekraftige og lønnsomme investeringer • En aktiv eier 	Kunde- og samfunnsrelasjoner • Sparing hele livet • Engasjerende, relevant og ansvarlig kunderådgivning • Digital tillit • Enkle og digitale kundeopplevelser 	Mennesker og systemer • En kultur for læring • Engasjerte og modige medarbeidere • Mangfold og like muligheter • Gode miljø- og arbeidsforhold i hele verdikjeden 	

3) Bærekraft i denne rapporten referer til både økonomiske, miljømessige, sosiale (herunder menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter) og styringsmessige forhold (ESG).

Som forvalter av over 700 milliarder kroner på vegne av kundene, bidrar Storebrand først og fremst til å realisere FNs bærekraftsmål gjennom å stille krav til selskapene vi investerer i, investere i løsningsorienterte selskaper og påvirke selskapene gjennom aktivt eierskap.

Storebrand har identifisert åtte bærekraftsmål (3, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13) som vi har størst forutsetning for å påvirke gjennom investeringsvirksomheten vår. Flere av disse er relevante for de tre satsingsområdene vi har definert som vesentlige for vår virksomhet. Vi bruker disse bærekraftmålene aktivt i vår kapitalforvaltning, blant annet gjennom en egen bærekraftstrategi.⁴⁾

Storebrand har også identifisert to bærekraftsmål der vi kan gjøre en forskjell gjennom vår forretningsvirksomhet. Bærekraftsmål 8, anstendig arbeid og økonomisk vekst, skal sikre tilgang til og forståelse for finansielle tjenester. Storebrand jobber for at flere sparer til pensjon og sikrer sin egen personlige økonomi. Gjennom vår virksomhet skal Storebrand også bidra til å oppnå mål 5; likestilling mellom kjønn.⁵⁾

Bærekraftinitiativ vi støtter

- FNs prinsipper for næringslivets samfunnsansvar
- UN Global Compact
- FNs konvensjoner for menneskerettigheter
- FNs miljøkonvensjoner
- ILOs kjernekonvensjoner
- FNs konvensjon mot korrupsjon
- FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (PRI)
- FNs prinsipper for bærekraftig forsikring (PSI)
- CDP
- Global 100
- Paris 2015
- UNEP Finance Initiative
- Portfolio Decarbonization Coalition
- Accounting for Sustainability (A4S)
- Montreal Pledge
- Miljøfyrtårn
- Klimanøytral organisasjon
- NUES
- NORSIF
- Tobacco Free Portfolios

4) Les mer om hvordan bærekraftmålene implementeres i vårt investeringsunivers i kapittel 2.

5) Les mer om våre konkrete tiltak for mangfold og likestilling i kapittel 4.

Finanskapital og investeringsunivers

Storebrand skal bygge et sparekonsern i verdensklasse støttet av forsikring, gjennom gode, bærekraftige investeringer.

- 26 Levere avkastning til eiere
- 27 En pådriver for bærekraftige investeringer
- 29 Null kull innen 2026
- 30 Storebrands arbeid med klimarisiko
- 32 En aktiv eier
- 34 Nøkkeltall

Levere avkastning til eiere

Hvorfor

Som børsnotert selskap er Storebrandkonsernets viktigste mål å skape avkastning for selskapets aksjeeiere. Avkastningen skal skapes på en bærekraftig måte og bidra til positive ringvirkninger for samfunnet.

Tilnærming

Storebrand skal levere lønnsom vekst. Samtidig skal de garanterte porteføljene forvaltes på en kapitaleffektiv måte og frigjøre kapital til aksjeeierne over tid. Tjenestepensjon er kjerneproduktet i både Norge og Sverige. I Norge tilbys ansatte og tidligere ansatte i bedrifter som har pensjonsavtale i Storebrand attraktive løsninger innen personmarkedet. Vår visjon er enkel: Vi lykkes når våre kunder anbefaler oss.

Mål og ambisjoner

Storebrands ambisjon er å skape attraktiv og konkurransekyktig avkastning gjennom utbytter og verdiskaping. Målet er å betale et utbytte på over 50 prosent av konsernresultatet etter skatt. Styret har som ambisjon at ordinært utbytte per aksje minst skal være på samme nominelle nivå som året før. Ordinært utbytte utbetales ved en bærekraftig solvensmargin på over 150 prosent. Ved solvensmargin over 180 prosent er styrets intensjon å foreslå ekstraordinære utbytter eller tilbakekjøp av aksjer. Videre har Storebrand en ambisjon om å fortsette lønnsom vekst innen prioriterte vekstområder. Konsernet samlet har som mål å levere minst 10 prosent avkastning på egenkapitalen.

Storebrand har følgende operasjonelle mål:

- Opprettholde posisjon som markedsleder på tjenestepensjon i Norge
- Vokse med mer enn ti prosent i det svenske markedet for tjenestepensjon
- Tosifret vekst innen privat sparing i Norge
- Fem prosent premievekst innen forsikring

Tiltak

Storebrand fortsatte gjennom 2018 satsingen på Sparing og Forsikring. Flere tiltak ble gjennomført for å øke vekst og lønnsomhet. Integrasjonen med SKAGEN la grunnlag for en felles operativ plattform og beste praksis mot kundene. Vi utviklet våre digitale rådgivnings- og spareløsninger. I SPP bidro nye rådgivningsverktøy og en bedre velkomstprosess

for nye kunder til å løfte premievolumet med 29 prosent mot året før. Våre forvaltningsløsninger er fordelt i tre hovedkategorier: rimelige indeksløsninger, priseffektive faktorfond og spisse fondsstrategier som søker å høste en avkastning utover markedsrisikoen. Alle våre spareløsninger inneholder strenge krav til bærekraft.

Resultater

Resultatene er omtalt mer utfyllende i styrets årsberetning. Storebrand leverte en avkastning på egenkapitalen på 13,7 prosent og styret foreslår for generalforsamlingen et ordinært utbytte på 1 402 millioner kroner, tilsvarende 3 kroner per aksje for 2018. Driftsresultatet vokste med 13 prosent, drevet av 8 prosent premievekst fra kollektive pensjonsavtaler i Norge og Sverige.

Egenkapitalavkastning

En pådriver for bærekraftige investeringer

Hvorfor

Langsiktighet er sentralt, både for å sikre bærekraftig utvikling og god forvaltning av kundenes pensjonsmidler. Derfor etablerte vi allerede i 1995 et eget bærekraftsteam i kapitalforvaltningen. Siden da har bærekraft vært integrert i alle investeringsbeslutninger.

Vi mener at selskaper som tar bærekraft på alvor blir mer lønnsomme over tid. Slike selskaper ser og håndterer risiko bedre, og forstår nye investeringsmuligheter når trendene skifter. Det blir for eksempel dyrere for karbonintensive selskaper å skaffe kapital hvis flere investorer har strenge krav til karbonavtrykk. I tillegg kommer stadig nye reguleringer som forsterker risikoen ved å forårsake store karbonutslipp, som for eksempel høyere priser på CO₂ kvoter.

Som investor ser vi et stort potensial i fremtidsrettede selskaper som utvikler mer effektiv produksjon av fornybar energi og nye løsninger innen energiforbruk og distribusjon. Slike selskaper er bedre posisjonert for å møte globale utfordringer, oppnå gode resultater og levere god avkastning til Storebrand som investor. Det samme er selskaper med gode antikorrupsjonssystemer, og som respekterer menneske- og arbeidsrettigheter.

"Vi mener at selskaper som tar bærekraft på alvor blir mer lønnsomme over tid."

Tilnærming

Våre porteføljeforvaltere har gode verktøy for å identifisere risiko og muligheter, og ta gode, bærekraftige investeringsbeslutninger. Alle selskaper i Storebrands investeringsportefølje må oppfylle minstekrav til menneskerettigheter og folkerett, korrupsjon og økonomisk kriminalitet, klima- og miljøskade, kontroversielle våpen og tobakk. Dette kaller vi Storebrandstandarden. Den gjelder alle fond og pensjonsmidler. Ved alvorlig brudd på Storebrandstandarden, bruker vi vår rolle som eier til å oppnå forbedringer i dialog med selskapet. Dersom dialogen ikke fører frem, kan et selskap bli ekskludert fra våre investeringer.⁶⁾

Storebrand har utviklet en rating som definerer hvor bærekraftige selskapene er. Den hjelper oss å vurdere miljømessige, sosiale og styringsmessige faktorer. Verktøyet gjør det mulig å investere i selskaper som presterer bedre på bærekraft. Vi har også en rekke tilleggskriterier for bærekraft. På denne måten flytter vi pengestrømmer fra aktiviteter med negativ påvirkning til selskaper som deltar i omstillingen til et bærekraftig samfunn.

Storebrand støtter og deltar i en rekke bærekraftinitiativer globalt.⁷⁾

Mål og ambisjoner

Vår ambisjon er å sette kapital i arbeid for å finansiere samfunnsnyttige, bærekraftige løsninger og redusere eksponeringen mot aktivitet som påvirker samfunnet negativt. Derfor må alle våre investeringer oppfylle kravene i Storebrandstandarden. I tillegg satser vi tydelig på selskaper med kjernevirksomhet som produserer varer eller tjenester som bidrar til å oppnå en bærekraftig samfunnsutvikling, som vi definerer som løsningsselskaper. Vi skal også styrke vår satsning på fossilfrie fondsløsninger.

Storebrand ønsker å redusere klimautslipp fra selskaper vi investerer i, og rapporterer på dette i 'The Portfolio Decarbonisation Coalition'. Vi har mål om å bidra til standardisering, slik at selskapers håndtering av klimarisiko blir tydelig for investorer og omverden. Vi er en pådriver for anbefalingene til The Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD), og har som mål å rapportere helhetlig i henhold til dette rammeverket innen 2020. Les mer om dette nedenfor.

6) Les mer om vår bærekraftstandard i avsnittet "en aktiv eier".

7) Les mer om hvilke initiativer vi støtter og deltar i "Om Storebrand".

Tiltak

100 prosent av vår portefølje screenes for bærekraft. Siden 2013 har vi hatt en streng policy for investeringer i kull-industrien. Denne policyen strammet vi ytterligere inn i 2018.

Storebrand er en pionér på fossilfrie fond, som vi startet med i 2016 og utvidet i 2017. I 2018 lanserte vår svenske gren, SPP, det fossilfrie faktorfondet SPP Global Multifactor Plus. SPP lanserte også to andre fossilfrie fondsløsninger i 2018, i tillegg til å relansere SPP Global Solutions.

I 2018 lanserte vi Bølge, tre skreddersydde porteføljer som kun investerer i selskaper som bidrar til å løse vår tids største utfordringer innen fornybar energi, fremtidens byer og likestilling. I Storebrand vurderer vi alle selskapene i vårt investeringsunivers på likestilling. I tillegg til å vurdere om selskapene har en policy for å unngå kjønnsdiskriminering, vurderer vi om de har tiltak for å oppnå resultater innen FNs bærekraftsmål nummer 5 (likestilling) og 8 (anstendig arbeid). Selskapene som plukkes ut til porteføljene i Bølge scorer best på disse analysene.

Vi utførte også flere tiltak for å styrke våre bærekraftanalyser, blant annet fokuserte vi på vannrisiko i våre investeringer (FNs bærekraftsmål nummer 6), som resulterte i en rapport i samarbeid med Kirkens Nødhjelp. Vi har også utformet en egen investeringspolicy om avskoging som inkluderer soya, palmeolje og kvegdrift, som lanseres i 2019.

Resultater

Våre resultater på målene og ambisjonene nevnt over er oppsummert under nøkkeltall. Denne viser at vi per fjerde kvartal 2018 hadde ekskludert 171 selskaper fra vårt investeringsunivers fordi de brøt med vår standard for bærekraft. Investeringene gjennom Storebrand og SPPs fond har et samlet karbonavtrykk på 21,8 tonn CO₂ per omsatte million i fondet.⁸⁾ Det er lavere enn fondenes sammenlignbare indekser, som er på 31,8 tonn i tilsvarende måleenhet. Totalt er 23 prosent av Storebrands og SSPs fondsportefølje fossilfri.

Vi har nådd målet om at minst 2 prosent av hele vår kapital under forvaltning skal investeres i selskaper som bidrar spesielt til en bærekraftig utvikling.⁹⁾

Storebrand ble også anerkjent for sin satsning på bærekraft. I 2018 kom Storebrand på andreplass i Etisk bankguides rangering av bærekraftige finansinstitusjoner. Storebrands svenske datterselskap, SPP, gikk til topps innen bærekraftige investeringer, både hos Max Matthiessen, Söderberg & Partners og hos Sustainable Brand Index (best av pensjonsselskapene).

For våre resultater innen arbeidet med klimarisiko, se eget avsnitt.

8) Definisjonen er basert på TCFD. Fondets totale karbonavtrykk er summen av selskapenes karbonutslipp over selskapenes inntekter, vektet for vårt eierskap i de respektive selskapene. Måleenheten viser altså karbonutslipp per million fondsvaluta i NOK.

9) Definert som selskaper der kjernevirksomheten går ut på å produsere varer eller tjenester som bidrar til å oppnå en bærekraftig samfunnsutvikling.

Null kull innen 2026

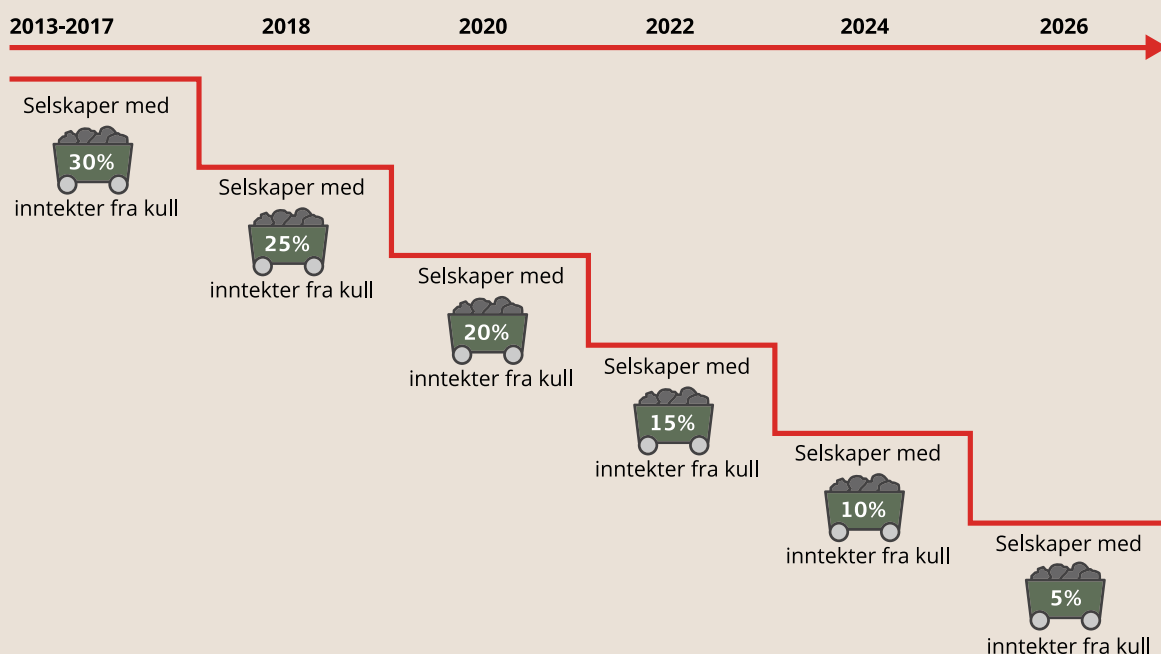
Rapporten fra FNs klimapanel er krystallklar. Skal vi nå målet om å begrense global oppvarming til 1,5 grader over førindustrielt nivå i 2100, må kullbruken være nær null i 2050. I forkant av klimatoppmøtet i desember 2018 kunngjorde Storebrand sin tiltaksplan for null kull innen 2026.

Allerede i 2013 trakk Storebrand seg ut av selskaper med mer enn 30 prosent av virksomheten i kull. Frem mot 2026 skal konsernet, i tråd med rådene fra FNs klimapanel, gradvis ta stegene helt ned til fem prosent - som i praksis betyr null kull.

– Hvis vi skal få til en bevegelse mot nullutslipp må vi være ansvarlige eiere og gi selskapene mulighet til å endre seg. Det å selge oss ut av selskaper er på en måte det siste vi ønsker. Vi ønsker at selskapene skal vurdere risiko ved å være i kull, og søke nye investeringsmuligheter i fornybar, uttalte konserndirektør for kapitalforvaltning, Jan Erik Saugestad.

I forbindelse med kunngjøringen oppfordret Storebrand andre investorer til å stramme inn sine kullkriterier, og kvitte seg med kulleksponerte aksjer innen 2026.

Finansbransjen må slutte å finansiere kullkraft hvis verden skal nå de globale klimamålene. Sammen med andre investorer og selskaper i Europa vil Storebrand jobbe målrettet for å få til en bred utfasing fra kull, slik at flere kullselskaper vil bli ekskludert fra porteføljene, med en total utfasing innen 2026.

Storebrands arbeid med klimarisiko

Klimarisiko har to dimensjoner. Storebrand skal ivareta hensyn til klimarisiko på vegne av våre aksjonærer, fordi det kan påvirke vår inntjening, men vi skal også ivareta det på vegne av våre kunder, fordi det kan påvirke deres avkastning og utbetalinger.

Storebrands eksponering for klimarisiko skal gjennomgås av styret to ganger årlig, som en del av prosessen for egen-vurdering av risiko og solvens (ORSA). Så langt har dette vært en kvalitativ vurdering. Vi jobber med å integrere klimarisiko i det strukturerte rammeverket for risikovurdering. Dette arbeidet skal ferdigstilles i 2019.

Overordnet ansvar for klimarisiko på konsernnivå ligger hos konserndirektør Kommunikasjon, bærekraft og næringspolitikk. Ansvar for risikokartlegging og håndtering er i stor grad delegert til virksomhetsområdene. Den mest vesentlige risikoen er vurdert å være knyttet til kapitalforvaltningen, eiendomsporteføljen og skadeforsikring.

Kapitalforvaltningen

Kapitalforvaltningens største finansielle klimarisiko antas å komme i overgangen til et lavutslippssamfunn, der klimareguleringer, skjerpede utslippskrav, endret kostnadsbilde og markedspreferanser kan påvirke verdien av investeringene. De tre viktigste tiltakene for å redusere klimarisiko er:

- **Pilotprosjekt i regi av UNEP FI «Implementing the TCFD¹⁰⁾ recommendations for investors»**, der Storebrand, som en av 20 investorer, deltar for å videreutvikle en standardisert rapportering etter TCFD-rammeverket.
- **Stresstesting av porteføljer:** Storebrand Kapitalforvaltning stresstestet sine investeringer gjennom 2 Degrees Investing Initiative sitt scenarioanalyseverktøy PACTA¹¹⁾. Overgangsrisiko ble kartlagt gjennom eksponering mot høy- og lavkarbonteknologier i de viktigste sektorene, blant annet mot fossilt brensel og elektrifisering i transportsektoren. Resultatene indikerer hvordan våre investeringer påvirkes av ulike scenarier, sammenlignet med referanseporteføljene.

- **Selskapsdialog:** Storebrand har deltatt i en rekke møter med selskaper vi er investert i for å få kunnskap om hvordan klimarelatert informasjon kan brukes i investeringsanalyse. Et viktig mål har vært å forstå hvilke utfordringer og muligheter selskapene ser med TCFD-rammeverket, hvilken type rapportering som er enkel å dele og hva som er utfordrende.

Eiendomsporteføljen

Storebrand har en betydelig eiendomsportefølje som kan påvirkes av ekstremvær og mer langsiktige endringer i værmønstre, samt nye krav til energi- og klimaeffektivitet. En kartlegging av fysisk risiko, overgangsrisiko og scenarioanalyser for eksisterende eiendomsinvesteringer planlegges sluttført i 2019, gjennom modelleringsverktøyet som utvikles i UNEP FIs pilotprosjekt. Eiendomsinvesteringene vurderes som godt rustet for overgangsrisiko som følge av strengere energikrav og andre klimarelaterte reguleringer. Følgende risikoreduserende tiltak er iverksatt:

- **Energi-/klimaeffektivitet:** 30 prosent av eiendomsporteføljen som forvaltes er miljøsertifisert og tilfredsstillende strenge energikrav. Målet er 74 prosent i 2025. Løpende effektivisering sikres gjennom driftsoptimalisering og tiltak. Resultatutvikling målsettes og dokumenteres. Våre eiendomsinvesteringer rates av GRESB (The Global Real Estate Sustainability Benchmark) i fire ulike porteføljer, og er på henholdsvis 1, 2, 3 og 4 plass i Norden.
- **Utvikling av klimaregnskapsverktøy for eiendom.** Med framskrivninger skal dette styrke målsetting, tiltaksplanlegging og dokumentasjon på porteføljenivå.
- **Pilotprosjekt i regi av UNEP FI:** Storebrands deltakelse i TCFD-prosjektet for investorer omfatter utvikling av en egen risikomodell for eiendomsinvesteringer. Verktøyet vil i 2019 bidra til kartlegging av og scenarioanalyser for fysisk risiko og overgangsrisiko.

10) TCFD står for Task Force on Climate-related Financial Disclosures og er et anbefalt rapporteringsrammeverk for klimarisiko.

11) Verktøyet er utformet for finansinstitusjoner som ønsker å måle sine investeringer mot et togradersscenario, i samarbeid med Principles for Responsible Investment (PRI).

Skadeforsikring

Den største finansielle klimarisiko for skadeforsikring vurderes å komme fra fysisk risiko, i form av økte utbetalinger knyttet til klimarelaterte skader. På sikt kan stigende havnivåer og langvarige endringer i værmønstre påvirke. I tillegg vurderer vi at overgangsrisiko, som endret kundeatferd, teknologisk utvikling og endrede reguleringer, vil påvirke skadeforsikringsområdet.

Styret og ledelsen i skadeforsikring har i 2018 simulert effekter av flomscenarier, vurdert hvordan klimaforhold skal inngå i risikovurdering og prissetting i underwritingprosessen, samt hvordan regress, dialog og påvirkning kan brukes overfor kommuner og myndigheter. Det er ikke gjennomført kvantitativ kartlegging av risikoeksponering, og overgangsrisiko er foreløpig ikke vurdert. Dette vil vurderes i 2019. Følgende tiltak er gjennomført:

- **Pilotprosjekt i regi av UNEP FI:** Storebrand deltar som ett av 18 forsikringsselskap for å videreutvikle en standardisert rapportering etter TCFD-rammeverket gjennom scenarioanalyse, finansiell modellering og nøkkeltall for klimarelatert risiko og muligheter.
- **Gjennomgang av underwritingprosessen:** utvikle metode for å vurdere risiko og prissetting tilknyttet klimarisiko i underwriting.
- **Regress og dialog med kommuner:** ansettelse av egen ressurs som arbeider med regress og dialog med kommuner knyttet til klimarelaterte skadeoppgjør.
- **Scenarioanalyser med klimarisiko** i forbindelse med selskapets prosess for egenvurdering av risiko og solvens (ORSA)

Sentrale måleparametere og tiltak

Konsernet jobber med å utvikle et strukturert rammeverk for vurdering og håndtering av klimarelatert risiko, som vil spesifisere ansvar, prosedyrer, nøkkeltall og rapportering per forretningsområde. I dag følges disse klimarisikorelaterte målene opp på konsernnivå:

- Karbonintensitet i verdipapirinvesteringene og direkte eiendomsinvesteringer
- Nedtrapping av investeringer i kull (ned 5 prosent hvert andre år)
- Andel av AUM investert i løsningsselskaper, clean-tech og fornybar energi
- Antall aktive henvendelser om klima til selskap vi investerer i
- Andel av AUM i direkte eiendomsinvesteringer som er miljøklassifisert etter BREEAM¹²⁾

12) Building Research Establishment Environment Assessment Method – et verktøy for å miljøsertifisere bygninger.

En aktiv eier

Hvorfor

Vi tror at selskaper med en bærekraftig forretningsmodell er de som er best rustet til både å skaffe langsiktig avkastning til sine eiere og til å håndtere vår tids store utfordringer. Derfor ønsker vi å påvirke selskaper vi er investert i til å utvikle seg i en mer bærekraftig retning. Dette gjør vi blant annet gjennom aktivt eierskap.

Tilnærming

Vi utøver aktivt eierskap ved avstemming på generalforsamlinger og i direkte dialog med selskapenes ledelse og styre. Vi stemmer også gjennom fullmakter. I tillegg uttrykker vi vårt syn overfor myndigheter. Vi prioriterer direkte dialog med selskapene når vi mener det er mest effektivt for å få gjennomslag. Gjennom deltakelse i UN Principles for Responsible Investments (UN PRI), samarbeider vi med andre investorer for å legge trykk på selskapene, blant annet innen klima og avskoging.

Storebrand forvalter også direkte eiendomsinvesteringer i Norge og Sverige på totalt på 43 milliarder kroner, som står for 6 prosent av investeringsporteføljen. Vi stiller strenge krav til hvordan eiendommene vi forvalter presterer, og jobber aktivt med forbedringer.

Mål og ambisjoner

Vår ambisjon er å være en sterk pådriver for å oppnå varige endringer i måten selskaper styres på. For å oppfylle kravene i Parisavtalen, prioriterte vi i 2018 dialog med selskaper som er spesielt eksponert for klimarisiko eller har virksomhet som bidrar til global oppvarming. På denne måten reduserer vi risiko og skaper verdier på vegne av våre kunder. Framover vil vi ha en forsterket innsats mot avskoging og strengere investeringskriterier i selskaper som er involvert i produksjon av storfekjøtt, soya og palmeolje.

Vi har en 100 prosent miljøsertifisert eiendomsforvaltning,¹³⁾ og har som mål at alle enkelt-eiendommene skal bli miljøklassifisert etter BREEAM-standard. ¹⁴⁾

Tiltak

I 2018 utvidet vi vårt arbeid med avskoging ved å engasjere oss som lederinvestor i tre ulike UN PRI-initiativer som arbeider med soya, kveg og palmeolje. I løpet av fjoråret utviklet vi også en ny avskogingspolicy som lanseres i 2019.

Aktivt eierskap handler også om å besøke og følge opp selskaper vi har investert i. Vi besøkte palmeoljeplantasjer i Indonesia for å diskutere palmeoljeproduksjon, avskoging, arbeidsforhold og lokalbefolkningens levekår. I Sør Korea diskuterte vi arbeidsforhold og antikorrupsjonstiltak med to ulike selskaper.

I 2018 ble en revidert konsernpolicy for bærekraftige investeringer etablert for hele konsernet – inkludert SKAGEN, SPP og Delphi, med virkning fra 1. januar 2019. Den viktigste endringen er en forsterkning av hvordan vi utøver aktivt eierskap. I tillegg til å føre en liste over selskapene vi utelukker, ble det også opprettet en liste med selskaper vi har under observasjon. I selskapene på observasjonslisten beholder vi eksisterende eierandeler mens vi jobber aktivt for å oppnå reelle endringer i driften.

Med utgangspunkt i vår nye policy for kullinvesteringer gikk vi i 2018 offentlig ut mot et tysk energiselskap med krav om at de vrir sin energiportefølje vekk fra kull. Selskaper som har mer enn fem prosent av virksomheten i kull vil bli ekskludert fra vår portefølje innen 2026.¹⁵⁾

I 2018 begynte vi også å bruke fullmaktstemmer for å kunne påvirke internasjonale selskaper.

Resultater

Vi kontaktet, på egenhånd og i samarbeid med andre investorer, over 230 selskaper for å påvirke deres virksomhet i en bærekraftig retning. Dialogen førte til nye

tiltak for overvåking av avskoging forårsaket av palmeoljeleverandører, bedre oppfølging av metanlekkasjer hos enkelte olje og gass-selskaper, i tillegg til frivillige forpliktelser knyttet til metanutslipp i olje- og gassindustrien. Samtalene førte også til at flere selskaper innen soya- og kvegproduksjon forbedret sin policy på avskoging.

Ett telekomselskap ble tatt inn i porteføljen etter langvarig dialog for å få selskapet til å trekke seg ut av autoritære land der telekomselskap brukes til å overvåke befolkningen.

I løpet av 2018 stemte Storebrand flere ganger mot ledelsens forslag i selskaper vi har investert i. Vi stemte i flere tilfeller også mot ledelsens anbefaling i forslag fremmet av aksjeeiere. Eksempler på slike forslag var utredning av klimarisiko, kartlegging og synliggjøring av kostnader knyttet til klimatilpasning, kartlegging av likestilling og lønnsvilkår, samt offentliggjøring av kostnader knyttet til lobbyvirksomhet eller politiske donasjoner.

Siden 2013 har 64 selskaper blitt utelukket fra vårt investeringsunivers på grunn av tilknytning til kullindustrien. Ytterligere fem selskaper vil bli ekskludert i 2020 dersom de ikke endrer praksis.

Andelen miljøklassifiserte eiendomsinvesteringer har gått fra 23 prosent i 2016, til 26 prosent i 2017 og 30 prosent av AUM i 2018. Vi jobber løpende med miljøstyring og investering i tiltak for å optimalisere miljøprestasjonene på eiendommene vi forvalter, og har gjennom aktivt eierskap redusert både energi- og vannforbruket med nær 30 prosent siden 2011.¹⁶⁾

"Vår ambisjon er å være en sterk pådriver for å oppnå varige endringer i måten selskaper styres på."

13) Våre eiendomsinvesteringer og alle innkjøpte forvaltningstjenester er ISO- eller Miljøfyrtårn-sertifisert.

14) Building Research Establishment Environment Assessment Method – et verktøy for å miljøsertifisere bygninger.

15) Fem prosent er det laveste forvalterne kan garantere, ut fra kvaliteten på tilgjengelige data om selskapene og markedsføringsregler av fond.

16) Måler kutt per kvadratmeter

Nøkkeltall

Se detaljerte definisjoner for nøkkeltallene i kapittel 9, Data bærekraftrapportering, side 208.

Nøkkeltall	Resultat 2017	Mål 2018	Resultat 2018	Mål 2020	Mål 2025
Avkastning på egenkapital ^{I)}	11,3 %	>10 %	13,7 %	>10 %	>10 %
Solvens II	172 %	>150%	173 %	>150 %	>150 %
Utbyttegrad ^{II)}	40 %	>50 %	68 %	>50 %	>50 %
Mrd NOK investert i fossilfrie produkter ^{III)}	60	N/A	68	TBA	TBA
Total andel AUM investert i løsnings-selskaper, cleantech og fornybar energi ^{IV)}	1,8 %	2,0 %	1,9 %	3,0 %	4,0 %
Prosent av AuM screenet for bærekraft	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Karbonavtrykk i askjeinvesteringer Tonn CO ₂ e per 1 Mill salgsinntekt NOK/SEK (vs indeks) ^{V)}	28/18	N/A	22 (32)	N/A	N/A
Investeringer i grønne obligasjoner, mrd NOK/andel total AuM	NY	NY	8,4/2,9 %	TBA	TBA
Antall/andel selskaper utelukket fra investeringsuniverset	NY	NY	171/5,9 %	N/A	N/A
Antall/andel selskaper som har blitt kontaktet for å diskutere ESG gjennom aktivt eierskap	NY	NY	314/10,8 %	N/A	N/A
Antall/andel generalforsamlinger det har blitt stemt ved for å fremme Storebrands bærekraftskriterier	NY	NY	530/41,6 %	N/A	N/A
Energiforbruk eiendomsforvaltning, kWh/m ²	191	191	198	183	172
Vannforbruk eiendomsforvaltning (Norge), m ³ /m ²	0,35	0,34	0,38	0,34	0,32
Sertifisert grønn eiendom	26 %	35 %	30 %	48 %	74 %
Tonn Co2-utslipp per m ² , eiendomsforvaltning	8,3	8,2	7,4	7,3	5,8
Avfallsortering eiendomsforvaltning (N)	65 %	63 %	65 %	65 %	69 %

I) Justert for ekstraordinær skatteinntekt: 8,2%

II) Utbyttegrad er justert for ekstraordinær skatteinntekt, som kommunisert per børsmelding 15.01.2019

III) Ny definisjon 2018. Rapporterte ikke i 2017.

IV) Storebrand, SPP og SKAGEN, hele investeringsporteføljen, inkludert eiendom

V) per 4. kvartal 2018

Kunde- og samfunnsrelasjoner

Vi skal engasjere kundene til å ta grep om egen pensjon, bygge personlige kundeopplevelser som møter kundens behov og tilby god rådgiving - både innen sparing, bank og forsikring. Kundene skal anbefale oss.

- 38 Sparing hele livet
- 39 IPS
- 40 Engasjerende, relevant og ansvarlig kunderådgivning
- 42 Digital tillit
- 43 Enkle og digitale kundeopplevelser
- 44 Gajda
- 23 Nøkkeltall

Sparing hele livet

Hvorfor

Sparing til pensjon er kjernen i Storebrands tjenestetilbud. Å hjelpe kunden med å ta de rette økonomiske valgene er en viktig oppgave. For å gå en trygg pensjonstid i møte må kunden vite hvordan økonomien kan bli, og planlegge deretter.

Hver enkelt har gjennom endringer i pensjonssystemet fått et større ansvar for egen pensjonsøkonomi. Befolkningen har begynt å forstå hvor viktig det er å ta grep om egen sparing når vi lever lenger og ikke kan forvente like mye hjelp fra det offentlige.

Tilnærming

For å øke forståelsen og engasjement for pensjonssparing, ønsker vi å forenkle budskap og gjøre gode hjelpemidler tilgjengelige. Utvikling av digitale verktøy og utbedring av digitale kommunikasjonskanaler står sentralt i vår tilnærming.

Relasjonen mellom arbeidsgiver og arbeidstaker er en mulighet til å styrke forståelsen for pensjonssparing. Vi samarbeider derfor aktivt med bedriftskundene for å dele kunnskap og råd som kan hjelpe arbeidstakerne å ta smartere valg.

Kundeseminarer, god tilgjengelighet til kvalifiserte rådgivere og forståelig kommunikasjon uten for mange faguttrykk er viktige elementer i arbeidet med å bli et foretrukket sparekonsern.

Kunden skal også være trygg på at vi forvalter sparepengene på en profesjonell måte, som bidrar til god avkastning.

Mål og ambisjoner

Mitt pensjonstall er et verktøy som hjelper kunden å beregne total forventet pensjon, med tall hentet fra folketrygden, privat sparing og arbeidsgiver. Verktøyet er viktig for å engasjere kundene til å ta grep om egen pensjon.

I 2019 har vi mål om at 9 prosent (100 000) av våre pensjons- og sparekunder skal sjekke sitt pensjonstall og få oversikt over sin pensjonsøkonomi. Av disse kundene har vi mål om at 33 prosent skal gjøre et aktivt grep for å få bedre pensjon.

Tiltak

Ved å gi en samlet oversikt over forventet pensjon, har vi, med *Mitt pensjonstall*, siden 2013 hjulpet om lag 420 000 personer med å få oversikt over sin pensjon.

I 2018 har *Mitt pensjonstall* stått helt sentralt i arbeidet med å engasjere kundene våre til å ta grep om egen pensjon. Mer enn 80 prosent av alle kunder som starter spareavtale hos oss i Storebrand har funnet pensjonstallet sitt i forkant. I en markeds kampanje brukte vi en stor sparegris som symbol for pensjonspengene. Evaluering gjennomført av Penetrace, viser at kampanjen scoret 121 prosent mot en benchmark sammensatt av andre kampanjer i vår bransje.

For å gjøre verktøyet mer relevant og styrke kundeopplevelsen av Mitt pensjonstall, gjorde vi i 2018 tekniske justeringer og forbedringer. Å følge opp kundene i etterkant har også stått sentralt. I 2018 la vi vekt på et digitalt velkomstløp for kundene i etterkant av etablert pensjonstall, og 2 500 kunder ble fulgt opp av våre pensjonsrådgiver i kampanjeperioden.

Resultater

I 2018 fant over 200 000 kunder sitt pensjonstall på storebrand.no.

I 2018 startet over 25 000 av våre kunder en ny spareavtale eller utvidet spareordningen hos oss. Blant disse har over 80 prosent sjekket sitt pensjonstall først. Dette viser at oversikten og rådene vi gir i pensjonstallet bidrar til at stadig flere starter med egen sparing til pensjon.

Kundesenteret vårt mottok nær 80 000 inngående kundesendelser om pensjon og sparing i 2018.

Totalt har Storebrand Personmarked hatt en lønnsomhetsvekst på 40 prosent i 2018. Det viser at vår satsing på fordelskunder og vridning mot personmarkedet lykkes.

IPS

Pensjonsreformen resulterte i et økonomisk bærekraftig og trygt pensjonssystem. Pensjonsnivået vil bli mer påvirket av hendelser og valg gjennom yrkeslivet. For å trygge økonomisk fremtid er pensjonsplanlegging og sparing viktigere enn før. Høsten 2017 ble derfor den skattefavoriserte spareordningen Individuell Pensjonsparing (IPS) forbedret. Storebrand ble en av markedslederne i oppstartsåret og vokste ytterligere 30 prosent i 2018. Vi har nå nær 18 000 avtaler. Hele 77 prosent av Storebrands IPS-kunder har avtale om månedlig sparing, som i snitt er på 19 000 kroner årlig. Kvinner har 45 prosent av avtalene og sparer nesten like mye som menn i denne ordningen, som er en høyere andel enn for andre spareformer.

Maksimal sparing pr år 40 000 kroner

Fradrag i alminnelig inntekt

Ingen skatt underveis

Kan tas ut etter 62 år

Utbetalingene skal fordeles minst til 80 år

Skattlegges som alminnelig inntekt under utbetalingen

Engasjerende, relevant og ansvarlig kunderådgivning

Hvorfor

Pensjon og forsikring oppfattes som komplisert. Ofte er det vanskelig å forstå hva som er kollektive og hva som er private avtaler og rettigheter, og hvilke forutsetninger de ulike avtalene har. Skal vi lykkes med vårt strategiske mål om å skape førsteklasses opplevelser innen sparing og pensjon, må vi ta dette på alvor.

Gjennom de ulike fasene av en yrkesaktiv karriere og fram til pensjonstilværelsen, jobber vi med å gi kundene oversikt, innsikt og forståelse for egne pensjons- og forsikringsavtaler.

Relevant og ansvarlig kunderådgivning er grunnpilaren i kundetilfredshet. Vi skal bidra til at kundene kjøper produkter og tjenester som er relevante og riktige for dem i den livssituasjonen de er i. Lykkes vi med det, er vi på god vei til å nå vår visjon "våre kunder anbefaler oss".

Tilnærming

Utgangspunktet for all kundekontakt er «kunden først». Dette reflekteres i våre servicestandarder (i prioritert rekkefølge):

- **Troverdig** – Jeg holder det jeg lover og jeg er profesjonell
- **Bry seg om** – Jeg behandler alle individuelt og jeg hjelper og gir råd
- **Entusiastisk** – Jeg utstråler positiv energi og jeg overgår forventninger
- **Effektiv** – jeg gjør kundereisen enkel og jeg forbedrer organisasjonen

Høy etisk standard, god skikk ved rådgivning og annen kundebehandling, samt relevant og oppdatert kompetanse, er grunnleggende i vårt møte med kunden. Våre rådgivere autoriseres gjennom en nasjonal autorisasjonsordning for finansielle rådgivere (AFR), og godkjenningsordningen for selgere og rådgivere i skadeforsikring (GOS) – begge i regi av Finansnæringens autorisasjonsordninger.

Autorisasjon og kompetansekrav skal reflekteres i våre digitale flater. Storebrand støtter Finansnæringens autorisasjonsordninger i arbeidet med å utvikle en kvalitetsstandard for elektronisk rådgiving.

Mål og ambisjoner

Vi jobber målrettet for å levere engasjerende og gode kundeopplevelser, både for å tiltrekke oss nye kunder og for å sikre at eksisterende kunder er fornøyde. Vi skal også være den aktøren kundene og markedet forbinder med de beste, bærekraftige spare- og pensjonsløsningene. I Norge har vi har mål om å ha best utvikling i bransjen fra år til år på Sustainable brand index, mens i Sverige er målet å være nummer 1 i bransjen (bedriftsmarkedet).

Vi har ambisjon om å bli ledende innen bransjen i opplevd kundetilfredshet. Dette måles gjennom Net Promoter System (NPS).¹⁷⁾ Vårt mål for 2018 var å være i topp 3. Videre har vi mål om å styrke kunderelasjonen ved at de har flere produkter i Storebrand.

Uavhengig av digital eller fysisk kundekontakt skal Storebrands råd være basert på kundens behov og livssituasjon. Innenfor sparing har vi mål om at 75 prosent av alle rådgivere til enhver tid skal være autorisert.¹⁸⁾

Tiltak

Vi satser sterkt på digitale kanaler, og samspill mellom digital og fysisk betjening blir svært viktig fremover. Vi har opprettet team der de ulike forretningsenhetene innenfor digital og fysisk betjening jobber sammen for å definere, prioritere og utvikle tiltak og satsningsområder. Utvikling og videreutvikling av Mitt pensjonstall og en ny kjøpsløsning for IPS, er eksempler på dette.

I 2018 fikk alle med kundekontakt i bedrifts- og privatmarkedet en innføring i konsernets nyetablerte servicestandarder. Alle nye rådgivere autoriseres, og 14 nye spare- og investeringsrådgivere ble AFR-autoriserte i 2018. I tillegg ble ti nye GOS-autoriserte, en tilsvarende godkjenningsordning for forsikringsrådgivere. Vi har totalt 75 sparerådgivere og 56 forsikringsrådgivere.

Det planlegges en autorisasjonspakke for alle rådgivere i banken i 2019.

Resultater

I 2018 forbedret vi kundetilfredsheten med rådgivning målt ved NPS-score, fra 41,5 prosent i 2017 til 46,1 prosent i 2018. Det er 3,4 prosentpoeng høyere enn målet. Samtidig lå vi i toppsjiktet på Norsk Kundebarometers årlige måling av kundetilfredshet i bedriftsmarkedet.

I personmarkedet opprettholdt vi i 2018 en NPS score tilsvarende en fjerdeplass, mot målet om å være på topp tre. I Sverige var SPP nummer syv på NPS, mot målet om å være nummer tre.

Med en markedsandel på 19 prosent i 2018 opprettholder Storebrand sin posisjon som en av markedslederne innen Individuell Pensjonssparing (IPS, i sterk konkurranse med bransjen for øvrig.

I markedet for flyttbar sparing¹⁹⁾ hadde Storebrand i 2018 en markedsandel på 20,8 prosent

"Vi skal være den aktøren kundene og markedet forbinder med de beste, bærekraftige spare- og pensjonsløsningene."

¹⁷⁾ Net Promotor System (NPS) er et målingsverktøy for kundetilfredshet hvor kunden gir en score fra 0 til 10 med 10 som best resultat.

¹⁸⁾ Turnover i stillinger forklarer at det ikke er en ambisjon om 100 prosent.

¹⁹⁾ Frie fond (Personmarkedet), individuell pensjon, individuell kapital, pensjonskapitalbevis (PKB), og Fripolise med investeringsvalg (FMI).

Digital tillit

Hvorfor

Som forvaltere av kundens forsikringer, finanser og fremtidsdrømmer er vi avhengige av tillit for å lykkes. Ved å sikre våre kunder konfidensialitet og tilgjengelighet i alle ledd, ønsker vi å skape en solid plattform for vekst, og en fremtid å glede seg til.

Intelligent bruk av informasjon, og særlig personopplysninger, er avgjørende i en digital verden der filialer og tradisjonelle fysiske kundemøter forsvinner. Det styrker behovet for å investere i digital tillit slik at Storebrands kunder opplever at å dele opplysninger med oss skaper verdi, samtidig som vi respekterer personvernet. I Storebrands videre arbeid med kundeutvikling vil det å skape digital tillit hos våre kunder være avgjørende. Våre kunder skal kunne stole på at deres personopplysninger behandles forsvarlig og i tråd med deres ønsker.

Tilnærming

Storebrands retningslinjer for behandling av personopplysninger inneholder prinsipper for digital tillit, som lovlig og åpen behandling, formålsbegrensing, den registrertes rettigheter, samt krav til innebygd personvern.

Medarbeiderne våre svarer på telefon og e-post, behandler søknader og representerer selskapet. Derfor er det viktig å jobbe aktivt med menneskene som behandler informasjonen, i tillegg til å sikre gode digitale sikkerhetsmekanismer. For å dokumentere og kontrollere effekten av sikkerhetsarbeidet har vi implementert et internkontrollsystem i hele verdikjeden. Gjennom dette kravstiller, etterprøver, og kontinuerlig forbedrer vi sikkerheten i konsernet: internt, med våre samarbeidspartnere og i kundeløsningene.

Storebrand vurderer løpende personvernrisikoen vi kan utsette kundene våre for. Ved behandling av personopplysninger som utgjør høy personvernrisiko utreder vi konsekvensen.

Mål og ambisjoner

Vi har ambisjon om å engasjere våre kunder og bygge langsiktige relasjoner gjennom god og transparent digital dialog. Samtidig tar vi ansvar for å ivareta våre kunders rettigheter etter personopplysningsloven og tar deres informasjonssikkerhet på stort alvor. Opplæring i sikkerhet og personvern er obligatorisk for alle ansatte, og følges opp både fra ledere og compliance.

Tiltak

I 2018 utviklet og styrket vi vårt arbeid med personvern og digital tillit gjennom et konsernovergripende program med mål om å tilpasse Storebrands behandling av personopplysninger til kravene i ny personvernforordning (GDPR).

Vi jobber aktivt for å gi kunnskap til alle våre ansatte om sikkerhet gjennom vårt sikkerhetskulturprogram. Dette er obligatorisk for alle – inkludert konsernsjefen.

For å sikre robuste systemer har vi flere lag i vår sikkerhetsarkitektur. Oppdages det et hull i et av lagene, vil neste lag demme opp til vi får korrigert det første. Vi gjennomfører sikkerhetstester og cyberrisikovurderinger, med påfølgende risikostyrende tiltak som del av vår daglige virksomhet.

Resultater

Ved utgangen av 2018 hadde Storebrand et styrket rammeverk for behandling av personopplysninger som blant annet inneholder dokumentasjon av behandlingen som finner sted, rutiner for å håndtere hendelser og robuste kontroller.

I løpet av 2018 ble det meldt om 41 hendelser²⁰⁾ knyttet til behandling av personopplysninger. 11 av disse meldte vi som avvik til Datatilsynet i tråd med personvernforordningen. Alle hendelser fra 2018 er behandlet og lukket. For avvik hvor risikoen for personvernet ble vurdert som middels eller høy, ble de berørte kundene, i tråd med våre rutiner, kontaktet direkte på telefon eller e-post. Vi informerer om hva som har skjedd, hvilke tiltak vi har iverksatt og hvorvidt det er nødvendig at vedkommende iverksetter egne tiltak for å sikre sitt personvern.

Vi innførte også tiltak som styrker kompetansen om personvern både for ansatte og kunder. Eksempler på dette er digital opplæring for alle ansatte og ledere, informasjonsfilm om personvern til våre kunder, forenklede samtykker og ny personvernerklæring. I 2018 påbegynte 89 prosent av de ansatte slik opplæring.

20) En kunde- og prosessrelatert hendelse er definert som en uønsket situasjon som har oppstått som følge av svikt i interne prosesser, driftsavbrudd, menneskelige feil, brudd på internt/eksternt regelverk eller eksterne forhold. Konsekvensen kan være økonomisk tap eller gevinst, merarbeid, omdømmetap og/eller sanksjoner knyttet til brudd på internt/eksternt regelverk.

Enkle og digitale kundeopplevelser

Hvorfor

Av alle endringene som påvirker bransjen, er trolig teknologiutvikling og digitalisering de aller største. Teknologi påvirker hele vår virksomhet; våre kunders atferd og forventninger, muligheter til å levere tjenester til kunden, mulighetene til å automatisere og transformere hvordan produktene leveres og fungerer. Digitaliseringen åpner for nye forretningsmodeller og partnerskap, og gir nye muligheter og trusselbilder.

Tilnærming

Ved etableringen av digital forretningsutvikling som egen kommersiell konsernhet i 2017, valgte Storebrand å integrere teknologikompetanse som en fullverdig del av vår forretningsutvikling og -drift, og viske ut historiske skillelinjer mellom «forretning» og «IT».

Digital Forretningsutvikling er en tverrfaglig organisasjon, hvor forretningsutviklere, pris- og produkt eksperter, IT arkitekter, utviklere og interaksjonsdesignere sitter sammen for å finne ut hvordan vi kan løse kundenes problemer smartere og bedre ved hjelp av teknologi og digitale tjenester.

Gjennom å være tett på kundene kan vi forstå deres adferd, utfordringer og problemer. Gjennom god utnyttelse av ny teknologi og nye arbeidssett (Cloud, Maskinlæring, Big Data, Mobil, Smidig, Tjenestedesign, m.fl.) kan vi løse disse problemene smartere, raskere og bedre.

Mål og ambisjon

Vi har overordnet målsetting om økt bruk av våre digitale tjenester, mer fornøyde kunder, bedre digitale kundeopplevelser og økt antall digitale salg.

For 2018 var målet 100 000 digitale salg. Den digitale kundeopplevelsen måler vi gjennom Net Promotor System (NPS) hvor kunden gir en score fra 0 til 10 med 10 som best resultat. Målet for 2018 var å ha like mange positive (9-10) tilbakemeldinger som negative (0-6).

Tiltak

I 2018 ble det gjennomført store løft på mange områder, alle levert gjennom en teambasert arbeidsmetodikk.

Både bedriftskundene og institusjonelle kunder i Storebrand Asset Management har fått helt nye portalløsninger. For personmarkedet har vi utviklet automatiserte lånesøknader, optimalisert digitalt salg og kjøpsprosesser for alle produktområder, og innført store forbedringer i selvbetjening og rådgivingsløsninger for individuelle pensjons- og sparekunder.

Digital Forretningsutvikling har også levert flere initiativ som utforsker potensialet i ny teknologi, partnerskap og forretningsmuligheter og ser etter innovasjonsmuligheter. I 2018 bidro vi blant annet med tematisk investering mot bærekraftsmål (spareløsningen Bølge), automatisering av chat (chatbots), endring av sparevaner hos unge mennesker gjennom spareappen Dreams, og digitale tjenester for pensjonsrådgivning for kunder som nærmer seg pensjonssalder (Snart Pensjonist).

Resultater

I 2018 brukte 570 000 kunder våre digitale løsninger. Dette er en økning på 30 prosent sammenlignet med 2017 og utgjorde 47 prosent av kundene våre.²¹⁾ Spareløsningen Pensjonstallet økte mest.

Totalt antall digitale salg i 2018 nådde 118 000, tilsvarende 43 prosent av totalt salg og vesentlig over målsatt nivå. Resultatet utgjør en økning på over 65 prosent sammenlignet med 2017, og nesten en tredobling i forhold til 2016. Sparing hadde flest digitale salg.

Resultater fra Net Promotor System (NPS), hvor kunden gir en score fra 0 til 10 med 10 som best, viste at det ved inngangen av 2018 var 25 prosent flere som scoret løsningene våre 0-6 enn 9-10. Ved utgangen av 2018 var det like mange som scoret 9-10 som de som scoret 6 eller lavere.

Partnerskapet med Dreams resulterte i en av markedets mest populære sparetjenester. Ved utgangen av året hadde Dreams over 100 000 nedlastinger i Norge, og var den nest mest populære applikasjonen i kategorien «Finans» i App Store.

21) 1,3 millioner norske kunder, eks SKAGEN.

Gajda

Virksomheten vår i Sverige, SPP, lanserte Gajda for å hjelpe bedrifter med å synliggjøre tjenstepensjonen som et gode for sine medarbeidere, og hjelpe dem å ta kontroll over viktige valg i sin tjenstepensjon. Gajda er utviklet med utgangspunkt i en kundedrevet prosess som kombinerer teknologi og økonomi for å gjøre det så enkelt og lystbetont som mulig å forstå pensjon.

I løpet av sitt første år på markedet ble Gajda belønnet med SPVs (Statens tjenstepensionsverk) prestisjetunge pris, Guldanten, for beste pensjonsinformasjon 2018.

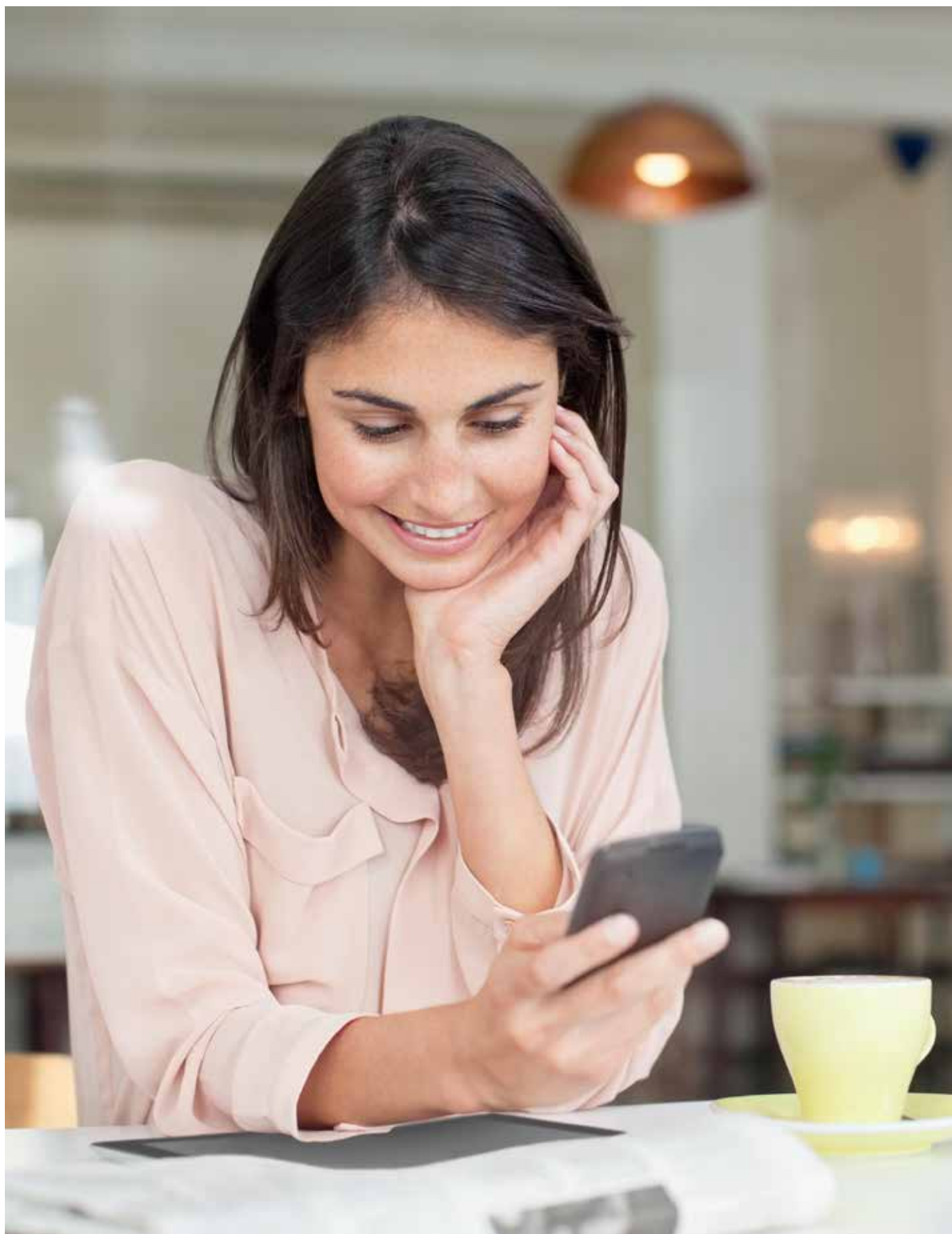
Tjenesten har også bidratt til å skaffe viktige kunder og høstet mye positive tilbakemeldinger. Etter kundenes ønske, tilbyr nå Gajda et bredere tilbud for å hjelpe enda flere bedrifter med å engasjere sine medarbeidere i sin tjenstepensjon. Målet er å nå 80 000 kunder i dette systemet innen 2020.

Nøkkeltall

Se detaljerte definisjoner for nøkkeltallene i kapittel 9, Data bærekraftrapportering, side 208.

Nøkkeltall	Resultat 2017	Mål 2018	Resultat 2018	Mål 2020	Mål 2025
Dow Jones Sustainability Index	Ikke inkludert	Inkludert	Ikke inkludert	Inkludert	Inkludert
GDPR-kurs påstartet av ansatte (antall/prosent)	NY	NY	1488/89 %	N/A	N/A
Net Promoter System Norge PM	#4	Topp 3	#4	Topp 3	Topp 3
Net Promoter System Sverige BM (prioriterte foretak)	#8	Topp 3	#7	Topp 3	Topp 3
Markedsandel Sparing Norge	22 %	Økning	21 %	Økning	Økning
Markedsposisjon BM tjenstepensjon		#1	#1	#1	#1
Andel kvinnelige pensjonssparere	43 %	NY	43 %	Økning	Økning
Financial literacy: Forventet pensjon som andel av lønn (mitt pensjonstall)	58 %	Økning	59 %	Økning	Økning
Saker registrert/behandlet i finansklagenemda	NY	NY	135	N/A	N/A
Sustainable brand index Norge	Score: 36/200 Plass: 64/212	NY	Score: 50/200 Plass: 60/225	Best utvikling i bransjen year on year	Best utvikling i bransjen year on year
Sustainable brand index Sverige (B2B i bransjen)		NY	Position 1/6	1	1

Mennesker og systemer

"Mennesker først, alltid digital" er Storebrands HR-strategi. Den setter oss i stand til å møte behovet for en endringsdyktig, operativ og kommersiell organisasjon, med medarbeiderne i sentrum.

- 48 En kultur for læring
- 48 Mentorprogrammet Catalysts
- 49 Engasjerte og modige medarbeidere
- 50 Mangfold og like muligheter
- 51 Storebrand på pallen i likestillingsindeks
- 52 Gode miljø- og arbeidsforhold i hele verdikjeden
- 53 Orden i eget hus
- 53 Nøkkeltall intern drift
- 54 Nøkkeltall mennesker og systemer

En kultur for læring

Hvorfor

Kompetanse er en viktig suksessfaktor for å nå våre strategiske mål. Kontinuerlig læring for å forstå våre kunders behov er nødvendig i en bransje i rask endring.

Det digitale skiftet muliggjør tjeneste- og produktutvikling i et tempo finansbransjen ikke har sett før. Medarbeiderne er vår viktigste ressurs for å kunne levere på ambisiøse forretningsmål. Vi rekrutterer og utvikler derfor engasjerte og modige medarbeidere som finner de beste løsningene for kunden.

Tilnærming

Storebrand skal tilrettelegge for medarbeidernes utvikling i det daglige arbeidet. Større bredde og mangfold i medarbeidernes kompetanse skal bidra til vekst og endringskraft. Digitale ferdigheter, kunnskap om hvilke løsninger kundene foretrekker og innsikt i markedsutviklingen er viktig for å lykkes i Storebrand.²²⁾ Økt tempo i arbeidslivet fordrer medarbeidere som kan utøve selvledelse og stadig tilegne seg ny kunnskap gjennom tverrfaglige samarbeid for å skape de beste kundeopplevelsene.

Mål og ambisjoner

Vår ambisjon er å bygge en lærende kultur preget av nytenkning, ansvar for egen læring, og tilbakemeldinger for å sikre kontinuerlig forbedring. I Storebrand skal alle medarbeidere kunne utvikle seg i takt med selskapets behov. I tillegg til å jobbe med organisasjon, ledelse og samarbeidsformer, vil vi i 2019 tilrettelegge for flere digitale læringsressurser som styrker ansattes mulighet til å ta ansvar for egen læring.

Tiltak

I 2018 tok vi vår digitale læringsplattform, Campus Storebrand (Cross Knowledge), i bruk for å gjøre virksomhetskritisk kunnskap tilgjengelig. Opplæring i ny personopplysningslov (GDPR) var den største satsingen. Vi brukte også plattformen til opplæringskurs for medarbeidere i salg og kundebetjening, og på medarbeiderdagene med tema "Læring er verdiskaping".

For å forenkle og digitalisere HR-prosessene våre, innførte vi i mars 2018 et nytt HR-system, Workday. Det omfatter sikkerhetsløsninger og adgangskontroll og bidrar til at selskapet følger de nye personvern-reglene.

Vi gjennomførte også vårt første digitale program for mellomledere, Storebrand Leadership Weekly, der mer enn 20 mellomledere fra Sverige og Norge deltok. Temaet var tillitsledelse.

Vi fortsatte utrulling av arbeidsmetodikken "Build, Measure, Learn" i store deler av organisasjonen. Metodikken innebærer at vi tester, prøver og feiler og får tilbakemeldinger fra kunder, før vi tester på ny og bygger videre.

Resultater

I løpet av 2018 tilbød vi 115 kurs via den digitale læringsplattformen Campus Storebrand. 1852 personer deltok på ett eller flere kurs og gjennomførte totalt 5636 timer med læring, gjennomsnittlig 3,1 timer per person. Over 80 prosent av medarbeiderne har så langt fullført opplæring i ny personopplysningslov.²³⁾

Vårt nye HR-system tilbyr alle som søker seg til Storebrand en digital kandidatopplevelse. Søknads- og rekrutteringsprosessen er digitalisert, fra søknaden legges i systemet, til nyansatte signerer sin ansettelseskontrakt via mobil eller PC.

Alle deltakerne i Storebrand Leadership Weekly deltok i forskningsprosjektet «Teknologibasert lederutvikling». En 360-graders evaluering av lederne i forkant og etterkant av programmet viste en positiv utvikling innen kategoriene «ledelse» og «resultat av ledelse», som omfatter ansattes produktivitet, effektivitet og tilfredshet.

Vårt sommer internship-program Sandbox mottok i overkant av 300 søknader og 10 studenter fikk plass på dette programmet i 2018. Studentene hadde bakgrunn fra økonomi, teknologi, psykologi, kommunikasjon og design.

Mentorprogrammet Catalysts

Ti medarbeidere fikk i 2018, for andre år på rad, anledning til å være samtale partner og rådgiver for hver sin skoleelev med minoritetsspråklig bakgrunn. Gjennom månedlige møter hos Storebrand og styrkebasert læring (Appreciative Enquiry) fikk elevene fått innsikt i norsk arbeidsliv, hjelp til å utvikle seg selv og råd om skole og arbeidsliv.

Mentorprogrammet er et samarbeid mellom Storebrand med non-profit organisasjonen Catalysts, som ledes av Lisa Cooper. Storebrand deltok som første næringslivspartner i 2017. Formålet er å forebygge frafall i videregående skole ved inkludering i nærmiljøet.

Engasjerte og modige medarbeidere

Hvorfor

Medarbeiderne i Storebrand er vår viktigste kilde til innovasjon, utvikling og vekst. Medarbeidere som våger å tenke nytt og utfordre organisasjonen er avgjørende om vi skal realisere målet om å bli et sparekonsern i verdensklasse.

Tilnærming

Virksomheten er avhengig av tillit fra kunder, samarbeidspartnere, myndigheter, aksjeeiere og samfunnet for øvrig. For å oppnå tillit må vår organisasjon være profesjonell, dyktig og preget av høy etisk standard. Alle medarbeidere skal opptre med aktsomhet, redelighet og saklighet.

Medarbeiderundersøkelser gjennomføres jevnlig gjennom verktøyet Peakon for å måle trivsel, engasjement for arbeidsoppgavene, oppfatning av bærekraft og opplevelsen av selvbestemmelse. Målene er strategisk forankret i og følges opp av konsernledelsen. Verktøyet ble introdusert i hele konsernet i 2018.

Mål og ambisjoner

Vår ambisjon er å styrke medarbeidertilfredshet, arbeids glede og engasjement gjennom meningsfylt arbeid, god ledelse, et motiverende arbeidsmiljø, utviklingsmuligheter og tillit til ledelsen. Lederne våre skal sette tydelig retning og oppmuntre medarbeiderne til selv å velge hvordan de skal nå målet.

Åpenhet er en forutsetning for motivasjon, tillit og trygghet. Alle medarbeidere skal oppleve at de kan ta opp saker med ledelsen og andre i konsernet. Storebrand har egne retningslinjer for etikk.

Tiltak

Med verktøyet Peakon innførte vi i 2018 månedlige "puls-målinger" for å måle engasjement blant medarbeiderne i hele organisasjonen. Vi har utarbeidet e-læringskurs i etikk og anti-korrupsjon som alle medarbeidere skal gjennomføre hvert tredje år. En ekstern varslingskanal er etablert gjennom et advokatbyrå. Vi har også gode rutiner for håndtering av trakassering og utilbørlig opptreden.

I 2019 vil obligatorisk etikkopplæring bli tilbudt via HR-systemet Workday. Samtlige medarbeidere må gjennomgå innholdet årlig og bekrefte at de har lest og forstått innholdet. Alle nyansatte får informasjon om det etiske regelverket.

Resultater

Gjennomsnittlig 87 prosent av medarbeiderne svarte på pulsmålinger gjennom Peakon minst én gang i løpet av de siste tre månedene av 2018. Peakon ble introdusert for hele konsernet i august 2018.

Engasjement-score målt i Peakon økte fra 7,4 til 7,9, på en skala fra 1-10, der 1 er lavest og 10 er høyeste score. Puls målingene i siste halvår 2018 viste også framgang på spørsmål om i hvilken grad medarbeiderne opplever meningsfrihet, stor grad av selvbestemmelse eller autonomi i jobbhverdagen, støtte fra ledelsen, og læring og utvikling. Resultatene viste også rom for forbedring blant annet innen arbeidsmiljøet. I 2018 fullførte 243 medarbeidere e-læringskurset i etikk og anti-korrupsjon. Alle ansatte skal gjennomføre kurset hvert tredje år. Alle medlemmer i styret og konsernledelsen skal gjennomføre kurs i antikorrupsjon som en del av risikohåndteringen i konsernet.

Mangfold og like muligheter

Hvorfor

Det er viktig at Storebrands organisasjon og virksomhet gjenspeiler kundene og markedet vi opererer i. Vi mener at mangfold bidrar til økt innovasjonstakt og bredere forståelse av bredden i kundemassen. Storebrand arbeider systematisk med å sikre mangfold og likestilling gjennom tydelige prosesser i rekruttering, omorganiseringer, lønnsjustering og tilbud om lederutdanning og andre utviklingstiltak. Våre bærekraftanalyser viser også at selskaper med fokus på mangfold er mer innovative og lønnsomme.

Tilnærming

Alle medarbeidere i Storebrand er likeverdige, uavhengig av alder, kjønn, funksjonshemming, kulturell bakgrunn eller seksuell orientering. Individuelle egenskaper skal respekteres og verdsettes, og vi ønsker et aldersmessig mangfold blant våre ansatte. Alder skal ikke være et avgjørende kriterium verken ved ansettelsesprosessene eller senere i arbeidsforholdet.

Vi jobber aktivt for å legge forholdene til rette for at alle medarbeidere uavhengig av kulturell bakgrunn skal trives, og det aksepteres ikke diskriminering verken ved ansettelsesprosessene eller senere i arbeidsforholdet. Det skal være god balanse mellom kvinner og menn på alle nivåer i selskapet.

Siden 2017 har vi jobbet aktivt med likestilling, blant annet gjennom programmet FiftyFifty, målrettede rekrutteringstiltak og ved nominasjon av like mange kvinner som menn til ledende stillinger og lederutviklingsprogrammer. Vi jobber aktivt for å ivareta en god kjønnsbalanse blant nøkkelpersoner som opptrer på vegne av selskapet. Vi ønsker en mest mulig åpen og inkluderende rekrutteringsprosess. Vi har nulltoleranse mot trakassering og diskriminering, og tilstreber likebehandling og like muligheter i alle rekrutterings- og utviklingsprosesser.

Storebrand har vært en inkluderende arbeidslivsbedrift siden 2002, og konsernets ledere har opparbeidet faste rutiner for inkluderende oppfølging av ansatte ved sykdom.

Mål og ambisjoner

Vi skal tilby den beste kandidatreisen slik at Storebrand blir sett på som en attraktiv arbeidsplass for modige veivisere. Vi skal fortsette utviklingen av egne ansatte og fremme individuell utvikling av lederkompetanse blant kvinner.

Vi skal bidra til FNs bærekraftsmål om lik behandling av kjønnene, spesielt innen likestilling på arbeidsplassen. Målet er 50/50-fordeling av menn og kvinner i ledende stillinger, og lik fordeling av menn og kvinner i våre lederutviklingsprogrammer, samt rekrutteringsprosesser til lederstillinger. Storebrand har som mål å betale lik lønn for likt arbeid.

Tiltak

Gjennom 2018 forbedret vi kommunikasjonen med potensielle nye medarbeidere for å gjøre den mest mulig kjønnsnøytral. Det skal være én kvinnelig og én mannlig finalekandidat ved rekruttering til lederstillinger. Vi utvidet bruken av sosiale medier for å utlyse og markedsføre ledige stillinger.

Hvert år nominerer vi 50/50 menn og kvinner til våre lederprogrammer, og i samarbeid med våre tillitsvalgte har vi kartlagt og analysert lønnsnivået for ulike stillinger for å kunne utjevne forskjeller basert på kjønn.

Resultater

37 prosent av lederne i Storebrand Norge er kvinner, mens andelen er 48 prosent i SPP. Blant alle ansatte er det 46 prosent kvinner i Norge og 53 prosent i Sverige.

I 2018 var 56 prosent av styremedlemmene i Storebrand ASA kvinner. Tre av ni medlemmer i konsernledelsen (33 prosent) var kvinner. Blant ledere som rapporterte direkte til konsernledelsen var 54 prosent kvinner, mens det var 44 prosent kvinner blant samtlige ledere i konsernet.

Det deltok like mange kvinner og menn i lederutviklingstilbudene Storebrand-akademiet og Storebrand Leadership Weekly, samt i programmet Sandbox for sommervikarer.

Lønnsnivåene i konsernet ble gjennomgått i samarbeid med de tillitsvalgte i lønnsjusteringsprosessen 2018. Vi ser noe lavere gjennomsnittslønn hos kvinner enn menn.

Gjennomsnittsalderen i Storebrandkonsernet var 43 år ved årsskiftet. Gjennomsnittlig ansiennitet var 12 år i Norge og 10 år i Sverige. Storebrandkonsernet hadde totalt 1765 ansatte per 31. desember 2018.²⁴⁾

Storebrands sykefravær har over flere år vært stabilt lavt, og var i 2018 3 prosent. Sykefraværet i den norske organisasjonen var 2,7 prosent og 3,3 prosent i den svenske.

Storebrand på pallen i likestillingsindeks

Storebrand havnet i 2018 på en solid andreplass på She Index, en indeks som skal vise hvor godt norske selskap jobber med kjønnsbalanse.

Våren 2018 ba likestillingsselskapet She Community Norges 50 største børsnoterte selskaper om å delta i en indeks som viser hvordan de jobber med likestilling i ledelse, hvordan kjønnsbalansen er i styret og de øverste ledernivåene og hva de gjør for å sikre like rettigheter for menn og kvinner.

Målet med den årlige indeksen er å vise utviklingen i kjønnsbalanse i næringslivet over tid, og gi selskapene mulighet til å sammenligne sin egen utvikling med andres

*) Basert på Hay Grade 21-24. Hay Grade over 24 er ikke med da begge kjønn ikke er representert der. Dette gjelder kun 3 roller. For definisjon Hay Grade, se side 208.

**) Basert på Hay Grade 13-20. For definisjon Hay Grade, se side 208.

24) 1667 i Storebrand Norge og SPP i Sverige, samt 131 i SKAGEN.

Gode miljø- og arbeidsforhold i hele verdikjeden

Hvorfor

I Storebrand er bærekraft integrert i kjernevirksomheten. Det betyr at økonomiske, sosiale og miljømessige aspekter vurderes før vi tar beslutninger om større innkjøp. Innkjøp er ett av flere områder som direkte eller indirekte kan påvirke Storebrands resultater innen bærekraft.

Økning i utkontraktering av arbeidsoppgaver stiller strengere krav til oppfølging av leverandører. Fokuset på arbeidsforhold i leverandørkjeden er viktig for ivaretagelse av menneskerettigheter, i tillegg til klima- og miljøhensyn.

Tilnærming

Storebrand stiller krav til bærekraft, samfunnsansvar, miljøarbeid og etikk både internt og til alle samarbeidspartnere og leverandører. I tillegg til å følge interne innkjøpsregler, skal samtlige innkjøp bidra til å redusere miljø- og klimabelastningen av varer og tjenester som anskaffes.

Vår innkjøpspolicy tar utgangspunkt i konsernets styrende dokumenter.²⁵⁾ De styrende dokumentene og tilhørende rutineene revideres og oppdateres årlig. Bærekraft er en viktig del av evalueringen av nye tilbud og vektlegges minst 20 prosent.

Storebrand er medlem av FNs Global Compact. Leverandører og underleverandører må vise til at de følger samme minstestandard for menneskerettigheter, arbeidskraft og korrupsjonsforebyggende arbeid, samt dokumentere produktenes livssyklus-kostnader og miljøegenskaper. Leverandøren skal ha gode interne retningslinjer for etikk og bør følge Initiativ for Etisk handels retningslinjer eller standarden for sosialansvarlighet/samfunnsansvar (SA 8000).

De viktigste og største innkjøpene vi gjør er innen utkontraktering av IT og forretningsprosesser, helse-tjenester, skadeoppgjør og forvaltning av direkte eiendomsinvesteringer. Vi vurderer at områdene med størst risiko og påvirkningsmuligheter innen bærekraft er utkontraktering (offshoring), skadeoppgjør (bil og eiendom), samt eiendomsforvaltning som helhet.

Mål og ambisjoner

Konsernet skal ikke bruke leverandører eller produkter som bryter internasjonale avtaler, nasjonal lovgivning eller interne retningslinjer. Storebrand skal gjennom egen virksomhet og innkjøpsvirksomhet bidra til en bærekraftig utvikling og til at menneskerettigheter og arbeidsrett ikke krenkes. Vår ambisjon for 2018 var å øke andelen miljøsertifisert ²⁶⁾ innkjøp til 40 prosent og opp til 50 prosent i 2025.

Tiltak

Vi følger opp våre krav til leverandører, nye og eksisterende, som en integrert del av våre innkjøpsprosesser. Bærekraft er en del av våre tilbudsforespørsler som leverandøren må besvare. Bærekraft inngår i vårt arbeid med evaluering av tilbud og forhandlinger, samt kontraktsinngåelse, der alle nye leverandører må signere "Storebrand's Standard Annex for Sustainability".

Vi følger løpende opp strategiske leverandører innen de største innkjøpskategoriene. I tillegg gjøres det løpende tiltak mot leverandører som bryter med Storebrands standard for bærekraftige investeringer og utelukkes fra vårt investeringsunivers. Konkret ble det i 2018 utelukket en teknologileverandør på bakgrunn av denne.

Resultater

I 2018 utgjorde innkjøpskontrakter til leverandører på over 1 million kroner, totalt ca. 2,1 milliarder kroner i innkjøpsvolum. Dette inkluderer også forvaltning og utvikling av direkte eiendomsinvesteringer. Av dette volumet er 46 prosent miljøsertifisert i henhold til innkjøpspolicyen. Dette volumet representerer 286 leverandører hvorav 56 er sertifisert, som utgjør 20 prosent av leverandørene.

Alle vesentlige, nye leverandører (innkjøp over 1 million kroner) vurderes på bakgrunn av sosiale kriterier og miljøkriterier.

²⁵⁾ Blant de styrende dokumentene er "retningslinjer for utkontraktert virksomhet", "retningslinjer for tildeling av fullmakter", "regler for etikk", "retningslinjer for bekjempelse av korrupsjon", "retningslinjer for tiltak mot hvitvasking, terrorfinansiering og økonomisk kriminalitet", retningslinjer for håndtering av interessekonflikter, "retningslinjer for arrangementer", styringsdokument for informasjonssikkerhet" og "styringsdokument for behandling av personopplysninger".

²⁶⁾ Miljøfyrtårn, EMAS, ISO14001, og Svanen

Orden i eget hus

Storebrand skal være en modig veiviser innen bærekraft. Det betyr at vi ønsker å redusere og synliggjøre klimaavtrykket ved vår egen virksomhet.

Storebrand skal også være transparent. Vi er medlem i Finans Norge, bransjeorganisasjonen for banker og forsikringsselskaper. Storebrand har direkte dialog med myndigheter og politiske partier om regulatoriske spørsmål. Det er ikke kultur i Norge for økonomiske bidrag fra børsnoterte selskaper til politiske partier, og Storebrand gir ikke slike bidrag.

Nøkkeltall intern drift

Se detaljerte definisjoner for nøkkeltallene i kapittel 9, Data bærekraftrapportering, side 208.

Nøkkeltall	Resultat 2017	Mål 2018	Resultat 2018	Mål 2020	Mål 2025
Miljøkrav til leverandører	38 %	40 %	46 %	50 %	50 %
Flyreiser pr. årsverk ^{VII)}	3,9	3,7	4,3	3,7	3,4
Tonn CO ₂ -utslipp pr. årsverk	0,71	0,68	0,72	0,66	0,61
Energiforbruk hovedkontorene (kWh/m ²)	151	162	147	145	141
Vannforbruk hovedkontorene (m ³ /m ²)	0,30	0,31	0,29	0,28	0,28
Avfallsortering hovedkontorene (sorteringsgrad)	82 %	78 %	72 %	79 %	80 %
Papirforbruk hovedkontorene, kg per fulltidsansatt ^{VIII)}	50	52	37	40	32
Scope 1 pr. medarbeider (tonn CO ₂ per medarbeider)	NY	NY	0	TBD	TBD
Scope 2 pr. medarbeider (tonn CO ₂ per medarbeider)	NY	NY	0,13	TBD	TBD
Scope 3 pr. medarbeider (tonn CO ₂ per medarbeider)	NY	NY	0,6	TBD	TBD

VII) Det var i 2017 en underrapportering, og økningen i 2018 er derfor ikke helt reell.

VIII) bestilt/levert kopipapir 2018 er dramatisk redusert i fht tidligere år pga bruk av overskuddslager etter fortetting og redusert leieareal ved HK Lysaker. Det kan derfor forventes noe økning igjen i 2019.

Nøkkeltall mennesker og systemer

Nøkkeltall i denne tabellen gjelder kun for Storebrand og SPP.

Se detaljerte definisjoner for nøkkeltallene i kapittel 9, Data bærekraftrapportering, side 208.

Nøkkeltall	Resultat 2017	Mål 2018	Resultat 2018	Mål 2020	Mål 2025
E-læringskurs i etikk/anti-korrupsjon	106/136		243/26 (14,6 %/1,6 %)	Ny indikator utvikles	Ny indikator utvikles
Sykefravær (Norge)	3,5 %	3,5 %	2,7 %	3,5 %	3,5 %
Sykefravær (Sverige)	3,5 %	3,5 %	3,3 %	3,5 %	3,5 %
Kjønnsbalansert ledelse	38 %	50 %	39 %	50 %	50 %
Antall (andel) kvinner ledernivå 1-3		50 %	25 (44 %)	50 %	50 %
Antall (andel) menn ledernivå 1-3		50 %	32 (56 %)	50 %	50 %
Antall (andel) kvinner ledernivå 3		50 %	22 (46 %)	50 %	50 %
Antall (andel) menn ledernivå 3		50 %	26 (54 %)	50 %	50 %
Antall kvinner i konsernledelsen			33,3 %		
Antall kvinner i styret			55,6 %	50 %	50 %
Gjennomsnittslønn Norge 2018 Kvinner			711 653		
Gjennomsnittslønn Norge 2018 Menn			880 397		
Gjennomsnittslønn Sverige 2018 Kvinner			631 393		
Gjennomsnittslønn Sverige 2018 Menn			776 513		
Sentrale ledere, kvinners andel av menns lønn pr stillingskategori (Hay Grade 21-24) ^{I)}			107 %	100 %	100 %
Medarbeidere t.o.m. mellomledere, kvinners andel av menns lønn pr stillingskategori (Hay Grade 13-20) ^{II)}			98,8 %	100 %	100 %

Våre ansatte	Resultat 2018
Antall ansatte (Norge +Sverige)	1667
Turnover kvinner konsern	4,1 %
Turnover menn konsern	3,9 %
Antall rekruttert konsern	220
Antall kvinner rekruttert	78
Antall menn rekruttert	116
Ansatte menn under 30	115
Ansatte kvinner under 30	102
Ansatte menn 30-50	526
Ansatte kvinner 30-50	408
Ansatte menn over 50	235
Ansatte kvinner over 50	284

I) Basert på Hay Grade 21-24. Hay Grade over 24 er ikke med da begge kjønn ikke er representert der. Dette gjelder kun 3 roller. For definisjon Hay Grade, se side 208.

II) For definisjon Hay Grade, se side 208.

5

Aksjonærforhold

Aksjonærforhold

Aksjekapital, fortrinnsrettsemisjon og antall aksjer

Storebrands aksje er notert på Oslo Børs og har tickerkode STB. Storebrand ASA hadde ved inngangen til 2018 en aksjekapital på 2 339,1 millioner kroner. Selskapet har 467 813 982 aksjer pålydende 5 kroner. Per 31.12.2018 eide selskapet 431 140 egne aksjer tilsvarende 0,09 prosent av aksjeholdningen. Selskapet har ikke utstedt opsjoner som kan føre til utvanning av eksisterende aksjonærer.

Aksjonærer

Storebrand ASA er blant de største selskapene notert på Oslo Børs målt i antall aksjonærer. Selskapet har aksjonærer fra nær alle landets kommuner og fra 48 land. Målt i markedsverdi var Storebrand det 13. største selskapet på Oslo Børs ved utgangen av 2018.

Aksjekjøpsordning for ansatte

Storebrand ASA har hvert år siden 1996 gitt ansatte tilbud om å kjøpe aksjer i selskapet gjennom en aksjekjøpsordning. Formålet har vært å knytte de ansatte nærmere til verdutviklingen i selskapet. I 2018 fikk hver ansatt anledning til å kjøpe Storebrandaksjen. 787 ansatte, omlag 45 prosent deltok og tegnet til sammen 542 532 aksjer.

Utenlandsandel

31.12.2018 utgjorde den totale utenlandsandelen 56,3 prosent mot 57,1 prosent ved utgangen av 2017.

Omsetning av Storebrandaksjen

I 2018 ble det registrert en omsetning på 445 millioner aksjer mot 427 millioner i 2017. Omsetningen i kroner var

30 447 millioner i 2018 opp fra 25 359 millioner i 2017.

Målt i kroner var Storebrand i 2018 den 11. mest omsatte aksjen på Oslo Børs. I forhold til gjennomsnittlig antall aksjer var omsetningshastigheten for aksjen 95 prosent.

Kursutvikling

Storebrand hadde en totalavkastning (inkludert utbytte) på -4,22 prosent gjennom 2018. I tilsvarende periode endte Oslo Børs' OSEBX-indeks på -1,84 prosent, mens den europeiske forsikringsindeksen Beinsur hadde en totalavkastning på -5,32 prosent (NOK) i tilsvarende periode.

Utbyttepolitikk

Storebrands målsetting er å betale et utbytte på over 50 prosent av konsernresultatet etter skatt. Styret har som ambisjon at ordinært utbytte pr. aksje minst skal være på samme nominelle nivå som året før. Normalt utbytte utbetales ved en bærekraftig solvensmargin på over 150 prosent. Ved solvensmargin over 180% er styrets intensjon å foreslå ekstraordinære utbytter eller tilbake kjøp av aksjer.

Gevinstbeskatning

Fra 2016 ble det innført nye regler for beskatning av utbytte og gevinster på aksjer for privatpersoner. Aksjonærmodellen innebærer at aksjeutbytte ut over et skjermingsfradrag multiplisert med en oppjusteringsfaktor (1,33 for inntektsåret 2018) skattlegges som alminnelig inntekt hos den personlige aksjonæren (skattesatsen er 23 prosent for inntektsåret 2018, som sammen med justeringsfaktoren gir en reell beskatning på 30,59 prosent).

Storebrandaksjen	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Høyeste sluttkurs (NOK)	75,20	70,45	47,10	35,98	40,65	39,00
Laveste sluttkurs (NOK)	59,48	46,97	28,45	23,21	27,52	22,39
Sluttkurs ved 31.12. (NOK)	61,64	66,90	45,92	34,95	29,90	37,9
Markedsverdi 31.12. (NOK mill.)	28 836	31 296	20 660	15 724	13 137	17 052
Årlig omsetning (i 1000 aksjer)	770 485	614 991	703 382	707 870	546 156	569 138
Gjennomsnittlig daglig omsetning (i 1000 aksjer)	3 094	2 450	2 780	2 820	2 185	2 286
Årlig omsetning (NOK mill.)	30 477	25 359	21 249	20 907	19 123	17 067
Omsetningshastighet (%)	95,3	94,9	131,0	157,3	121,4	126,5
Antall ordinære aksjer 31.12 (i 1000)	467 814	467 814	449 910	449 910	449 910	449 910
Resultat per ordinære aksje (NOK)	7,89	5,28	4,73	2,63	4,61	4,41
Utbytte per ordinære aksje (NOK)	3,00	2,10	1,55	0	0	0
Total avkastning (%)	-4,2	49,1	31,4	19,7	-23,0	41,3

Aksjeutbytte innenfor skjermingsfradraget er skattefritt. Skjermingsfradraget beregnes ved å multiplisere aksjens skjermingsgrunnlag med en skjermingsrente. Skjermingsrenten blir fastsatt av Skattedirektoratet i januar året etter inntektsåret, og er basert på gjennomsnittlig tremåneders rente på statskassaveksler (med et tillegg på 0,5 prosentenheter fra inntektsåret 2017) redusert med skatt.

Innsidehandel

Som en av landets ledende finansinstitusjoner er Storebrand avhengig av å ha et ryddig forhold til finansmarkedet og kontrollmyndighetene. Selskapet legger derfor vekt på at rutiner og retningslinjer tilfredsstiller de formelle krav myndighetene setter til verdipapirhandel. I den anledning har selskapet utarbeidet egne retningslinjer om innsidehandel og egenhandel basert på de aktuelle lover og forskrifter. Selskapet har et eget kontrollapparat som påser at rutinene etterleves.

Investorkontakt

Storebrand legger vekt på å ha utstrakt og effektiv kommunikasjon med finansmarkedet. Kontinuerlig dialog

med eiere, investorer og analytikere i Norge og utlandet har høy prioritet. Konsernet har en egen enhet for Investor Relations. Denne enheten har ansvaret for å etablere og koordinere kontakten mellom selskapet og eksterne forbindelser som børs, analytikere, aksjonærer og andre investorer. Alle kvartalsrapporter, pressemeldinger og presentasjoner for de enkelte kvartalsresultater finnes på konsernets nettsider: <http://www.storebrand.no/ir>.

Generalforsamling

Storebrand har én aksjeklasse hvor hver aksje gir én stemme. Ordinær generalforsamling holdes hvert år innen utgangen av juni. Aksjeeiere som ønsker å delta i generalforsamlingen må melde seg hos selskapet senest kl. 16.00 på den tredje virkedagen før generalforsamlingen. Aksjonærer som ikke har meldt sin ankomst innen fristens utløp vil kunne delta i generalforsamlingen, men ikke ha stemmerett.

Aksjonærenes kontakt med selskapet

Aksjonærene skal i alminnelighet henvende seg til sin egen kontofører for aksjene når de har spørsmål og melding om endringer, for eksempel ved adresseendring.

De største aksjonærene

Eier	Rangering	Antall askjer	Eierandel i % 31.12.2018*
Folketrygdfondet	1	51 635 337	11,04
T Rowe Price Global Investments	2	22 335 362	4,77
Danske Capital	3	18 741 881	4,01
Allianz Global Investors	4	16 857 478	3,60
DNB Asset Management	5	14 631 042	3,13
Vanguard Group	6	12 594 029	2,69
Varma	7	12 431 201	2,66
BlackRock	8	11 443 310	2,45
KLP	9	11 382 664	2,43
Handelsbanken Asset Management	10	10 512 105	2,25
M&G Investment Management	11	10 429 441	2,23
Storebrand Asset Management	12	8 167 839	1,75
JPMorgan Asset Management	13	7 311 871	1,56
Barings	14	5 466 232	1,17
Nordea Asset Management	15	5 375 474	1,15
Artemis Investment Management	16	5 227 606	1,12
Alfred Berg	17	5 182 004	1,11
Solbakken AS	18	4 511 972	0,96
OM Holding AS	19	4 334 600	0,93
Source Investment Management	20	4 238 911	0,91

* Basert på gjennomlysning av aksjonærlisten pr. 31.12.2018

6

Eierstyring og selskapsledelse

- 62 Konsernstyret
- 65 Utvalg og komiteer
- 66 Selskapene i Storebrand
- 68 Eierstyring og selskapsledelse

Konsernstyret

Forvaltningen av Storebrandkonsernet hører inn under styret. Dette betyr blant annet at styret skal sørge for en forsvarlig organisering av virksomheten, fastsette planer, budsjetter og retningslinjer. Styret fører tilsyn med administrasjonen og holder seg orientert om Storebrand-konsernets økonomiske stilling. Dessuten påser styret at virksomheten, regnskap og formuesforvaltning er

gjenstand for betryggende kontroll. Samtlige styremedlemmer er uavhengige av vesentlige forretningsforbindelser. Samtlige aksjeeiervalgte styremedlemmer er uavhengige av ledende ansatte

Styret har nedsatt tre underutvalg; Risikoutvalget, Revisjonsutvalget og Kompensasjonsutvalget.

Didrik Munch (1956)

Styreleder i Storebrand ASA siden 2017

Stilling

Selvstendig næringsdrivende

Utdannelse

Statens Politiskole

Cand.Jur

Tidligere stillinger

Konsernsjef i Schibsted Norge (2011-2018)

Konsernsjef i Media Norge (2008-2011)

Adm direktør i Bergens Tidende (1997-2008)

Divisjonsdirektør, Bedriftsmarked, i DNB (1995-1997)

Regionbanksjef, Bedriftsmarked Bergen, i DNB (1992-1995)

Ulike lederroller i Nevi og DNB (1987-1992)

Advokat i Kyrre AS (1987-1987)

Politifullmektig/adjutant ved Bergen Politikammer (1984-1986)

Politibetjent ved Oslo/Bergen politikammer (1979-1984)

Tillitsverv

Styremedlem i Grieg Star Shipping

Styremedlem i Lerøy Seafood Group

Styremedlem i Schibsted Media

Styreleder i SH Holding (Solstrand Fjord Hotell)

Antall aksjer: 15 000

Karin Bing Orgland (1959)

Styremedlem i Storebrand ASA siden 2015

Stilling

Selvstendig næringsdrivende

Utdannelse

Siviløkonom, NHH

Topplederprogram IMD, BI og Management i Lund

Tidligere stillinger

Konserndirektør i DNB, samt diverse lederstillinger i samme konsern (1985-2013)

Konsulent i Handels og skipsfartsdepartementet (1983-1985)

Styremedlem og leder av revisjonsutvalget i Norske Skog ASA

Styremedlem i Norwegian Finans Holding ASA

Styremedlem i Scatec Solar ASA

Styremedlem i HAV Eiendom AS

Styremedlem i Boligselskapet INI AS, Grønland

Styreleder i Røisheim Hotell AS og styremedlem i Røisheim Eiendom AS

Styreleder i Visit Jotunheimen AS

Tillitsverv

Styreleder i Entur AS

Styreleder i GIEK

Styremedlem i Grieg Seafood ASA

Styremedlem og leder av revisjonsutvalget i KID ASA

Antall aksjer: 15 000

Jan Chr. Opsahl (1949)

Styremedlem i Storebrand ASA siden 2016

Stilling

Styreleder i Dallas Asset Management AS

Utdannelse

Sloan Fellow, London Business School

Computer Science, University of Strathclyde

Bachelor of Arts, University of Strathclyde

Tidligere stillinger

Senior Executive i Tandberg/Cisco (2010-2012)

Executive Chairman i Tandberg ASA (1997-2010)

Konsernsjef i Tandberg ASA (1989-1997)

Konsernsjef i Tomra Systems ASA (1986-1988)

Direktør i Unitor ASA (1983-1986)

Markedsdirektør i Dyno Industrier AS (1980-1983)

Tillitsverv

Styreleder i Dallas Asset Management AS

Styremedlem i Hidden ASA

Medlem i Norges Tekniske Vitenskapsakademi

Styremedlem i NEL Hydrogen ASA (2014-2017)

Styremedlem i Rec Solar ASA (2013-2015)

Styreleder i Tomra Systems ASA (1989-2008)

Styreleder i Tandberg Television ASA (1989-2007)

Viseformann i Komplett ASA (1996-2003)

Antall aksjer: 1 100 000

Laila S. Dahlen (1968)

Styremedlem i Storebrand ASA siden 2013

Stilling

SVP Product and UX, Schibsted Marketplaces

Utdannelse

Statsautorisert revisor, NHH

Siviløkonom, BI

Master of Science in Finance, University of Wisconsin

Tidligere stillinger

Produktdirektør, Finn.no AS (2011-2017)

COO i Kelkoo/Yahoo London (2007-2009)

VP Marketplace i Yahoo Europe London (2006-2007)

Regional Manager Scandinavia and the Netherlands i Kelkoo/Yahoo Stockholm (2003-2006)

VP International Operations i Kelkoo Paris (2000-2001)

Manager i PricewaterhouseCoopers Oslo (1993-2000)

Tillitsverv

Styremedlem i FINN.no AS

Styremedlem i Personal Finance AS

Styreleder i Schibsted Marketplaces Products & Technology AS

Antall aksjer: 10 500

Liv Sandbæk (1962)

Styremedlem i Storebrand ASA siden 2018

Utdannelse

Statsautorisert revisor, NHH

Siviløkonom, BI

Tidligere stillinger

Senior Managing Director & Technology Lead, Financial Services, EALA, Accenture (2015-2018)

Chief Technology Officer, Accenture Operations (2013-2015)

Managing Director, Technology, Financial Services, EALA, Accenture (1999-2013)

Medarbeider Accenture (1990-1998)

Antall aksjer: 0

Martin Skancke (1966)

Styremedlem i Storebrand ASA siden 2014

Stilling

Selvstendig rådgiver

Utdannelse

Autorisert finansanalytiker, NHH

MSc Econ, London School of Economics and Political Science

Russisk mellomfag, UiO

International Finance Programme, Handelshögskolan Stockholm

Siviløkonom, NHH

Tidligere stillinger

Spesialrådgiver i Storebrand (2011-2013)

Avd. dir. og ekspedisjonssjef i Finansdepartementet (1994-2001, 2006-2011)

Ekspedisjonssjef ved Statsministerens kontor (2002-2006)

Bedriftsrådgiver i McKinsey & Company (2001-2002)

Tillitsverv

Styremedlem i Kommunalbanken AS

Styremedlem i Norfund

Styreleder i Principles for Responsible Investment (PRI)

Styremedlem i Storebrand Livsforsikring AS

Styremedlem i Summa Equity AB

Antall aksjer: 16 414

Heidi Storruste (1965)

Ansattevalgt styremedlem i Storebrand ASA siden 2013

Stilling

Team Champion, Digital forretningsutvikling i Storebrand Livsforsikring AS

Utdannelse

Bachelor of Management, BI

Sertifisert Executive Coach, Coach Team AS

DNCF sertifisert Coach, Metaresource AS

Bedriftsøkonom, BI

Tidligere stillinger

Hovedtillitsvalgt, Finansforbundet i Storebrand/

Storebrand Livsforsikring AS (2013-2017)

Prosjektleder i Storebrand Bank ASA (2011 -2013)

Prosessansvarlig i Storebrand Bank ASA (2008-2011)

Senior konsulent Kreditt PM i Storebrand Bank ASA (1998-2008)

Finanskonsulent Kreditt PM i Gjensidige Bank AS (1996-1998)

Kundekonsulent i Sparebankenes Kredittselskap AS (1987-1996)

Tillitsverv

Leder av Finansforbundet i Storebrand

Styremedlem i Den Norske Coachforening

Antall aksjer: 3 365

Ingvild Pedersen (1985)

Ansattevalgt styremedlem i Storebrand ASA siden 2017

Stilling

Leder Partnere bedrift i Storebrand Livsforsikring AS

Utdannelse

Autorisert porteføljeforvalter, NHH/NFF

Profesjonsstudium i samfunnsøkonomi, Universitet i Bergen

Tidligere stillinger

Leder kundeinnsikt Storebrand Livsforsikring AS (2017-2018)

Produktspesialist forvaltning Storebrand Livsforsikring AS (2015-2017)

Investment manager i Storebrand (2011-2015)

Konserntrainee i Storebrand (2009-2011)

Antall aksjer: 4 844

Arne Fredrik Håstein (1973)

Ansattevalgt styremedlem i Storebrand ASA siden 2014

Stilling

Hovedtillitsvalgt i Storebrand

Utdannelse

MA i Internasjonal finans og regnskap, University of Newcastle upon Tyne

Bachelor Business Administration, BI/University of Texas at Austin

Autorisert porteføljeforvalter, NHH/NFF

Fordypningsstudiet i verdsettelse, NHH/NFF

Tidligere stillinger

Fagansvarlig Sparing og Pensjon i Storebrand Livsforsikring AS (2014-2017)

Salgssjef og produktsjef i Delphi Fondene (2009-2014)

Salgssjef og Key Account Manager i Storebrand Kapitalforvaltning AS (2005-2009)

Senior finansiell rådgiver i Fokus Bank AS (2003-2005)

Senior finansiell rådgiver i Storebrand Livsforsikring AS (1999-2003)

Tillitsverv

Styremedlem i Finansforbundet i Storebrand

Styremedlem i Kunstforeningen i Storebrand

Utvalg og komiteer

Revisjonsutvalget

Leder

Karin Bing Orgland

Medlem

Martin Skancke

Heidi Storruste (ansattevalgt)

Risikoutvalget

Leder

Martin Skancke

Medlem

Didrik Munch

Ingvild Pedersen (ansattevalgt)

Kompensasjonsutvalget

Leder

Didrik Munch

Medlem

Laila S. Dahlen

Arne Fredrik Håstein (ansattevalgt)

Valgkomiteen

Leder

Per Otto Dyb

Medlem

Leiv Askvig

Nils Halvard Bastiansen

Margareth Øvrum

Selskapene i Storebrandkonsernet

	Organisasjonsnummer	Eierandel
STOREBRAND ASA	916 300 484	100,0 %
Storebrand Livsforsikring AS	958 995 369	100,0 %
Storebrand Holding AB	556734-9815	100,0 %
SPP Konsult AB	556045-7581	100,0 %
SPP Spar AB	556892-4830	100,0 %
SPP Pension & Försäkring AB	556401-8599	100,0 %
SPP Fastigheter AB ¹⁾	556745-7428	100,0 %
SPP Hyresförvaltning	556883-1340	100,0 %
Storebrand & SPP Business Services AB	556594-9517	100,0 %
Storebrand Eiendomsfond Invest AS	995 871 424	21,24 %
Storebrand Eiendom Trygg AS	876 734 702	100,0 %
Storebrand Eiendom Vekst AS	916 268 416	100,0 %
Storebrand Eiendom Utvikling AS	990 653 402	100,0 %
Storebrand Finansiell Rådgivning AS	989 150 200	100,0 %
Storebrand Pensjonstjenester AS	931 936 492	100,0 %
Storebrand Infrastruktur AS	991 853 545	100,0 %
AS Værdalsbruket ²⁾	920 082 165	74,9 %
Norsk Pensjon AS	890 050 212	25,0 %
Benco Insurance Holding BV	34331716	89,96 %
Norben Life & Pension Insurance Co. Ltd.		100,0 %
Euroben Life & Pension Ltd		100,0 %
Interben Trustees Limited		100,0 %
Storebrand Bank ASA	953 299 216	100,0 %
Storebrand Boligkreditt AS	990 645 515	100,0 %
Ring Eiendomsmegling AS	987 227 575	100,0 %
Storebrand Asset Management AS	930 208 868	100,0 %
SPP Fonder AB	556397-8922	100,0 %
Storebrand Fastigheter AB	556801-1802	100,0 %
SKAGEN AS	867462732	100,0 %
Storebrand Forsikring AS	930 553 506	100,0 %
Storebrand Helseforsikring AS	980 126 196	50,0 %

1) Euroben Life & Pension Ltd. eier 7,3%

2) Storebrand ASA eier 25,1 prosent og total eierandel for Storebrand er 100 prosent av AS Værdalsbruket.

Eierstyring og selskapsledelse

God selskapsledelse og eierstyring er viktig for at virksomheten skal nå sine fastsatte mål, herunder best mulig ressursutnyttelse og god verdiskaping. Storebrandkonsernet (heretter kalt Storebrand) arbeider kontinuerlig med å forbedre både de overordnede beslutningsprosessene og den daglige selskapsledelsen.

Prinsippene for eierstyring og selskapsledelse i Storebrand er fastsatt i samsvar med den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse. Ledelsen og styret i Storebrand ASA (heretter kalt styret) vurderer årlig de fastsatte prinsippene for eierstyring og selskapsledelse, samt etterlevelsen av disse. Storebrand avlegger redegjørelsen i samsvar med regskapslovens paragraf 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse.

Storebrand avlegger en integrert rapport som omhandler de finansielle, miljømessige og sosiale forholdene samt eierstyring, som er mest materielle for Storebrand. Vesentlighetsanalysen er omtalt i årsrapporten.

Redegjørelse etter Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse

Beskrivelsen nedenfor redegjør for hvordan de 15 punktene i anbefalingen er fulgt opp av Storebrand.

1. Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse (Ingen avvik fra anbefalingen)

Styret har besluttet at Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse skal følges. Etterlevelsen av anbefalingen er omtalt i styrets årsberetning. Storebrand etterlever anbefalingen uten vesentlige avvik. Det er redegjort for et mindre avvik i punkt 3 nedenfor.

2. Virksomhet (Ingen avvik fra anbefalingen)

Storebrand ASA er morselskap i et finanskonsern med vedtektsfestet formål å forvalte dets eierinteresser i Storebrands datterselskaper i samsvar med gjeldende lovverk. Storebrands hovedforretningsområder omfatter pensjon og sparing, forsikring og bank. Vedtektene finnes i sin helhet på Storebrands nettside www.storebrand.no.

Markedet oppdateres om Storebrands mål, strategier og verdiskaping gjennom kvartalsvise resultatpresentasjoner og i egne temapresentasjoner. Les mer om selskapets mål og hovedstrategier i styrets årsberetning, i avsnittet strategiske hovedtrekk.

Storebrand skal være et sparekonsern i verdensklasse som leverer en bedre pensjon – enkelt og bærekraftig. Storebrands strategi og verdigrunnlag er beskrevet i rammeverket, "Vår drivkraft", som utgjør en felles retning for hvordan Storebrand vil levere attraktive resultater til kunder og eiere.

Storebrands strategi er å levere lønnsom vekst innenfor etablerte satsingsområder gjennom enkle og bærekraftige løsninger. Styret gjennomfører løpende evalueringer av mål, strategi og risikoprofil. Mer informasjon om "Vår drivkraft" og satsingsområder finnes i kapittelet om Storebrand i årsrapporten.

I over 20 år har Storebrand tatt aktivt stilling til hvordan både kunders og egne midler investeres. Storebrand mener at selskaper som integrerer miljø-, sosiale- og governancehensyn i sin forretningsvirksomhet reduserer risiko og skape nye muligheter for virksomheten og kapitaleiere. Storebrand har som ambisjon å opprettholde en posisjon blant de beste gjennom å integrere dette perspektivet i øvrige virksomhetsområder. Storebrand har tro på at dette vil skape økt verdi for kunder, eiere, samfunnet og øvrige interessenter.

Storebrand mener at mangfold forsterker virksomhetens relative evne til verdiskaping. Økt mangfold er en viktig del av Storebrand rekrutteringspolitikk. Storebrand jobber for å opprettholde og videreutvikle en organisasjon med reell likestilling.

Storebrand har egne etiske regler. I tillegg er det etablert retningslinjer for blant annet arrangementer, varsling og bekjempelse av korrupsjon.

3. Selskapskapital og utbytte (Avvik fra anbefalingen)

Styret i Storebrand ASA vurderer til enhver tid Storebrands soliditet i lys av selskapets mål, strategi og risikoprofil. Les mer om Storebrands kapitalforhold og soliditet i avsnittet "kapitalforhold, rating og risiko" i styrets årsberetning.

Styret har vedtatt og gjort kjent en utbyttepolitikk hvor etter Storebrand har som mål å betale et utbytte på over 50 prosent av konsernresultatet etter skatt. Styret har som ambisjon at ordinært utbytte pr. aksje minst skal være på samme nominelle nivå som året før. Normalt utbytte utbetales ved en bærekraftig solvensmargin på over 150 prosent. Ved solvensmargin over 180 prosent er styrets intensjon å foreslå ekstraordinære utbytter eller tilbakekjøp av aksjer.

Generalforsamlingen fastsetter det årlige utbyttet, basert på forslag fra styret. I henhold til allmennaksjeloven § 8-1 annet ledd kan generalforsamlingen med alminnelig flertall gi styret fullmakt til å dele ut utbytte. Grunnlaget skal være årsregnskapet som er godkjent av generalforsamlingen. Fullmakten kan ikke gis for en lengre periode enn frem til neste ordinære generalforsamlingen. Videre skal fullmakten være forankret i vedtatt utbyttepolitikk. Generalforsamlingen ble ikke bedt om å gi slik fullmakt i 2018. Les mer om Storebrands utbyttepolitikk i styrets årsberetning, i avsnittet "Utbytte for 2018".

Storebrand ASA ønsker å ha ulike verktøy tilgjengelig i arbeidet med å opprettholde en optimal kapitalstruktur for Storebrand for å bidra til god aksjonæravkastning og finansiell robusthet. På ordinær generalforsamling i 2018 fikk styret fullmakt til å forhøye aksjekapitalen gjennom nytegnning av aksjer med en samlet verdi inntil NOK 233 906 991. Fullmakten kan benyttes til erverv av virksomhet mot vederlag i nytegnede aksjer, eller ved for øvrig å forhøye aksjekapitalen. Styret kan i henhold til fullmakten beslutte å fravike aksjeeiernes fortrinnsrett til å tegne nye aksjer. Fullmakten kan benyttes ved én eller flere emisjoner. Fullmakten gjelder frem til neste ordinære generalforsamling.

Under samme generalforsamling fikk styret fullmakt til å kjøpe tilbake aksjer for inntil NOK 233 906 991, likevel slik at samlet beholdning av egne aksjer til enhver tid ikke skal overstige 10 prosent av aksjekapitalen. Tilbakekjøp av egne aksjer kan være et verktøy for tildeling av overskuddskapital til aksjonærene i tillegg til utbytte. Videre selger Storebrand ASA hvert år aksjer til ansatte fra egen beholdning i forbindelse med aksjekjøpsprogram og langtidsincentivordninger for ansatte i Storebrand. Det er på denne bakgrunn hensiktsmessig at styret gis fullmakt til å kjøpe aksjer i markedet for å dekke nevnte og eventuelle andre behov. Fullmakten gjelder frem til neste ordinære

generalforsamling. Det er for øvrig ingen bestemmelser i Storebrand ASAs vedtekter som regulerer tilbakekjøp eller utstedelse av aksjer.

Avvik fra anbefalingen: Styrefullmaktene til å foreta kapitalforhøyelser og å kjøpe egne aksjer er ikke fullstendig begrenset til et definert formål. Det ble ikke lagt til rette for at generalforsamlingen kunne stemme over hvert enkelt formål som fullmaktene skal dekke.

4. Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående (Ingen avvik fra anbefalingen)

Storebrand ASA har kun én aksjeklasse. Det gjelder ingen spesielle eier- og stemmerettsbegrensninger utover bestemmelsene om eierkontroll i finansforetaksloven. Gjennom sitt arbeid legger styret og ledelsen i Storebrand stor vekt på likebehandling av aksjeeierne.

Alminnelige habilitetsregler for styremedlemmer og ledende ansatte fremkommer av Storebrand ASAs styreinstruks, instruks for datterselskapsstyrer, instruks for administrerende direktør, retningslinjer for interessekonflikter og Storebrands etiske regler. Styrets medlemmer skal melde fra til selskapet dersom de direkte eller indirekte har en vesentlig interesse i en avtale som inngås av et selskap i Storebrand. Ved ikke uvesentlige transaksjoner skal styret sørge for at det foreligger verdivurdering fra uavhengig tredjepart. Styreinstruksen viser til at et styremedlem ikke må delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for egen del, eller for noen nærstående, at medlemmet må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Det påhviler det enkelte styremedlem fortløpende å vurdere om det foreligger slike forhold. For Storebrands ansatte og tillitsvalgte er transaksjoner med nærstående regulert i Storebrands etiske regler. Ansatte skal på eget initiativ melde fra til nærmeste overordnede straks vedkommende blir oppmerksom på at en habilitetskonflikt kan oppstå. Generelt er en ansatt definert som inhabil dersom det foreligger omstendigheter som kan føre til at vedkommende av andre kan oppfattes å legge vekt på annet enn Storebrands interesser.

Ved kapitalforhøyelser i tråd med fullmakten angitt i punkt 3 ovenfor, kan styret beslutte at aksjeeiernes fortrinnsrett skal fravikes.

For en fullstendig redegjørelse om aksjonærforhold, se kapittel 5 i årsrapporten.

5. Fri omsettelighet (Ingen avvik fra anbefalingen)

Aksjene i Storebrand ASA er notert på Oslo Børs. Aksjene er fritt omsettelige, og vedtektene har følgelig ingen begrensninger på omsetteligheten av aksjene. Alle aksjer gir lik rett, jf. punkt 4 ovenfor.

6. Generalforsamling (Ingen avvik fra anbefalingen)

Generalforsamling

Generalforsamling i Storebrand ASA skal i henhold til vedtektene avholdes innen utgangen av juni måned hvert år. Generalforsamlingen ble avholdt 11. april 2018. Alle aksjonærer med kjent adresse mottar innkalling, som sendes minst 21 dager før generalforsamlingen. Frist for påmelding skal i henhold til vedtektene tidligst settes fem kalenderdager før generalforsamlingen. I henhold til Storebrands vedtekter nyttiggjøres adgangen til å gjøre øvrig saksdokumentasjon tilgjengelig på Storebrands nettsider, jf. allmennaksjeloven § 5-11a. En aksjonær kan likevel kreve å få tilsendt slike saksdokumenter pr. post.

Alle aksjonærer kan delta på generalforsamlingen. Storebrands vedtekter gir aksjonærene adgang til å forhåndsstemme ved bruk av elektronisk kommunikasjon, jf. allmennaksjeloven § 5-8b. Ordningen gir derfor aksjonærer mulighet til å avgi stemmer uten å være representert på generalforsamlingen. Så mange aksjonærer som mulig får dermed adgang til å utøve innflytelse på Storebrand gjennom bruk av stemmeretten.

Utover dette er det anledning til å stemme med fullmakt. Det er lagt til rette for at fullmaktsskjemaet knyttes til hver enkelt sak som behandles. Skjemaet søkes så langt som mulig utformet slik at det også kan stemmes over kandidater som skal velges. Avstemning på generalforsamlingen tillater separat avstemning for hvert enkelt medlem i de ulike organene. Det gis nærmere informasjon om forhåndsstemming, bruk av fullmakt og aksjeeiers rett til å få behandlet saker på generalforsamlingen både i innkallingen og på Storebrands nettsider.

På generalforsamlingen deltar styrets leder, minst en representant fra valgkomiteen og ekstern revisor. Styremedlemmer i Storebrand ASA har ikke møteplikt, men oppfordres til å delta. Fra administrasjonen deltar konsernsjef, konsernledelsen og konsernjuridisk direktør. Generalforsamlingsprotokoller i norsk og engelsk versjon er tilgjengelig på Storebrands nettsider. Generalforsamlingen åpnes av styreleder. Styret legger opp til en uavhengig møteleder som velges av generalforsamlingen.

Under generalforsamlingen skal det:

- framlegges årsoppgjør bestående av resultatregnskap, balanse og årsberetning,
- herunder konsernresultatregnskap og konsernbalanse, samt revisors beretning
- treffes beslutninger om fastsettelse av resultatregnskapet og balansen

- treffes beslutninger om fastsettelse av konsernresultatregnskapet og konsernbalansen
- treffes beslutninger om anvendelse av årsoverskudd eller dekning av underskudd i
- henhold til den fastsatte balansen og om utdeling av utbytte
- velges revisor
- velges medlemmer til valgkomiteen og blant disse valgkomiteens leder
- velges medlemmer til styret, og blant disse styrets leder
- behandles styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte
- fastsettes godtgjørelse til medlemmene av styret og styreutvalgene
- fastsettes godtgjørelse til medlemmene av valgkomiteen
- fastsettes godtgjørelse til revisor
- behandles andre saker som er inntatt i innkallingen

Generelt fattes beslutninger med alminnelig flertall. Det kreves imidlertid spesielt flertall ved visse beslutninger i henhold til norsk lov, inkludert beslutninger om fravikelse av fortrinnsrett i forbindelse med eventuell aksjeemisjon, fusjon, fisjon, endring i vedtekter eller fullmakt til å øke eller redusere aksjekapitalen. For slike beslutninger kreves det tilslutning fra minst to tredeler av både de avgitte stemmene og aksjekapitalen som er representert på generalforsamlingen.

7. Valgkomité (Ingen avvik fra anbefalingen)

Valgkomiteen i Storebrand ASA er vedtektsbestemt og består av fire eller fem medlemmer samt en observatør som er valgt av de ansatte. For valgperioden 2018-2019 har valgkomiteen fire medlemmer.

Valgkomiteens leder og de øvrige medlemmene velges årlig av generalforsamlingen. De ansattes representant deltar som fast medlem av komiteen ved drøftelser og innstilling til valg av styrets leder samt i andre sammenhenger hvor det er naturlig, etter innkalling fra komiteens leder.

Flertallet i valgkomiteen er uavhengig av styret og administrasjonen. Komiteen er satt sammen med sikte på at hensynet til aksjonærfellesskapets interesser blir ivaretatt. I generalforsamlingens instruks for valgkomiteen ligger det blant annet bestemmelser om rotasjon for medlemmer av valgkomiteen.

Vedtektene fastsetter at valgkomiteen i sitt arbeid skal følge instruks fastsatt av generalforsamlingen. Valgkomiteens instruks ble senest revidert i ordinær generalforsamling 2018. I henhold til instruksen skal valgkomiteen ha oppmerksomhet på blant annet følgende forhold ved utarbeidelse av sine innstillinger av kandidater til selskapets styrende og kontrollerende organer: kompetanse, erfaring, kapasitet, kjønnsfordeling, uavhengighet og hensynet til aksjonærfellesskapets interesser. Nærmere informasjon om medlemmene er lagt ut på Storebrands internettssider. Valgkomiteen tilskriver årlig selskapets 30 største aksjonærer med oppfordring til å fremkomme med forslag til kandidater til styret og valgkomiteen. Tilsvarende oppfordring til aksjonærene er inntatt på selskapets internettside.

Valgkomiteens oppgaver er å foreslå kandidater og honorarer til styret og valgkomiteen, gjennom innstillinger til generalforsamlingen.

Godtgjørelsen til valgkomiteens medlemmer er søkt tilpasset oppgavens karakter og tidsbruken i komitéarbeidet. Valgkomiteen avholdt 14 møter i 2018.

8. Styrets sammensetning og uavhengighet (Ingen avvik fra anbefalingen)

Vedtektene fastsetter at mellom fem og syv styremedlemmer velges av generalforsamlingen etter innstilling fra valgkomiteen. Styreleder velges av generalforsamlingen.

To medlemmer, eller tre medlemmer dersom generalforsamlingen velger seks eller syv styremedlemmer, velges av og blant de ansatte. Styrets medlemmer velges for ett år om gangen. Daglig ledelse er ikke representert i styret. Ved utgangen av 2018 besto styret av 9 medlemmer (fire menn og fem kvinner).

Ingen av styremedlemmene som er valgt av generalforsamlingen har ansettelses- eller oppdragstakerforhold til Storebrand, utover sine verv som styremedlemmer. De enkelte styremedlemmers bakgrunn er beskrevet i årsrapporten på Storebrands internettssider. Styresammensetningen tilfredsstiller kravene til uavhengighet som følger av anbefalingen. Det er få tilfeller av inhabilitet under behandling av saker i styret (ingen i løpet av 2018). Vurdering av de enkelte styremedlemmers uavhengighet er anmerket i oversikten over styrings- og kontrollorgan i avsnittet Medlemmer av Storebrand ASAs styre, utvalg og komiteer. Oversikt over hvor mange aksjer i Storebrand ASA som var eid av medlemmene av styrende organer per 31. desember 2018 følger av noter til regnskapene for Storebrand ASA (Opplysninger om nærstående parter). Ingen av styrets medlemmer har sittet i vervet mer enn ti år.

9. Styrets arbeid (Ingen avvik fra anbefalingen)

Styrets oppgaver

I 2018 ble det holdt elleve styremøter, hvorav to møter ble gjennomført hos datterselskapet SPP i Stockholm. På styrets årlige strategisamling diskuteres Storebrands fremtidige strategiske retning som deretter legger føringer for administrasjonens utarbeidelse av planer og budsjetter i forbindelse med årlig finansiell plan som styret godkjenner. Styret skal holde seg orientert om Storebrands økonomiske stilling og utvikling, og skal bidra til at selskapets verdiskapning og lønnsomhet blir best mulig ivarettatt på vegne av eierne. Styret skal videre påse at virksomheten er gjenstand for betryggende kontroll og at Storebrands kapitalsituasjon er forsvarlig ut fra omfanget av og risikoen ved virksomheten.

Styret har etablert retningslinjer som gir styremedlemmer og ledende ansatte en plikt til å gjøre Storebrand kjent med vesentlige interesser de måtte ha i saker som styret skal behandle. Dette gjelder også interesser som ikke innebærer inhabilitet, men som det kan være behov for å ta i betraktning i saksbehandling. Det vises til punkt 4 ovenfor.

Styrets arbeidsform reguleres av egen styreinstruks som gjennomgås årlig. For å sikre gode og veloverveide beslutninger legges det vekt på at styremøtene skal være godt forberedt og at alle skal kunne delta i beslutningsprosessene. Styret fastsetter årlige møte- og temaplaner for sitt arbeid. Agenda for påfølgende styremøte fremlegges normalt for styret, basert på temaplan for hele året og en liste over oppfølgingssaker. Endelig agenda fastsettes i samråd med styrets leder. Det settes av tid i hvert styremøte til å evaluere møtet uten administrasjonen til stede. Styret har i sitt arbeid anledning til å engasjere eksterne rådgivere i den utstrekning det har behov for det. Styret har også fastsatt instruks for konsernsjefen.

Styret gjennomfører årlig en evaluering av sitt arbeid og sin arbeidsform som gir grunnlag for endringer og tiltak. Rapporten fra styreevalueringen, eller relevante utdrag av den, gjøres tilgjengelige for valgkomiteen, som benytter evalueringen i sitt arbeid.

Styreutvalg

Styret har etablert tre underutvalg i form av kompensasjonsutvalg, revisjonsutvalg og risikoutvalg. Utvalgene består av tre til fire styremedlemmer, hvorav to til tre er aksjonærvalgte og én ansattvalgt. Sammensetningen er med på å sikre en grundig og uavhengig behandling av saker som gjelder internkontroll, finansiell rapportering, risikovurderinger og godtgjørelse til ledende ansatte. Utvalgene er forberedende og rådgivende arbeidsutvalg og bistår styret i forberedelsen av saker, men beslutninger fattes kun av et samlet styre. Utvalgene kan på eget initiativ gjennomføre møter og behandle saker uten deltakelse fra administrasjonen.

Kompensasjonsutvalget bistår styret i alle saker som gjelder vederlag for administrerende direktør. Utvalget skal holde seg orientert om vederlagsordninger for ledende ansatte i Storebrand og foreslå retningslinjer for fastsettelse av godtgjørelse til ledende ansatte og styrets erklæring om lederlønnfastsettelse som fremlegges årlig for generalforsamlingen. I tillegg ivaretar utvalget de temaene godtgjørelsesforskriften i Norge og Sverige krever. Kompensasjonsutvalget holdt tre møter i 2018.

Revisjonsutvalget bistår styret ved å gjennomgå, vurdere og eventuelt foreslå tiltak i forhold til kontrollmiljø, finansiell og operasjonell rapportering, risikostyring/-kontroll og ekstern og intern revisjon. Revisjonsutvalget holdt syv møter i 2018, inkludert ett fellesmøte med risikoutvalget. Ekstern og intern revisor deltar på møtene. Flertallet av medlemmene i utvalget er uavhengig av virksomheten.

Risikoutvalgets hovedoppgave er å forberede behandlingen i styret innenfor risikoområdet, med særskilt oppmerksomhet på Storebrands risikoappetitt og risikostrategi, herunder investeringsstrategi. Utvalget skal bidra med fremoverskuende beslutningsstøtte knyttet til styrets drøfting av virksomhetens risikotaking, finansielle prognoser og behandling av risikorapporteringen. Risikoutvalget holdt syv møter i 2018, inkludert ett fellesmøte med revisjonsutvalget.

10. Risikostyring og internkontroll (Ingen avvik fra anbefalingen)

Overordnet styring og kontroll

Styret har fastsatt overordnede prinsipper og retningslinjer for styring og kontroll. Prinsippene omhandler styrets ansvar for fastsettelse av Storebrands risikoappetitt og risikostrategi, godkjenning av organiseringen av virksomheten, tildeling av ansvarsområder og myndighet, krav til rapporteringslinjer og informasjon, samt krav til risikostyring og internkontroll. Styrets og administrerende direktørs ansvarsområder defineres i henholdsvis styreinstruks og instruks til administrerende direktør. Styret har fastsatt instruks for Storebrands datterselskaper som skal sikre at datterselskapene fastsetter og etterlever Storebrands prinsipper og retningslinjer for styring og kontroll.

Storebrands prinsipper for bærekraft oppsummerer hvordan arbeidet er en integrert del av Storebrands overordnede målsetninger og styrings- og kontrollprosesser. Prinsippene ble oppdatert i 2018 og omfatter alle deler av Storebrands virksomhet, inkludert investeringer, produktutvikling, innkjøp, medarbeideroppfølging og husdrift. Prinsippene står omtalt i styrets årsberetning, i kapittelet strategiske hovedtrekk.

Styret vedtar Storebrands mål innenfor bærekraft og målkortet for bærekraft følges opp tre ganger i året av konsernledelsen. Storebrand følger også den internasjonale rapporteringsstandarden GRI (Global Reporting Initiative, versjon G4) og anvender integrert rapportering. De finansielle resultatene revideres av Storebrands eksterne revisor, se revisjonsberetning i kapittelet Øvrig innhold.

Gjennom retningslinjer for Investor Relations sikres pålitelig, tidsriktig og lik informasjon til investorer, långivere og andre interessegrupper i verdipapirmarkedet.

I forlengelsen av overordnede prinsipper og retningslinjer er det fastsatt etiske regler som gjelder for alle ansatte og tillitsvalgte i Storebrand, samt et konsernfelles regelverk for blant annet risikohåndtering, internkontroll, finansregnskapsrapportering, håndtering av innsideinformasjon og for primærinnsideres egenhandel. I tillegg gis retningslinjer og informasjon om informasjonssikkerhet, beredskapsplaner, tiltak mot hvitvasking og annen økonomisk kriminalitet. Storebrand er underlagt lovpålagt tilsyn i de landene det drives konsesjonsbelagt virksomhet, herunder fra Finanstilsynet i Norge, i tillegg til kontroll fra selskapenes egne kontrollorganer og ekstern revisor.

Risikostyring og internkontroll

Vurdering og håndtering av risiko er integrert i Storebrands virksomhetsstyring. Styringssystemet skal sikre at det er en sammenheng mellom mål og handlinger på alle nivåer i Storebrand og det overordnede prinsippet om å skape verdier for Storebrands aksjonærer.

Storebrands finansielle og operasjonelle målsettinger fastsettes årlig i en styrebehandlet forretningsplan. Forretningsplanen bygger på egne vedtak om risikostrategi og investeringsstrategier og inkluderer treårige finansielle prognoser, budsjett og handlingsplaner. Styret mottar løpende rapportering på status i strategigjennomføringen.

Storebrand Kompass er selskapets oppfølgingsverktøy med en samlet rapportering til ledelsen og styret av finansielle og operasjonelle mål. I tillegg mottar styret risikorapporter fra risikostyringsfunksjonen som blant annet følger utviklingen i nøkkeltall for risiko og soliditet.

Risikovurdering inngår i ledelsesansvaret i organisasjonen, der formålet er å identifisere, vurdere og styre risikoer som kan redusere enhetens evne til å nå sine mål. Prosessen dekker både risikoer for tap og sviktende lønnsomhet knyttet til konjunktursvingninger, endringer i rammebetingelser, endret kundeatferd mv og risikoer for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. Utviklingen i finansmarkedet er en vesentlig risikofaktor for Storebrands

resultat og solvensposisjon. I tillegg til å vurdere effekter av momentane skift i aksjemarkedene eller rentenivåene (stresstester), benyttes scenarioanalysene for å estimere effekten av ulike forløp i finansmarkedet på Storebrands resultatutvikling og soliditet. Dette gir viktige premisser for styrets overordnede diskusjon av risikoappetitt, risikoallokering og kapitalforhold.

Ansvar for Storebrands kontrollfunksjoner for risiko-styring og internkontroll er samlet i CRO-funksjonen, ledet av CRO Konsern. CRO Konsern rapporterer direkte til konsernsjefen. CRO funksjonen har som oppgave å støtte styret og konsernledelsen i fastsettelsen av risikostrategi og å operasjonalisere rammesetting og overvåke risikotakingen på tvers av Storebrands virksomhet.

Storebrand har en felles internrevisjonsordning som foretar en uavhengig vurdering av robustheten i styringsmodellen. Internrevisjonens instruks og årsplan fastsettes av styret, i henhold til gjeldende lover og forskrifter og internasjonal standard. Internrevisjonen avgir kvartalsvise rapporter til de respektive styrene i Storebrands selskaper.

Medarbeideroppfølgingen for samtlige ansatte i Storebrand er integrert i virksomhetsstyringen og skal sikre gjennomføringen av den vedtatte strategien. Prinsippene for oppfølging og utbetaling av eventuell variabel godtgjørelse for Storebrands risikoansvarlige samsvarer med forskrift om godtgjørelser i finansinstitusjoner, jf. punkt 12 nedenfor. CRO og ansatte i kontrollfunksjoner innenfor risikostyring, internkontroll og compliance har kun fast avlønning.

Finansiell informasjon og Storebrands regnskapsprosess Storebrand offentliggjør fire kvartalsregnskaper i tillegg til ordinært årsregnskap. Regnskapene skal tilfredsstille krav i lover og forskrifter og skal avlegges i henhold til vedtatte regnskapsprinsipper samt følge tidsfrister fastsatt av styret i Storebrand ASA.

Storebrands konsernregnskap utarbeides av avdelingen Konsernregnskap som rapporterer til Group CFO. Sentrale ledere i Konsernregnskap har fast årlig kompensasjon som ikke er påvirket av Storebrands regnskapsmessige resultater. Arbeidsdelingen ved utarbeidelse av regnskapene er slik at Konsernregnskap ikke skal gjennomføre verdsettelse av investeringsaktiva, men utøve en kontrollfunksjon overfor konsernselskapenes regnskapsprosesser.

Det er etablert en rekke risikovurderings- og kontrolltiltak i forbindelse med regnskapsavleggelsene. Vurderinger knyttet til vesentlige regnskapsposter samt eventuelle prinsippendringer mv, beskrives i et eget dokument (Vurderingspostnotat). Styrets revisjonsvalg foretar en forberedende gjennomgang av kvartalsregnskapene og av årsregnskapet

med særlig vekt på de skjønnsmessige vurderinger og estimater som er foretatt før styrebehandling.

Det utarbeides månedlige og kvartalsvise driftsrapporter hvor resultater pr. forretningsområde og produktområde analyseres og vurderes mot fastsatte budsjetter. Driftsrapporteringen avstemmes mot øvrig regnskapsrapportering.

11. Godtgjørelse til styret (Ingen avvik fra anbefalingen)

Generalforsamlingen fastsetter årlig styrets godtgjørelse, etter innstilling fra valgkomiteen. Styremedlemmenes honorarer er ikke knyttet til resultat, opsjonsprogram eller lignende. Medlemmene av styret og styreutvalgene mottar ikke insentivbasert vederlag, men en fast kompensasjon, enten pr. år eller pr. møte der medlemmet deltar eller en kombinasjon av slike vederlag. Aksjonærvalgte styremedlemmer deltar ikke i Storebrands pensjonsordninger. Ingen av styrets aksjonærvalgte medlemmer har oppgaver for Storebrand ut over styrevervet. Nærmere informasjon om kompensasjon, lån og aksjeinnehav fremgår av notene 23 (Konsern) og 6,17 (ASA). Styremedlemmene oppfordres til å eie aksjer i selskapet.

12. Godtgjørelse til ledende ansatte (Ingen avvik fra anbefalingen)

Styret beslutter strukturen på godtgjørelsen for ledende ansatte i Storebrand, og erklæring om fastsettelse av godtgjørelsen (lederlønnserklæringen) fremlegges for generalforsamlingen. Lederlønnserklæringen skal klart angi hvilke retningslinjer som er bindende og hvilke som er veiledende. Generalforsamlingen stemmer separat over de to delene av retningslinjene. Godtgjørelsen består av fastlønn, variabel godtgjørelse, pensjonsordning og andre personalgoder som er naturlig for et finanskonsern. Godtgjørelsen skal motivere til god innsats for langsiktig verdiskapning og ressursutnyttelse i selskapet. Styrets holdning er at den totale godtgjørelsen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende. Det blir årlig gjort en vurdering basert på eksterne markedsdata for å sikre en tilfredsstillende kompensasjon i forhold til tilsvarende stillinger i markedet.

Storebrand skal ha en insentivmodell som understøtter strategien, med vekt på kundens interesser og langsiktighet, en ambisiøs samarbeidsmodell, samt transparens som styrker Storebrands omdømme. Konsernledelsen mottar kun fastlønn, og benytter en andel av sin fastlønn til kjøp av Storebrandaksjer med tre års bindingstid. Dette for å tydeliggjøre at den øverste ledelsen i Storebrand handler i samsvar med eiernes langsiktige interesser.

De ansattes prestasjoner og leveranser følges jevnlig opp mot de enkelte forretningsområdenes operasjonelle målsettinger, som er direkte knyttet til Storebrands strategi. Dette bidrar til ytterligere å styrke samsvaret mellom eiere og administrasjonen.

Nærmere informasjon om kompensasjon for ledende ansatte fremgår av notene 23 (Konsern) og 6,17 (ASA) og i Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte, inntatt i innkallingen til generalforsamling, tilgjengelig på www.storebrand.no. Ledende ansatte oppfordres til å eie aksjer i Storebrand ASA også utover bindingstid.

13. Informasjon og kommunikasjon (Ingen avvik fra anbefalingen)

Styret har fastsatt retningslinjer for selskapets rapportering av finansiell og annen informasjon, samt selskapets kontakt med aksjeeiere utenfor generalforsamlingen. Storebrands rapportering med hensyn til bærekraftige investeringer går lenger enn lovens krav. Storebrands finanskalendar blir offentliggjort både på Internett og i selskapets årsrapport. Finansiell informasjon offentliggjøres i kvartalsrapporter og årsrapporter, slik det er beskrevet under punkt 10 ovenfor - Finansiell informasjon og Storebrands regnskapsprosess. Dokumentasjonen som offentliggjøres er tilgjengelig på Storebrands internettsider. All rapportering er basert på åpenhet og under hensyn til krav om likebehandling av aktørene i verdipapirmarkedet og reglene om god børsskikk. Storebrand har egne retningslinjer for håndtering av innsideinformasjon, se også punkt 10 - Overordnet styring og kontroll, ovenfor.

14. Selskapsovertakelse (Ingen avvik fra anbefalingen)

Styret har utarbeidet retningslinjer for opptreden ved eventuelle overtakelsestilbud på selskapet. Disse er basert på at styret i en overtakelsestilsituasjon vil arbeide for åpenhet i prosessen og for at alle aksjeeiere blir behandlet likt og får muligheten til å vurdere det budet som er fremsatt. Det følger av retningslinjene at styret vil vurdere budet og avgi en uttalelse med styrets vurdering av budet samt innhente verdilvurdering fra en uavhengig sakkyndig. Videre vil styret ved et eventuelt overtakelsestilbud arbeide så langt det lar seg gjøre for å maksimere aksjonærenes verdier. Retningslinjene omhandler situasjonen både før og etter fremsettelse av tilbud.

15. Revisor (Ingen avvik fra anbefalingen)

Ekstern revisor velges av generalforsamlingen i Storebrand ASA og foretar finansiell revisjon. Ekstern revisor avgir revisjonsberetning i forbindelse med årsregnskapet og foretar en begrenset revisjon av delårsregnskapene. Ekstern revisor deltar i styremøter der kvartalsregnskapene behandles, og på alle møter i revisjonsutvalget, med mindre sakene som

skal behandles der ikke krever revisors tilstedeværelse. Styret har besluttet at ekstern revisor skal rotere ansvarlig partner på revisjonsoppdraget hvert syvende år. Hvert år evalueres ekstern revisors arbeid og uavhengighet av styrets revisjonsutvalg. Revisor har også et årlig møte med styret uten at administrasjonen til stede. De øvrige selskapene i Storebrand har samme revisor som Storebrand ASA.

Øvrig

Som en av de største eierne i det norske aksjemarkedet har Storebrand stor potensiell innflytelse på børsnoterte selskapers utvikling. Storebrand er opptatt av å utøve sitt eierskap i børsnoterte selskaper på basis av et sett med enkle og enhetlige eierprinsipper, som legger betydelig vekt på bærekraft. Storebrand benytter den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse i sin eierskapsutøvelse. Storebrand har siden 2006 hatt en administrativ Corporate Governance komité. Komiteen er med på å sikre god eierstyring og selskapsledelse på tvers av Storebrand.

Storebrand Asset Management AS har i flere år hatt et eierstyringsutvalg. Utvalget har mandat til å sette ambisjonsnivå og etablere rammer for eierskapsutøvelsen. Utvalget skal koordinere Storebrands utøvelse av stemmerettigheter, herunder prioritere saker og sikre konsistens i arbeidet. Utvalget skal møtes kvartalsvis.

Storebrand har utarbeidet retningslinjer for ansattes tillitsverv i eksterne foretak, som blant annet regulerer antall eksterne styreverv ansatte kan ha.

Ytterligere informasjon om Storebrands eierstyring og selskapsledelse finnes på www.storebrand.no > Om Storebrand > Fakta om Storebrand, hvor det blant annet er lagt ut oversikt over medlemmene i Storebrands styrings- og kontrollorgan, CV for medlemmene av styret i Storebrand ASA, vedtekter og eierprinsipper.

Redegjørelse i henhold til regnskapsloven § 3-3b, 2. ledd

Her følger en oppsummering av de forhold Storebrand skal redegjøre for i henhold til regnskapsloven § 3-3b, 2. ledd. Punktene følger nummereringen i bestemmelsen.

Prinsipper for eierstyring og selskapsledelse i Storebrand er utarbeidet i tråd med norsk lov, og basert på den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse utgitt av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse, NUES.

Anbefalingen fra Norsk utvalg for eierstyring og selskap er tilgjengelig på www.nues.no.

Eventuelle avvik fra anbefalingen er kommentert under hvert punkt i ovenstående redegjørelsen, se omtalt avvik i punkt 3.

Beskrivelse av hovedelementene i Storebrands systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen er omtalt i punkt 10 ovenfor. Vedtektsbestemmelser som gjelder bestemmelser i allmennaksjelovens kapittel 5 vedrørende generalforsamlingen er omtalt i punkt 6 ovenfor.

Sammensetningen til ledende organer, samt beskrivelse av hovedelementene i gjeldende instruksjoner og retningslinjer, følger i punktene 6, 7, 8 og 9 ovenfor.

Vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevning og utskiftning av styremedlemmer er omtalt i punkt 8 ovenfor.

Vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte å kjøpe tilbake eller utstede egne aksjer er omtalt i punkt 3 ovenfor.

Årsberetning

78	Strategiske hovedtrekk
82	Konsernets resultater 2018
88	Kapitalforhold, rating og risiko
91	Regulatoriske endringer
94	Organisasjon, arbeidsmiljø og kompetanse
96	Eiestyring og selskapsledelse
97	Offisielt regnskap Storebrand

Strategiske hovedtrekk

Et sparekonsern i verdensklasse støttet av forsikring

Storebrand utviklet i 2018 tre overordnede strategiske mål: En ledende posisjon på tjenestepensjon, en unik posisjonering i det private sparemarkedet og en kapitalforvalter med sterkt konkurransefortrinn og gode vekstmuligheter. Et bredt forsikringstilbud til person- og bedriftsmarkedet skal understøtte de strategiske målene.

Storebrands ambisjon er å bygge et sparekonsern i verdensklasse, støttet av forsikring. Vi skal skape førsteklasses kundeopplevelser innen våre kjerneområder sparing og pensjon. Vi skal hjelpe våre kunder å sikre liv og eiendeler, slik at de kan bygge en fremtid å glede seg til. Vi tar utgangspunkt i vår posisjon innen bedriftsmarkedet, som Norges ledende leverandør av tjenestepensjon, og en offensiv utfordrer i det svenske markedet. Folk lever lenger og får mindre fra det offentlige, og kundene må derfor spare mer i årene som kommer.

Fortsatt sterk vekst innen fondsbasert sparing, samt konkurransedyktig og bærekraftig avkastning til kundene, bidrar til økte midler til forvaltning. Storebrand er markedsledende på innskuddspensjon og Norges største private kapitalforvalter, med NOK 707 mrd. til forvaltning.

Gjennom 2018 gjorde konsernet flere grep for å befeste strategien. Oppkjøp som kan styrke konsernets inntjeningskraft innen den strategiske kjernen, er viktige diskusjoner og beslutninger styret fatter. Oppkjøpene av SKAGEN og Silver, som ble sluttført i 2018, var en sentral del i sparestrategien. SKAGEN komplementerer og bredder Storebrands investeringstilbud og kundemasse. Arbeidet fortsetter inn i 2019, blant annet ved styrket satsning på internasjonal distribusjon av fondsløsninger.

Et genuint engasjement for et bærekraftig samfunn og sterk tro på bærekraftige investeringer ligger til grunn for konsernets strategi. Som en betydelig kapitalforvalter, skaper vi langsiktig avkastning for eiere og kunder, og sørger samtidig for at vår virksomhet støtter opp under en mer bærekraftig verden. Storebrands og SPPs arbeid med bærekraft styrker konsernets konkurranseposisjon, skaper verdi for aksjonærer og positive ringvirkninger for samfunnet.

Storebrands prinsipper for bærekraft oppsummerer hvordan arbeidet er en integrert del av våre overordnede målsetninger og styringsprosesser. Prinsippene ble oppdatert og vedtatt av styret i 2018 og omfatter alle deler av Storebrands virksomhet, inkludert investeringer, produktutvikling, innkjøp, medarbeideroppfølging og husdrift.

De nye prinsippene er:

- Vi legger FNs bærekraftsmål til grunn for vår virksomhet
- Vi hjelper våre kunder til å leve mer bærekraftig. Dette gjør vi gjennom å forvalte våre kunders penger på en bærekraftig måte, i tillegg til å tilby bærekraftig finansiering og forsikring
- Vi er en ansvarlig arbeidsgiver
- Bærekraft ligger til grunn for våre prosesser og beslutninger – fra styre og ledelse, som har det overordnede ansvaret, til hver medarbeider som fremmer bærekraft på sitt område
- Vi samarbeider for å nå FNs bærekraftsmål - med kunder, leverandører, myndigheter og kunnskapsmiljøer
- Vi er åpne om vårt arbeid og våre resultater på bærekraft

Styret vedtar Storebrands mål innen bærekraft som følges opp tre ganger i året av konsernledelsen. Storebrand følger også den internasjonale rapporteringsstandarden GRI (Global Reporting Initiative, versjon G4) og anvender integrert rapportering. De finansielle resultatene revideres av Storebrands eksterne revisor, se revisjonsberetningen.²⁷⁾

Vekst innen Sparing og Forsikring

Bedrifter, deres ansatte og tidligere ansatte er konsernets hovedmålgruppe. De fleste ytelsesbaserte pensjonsordningene i privat sektor er avviklet, og ny opptjening skjer i hovedsak i innskuddsbaserte ordninger. I bedriftsmarkedet har Storebrand opprettholdt posisjonen som markedsleder innenfor innskuddspensjon i Norge med en markedsandel på 31 prosent. I Sverige har SPP en sterk utfordrerrolle med en markedsandel på 13 prosent for tjenestepensjon utenfor kollektivavtalene. Vår kapitalforvaltning tilbyr et bredt spekter av aktivaklasser gjennom

²⁷⁾ Les mer om vårt arbeid med bærekraft og bærekraftige investeringer i årsrapporten, i kapitlene Om Storebrand: en bærekraftig strategi og Finanskapital og investeringsunivers: en pådriver for bærekraftige investeringer.

merkevarene Storebrand, SKAGEN, SPP Fonder og Delphi til institusjonsmarkedet og privatmarkedet. Gjennom 2018 har Storebrands satsing på bærekraft blitt forsterket gjennom en felles bærekraftpolicy for investeringer for alle merkevarene i konsernet.

Forsikringsområdet i Storebrand har ansvar for forsikringsprodukter i Norge og Sverige til bedrifter og privatpersoner. Om lag 60 prosent av premiene kommer fra bedriftsmarkedet og resterende fra privatpersoner. Området har hatt sterk resultatvekst og god lønnsomhet i 2018. Volumveksten har vært moderat og det er iverksatt tiltak som har økt veksttakten inn i 2019.

Trygge pensjoner og kapitalfrigjøring fra garantert pensjon

Området Garantert pensjon er i langsiktig avgang. Bedrifter etterspør i mindre grad produkter med rentegaranti, og produktene er kapitalkrevende for livsforsikringselskaper i perioder med lavt rentenivå. Kundenens opptjente pensjonsrettigheter sikres gjennom en solid solvensposisjon og robuste systemer for risikotaking i virksomheten. I takt med at pensjonene utbetales til kundene frigjøres kapitalen som selskapet må stille som sikkerhet. Denne kapitalen kan over tid betales ut til aksjonærer i form av utbytter, tilbakekjøp av aksjer eller kjøp av ny kapitalgenererende virksomhet.

Utbytte for 2018

Styret vedtok ny utbyttepolitikk med virkning fra og med regnskapsåret 2018. Den foreslåtte utbyttepolitikken skal gjenspeile den sterke veksten i fee-basert inntjening, mer volatil finansmarkedsrelatert inntjening og fremtidig kapitalfrigjøring fra virksomhet med garantier. Styrets ambisjon er å betale et stabilt og økende ordinært utbytte kombinert med ekstraordinære utbytter. Den forventede

kapitalfrigjøringen vil føre til økt utbetalingsgrad over tid. Styret vil justere resultatet ved ikke-driftsrelaterte ekstraordinære effekter.

Overgangen til nye skatteregler medførte at Storebrand i 2018 har inntektsført en utsatt skatt tilknyttet eiendomsinvesteringer. Etter de gamle reglene, ville avsetningen ha blitt løst opp ved salg av eiendommene. Overgangsreglene gjør at avsetningene inntektsføres tidligere enn forventet. Skatteinntekten endrer ikke styrets langsiktige vurderinger av inntjeningspotensialet i Storebrand, og påvirker således ikke styrets grunnlag for utbyttevurderingene.

Storebrands utbyttepolitikk 2018:

Storebrand har som mål å betale et utbytte på over 50 % av konsernresultatet etter skatt. Styret har som ambisjon at ordinært utbytte pr. aksje minst skal være på samme nominelle nivå som året før. Normalt utbytte utbetales ved en bærekraftig solvensmargin på over 150 prosent. Ved solvensmargin over 180 prosent er styrets intensjon å foreslå ekstraordinære utbytter eller tilbakekjøp av aksjer

Styret foreslår for generalforsamlingen et ordinært utbytte på NOK 1 402 mill., tilsvarende et ordinært utbytte på NOK 3,0 per aksje for 2018.

Fremtidsutsikter

Strategisk retning

Storebrand følger en todelt strategi. På den ene siden skal vi bygge et sparekonsern i verdensklasse, støttet av forsikring. Storebrand er markedsleder innen salg av pensjonsløsninger til norske bedrifter og en utfordrer i det svenske markedet. Konsernet er unikt posisjonert i et voksende sparemarked, og oppkjøpet av SKAGEN og Storebrand styrket denne posisjonen. Storebrand vil vurdere

Finansielle målsettinger

28) Etter skatt, justert for amortisering av immaterielle eiendeler. Dokumentet inneholder alternative resultatmål (APM) som definert av European Securities and Market Authority (ESMA). På Storebrand.com/ir ligger det en oversikt over APM brukt i finansiell rapportering.

29) Resultat justert for ekstraordinær skatteeffekt omtalt i note 26.

30) Resultatoppstillingen bygger på rapporterte IFRS-resultater for de enkelte selskapene

31) Resultat justert for ekstraordinær skatteeffekt omtalt i note 26.

videre oppkjøp som kan styrke konsernets inntjeningskraft innenfor strategisk kjerne. Storebrand Asset Management har en sterk konkurranseposisjon.

Sammen med gode forsikringsløsninger til privat- og bedriftsmarkedet skal Storebrand vokse innen sparing og forsikring. På den andre siden skal Storebrand gjennom disiplinert bruk av kapital og kostnadskontroll øke avkastningen for aksjonærer. Storebrand forventer å frigjøre kapital i form av økte utbytter når solvensmarginen er over 180 prosent. Solvensmarginen er forventet å vokse 5 prosent årlig etter utbytter. Den garanterte virksomheten er i langsiktig avløp og vil forventningsvis frigjøre NOK 10 mrd. de neste ti årene.

Resultatutvikling

Markedet for innskuddspensjon er i vekst og Storebrands reserver i Unit Linked økte med 7 prosent i 2018. Storebrand har en sterk utfordrerrolle innen salg av pensjonsløsninger til svenske bedrifter gjennom SPP. Det er forventet god vekst i innskuddspensjon fremover. Det jobbes med å styrke lønnsomheten på dette området.

Fordelsprogram for ansatte i bedrifter som har pensjonsordning i Storebrand er en viktig satsning fremover. Salg av bankprodukter og skadeforsikring gir økt lojalitet og lønnsomhet, og bidrar til forventet vekst i segmentene Sparing og Forsikring. Konkurransen i markedet har ført til marginpress i disse segmentene som stiller krav til kostnadsreduksjoner og tilpasninger i distribusjon og produktløsninger for å oppnå fortsatt lønnsom vekst. For å realisere ambisjonene for personmarkedet må salget økes fremover.

Kapitalforvaltning er et viktig forretningsområde i segmentet Sparing. Kapitalforvaltning har underliggende vekst i reserver fra tjenestepensjonsmarkedet og god lønnsomhetsutvikling. Kapitalforvaltningsplattformen er konkurransedyktig og skalerbar for videre vekst.

Segmentet Garantert pensjon er i en langsiktig avvikling og samlede reserver for garantert virksomhet synker. Det er imidlertid fortsatt vekst i reservene knyttet til fripoliser, som følge av at bedrifter velger å konvertere gamle ytelsesordninger til innskuddsordninger. Fremover forventes veksten i fripoliser å avta og det vil være en flat utvikling i reserver over flere år før reservene begynner å falle.

Fripolisebestanden bidrar i liten grad til konsernets resultat med dagens rentenivå. Garanterte reserver utgjør en stadig mindre andel av konsernets samlede pensjonsreserver og var ved utgangen av året på 59,2 prosent.

Målsettingen er nominelt flate kostnader fra 2018 til 2020. Dette gir en reduksjon i reelle kostnader. Storebrand vil fortsatt gjøre utvalgte investeringer i vekst. Digitalisering,

automatisering og partnerskapet med Cognizant forventes å gi reduserte kostnader for konsernet de neste årene.

Markedsutvikling

Norske renter økte marginalt i 2018. Svenske renter har vært relativt uendret sammenlignet med inngangen til året. Svenske renter er påvirket av en svært ekspansiv pengepolitikk.

Den kortsiktige renten er fortsatt lav i euro-området, påvirket av den europeiske sentralbankens ekspansive pengepolitikk. Det første skrittet i nedskaleringen av sentralbankens program for kjøp av rentepapirer er tatt og det forventes en gradvis reduksjon fremover. Dette øker sannsynligheten for høyere markedsrenter.

Risiko

Markedsrisiko er konsernets største risiko. I styrets ORSA-prosess³¹⁾ er spesielt utviklingen i rentenivå, kredittpåslag, aksje- og eiendomsverdier vurdert å være de største risikoene som påvirker konsernets solvens. Storebrand har tilpasset seg det lave rentenivået gjennom bygging av bufferkapital. Over tid vil nivået på den årlige rentegarantien reduseres. På lang sikt vil et vedvarende lavt rentenivå være en risiko for at produkter med høye rentegarantier går med underskudd, og det er derfor viktig å kunne oppnå en avkastning som overgår rentegarantien i produktene. Storebrand har derfor tilpasset aktivasjonen ved å bygge en robust portefølje med obligasjoner til amortisert kost for å oppnå den garanterte renten. Av forsikringsrisiko er økt forventet levealder og utviklingen i utføre de faktorene som påvirker solvensen mest. Operasjonell risiko følges tett opp og vil også kunne ha en vesentlig effekt på solvensen.

Kapitalstyring og utbytte

Storebrand har etablert et rammeverk for kapitalstyring som knytter utbytte til solvensgraden og publisert en ny utbyttepolicy for 2018 og fremover. Målsettingen er en solvensgrad på over 150 prosent, inklusiv overgangsregler. Solvensgraden ved utgangen av fjerde kvartal var 173 prosent. Solvensnivået viser at konsernet er robust for virksomhetens risiko. Det er ventet en gradvis forbedring i den underliggende solvensmarginen i årene som kommer. Forventet resultatskapning i konsernet og redusert kapitalkrav fra garantert virksomhet er forventet å øke solvensnivået kommende år. Finansmarkedsvolatilitet og endrede regulatoriske forutsetninger kan føre til kortsiktige bevegelser i solvensnivået. Styrets ambisjon er å betale stabilt økende utbytter kombinert med ekstraordinære utbytter for å reflektere finansmarkedsvolatilitet og kapitalfrigjøring. Den forventede kapitalfrigjøringen vil føre til økt utbetalingsgrad over tid.

Et utbytte på mer enn 50 prosent av konsernets resultat etter skatt, samt et høyere nominelt nivå enn ordinært utbytte for 2018, er ventet for 2019.

Konsernets resultater 2018

Storebrandkonsernets årsregnskap avlegges etter International Financial Reporting Standards (IFRS). I samsvar med norsk regnskapslovgivning bekrefter styret i Storebrand ASA at betingelsene for å avlegge regnskapet ut fra fortsatt drift er til stede.

Storebrands virksomhet er delt inn i segmentene Sparing, Forsikring, Garantert Pensjon og Øvrig.

- Konsernresultat MNOK 3 158 for 2018 ³²⁾
- Vellykket integrasjon av SKAGEN og Silver
- Solvensmargin på 173 prosent
- Styret foreslår et utbytte på NOK 3,0 per aksje

Konsernresultat

(NOK mill.)	2018	2017
Fee og administrasjonsinntekter	5 011	4 771
Forsikringsresultat	1 291	1 146
Driftskostnader	-3 786	3 490
Driftsresultat	2 516	2 427
Finansresultat og risikoresultat liv	642	513
Resultat før amortisering	3 158	2 940
Amortisering	-360	-536
Resultat før skatt	2 799	2 404
Skatt	898	2
Resultat etter skatt	3 698	2 405

Storebrand oppnådde et konsernresultat før amortisering og oppreservering på NOK 3 158 mill. (2 940 mill.) for 2018. Konsernresultat etter skatt ble NOK 3 697 mill. (2 405 mill.). Tall i parentes viser sammenlignbare tall for tilsvarende periode i fjor.

Fee- og administrasjonsinntektene økte med 3 prosent i 2018.³³⁾ Underliggende er inntektsutviklingen preget av økte inntekter fra produkter uten rentegaranti og en nedgang i inntekter fra produkter med rentegaranti.

Forsikringsresultatet hadde en combined ratio på 82 prosent (89 prosent). Resultatet var positivt påvirket av reserveoppløsinger.

Justert for konsolidering av SKAGEN, har konsernets driftskostnader blitt redusert med 1 prosentsammenlignet med fjoråret. Storebrand har redusert kostnader og levert på målet om å holde nominelle kostnader flate mellom 2015 og 2018. Målsettingen er nominelt flate kostnader fra 2018 til 2020, som gir en reduksjon i reelle kostnader.

Samlet økte driftsresultatet for 2018 med 13 prosent³⁴⁾, drevet av inntekter fra sparing og gode forsikringsresultater. Finansresultatet er i linje med forventning gitt det lave rentenivået.

Amortisering av immaterielle eiendeler utgjorde NOK 360 mill. i 2018. En amortisering på NOK 136 mill. av merverdier knyttet til oppkjøpet av SKAGEN økte nivået på amortisering i 2017. Normal avskrivning av immaterielle eiendeler forventes å ligge på rundt NOK 100 mill. per kvartal i 2019.

Konsernet hadde en regnskapsmessig skatteinntekt på NOK 898 mill. i 2018 (2 mill.).³⁵⁾ Den effektive skattesatsen påvirkes av at konsernet driver virksomhet i land med ulik skattesats fra Norge og varierer fra kvartal til kvartal avhengig av de enkelte juridiske enhetenes bidrag til konsernresultatet. Skattesatsen er estimert til å ligge mellom 20-23 prosent for 2019. For mer informasjon om skatt og usikre skatteposisjoner, se note 26.

Hendelser etter balansedagen

Den 11. februar 2019 signerte Storebrand Asset Management en avtale om å kjøpe 100 prosent av aksjene i selskapet Cubera Private Equity AS (Cubera). For mer informasjon, se note 46 i årsregnskapet.

Konsernresultat etter virksomhetsområde

(NOK mill.)	2018	2017
Sparing (ikke garantert)	1 267	1 511
Forsikring	748	608
Garantert pensjon	1 138	766
Øvrig	5	55
Konsernresultat for amortisering	3 158	2 940

Segmentet Sparing har en vekst i fee- og administrasjonsinntekter på 9 prosent fra 2017 til 2018. Resultatet ble NOK 1 267 mill. i 2018 (NOK 1 511 mill. i 2016). Resultat-

32) Resultat før oppreservering økt levealder, amortisering og skatt

33) Justert for valuta (NOK/SEK), men eksklusive inntekter fra SKAGEN for sammenlignbare tall.

34) Justert for valuta (NOK/SEK), men eksklusive inntekter fra SKAGEN for sammenlignbare tall.

35) Skatteinntekten er nærmere beskrevet i børsmelding 15. januar 2019 og i note 26.

reduksjon skyldes i hovedsak lave avkastningsbaserte inntekter fra SKAGEN. Vekst i midler til forvaltning i pensjon og kapitalforvaltning, samt utlånsvekst i bank bidrar til resultatvekst. Kostnadene øker som følge av oppkjøp, utvikling og markedsføring av nye produktlinjer.

Forsikring viser flat utvikling i premieinntekter. Forsikringsresultatet ble NOK 748 mill. for året (NOK 608 mill. i 2017), med en samlet combined ratio på 82 prosent (89 prosent i 2017). Det samlede risikoresultatet ga en skadeprosent på 66 prosent (70 prosent i 2017). Finansresultatet reflekterer det lave rentenivået og en konservativ investeringsportefølje med snitt rating på AA-.

Fee- og administrasjonsinntektene i segmentet Garantert Pensjon har hatt en utvikling i tråd med at en stor del av bestanden er moden og i langsiktig avgang. Administrasjonsinntektene er redusert med 2,8 prosent. Driftskostnadene reduseres over tid, også som følge av at området er under langsiktig avvikling. Resultatet utgjør NOK 1 138 mill. i 2018 (NOK 766 mill. i 2017). Økningen i resultatet skyldes styrket driftsresultat, økt risikoresultat og et høyere nivå på overskuddsdeling.

Segmentet Øvrig består i hovedsak av finansiering og investering av selskapets midler. I tillegg rapporteres enkelte mindre datterselskap.

SPARING

Sparing består av produkter som omfatter sparing til pensjon uten rentegarantier. I området inngår innskuddspensjon i Norge og Sverige, kapitalforvaltning og bankprodukter til privatkunder.

(NOK mill.)	2018	2017
Fee og administrasjonsinntekter	3 708	3 402
Driftskostnader	-2 394	-1 899
Driftsresultat	1 314	1 503
Finansresultat og risikoresultat liv	-46	8
Resultat før amortisering	1 267	1 511

Resultat Sparing

Resultatet ble NOK 1 267 mill. i 2018. SKAGEN er inkludert med et resultat på 259 mill. i 2017 og 45 mill. i 2018. Justert for SKAGEN, vokser driftsresultatet i Sparing med 2 prosent fra 2017 til 2018. Resultatforbedringen drives av volum- og inntektsvekst.

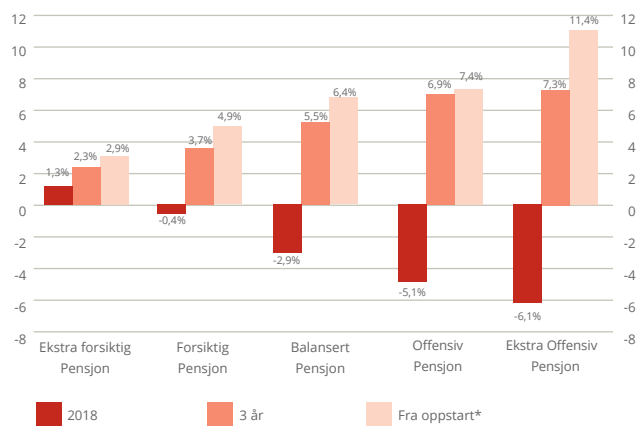
Totale fee- og administrasjonsinntekter har økt med 6 prosent fra 2017 til 2018, korrigert for inntekter i SKAGEN, samt negativ valutaeffekt. Inntektsveksten drives av kundenes konvertering fra ytelses- til innskuddsbaserte pensjonsordninger i kombinasjon med avkastning, nysalg

og økte sparesatser. I tillegg bidrar volumvekst og transaksjonsbaserte honorarer i kapitalforvaltning til veksten. Økte marginer for utlån til personmarkedet i 4. kvartal medførte at netto renteinntekter i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital for 2018 ble 1,20 prosent, mot fjorårets 1,22 prosent. For de norske Unit Linked-produktene bidro sterk konkurranse til marginpress. Også for fondsforsikring i Sverige er det press på marginene. Innen Kapitalforvaltning bidrar en økende relativ andel av kundenes AuM i lavmarginprodukter til pressede gjennomsnittsmarginer.

Korrigert for kostnadene i SKAGEN har nominelt kostnadsnivå økt i tråd med volumveksten, knyttet til investeringer i nye produkter, høyere distribusjonskostnader og øvrige volumrelaterte kostnader.

Innskuddspensjon fortsetter å vokse kraftig fordi de fleste bedrifter nå har valgt å konvertere fra ytelsesbaserte ordninger til innskuddsordninger. Dette øker antall medlemmer, løpende premieinnbetalinger og forvaltningsvolum i de innskuddsbaserte pensjonsordningene i både Norge og Sverige, i tillegg til vekst gjennom avkastning på premiereservene. Volatile finansmarkeder i 2018, spesielt 4. kvartal, har bidratt til at kundemidlene i Sverige er redusert med 2 prosent sammenlignet med fjoråret.

Avkastning innskuddspensjon standard porteføljer i ITP

*Forsiktig, Balansert og Offensiv ble etablert i mars 2004. Ekstra Forsiktig og Ekstra Offensiv forsikring ble etablert i desember 2011

Balanse og markedsutvikling

Premieinntektene for sparing uten rentegaranti utgjorde NOK 16 mrd. i 2018, som er NOK 2 mrd. høyere enn i 2017. Samlede reserver innenfor ikke-garantert livsparing har vokst med 7 prosent fra 2017 til NOK 179 mrd.

I det norske markedet beholdt Storebrand sin posisjon som markedsledende på innskuddsordninger, med 31 prosent markedsandel. Premieveksten innenfor innskuddsbasert tjenstepensjon i Norge var 7 prosent i 2018. Veksten er drevet av salg til nye kunder, konvertering fra ytelsespen-

sjon, økte spareratersamt vekst fra lønnsregulering. Det er sterk konkurranse i innskuddspensjonsmarkedet, og Storebrand forventer at dette vil vedvare.

SPP har en markedsandel på 13 prosent i det svenske markedet for øvrig tjenstepensjon fondsforsikring. Premieinntektene er 9 prosent høyere enn i 2017. Flyttebalansen og nysalg er vesentlig bedret sammenliknet med året før.

Kapitalforvaltningsvirksomheten har redusert midler til forvaltning med NOK 14 mrd. i 2018. Nedgangen skyldes først og fremst svekket SEK og volatile finansmarkeder. Ved utgangen av året utgjorde forvaltningskapitalen NOK 707 mrd. fordelt på verdipapirfond, fond-i-fond samt individuelleporteføljerforforsikringsselskaper, pensjonskasser, kommuner, institusjonelle investorer og investerings-selskaper. For midler til forvaltning, se figur nedenfor.

Nøkkeltall Sparing

(NOK mill.)	2018	2017
Unit Linked-reserver	179 299	167 849
Unit Linked-premier	16 021	15 017
AuM kapitalforvaltning	707 297	721 165
Privatmarked utlån	46 531	42 133

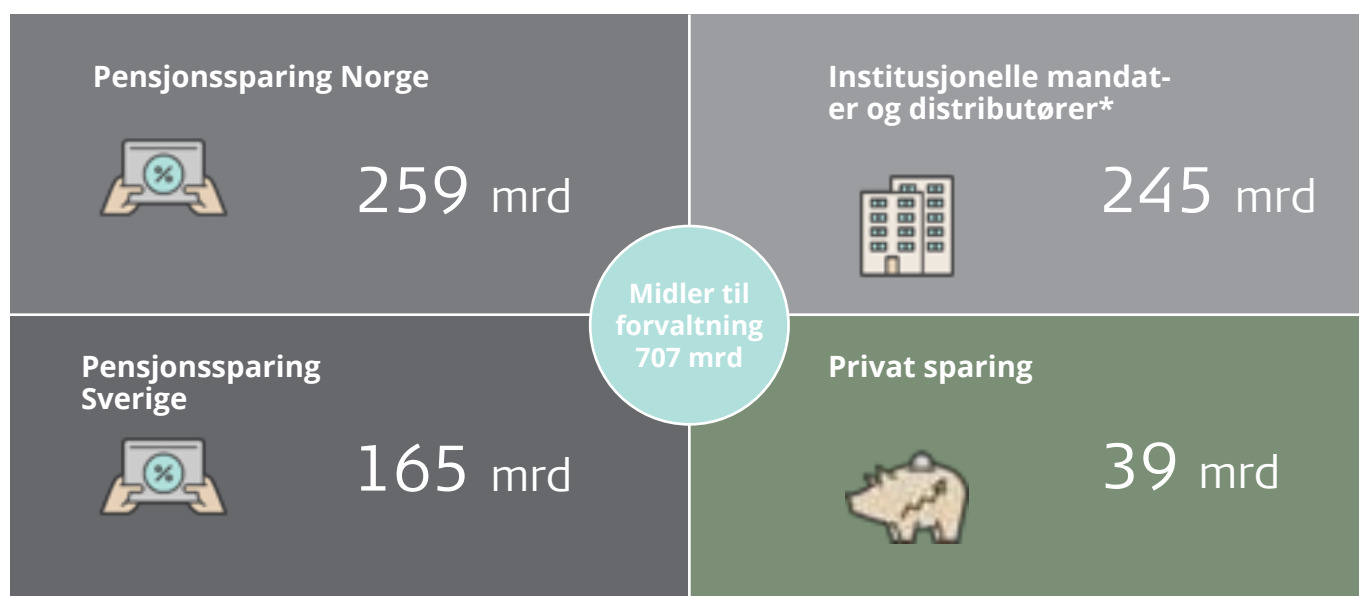
FORSIKRING

Forsikring har ansvaret for konsernets risikoprodukter i Norge og Sverige.³⁶⁾ Enheten tilbyr helseforsikring i det norske og svenske bedrifts- og privatmarkedet, skadeforsikrings- og personrisikoprodukter til det norske privatmarkedet, samt personalforsikring og pensjonsrelaterte forsikringer i det norske og svenske bedriftsmarkedet.

Resultat Forsikring

(NOK mill.)	2018	2017
Forsikringspremier for egen regning (f.er)	3 854	3 872
Erstatningskostnader f.er	-2 562	-2 726
Driftskostnader	-614	-711
Finansresultat	71	173
Resultat før amortisering	748	608

Forsikringsresultatet ble NOK 748 mill. (608 mill.), med en samlet combined ratio på 82 prosent (89 prosent i 2017). Forsikringspremiene ble redusert med 0,5 prosent i 2018. Premien ble redusert innen privatmarked grunnet økt konkurranse og endring i distribusjonsoppsettet. Konsernet økte distribusjonskraften mot slutten av året. Dette vil ventelig øke premievolumet. I bedriftsmarkedet er premienivået stabilt. Skadeprosenten er redusert og forklares i hovedsak av tilfredsstillende risikoutvikling på uføre- og skadeprodukter, samt avviklingsgevinster og reserveoppløsning. Den underliggende lønnsomheten og effektiviteten er god og viser tilfredsstillende utvikling.

*Pensjonskunder omfatter kunder av Storebrands Livsforsikring som sparer i pensjonsprodukter.

36) Helseforsikring er 50 prosent eid av Storebrand ASA og 50 prosent eid Munich Health.

Nøkkeltall Forsikring

Nøkkeltall	2018	2017
Skadeprosent	66 %	70 %
Kostnadsprosent	16 %	18 %
Combined ratio	82 %	89 %

Det samlede risikoresultatet ga en skadeprosent på 66 prosent (70 prosent i 2017) og den underliggende risikoutviklingen er meget tilfredsstillende. Helseforsikring leverte et godt resultat som følge av god skadeutvikling, spesielt i den svenske porteføljen. Resultatet i Personalforsikring er godt og er drevet av god risikoutvikling, samt oppløsning av reserver. Skadeforsikring leverte et godt underliggende resultat, noe som forsterkes ytterligere av reserveoppløsning. Kollektiv uførepensjon hadde også et godt resultat, som ble drevet av god uføreutvikling i Norge. I tillegg ble resultatet positivt påvirket av reserveoppløsninger. Personforsikring opprettholdt god lønnsomhet med marginal bestandsvekst. Resultatet for de svenske risikoproduktene ble lavere som følge av fall i premieinntekter.

Kostnadsprosenten utgjorde 16 prosent (18 prosent i 2017). Engangseffekter knyttet til endring av tidligere inngåtte distribusjonsavtaler bidro til betydelig kostnadsreduksjon. Løpende effektivisering pågår for forsikringsområdet.

Investeringsporteføljen til Forsikring i Norge utgjør NOK 8,1 mrd, som i hovedsak er plassert i rentepapirer med kort og mellomlang durasjon. Finansavkastningen er redusert som følge av en utgang i kredittspreader.

Balanse og markedsutvikling

Segmentet Forsikring tilbyr et bredt produktspekter i det norske personmarkedet og i bedriftsmarkedet i både Norge og Sverige. Lønnsomheten i privat – og bedriftsmarkedet vurderes i hovedsak å være god. For å opprettholde lønnsomheten må Forsikring strebe etter konkurransedyktige priser, enkle og relevante produkter, samt gode dekninger. Den samlede bestandspremien for segmentet ved utgangen av 2018 utgjorde NOK 4,5 mrd, hvorav NOK 1,7 mrd fra personmarkedet og NOK 2,8 mrd fra bedriftsmarkedet.

Storebrand en etablert posisjon innen personforsikringer og en utfordrerposisjon på skadeforsikring innenfor personmarkedet. Storebrands vekst i personmarkedet har stagnert som følge av større konkurranse, samt et skifte i distribusjonsstrategien. Det er etablert et samarbeid med eksterne distributører som, sammen med egne kanaler, skal bidra til lønnsom vekst. Akademikerporteføljen er en viktig driver for vekst, og salgstakten er stabil. Veksten innen personforsikringer er stabil og i tråd med den generelle markedsveksten.

Bedriftsmarkedet er et mer modent marked med lavere marginer og sterkt prisfokus. Innen kollektiv uførepensjon har lønnsomheten blitt styrket de siste årene. Imidlertid er det hard konkurranse, som gjør at marginer er under press. Helseforsikringeretmarkedet medvekst. Måltibestandspremie er Storebrand en av markedslederne innen helseforsikring, hvor også lønnsomheten er god. Storebrand en relativt liten aktør innen personalforsikring, men lønnsomheten er tilfredsstillende. I Sverige har uføretrenden vært nedadgående over lang tid, hvilket har ført til reduserte premier generelt.

GARANTERT PENSJON

Garantert pensjon består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse på sparemidlene. I området inngår ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser, individuell kapital- og pensjonsforsikring.

Resultat Garantert pensjon

(NOK mill.)	2018	2017
Fee- og administrasjonsinntekter	1 441	1,483
Driftskostnader	-828	-889
Driftsresultater	614	595
Risikoresultat liv & pensjon	191	67
Finansresultater og risikoresultat liv	333	104
Resultat før amortisering	1 138	766

Resultatet for Garantert pensjon før amortisering utgjør NOK 1 138 mill. i 2018, som er en økning på NOK 372 mill. sammenlignet med 2017. Økningen i resultatet skyldes styrket driftsresultat, økt risikoresultat og et høyere nivå på overskuddsdeling fra den svenske virksomheten.

Nytegning for garantert pensjon er for de fleste produkter stengt, men eksisterende kunders premieinnbetalinger og akkumulering av avkastning gjør at det tar tid før reservene reduseres nominelt. Fee- og administrasjonsinntektene hadde i 2018 en utvikling i tråd med at en stor del av bestanden er moden og i langsiktig avgang. Inntektene var NOK 1 441 mill. i 2018, sammenlignet med 1 483 mill. året før. I 2018 falt dermed inntektene med 2,8 prosent mot fjoråret. Om lag halvparten av inntektsreduksjonen er drevet av valutakursendring.

Driftskostnadene ble NOK 828 mill. i 2018, som er NOK 61 mill. lavere enn i 2017. Driftskostnadene reduseres over tid, som følge av at området er i langsiktig avvikling.

Risikoresultatet ble NOK 191 mill. i 2018, sammenlignet med NOK 67 mill. året før. Deter sterke risikoresultater i den norske fripolisebestanden, med gode resultater på uføre og reakti-

vering spesielt, men også tilfredsstillende resultater på død og opplevelse. Fripoliseresultatet ble løftet av oppløsning av NOK 149 mill. i langt liv-reservering. I den svenske virksomheten ble risikoresultatet negativt, som følge av reservestyring på NOK 216 mill. Underliggende risikoresultat i SPP er stabilt.

Resultat fra overskuddsdeling ble NOK 333 mill. i 2018, sammenlignet med NOK 104 mill. året før. Resultatet er i all hovedsak generert i den svenske virksomheten. I 2018 økte overskuddsdelingen på grunn av reserveoppløsning i latent kapitaltilskudd (LKT) på NOK 200 mill., som følge av forbedret risikostyring etter overgang til nytt IT-kjernesystem. Resultatet i 2017 ble belastet med en reservestyrking i SPP på om lag NOK 200 mill. som følge av endringer i diskonteringsrenten for markedsvurdering av forpliktelsene. Endringer skyldes overgang til ny langsiktig rente (Ultimate Forward Rate) i solvensberegningene, som også legges til grunn i reserveberegningene i regnskapet for SPP.

Balanse og markedsutvikling

Kundereserver for garantert pensjon utgjorde NOK 261 mrd. ved utgangen av 2018 som er 3,8 mrd. lavere enn ved inngangen til året.

Produktene er i langsiktig avgang, men den norske fripolisebestanden vokser som følge av konvertering fra ytelsespensjon til innskuddspensjon. Fripolisene utgjorde ved utgangen av 2018 NOK 133 mrd., sammenlignet med NOK 128 mrd. året før. Fra 2014 ble kundene tilbudt å konvertere fra tradisjonelle fripoliser til fripoliser med investeringsvalg, et produkt som inngår i segmentet Sparing.

Premieinntektene for garantert pensjon (eksklusiv flytting) var NOK 5,3 mrd. i 2018, som er på nivå med året før. De fleste produktene er lukket for nysalg, og kundenes valg om overgang fra garanterte til ikke-garanterte produkter er i tråd med konsernets strategi.

Premieinntekter (eksklusive tilflytting av reserver)

(NOK mill.)	2018	2017
Kollektiv pensjon	3 066	3 202
Fripoliser	120	132
Individual liv og pensjonsforsikring	232	249
Garanterte produkter SPP	1 846	1 662
Sum	5 265	5 246

Nøkkeltall Garantert pensjon

(NOK mill.)	2018	2017
Garanterte reserver	260 573	264 320
Garanterte reserver i % av totale reserver	59,2 %	61,2 %
Overføring av garanterte reserver	165	-959
Bufferkapital i % av kundefond SBL	7,2 %	7,2 %
Bufferkapital i % av kundefond SPP	9,0 %	9,0 %

ØVRIG

Under Øvrig rapporteres resultatet i Storebrand ASA, samt resultatet i selskapsporteføljene og mindre datterselskap i Storebrand Livsforsikring og SPP.

Resultat Øvrig

(NOK mill.)	2018	2017
Fee- og administrasjonsinntekter	102	83
Driftskostnader	-190	-188
Driftsresultat	-89	-105
Finansresultater og risikoresultater liv	128	161
Resultat før amortisering	40	55

Elimineringer

(NOK mill.)	2018	2017
Fee- og administrasjonsinntekter	-239	-190
Driftskostnader	239	190
Finansresultat	-35	0
Resultat før amortisering	-35	0

Resultatet før amortisering for segmentet øvrig virksomhet ble NOK 5 mill. i 2018, mot NOK 55 mill. i 2017. Driftskostnadene for 2018 ble påvirket av kostnader knyttet til salg av virksomhet. I 2017 var resultatet påvirket av transaksjonskostnader tilknyttet oppkjøp av SKAGEN og Silver.

Storebrand Livsforsikring konsern er finansiert gjennom en kombinasjon av egenkapital og ansvarlig lån. Med rentenivået per utgangen av 2018 forventes det om lag NOK 80 mill. i rentekostnader kvartalsvis.

Finansresultatet inkluderer avkastningen i selskapsporteføljene i Storebrand Livsforsikring og i SPP, samt finansresultatet i Storebrand ASA. Finansresultatet er på linje med forventning, gitt det lave rentenivået gjennom året.

Kapitalforhold, rating og risiko

Kapitalforhold

Storebrand skal tilpasse nivået på egenkapital og lån i konsernet fortløpende og planmessig. Nivået tilpasses den økonomiske risikoen og kapitalkrav i virksomheten. Vekst og sammensetning av forretningsområder vil være viktige drivere for kapitalbehovet. Kapitalstyringen skal sikre en effektiv kapitalstruktur og ivareta en hensiktsmessig balanse mellom interne mål og regulatoriske krav. Kapital skal holdes så høyt som mulig i strukturen for å sikre fleksibilitet.

Konsernet har en målsetting om over tid å ha en solvensmargindekning etter Solvens II på minimum 150 prosent, inkludert bruk av overgangsregler. Solvensmarginen for Storebrand konsern ble ved utgangen av 2018 beregnet til 173 prosent, inklusiv overgangsregler. Uten overgangsregler var solvensmarginen 172 prosent. Storebrand bruker standardmodellen for beregning av Solvens II.

God risikostyring og positiv effekt av regulatoriske justeringsmekanismer i solvensregelverket mer enn kompenserer for tidvis krevende finansmarkeder. Sammen med et sterkt konsernresultat etter skatt bidro dette til at solvensmargin uten overgangsregler styrket seg med 17 prosentpoeng i 2018. Verdien av overgangsreglene er betydelig redusert gjennom året, hovedsakelig grunnet høyere diskonteringsrenter.

Storebrand Livsforsikring AS har mål om en rating på A-nivå. Storebrand ASA har som mål å ha likvide eiendeler på nivå med selskapets rentebærende gjeld, og over tid at deler av likviditetsreserven er egenkapitalfinansiert.

Storebrand ASA har kun én aksjeklasse. Alle aksjer har like rettigheter og aksjene er fritt omsettelige. Selskapet er ikke kjent med at det foreligger avtaler mellom aksjeeiere som begrenser mulighetene til å omsette eller utøve stemmerett for aksjer.

Storebrand Livsforsikring Konserns soliditetskapi tal består av egenkapital, ansvarlig lånekapital, kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger, villkorad återbäring og risikoutjevningfond. Soliditetskapi talen ble redusert med NOK 5 mrd. i 2018. Kursreguleringsfond er redusert med NOK 1,5 mrd., som følge av realisasjon av verdipapirer og markedsfall. Den utgjorde NOK 2,2 mrd. ved årsslutt. Villkorad återbäring er redusert med NOK 0,9 mrd. og utgjorde NOK 8,2 mrd. Bokført avkastning har bidratt

til å øke tilleggsavsetningene. Tilleggsavsetningene utgjorde NOK 8,5 mrd. ved utgangen av året, en økning på NOK 0,2 mrd. Oververdi på obligasjoner og utlån som vurderes til amortisert kost er redusert på grunn av renteøkning med NOK 3,5 mrd., og utgjorde NOK 5 mrd. per 31. desember 2018. Oververdi på obligasjoner og utlån til amortisert kost er ikke innregnet i regnskapet.

Storebrand Bank Konsern hadde ved utgangen av 2018 en ren kjernekapitaldekning på 16,6 prosent, og en kapitaldekning på 18,9 prosent. Bankkonsernet har tilpasset seg nye kapitalkrav. Selskapet har tilfredsstillende soliditet og likviditet basert på virksomheten. Låneporteføljen består i all hovedsak av boliglån med lav risiko.

Storebrand ASA (holding) hadde likvide eiendeler på NOK 1,9 mrd. ved utgangen av året. Likvide eiendeler består i hovedsak av kortsiktige rentepapirer med god kredittrating. Total rentebærende gjeld i Storebrand ASA (holding) utgjorde NOK 1,8 mrd. ved utgangen av året. Dette tilsvarer en netto gjeldsgrad på minus 0,2 prosent. Neste forfall på obligasjonsgjeld i Storebrand ASA er i september 2019. Selskapet har i tillegg til likviditetsporteføljen en ubenyttet kredittfasilitet på EUR 200 mill. som løper til desember 2023. med mulighet til ytterligere to års forlengelse. Storebrand ASA har for 2018 resultatført utbytte og konsernbidrag fra datterselskap på NOK 4 131 mill. Avsatt utbytte til aksjonærene utgjør NOK 1402 mill.

Rating

I Storebrandkonsernet er det fire selskaper som utsteder gjeldspapirer. Storebrand Livsforsikring AS utsteder ansvarlig lån, Storebrand ASA utsteder senior gjeld, Storebrand Bank ASA utsteder senior gjeld og ansvarlige lån mens Storebrand Boligkreditt AS utsteder obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Samtlige fire selskap blir kredittvurdert av kredittratingbyrået Standard & Poor's. Storebrand Livsforsikring AS og Storebrand Bank ASA ble i juli 2018 oppgradert til A-, med stabile fremtidsutsikter.

Risiko

Storebrands rammeverk for risikohåndtering skal bidra til å beskytte kunder, eiere, ansatte og andre interessenter mot uønskede hendelser eller tap og dekker alle risikoer som Storebrand er, eller kan bli, eksponert for. Storebrand har definert et risikounivers der hoved-risikoene er

forretningsrisiko, finansmarkedsrisiko, forsikringsrisiko, motpartsrisiko, operasjonell risiko, bærekraftsrisiko og likviditetsrisiko.

Styret i Storebrand ASA og styrene i datterselskapene drøfter og vedtar risikoappetitt og risikostrategi minst årlig. Risikoappetitten er det samlede risikonivået og hvilke risikotyper selskapet aksepterer å ta for å nå sine finansielle og operasjonelle mål. I risikostrategien konkretiseres føringer fra risikoappetitten til mål og rammer for risikotakingen, både samlet sett og for ulike risikotyper. Risikoappetitt og risikostrategi gir føringer og setter rammer for mer detaljerte strategier knyttet til bl.a. finansmarkedsrisiko (investeringsstrategi), forsikringsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko.

Risikotakingen skal bidra til at Storebrand når sine strategiske og forretningsmessige mål, herunder at kunder får en konkurransedyktig avkastning på sine pensjonsmidler og at Storebrand får tilstrekkelig betalt for risikoen i forhold til definerte avkastningskrav.

Av hensyn til kundebeskyttelse og systemstabilitet, har myndighetene gjennom Solvens II-regelverket satt krav om at solvensmarginen i norma situasjonen skal være minimum 100 prosent. Dette skal dekke tap som forventes å skje hvert 200. år. Styret i Storebrand ASA har i risikoappetitten begrenset risikotakingen utover dette. Det skal være lav risiko for at solvensmarginen faller under regulatorisk krav på 100 prosent, spesielt som følge av svingninger på finansmarkedet. Mål for solvensmargin er derfor satt til 150 prosent i en normalsituasjon. Risikotakingen skal også bidra til å nå konsernets lønnsomhetsmål og mål om vekst for sparing og pensjon. For garantert pensjon skal risikotakingen bidra til kapitalfrigjøring ettersom reserven reduseres over tid. Samlet sett skal dette understøtte konsernets utbyttepolitikk.

Storebrand er avhengig av store mengder kundedata for å drive virksomheten og skape verdier. Informasjons-håndteringen skal gi lav risiko for at kundedata eller annen sensitiv informasjon misbrukes eller kommer på avveie.

Konsernets arbeid med klimarisiko er beskrevet i årsrapportens kapittel Finanskapital og investeringsunivers, i avsnittet "en pådriver for bærekraftige investeringer".

Sparing

Sparing består av fondsforsikring, kapitalforvaltningsvirksomhetene og bankvirksomheten.

For fondsforsikring har kunden den finansielle markedsrisikoen. Utbetalingene er i hovedsak tidsbegrenset, slik at Storebrand har lav risiko fra økt levealder.

For Storebrand er risikoen for fondsforsikring i hovedsak knyttet til at framtidige inntekter og kostnader endres. Det blir derfor en indirekte markedsrisiko, fordi negativ investeringsavkastning vil redusere framtidige inntekter, uten tilsvarende reduksjon i kostnader. Inntektene reduseres også dersom kunder velger å flytte. Markedsrisiko, spesielt aksjerisiko, og avgangsrisiko er derfor de største risikoene for fondsforsikring. Det er også risiko knyttet til at kostnadene kan øke.

Kapitalforvaltningsvirksomheten tilbyr aktiv og passiv forvaltning og forvaltning av fond-i-fond strukturer for kunders regning og risiko. Operasjonelle risikoer, inkludert regelverksetterlevelse er de største risikoene.

For bankvirksomheten er kredittrisiko og likviditetsrisiko de største risikoene. Tilnærmet hele utlånsporteføljen er sikret med pant i fast eiendom.

Forsikring

Forsikring består av risikoprodukter og skadeforsikring. Prisen kan vanligvis endres på årlig basis hvis det skjer endringer i risikobildet.

Den største risikoen er uførhetsrisiko. Storebrand har risiko knyttet til at det blir flere uføretilfeller enn antatt og/eller at færre uføre blir arbeidsføre igjen. Storebrand tilbyr også dekninger som gir utbetaling ved død, men Storebrands risiko fra dette er begrenset.

Innenfor skadeforsikring er mesteparten av risikoen knyttet til utvikling i erstatningsutbetalinger fra bilforsikring og boligforsikring.

Garantert pensjon

Garantert pensjon omfatter spare – og pensjonsprodukter med rentegaranti i Norge og Sverige. De største risikoene er finansmarkedsrisiko og levetidsrisiko.

Det er felles for produktene at Storebrand garanterer en minimum avkastning. I Norge må avkastningen være over garanti hvert enkelt år, mens det i Sverige i større grad er tilstrekkelig å oppnå garantert avkastning som et gjennomsnitt. I Sverige har nye premier i hovedsak en garanti på 1,25 prosent for 85 prosent av premien, mens eksisterende reserver har opptil 5,2 prosentårlig avkastningsgaranti. I Norge tas nye premier inn med 2,0 prosent avkastningsgaranti og oppregulering av ytelse som følge av overskudd utover rentegaranti skjer med 0,5 prosent garanti. Eksisterende bestand har i hovedsak garantinivåer mellom 3 og 4 prosent. Over tid vil nye premier og eventuell oppregulering bidra til at gjennomsnittlig garantinivå faller.

For å oppnå tilstrekkelig avkastning fra kundeporteføljene, er det nødvendig å ta investeringsrisiko (markedsrisiko). Det skjer i hovedsak ved å investere i aksjer, eiendom og selskapsobligasjoner.

Renterisiko er i en spesiell stilling fordi renteendringer også påvirker verdien av forsikringsforpliktelsen i solvensbalansen. Siden pensjonsutbetalingene kan ligge svært langt frem i tid, har forsikringsforpliktelsen stor rentefølsomhet og det skal ideelt sett balanseres med tilsvarende rentefølsomhet for eiendelene. Det er ikke mulig å lukke renterisikoen i Norge, men regnskapsføring til amortisert kost reduserer solvensrisikoen uten at det slår ut i økt risiko fra den årlige garantien. I Sverige er det godt samsvar mellom rentefølsomheten for eiendeler og forpliktelser.

Bokført avkastning for garanterte kundeporteføljer i Norge har i snitt vært noe høyere enn garanti i 2018. Avkastningen har vært hjulpet av en stor andel obligasjoner holdt til amortisert kost som nyter godt av papirer kjøpt inn på høyere rentenivåer enn dagens. Eiendom ga også god avkastning. Aksjer ga negativ avkastning, og det har redusert kursreserven. Også i Sverige har avkastningen for garanterte porteføljer vært positiv i 2018.

I Norge steg rentenivået noe i 2018, spesielt i den korte enden. Høyere rente reduserer Storebrands risiko fordi det øker sannsynligheten for å få en avkastning høyere enn garanti. Økte kredittpåslag har også bedret muligheten for

å dekke rentegarantien ved å investere i obligasjoner. Også i Sverige steg de korte rentene, men tre måneders pengekursmarkedetsrente er fortsatt negativ. De lange rentene falt noe i Sverige.

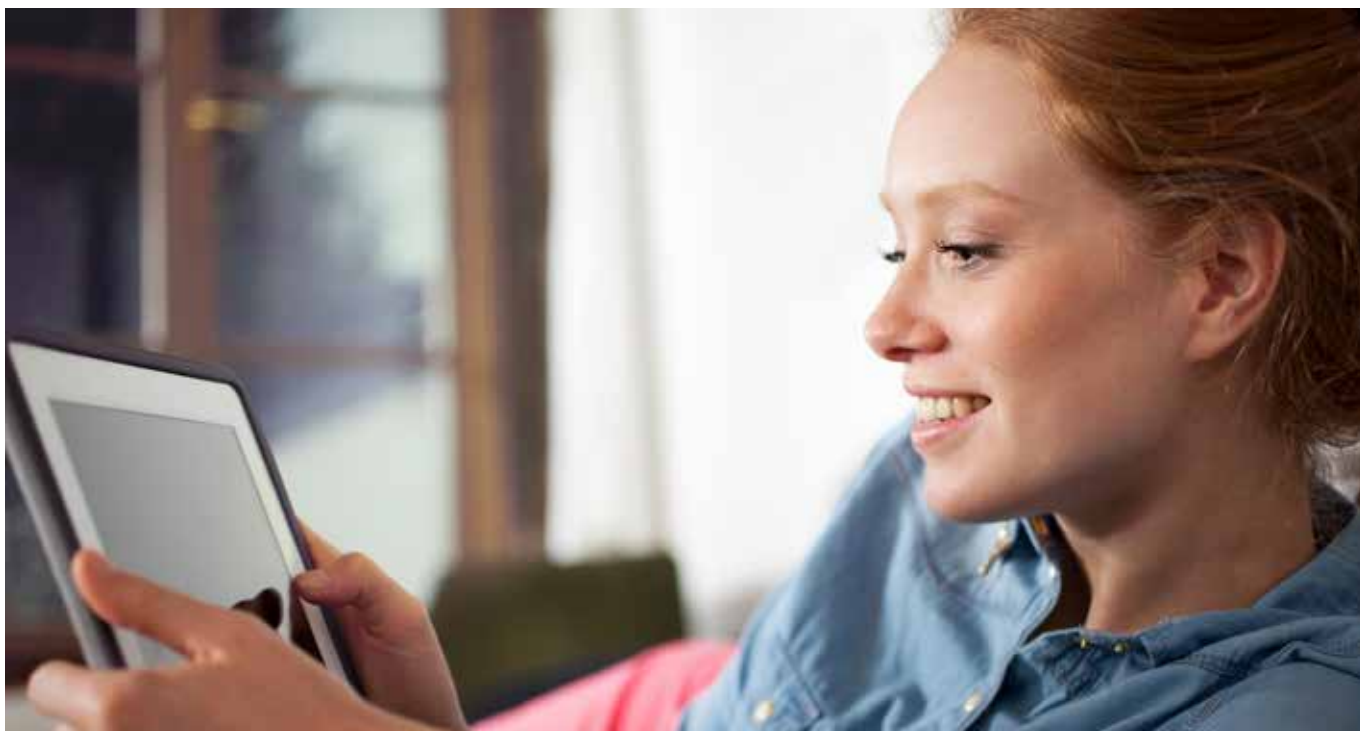
Endringer i tjenstepensjonsordninger i Norge vil over tid redusere risikoen for lave renter ettersom ytelsesbaserte ordninger erstattes av innskuddspensjon eller hybridordninger uten garantert avkastning utover null prosent. Endringen har mest effekt for nye premier, mens eksisterende reserve vil videreføres som fripoliser.

Størstedelen av de garanterte pensjonsavtalene har livslang utbetaling. Det gir økte utbetalinger hvis levetiden øker mer enn forventet. Risikoen reduseres ved at det benyttes dynamiske tariffer som inkluderer en trend for økt livslengde.

Øvrig

Øvrig omfatter Storebrand ASA, samt selskapsporteføljene og mindre datterselskap i Storebrand Livsforsikring og SPP. I tillegg inngår virksomheten i BenCo.

Eiendeler i Storebrand ASA og selskapsporteføljene er investert med lav risiko, i hovedsak i korte rentebærende papirer med høy kredittverdighet.

Regulatoriske endringer

Regelverk som fastsettes av myndighetene har stor betydning for Storebrand. Finansdepartementet har fremmet lovforslag om egen pensjonskonto for Stortinget. Partene i privat sektor vurderer endringer i AFP-ordningen. Finansdepartementet og Finanstilsynet arbeider med endringer i regelverket for forvaltning av garanterte pensjonsprodukter.

Europeisk regelverk

Solvens II

EU-kommisjonen har gjennomført en høring om endringer i standardmodellen i Solvens II. Høringen har vært basert på råd fra EIOPA, og omfattet spørsmål knyttet til bl. a. tapsabsorberende evne til utsatt skatt og risikomargin. EIOPAs forslag om å endre renterisikomodule ble ikke tatt videre av Kommisjonen. EIOPAs forslag hadde en innretning som ville gitt spesielt konservative utslag for NOK og SEK. Disse konsekvensene var ikke vurdert i forslaget, men ble trukket frem i høringsrunden. Selv om forslaget ikke følges opp nå, ventes det likevel at endringer i renterisikomodule blir vurdert i den planlagte 2020-revisjonen av Solvens II-regelverket.

Bærekraftig finans

EU-kommisjonen arbeider med en regelverkspakke om bærekraftig finans. Denne pakken følger opp handlingsplanen for finansiering av bærekraftig vekst og skal bidra til at investeringer i større grad skjer i bærekraftig virksomhet, samtidig som det finansielle systemet er robust mot klimarelatert risiko.

Det vil komme regulering på tre hovedområder:

- 1) Et enhetlig klassifikasjonssystem ("taxonomy") for hva som kan betraktes som bærekraftig økonomisk aktivitet.
- 2) Krav om rapportering ("disclosure") om bærekraftige investeringer og bærekraftsrisiko.
- 3) Referanseverdier for karbonutslipp ("carbon benchmarks").

Klassifikasjonssystemet skal være klart til desember 2019 når det gjelder klima. Kriterier for å vurdere virksomhet opp mot andre miljømål vil komme i 2020 og 2021. Klassifikasjonssystemet skal utvikles over tid, og oppdateres for å hensynta politisk og teknologisk utvikling.

Klassifikasjonssystemet utgjør ikke en produktstandard eller merkeordning i seg selv, men Kommisjonen vil vurdere om det skal utvikles en merkeordning basert på denne. Det pågår også prosesser for å vurdere hvordan bærekraft kan hensyntas i Solvens II og IDD (forsikringsformidlingsdirektivet).

EU-regelverket vil etablere standarder for bærekraftig forvaltning, og stiller krav til rapportering og informasjon til kunder om dette. Storebrand vurderer dette som positivt, og følger EU-prosessen tett.

Norsk regelverk

Egen pensjonskonto

Finansdepartementets lovforslag om egen pensjonskonto ble lagt frem i desember 2018 og forventes behandlet av Stortinget i løpet av våren 2019. Det er ennå ikke klart når egen pensjonskonto skal innføres. Departementet vil be om synspunkter på ikrafttredelse når forskrifter sendes på høring senere i år.

Forslaget innebærer at pensjonskapitalbevis fra tidligere arbeidsforhold skal flyttes til én pensjonskonto hos arbeidsgivers pensjonsleverandør. Denne flyttingen vil skje automatisk, med mindre arbeidstaker aktivt reserverer seg (passivt samtykke).

Kostnader for administrasjon av pensjonsordningen skal betales av arbeidsgiver. Forvaltningskostnader for opptjening i nåværende arbeidsforhold (aktiv del) skal dekkes av arbeidsgiver, mens forvaltningskostnader for tidligere oppstarte midler (pensjonskapitalbevis som flyttes inn) skal dekkes av arbeidstaker. Det kan avtales en annen kostnadsdeling lokalt på den enkelte bedrift.

Det vil ikke være adgang for arbeidstaker til å velge en annen forvaltningsløsning for tidligere opptjening enn det som er valgt for nåværende opptjening. Dersom arbeidstaker ønsker en annen forvaltningsprofil for tidligere opptjening, må denne forvaltes i en separat avtale.

Departementet foreslår at arbeidstaker skal kunne flytte både tidligere og nåværende opptjening til en selvvalgt leverandør. Arbeidstaker kan også velge å beholde sine pensjonskapitalbevis slik at disse forvaltes adskilt fra pensjonskapital opptjent i nåværende arbeidsforhold.

Arbeidstakere som flytter til selvvalgt leverandør må selv dekke administrasjons- og forvaltningskostnader, men vil motta en kompensasjon fra arbeidsgiver for dette.

Når pensjonskonto innføres vil arbeidstaker få en frist på 3 måneder for å reservere seg mot at pensjonskapitalbevis flyttes til egen pensjonskonto. Leverandørene vil deretter ha en frist på 1 måned til å flytte midlene.

12-månedersregelen foreslås opphevet. Arbeidstaker vil dermed få med seg opptjent pensjonskapital ved fratrekkelse, uavhengig av lengden på arbeidsforholdet.

Egen pensjonskonto er en viktig reform for LO og NHO. Lovforslaget som nå er fremmet følger opp tidligere utredninger fra partene og enighet i lønnsoppgjøret.

For arbeidstakerne er det positivt å få samlet pensjonsopptjening fra ulike arbeidsgivere ett sted. De fleste vil trolig være tjent med å følge hovedsporet og ikke reservere seg mot at midler flyttes inn på pensjonskonto i arbeidsgivers ordning.

Et sentralt mål for reformen er å redusere kostnadene knyttet til administrasjon og forvaltning av pensjonsopptjening fra tidligere arbeidsgivere. Dette vil igjen innebære lavere inntekter for leverandørene.

Ved innføringen av egen pensjonskonto vil tidligere pensjonsopptjening flyttes fra et privatmarked for pensjonskapitalbevis til et bedriftsmarked for aktive innskuddsordninger. Storebrand er godt posisjonert i dette markedet.

Innføringen av egen pensjonskonto baseres på passivt samtykke. Dette er et nytt prinsipp på pensjonsområdet. Sammen med individuell flytting av nåværende opptjening, gir dette behov for nye løsninger for informasjon til kundene, håndtering av reservasjoner, og utveksling av informasjon og betalinger mellom selskapene. For Storebrand er det viktig å arbeide for løsninger som sikrer en god gjennomføring av reformen, og samtidig begrenser de administrative merkostnadene så langt som mulig.

Offentlig tjenestepensjon

Ny offentlig tjenestepensjon innføres fra 2020. Regjeringen og partene ble i mars 2018 enige om en ny påslagsmodell for alderspensjon. Dette er en alleårsopptjent, beholdningsbasert modell som er godt tilpasset pensjonsreformen og den nye folketrygden. Offentlig ansatte som er født i 1963 og senere vil få ny opptjening i påslagsmodellen fra og med 2020. For disse endres også AFP-ordningen fra en tidligere pensjonsordning til en livsvarig tilleggspensjon etter modell fra privat sektor. Medlemmer født i 1962 og tidligere fortsetter opptjeningen i dagens modell også etter 2020 og beholder dagens AFP-ordning.

Storebrand leverer i dag administrasjon og kapitalforvaltning til kommunale pensjonskasser. Storebrand vurderer om innføringen av ny offentlig tjenestepensjon også kan legge til rette for at selskapet trer inn igjen i markedet for forsikret kommunal tjenestepensjon. I så fall ønsker Storebrand å levere en helhetlig løsning, som omfatter både den nye påslagsordningen og den eksisterende brutto-ordningen.

Storebrand tilbød forsikret kommunal tjenestepensjon frem til 2012. En hovedgrunn til at selskapet trakk seg ut markedet da, var at markedet ikke fungerte. Pensjonsanskaffelser ble bare unntaksvis satt ut på anbud. Hovedregelen var at eksisterende avtaler med KLP ble videreført uten konkurranse.

Juridiske vurderinger tilsier at innføringen av en ny ordning innebærer, både i seg selv og sett sammen med tidligere endringer i 2011, en vesentlig endring av kommunenes eksisterende kontrakter som utløser plikt til å gjennomføre offentlige anbud etter anskaffelsesregelverket. Storebrand vurderer forretningsmuligheter knyttet til endringene i offentlig tjenestepensjon. Tropåendret markedsdynamikk vil være en viktig forutsetning for ny satsing i markedet for forsikret kommunal tjenestepensjon.

Avtalefestet pensjon

LO og NHO utreder endringer i AFP-ordningen. Planen var at utredningen skulle være ferdig før jul 2018, og danne grunnlag for forhandlinger om endringer i ordningen i lønnsoppgjøret våren 2019. Det er nå klart at denne tidsplanen ikke holder, og prosessen utsettes ett år. Utredningen skal dermed være ferdig i løpet av 2019, som grunnlag for forhandlinger i lønnsoppgjøret våren 2020.

LO ønsker en ordning som er mer forutsigbar for arbeidstakerne, samtidig som den fortsatt skal være en kvalifiseringsordning, dvs. at rettigheter er knyttet til arbeid i en tariffbundet bedrift. NHO er bekymret for økende underdekning i dagens ordning, og ønsker en ordning som gir forutsigbare kostnader for bedriftene.

Bedriftene tar i dag i liten grad hensyn til AFP når de bestemmer nivå på tjenestepensjonsordningene. Hvis AFP blir mer forutsigbar for arbeidstakerne kan dette endres.

Finansnæringen har pekt på at en overgang til innskuddsbasert AFP vil kunne løse mange av utfordringene ved ordningen: Den blir mer forutsigbar for arbeidstakerne, samtidig som bedriften får forutsigbare kostnader og ikke risikerer ikke balanseføring av forpliktelsene. Opphørende ytelser kan gi en bedre fordelingsprofil. En overgang fra "pay as you go" med delvis fondering til en fullt fondert ordning vil være krevende. Samtidig er skyver man i dag forpliktelsene foran seg, og ordningen er ifølge NHO ikke bærekraftig på sikt.

Regelverk for garanterte produkter

En interdepartemental arbeidsgruppe med deltakere fra Finansdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet og Finanstilsynet har utredet mulige endringer i regelverket for garanterte produkter, herunder fripoliser. Arbeidsgruppen rapport ble lagt frem høsten 2018.

Arbeidsgruppen vurderte ulike tiltak:

- Mulighet for selskapene til å bygge tilleggsavsetninger individuelt på de enkelte kontraktene.
- Sammenslåing av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond til et nytt kundefordelt bufferfond som også skal kunne dekke negativ avkastning.
- Mulighet for selskapet til å oppfylle årlig rentegaranti med lånt egenkapital.
- Mulighet for kundene til å velge raskere utbetaling av små fripoliser.
- Mulighet for selskapene til å kompensere kundene ved overgang til fripolise med investeringsvalg.

Storebrand har i samarbeid med arbeidsgruppen simulert effekten av de aktuelle regelendringene. Et notat som oppsummerer dette arbeidet er tatt inn som vedlegg til utredningen.

Storebrands analyse viser at det vil lønne seg for selskapene å øke aksjeandelen i forvaltningen av fripolisene for hvert av forslagene som gjennomføres. Gjennomføres alle de vurderte tiltakene vil aksjeandelen og forventet pensjon kunne økes betydelig.

Storebrands simuleringer viste at en "svensk løsning" hvor årlig rentegaranti kan dekkes med lånt egenkapital ville lagt til rette for betydelig økte aksjeandeler. Arbeidsgruppen ville likevel ikke anbefale en slik endring.

Finansdepartementet har bedt Finanstilsynet utarbeide forslag til konkrete lov- og forskriftsendringer basert på alle tiltakene som er vurdert i arbeidsgruppens rapport, ikke bare de arbeidsgruppen anbefalte. Tilsynet er også bedt om å gi sin vurdering av forslagene. Dette skal være klart i løpet av juni 2019, og blir deretter sendt på høring før departementet tar stilling til hvilke forslag som fremmes for Stortinget.

Departementet har også bedt tilsynet utarbeide forslag om å fjerne adgangen til å holde tilbake kursreguleringsfond inntil 2 prosent av premiereserven ved flytting. Denne endringen skal kunne gjelde fra 2020, og vil være positiv med tanke på et fremtidig flyttemarked for kommunal tjenstepensjon.

Nye skatteregler for livsforsikringsselskaper

Stortinget har vedtatt nye skatteregler for livsforsikringsselskaper. Målet med de nye reglene er å etablere et klart skattemessig skille mellom kundemidler og selskapsmidler. Endringene gjelder fra og med skatteåret 2018.

Under de nye reglene vil livsforsikringsselskapene skatte av avkastningen på selskapsmidlene og fortjeneste på forsikringsvirksomheten. Det vil ikke oppstå skattemessige underskudd fra kundemidlene som gir grunnlag for fremførbare underskudd for selskapene. Eksisterende fremførbare underskudd vil videreføres.

Svensk regelverk

Tjenstepensjonsdirektivet

Tjenstepensjonsdirektivet (IORP II), som er et minimumsdirektiv skal implementeres i svensk rett. Myndighetenes mål er å lage en ny virksomhetsregulering for tjenstepensjonsforetak på grunnlag av IORP II, men med forsterkede kapitalkrav. Et lovforslag skal fremmes våren 2019 og lovendringer vil tidligst kunne tre i kraft ved halvårsskiftet 2019. SPP omfattes av Solvens II i sin helhet, men følger utviklingen av regelverk for tjenstepensjonsforetak og fastsettelsen av kapitalkrav for disse.

Bærekraft i Storebrandkonsernet

Storebrand har jobbet systematisk med bærekraft i over 20 år. Bærekraft er en grunnpilar i Storebrands investeringsstrategi. Konsernet har publisert miljørapporter siden 1995 og bærekraftrapporter siden 1999. Bærekraftrapporteringen har vært en integrert del av årsrapporten og attestert av uavhengig part siden 2008. Storebrand rapporterer i henhold til GRI-standard.

I 2018 vedtok styret nye prinsipper for bærekraft som gjelder hele vår virksomhet, inkludert investeringer, produktutvikling, innkjøp, medarbeideroppfølging og husdrift. Prinsippene oppsummerer hvordan arbeidet er en integrert del av konsernets overordnede målsetninger og styringsprosesser. Les mer om prinsippene i styrets årsberetning i kapitlet Strategiske hovedtrekk.

I 2017 gjennomførte Storebrand en vesentlighetsanalyse for å identifisere konsernets satsningsområder for langsiktig verdiskaping. Analysen er videreutviklet i 2018. Arbeidet med å gjennomføre tiltak innen satsningsområdene for å skape finansielle resultater og positive ringvirkninger for samfunnet måles, følges opp og rapporteres eksternt og internt.

Organisasjon, arbeidsmiljø og kompetanse

Læring og utvikling

Høy kompetanse er en av Storebrands viktigste suksessfaktorer, og danner basis for fornyet vekst. I Storebrand er kompetanse ensbetydende med evnen hver enkelt ansatt har til å utføre og håndtere visse oppgaver og situasjoner. Denne evnen bygges opp av både kunnskap og erfaring, ferdigheter, motivasjon og personlighet.

Alle ansatte skal ha mulighet til å utvikle seg i takt med selskapets behov. Selskapet har i 2018 hatt fokus på å styrke evnen til å lære og å jobbe mer på tvers av organisatoriske enheter og fagdisipliner. Finanssektoren transformeres. Det digitale skiftet muliggjør tjeneste- og produktutvikling i et tempo finansbransjen ikke har sett før. For en organisasjon som både skal representere de langsiktige forpliktelsene Storebrand har overfor våre kunder og samtidig være i førerretet for digital forbedring og innovasjon, er rask og kontinuerlig læring helt essensielt. For å kommunisere, involvere og skape felles forståelse av vårt formål, strategi og kultur, bruker vi læringsteknologi for å gi våre medarbeidere mulighet for en fleksibel og enkel tilgang til læring hvor som helst og når som helst.

Virksomhetens resultater innen læring og utvikling omtales i årsrapportens kapittel 4, Mennesker og systemer.

I 2018 erstattet vi en årlig måling av medarbeideres trivsel med hyppigere medarbeiderengasjementsmålinger. Gjennomsnittlig 87 av medarbeiderne i Storebrand svarte på en medarbeiderundersøkelse eller pulsmåling minst en gang i løpet av de siste tre månedene av 2018. Pulsmålingene fra siste halvår 2018 viser fremgang på spørsmål om i hvilken grad medarbeiderne opplever meningsfrihet, stor grad av selvbestemmelse eller autonomi i jobbhverdagen, støtte fra ledelsen, og læring og utvikling.

Sykefravær

Storebrands sykefravær har gjennom mange år vært stabilt lavt. Konsernets sykefravær i 2018 var 3,0 prosent. Sykefraværet i Norge var 2,7 prosent og 3,3 prosent i den svenske delen av virksomheten. Storebrand har vært en inkluderende arbeidslivsbedrift siden 2002, og konsernets ledere har gjennom årene opparbeidet gode rutiner knyttet til inkluderende oppfølging av ansatte ved sykdom. Alle ledere med norske ansatte må ta obligatoriske HMS-kurs der oppfølging av sykdom er en del av læringsløpet.

Det har ikke vært meldt om personskader, materielle skader eller ulykker i Storebrandkonsernet i 2018.

Mangfold

Storebrand er opptatt av at organisasjonen skal avspeile kundene og det markedet konsernet opererer i. Mangfold bidrar til økt innovasjon og læring i organisasjonen. I tillegg viser våre bærekraftanalyser at selskaper med fokus på mangfold er mer innovative og lønnsomme.

Alle medarbeidere i Storebrand er likeverdige, uavhengig av alder, kjønn, funksjonshemming, kulturell bakgrunn eller seksuell orientering. Individuelle egenskaper skal respekteres og verdsettes, og vi ønsker et aldersmessig mangfold blant våre ansatte. Alder skal ikke være et avgjørende kriterium verken ved ansettelsesprosessene eller senere i arbeidsforholdet.

Vi jobber aktivt for å legge forholdene til rette for at alle medarbeidere uavhengig av kulturell bakgrunn skal trives, og det aksepteres ikke diskriminering verken ved ansettelsesprosessene eller senere i arbeidsforholdet. Det skal være god balanse mellom kvinner og menn på alle nivåer i selskapet.

Vi ønsker å ha en mest mulig åpen og inkluderende rekrutteringsprosess som oppfordrer et mangfold av kandidater til å søke seg til oss.

Vi har nulltoleranse mot trakassering og diskriminering, og tilstreber likebehandling og like muligheter i alle interne og eksterne rekrutterings- og utviklingsprosesser.

Vi jobber aktivt for å ivareta kjønnsbalanse blant nøkkelpersoner. Storebrand har gjennom flere år arbeidet systematisk med å identifisere framtidens lederkandidater og fremme en jevn kjønnsfordeling. Vi jobber målrettet med lederutvikling innenfor strategisk og operativ ledelse, kommunikasjon og endring.

Selskapet tilstreber likebehandling og like muligheter i alle interne og eksterne rekrutterings- og utviklingsprosesser.

Hovedkontoret er tilrettelagt for å møte individuelle behov. Det er et universelt utformet bygg, som ble resertifisert som miljøfyrtårn i 2018.

Konsernets resultater for mangfold omtales i årsrapportens kapittel 4, Mennesker og systemer.

Etikk og tillit

Storebrand arbeider systematisk med å etterleve en god etisk standard. Selskapet stiller krav om at konsernets medarbeidere skal følge en høy etisk standard. Konsernet har et felles etisk regelverk, som er tilgjengelig på intranettet på tre språk, og som blir behandlet av styret i Storebrand ASA en gang i året. På intranett finner ansatte varslingsrutiner, brosjyrer, anonym postkasse, dilemma-bank, spørsmål og svar-oversikter og presentasjoner slik at oppmerksomhet og refleksjon rundt temaet kan være høyt på alles agenda. Alle ledere må årlig bekrefte skriftlig at de har diskutert etikk og etiske dilemmaer, informasjonssikkerhet, økonomisk kriminalitet og HMS på avdelingsmøter.

Ansatte skal gjennomføre selskapets e-læringskurs i etikk, og i 2019 vil etikkopplæring tilbys via Workday, og alle ansatte vil bli pålagt å gjennomgå innholdet årlig. Ved nyansettelser inngår informasjon om de etiske regelverk i onboardingsprosessen.

Konsernet har i tillegg obligatoriske etikk-kurs for ledere, inkludert hvitvasking og korrupsjon. Selskapets autoriserte finansiellerådgivere gjennomgår årets spesielltilpasset opplæringsprogram.

Konsernet har etablerte systemer for varsling, både interne og eksterne. Den eksterne kanalen er etablert gjennom et eksternt advokatbyrå. Konsernet har også omfattende rutiner for å forhindre trakassering og utilbørlig opptreden.

Konsernets tilnærming til og resultater innen dette området står omtalt i årsrapportens kapittel 4 Mennesker og systemer, i avsnittene Engasjerte og modige medarbeidere og Gode miljø- og arbeidsforhold i hele verdikjeden.

Eierstyring og selskapsledelse

Ledelsen og styret i Storebrand vurderer årlig prinsippene for eierstyring og selskapsledelse. Storebrand etablerte prinsipper for eierstyring og selskapsledelse i 1998. Storebrand avlegger i samsvar med regnskapsloven § 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse (senest revidert 17. oktober 2018) en redegjørelse for prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse. For en nærmere redegjørelse rundt Storebrands eierstyring og selskapsledelse, vises det til egen artikkel eierstyring og selskapsledelse i årsrapporten. Styret gjennomførte en styreevaluering for 2018 der Storebrands administrasjon deltok. I 2018 ble det holdt 11 styremøter. Styrets arbeidsform reguleres i egen styreinstruks. Styret har opprettet tre rådgivende underutvalg: kompensasjonsutvalget,

revisjonsutvalget og risikoutvalget.

I løpet av 2018 har det skjedd følgende endringer i sammensetningen i Storebrands styringsorganer: Styret i Storebrand ASA: Styremedlemmene Håkon R. Fure og Gyrid Skalleberg Ingerø er trådt ut av styret, og Liv Sandbæk er valgt som nytt styremedlem.

Valgkomiteen: Medlemmene Odd Ivar Biller, Olaug Svarva og Tor Olav Trøim er trådt ut. Leif Askvig, Nils Halvard Bastiansen og Margareth Øvrøm er valgt som nye medlemmer.

Styret takker de fratrådte medlemmene av styret og valgkomiteen for verdifull innsats for selskapet.

Offisielt regnskap Storebrand ASA

Storebrand ASA er holdingselskapet i Storebrandkonsernet, og regnskapet er avlagt i henhold til regnskapslov, god regnskapsskikk og forskrift om årsregnskap for forsikringselskaper.

Storebrand ASA oppnådde et resultat før skatt i 2018 på NOK 4 074 i 2018 mill., mot NOK 1 934 mill. i 2017. Konsernbidrag fra investeringer i datterselskaper utgjorde NOK 4 131 mill., mot NOK 2 154 mill. året før.

Resultat i Storebrand ASA

(NOK mill.)	2018	2017
Konsernbidrag og utbytte	4 131	2 154
Netto finansposter	28	-96
Driftskostnader	-86	-123
Resultat før skatt	4 074	1 934
Skatt	-111	-110
Årsresultat	3 963	1 824

Oppstilling over totalresultat

(NOK mill.)	2018	2017
Årsresultat	3 963	1 824
<i>Andre resultatelementer som ikke senere kan reklassifiseres over resultatet</i>		
Endringer estimatavvik pensjoner	9	-34
Skatt på andre resultatkomponenter	-2	8
Sum andre resultatelementer	6	-25
Totalresultat	3 969	1 798

Anvendelse av årsresultat

Årsresultatet for 2018 i Storebrand ASA utgjorde NOK 3 963 mill. sammenlignet med NOK 1 824 mill. i 2017.

Styret foreslår for generalforsamlingen et utbytte på NOK 1 402 mill. tilsvarende NOK 3,0 per aksje for regnskapsåret 2018.

Anvendelse av årsresultat i Storebrand ASA

(NOK mill.)	2018	2017
Årsresultat	3 963	1 824
Disponeringer		
Overføring til annen egenkapital	2 561	656
Avsatt askjeutbytte	1 402	1 168
Sum disponeringer	3 963	1 824

Lysaker, 12. februar 2019
Styret i Storebrand ASA

Didrik Munch (sign.)
Styrets leder

Karin Bing Orgland (sign.)

Laila S. Dahlen (sign.)

Liv Sandbæk (sign.)

Martin Skancke (sign.)

Jan Chr. Opsahl (sign.)

Arne Fredrik Håstein (sign.)

Heidi Storruste (sign.)

Ingvild Pedersen (sign.)

Odd Arild Grefstad (sign.)
Administrerende direktør

Regnskap og noter

Storebrand Konsern

- 100 Resultatregnskap
- 101 Totalresultat
- 102 Balanse
- 104 Oppstilling over endring i egenkapital
- 105 Kontantstrømoppstilling
- 107 Noter

Storebrand ASA

- 182 Resultatregnskap
- 182 Totalresultat
- 183 Balanse
- 184 Oppstilling over endring i egenkapital
- 185 Kontantstrømoppstilling
- 186 Noter
- 199 Erklæring fra styrets medlemmer og administrerende direktør
- 200 Revisors beretning

Storebrand Konsern

Resultatregnskap

(NOK mill.)	Note	2018	2017
Premieinntekter	14	29 631	26 652
Netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for selskap:			
-aksjer og andeler til virkelig verdi	15	-10	31
-obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	15	286	507
-finansielle derivater til virkelig verdi	15	50	99
-utlån til virkelig verdi	15	4	57
-obligasjoner til amortisert kost	15	116	134
-utlån til amortisert kost	15	665	665
-resultat fra investeringer i tilknyttede selskaper/felleskontrollert virksomhet	29	46	119
Netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for kunder:			
-aksjer og andeler til virkelig verdi	15	-5 249	16 943
-obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	15	912	3 157
-finansielle derivater til virkelig verdi	15	-2 288	848
-utlån til virkelig verdi	15	140	113
-obligasjoner til amortisert kost	15	4 254	4 243
-utlån til amortisert kost	15	541	443
-eiendommer	16	1 487	2 556
-resultat fra investeringer i tilknyttede selskaper	29	303	231
Andre inntekter	17	4 930	4 239
Sum inntekter		35 819	61 037
Erstatninger	18	-25 142	-24 985
Endring forsikringsforpliktelser	19	-3 042	-23 048
Endring bufferkapital	20	1 730	-3 943
Driftskostnader	21, 22, 23, 24	-4 542	-4 266
Andre kostnader	25	-851	-930
Rentekostnader		-813	-925
Sum kostnader før amortisering		-32 661	-58 097
Konsernresultat før amortisering		3 158	2 940
Amortisering av immaterielle eiendele	27	-360	-536
Konsernresultat før skatt		2 799	2 404
Skattekostnad	26	898	2
Årsresultat		3 697	2 405
Årsresultat kan henføres til:			
Andel av resultatet til aksjonærer		3 684	2 375
Andel av resultatet til hybridkapitalinvestorer		9	11
Andel av resultatet til minoritet		3	20
Sum		3 697	2 405
Resultat per ordinær aksje (NOK)		7,89	5,28
Gjennomsnittlig antall aksjer i beregningsgrunnlaget (millioner)		467,2	449,8
Det er ingen utvanning av aksjene			

Storebrand Konsern

Totalresultat

(NOK mill.)	Note	2018	2017
Årsresultat		3 697	2 405
Endringer estimatavik pensjoner		-26	-117
Verdiregulering egne bygg		48	130
Gevinst/tap kontantstrømsikring	41	-23	23
Totalresultatelementer tilordnet kundeporteføljen		-48	-130
Skatt øvrige resultatelementer som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet		1	2
Sum øvrige resultatelementer som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet		-48	-92
Omregningsdifferanser		-318	387
Endring i urealisert gevinst på finansielle instrumenter tilgjengelig for salg			8
Sum øvrige resultatelementer som senere kan reklassifiseres til resultatet		-318	395
Sum øvrige resultatelementer		-366	303
Totalresultat		3 331	2 708
Totalresultat kan henføres til:			
Andel av totalresultatet til aksjonærer		3 320	2 675
Andel av totalresultatet til hybridkapitalinvestorer		9	11
Andel av totalresultat til minoritet		2	22
Sum		3 331	2 708

Storebrand Konsern

Balanse

(NOK mill.)	Note	31.12.18	31.12.17
Eiendeler selskapsporteføljen			
Utsatt skattefordel	26	1 972	637
Immaterielle eiendeler og merverdi av kjøpte forsikringskontrakter	27	6 106	6 295
Pensjonseiendel	22	5	3
Varige driftsmidler	28	43	55
Investeringer i tilknyttede selskaper/felleskontrollert virksomhet	29	255	291
Finansielle eiendeler til amortisert kost			
- Obligasjoner	10, 30, 31	8 349	3 403
- Utlån til kredittinstitusjoner	10, 30	318	313
- Utlån til kunder	10, 30, 32	28 236	26 678
Reassurandørenes andel av forsikringsmessige avsetninger		21	27
Eiendommer vurdert til virkelig verdi	8, 33	50	50
Biologiske eiendeler		67	64
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	30, 34	7 005	4 834
Finansielle eiendeler til virkelig verdi			
- Aksjer og andeler	8,12,30,35	295	363
- Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	8, 10, 12, 30, 36	24 055	31 719
- Derivater	10,12, 30, 37	1 226	1 341
- Utlån til kunder	32	220	580
Bankinnskudd	10, 30	3 633	3 466
Eiendeler minoritet i verdipapirfond		29 290	30 303
Sum eiendeler selskap		111 145	110 424
Eiendeler kundeporteføljen			
Varige driftsmidler	28		488
Investeringer i tilknyttede selskaper	29	4 406	3 113
Fordringer på tilknyttede selskaper	29		39
Finansielle eiendeler til amortisert kost			
- Obligasjoner	10, 30, 31	86 374	84 071
- Obligasjoner som holdes til forfall	10, 30, 31	14 403	15 128
- Utlån til kunder	10, 30, 32	25 270	21 425
Reassurandørenes andel av forsikringsmessige avsetninger		48	63
Eiendommer vurdert til virkelig verdi	8, 33	28 217	27 403
Eiendommer til eget bruk	33	1 420	1 408
Biologiske eiendeler			791
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	30, 34	732	692
Finansielle eiendeler til virkelig verdi			
- Aksjer og andeler	8, 12, 30, 35	157 066	156 071
- Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	8, 10, 12, 30, 36	133 531	135 042
- Derivater	10, 12, 30, 37	3 701	2 723
- Utlån til kunder	32	5 708	5 104
Bankinnskudd	10, 30	5 457	4 958
Sum eiendeler kunder		466 331	458 519
Sum eiendeler		577 476	568 943

(NOK mill.)	Note	31.12.18	31.12.17
Egenkapital og gjeld			
Innskutt egenkapital		12 858	12 855
Opptjent egenkapital		19 782	17 652
Hybridkapital		176	226
Minoritetsinteresser		57	99
Sum egenkapital		32 873	30 832
Ansvarlig lånekapital	9, 30	8 224	8 867
Bufferkapital	38	18 983	21 137
Forsikringsforpliktelser	38	444 218	435 749
Pensjonsforpliktelser	22	322	341
Utsatt skatt	26	258	238
Finansiell gjeld			
- Gjeld til kredittinstitusjoner	9, 12, 30	2	155
- Innskudd fra kunder i Bank	9, 12, 30	14 419	14 628
- Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	9, 30	17 529	16 575
- Derivater selskapsporteføljen	10,12, 30, 37	460	282
- Derivater kundeporteføljen	10,12,3 0, 37	4 147	1 733
Annen kortsiktig gjeld	9, 30, 40	6 751	8 102
Gjeld minoritet i verdipapirfond		29 290	30 303
Sum gjeld		544 604	538 110
Sum egenkapital og gjeld		577 476	568 943

Lysaker, 12 februar 2019
Styret i Storebrand ASA

Didrik Munch (sign.)
Styrets leder

Karin Bing Orgland (sign.)

Laila S. Dahlen (sign.)

Liv Sandbæk (sign.)

Martin Skancke (sign.)

Jan Chr. Oppsahl (sign.)

Arne Fredrik Håstein (sign.)

Heidi Storruste (sign.)

Ingvild Pedersen (sign.)

Odd Arild Grefstad (sign.)
Admistrerende direktør

Storebrand Konsern

Oppstilling over endring i egenkapital

(NOK mill.)	Majoritetens andel av egenkapitalen									Total egenkapital
	Aksje-kapital ¹⁾	Egne aksjer	Overkurs	Sum innskutt egenkapital	Valuta omregnings-reserve	Annen egenkapital ²⁾	Sum opptjent egenkapital	Hybrid-kapital ³⁾	Minoritet	
Egenkapital 31.12.16	2 250	-8	9 485	11 726	1 042	14 590	15 631	226	54	27 637
Periodens resultat						2 375	2 375	11	20	2 405
Sum øvrige resultatelementer					385	-84	300		2	303
Totalresultat for perioden					385	2 290	2 675	11	22	2 708
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:										
Egne aksjer		3		3		44	44			47
Aksjeemisjon	90		1 037	1 126					3	1 129
Hybridkapital klassifisert som egenkapital						3	3			3
Utbetalt renter hybridkapital								-11		-11
Utbetalt aksjeutbytte						-695	-695		-2	-697
Kjøp av minoritetsinteresser						2	2			2
Annet						-8	-8		21	13
Egenkapital 31.12.17	2 339	-5	10 521	12 855	1 426	16 226	17 652	226	99	30 832
Periodens resultat						3 684	3 684	9	3	3 697
Sum øvrige resultatelementer					-317	-48	-365		-1	-366
Totalresultat for perioden					-317	3 636	3 320	9	2	3 331
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:										
Egne aksjer		3		3		48	48			50
Aksjeemisjon									4	4
Hybridkapital klassifisert som egenkapital						2	2	-50		-48
Utbetalt renter hybridkapital								-9		-9
Utbetalt aksjeutbytte						-1 167	-1 167		-2	-1 169
Kjøp av minoritetsinteresser						-82	-82		-38	-120
Annet						9	9		-8	1
Egenkapital 31.12.18	2 339	-2	10 521	12 858	1 110	18 672	19 782	176	57	32 873

1) 467 813 982 aksjer pålydende kroner 5.

2) Inkluderer bundne midler i risikoutjevsningsfond med 234 millioner kroner og garantiavsetning med 56 millioner kroner.

3) Evigvarende fondsobligasjoner som er klassifisert som egenkapital.

Storebrand Konsern

Kontantstrømoppstilling

(NOK mill.)	31.12.18	31.12.17
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Netto innbetalinger forsikring	25 211	24 071
Netto utbetalte erstatninger og forsikringsytelser	-20 056	-19 221
Netto inn-/utbetalinger ved flytting	-699	-2 995
Netto endring forsikringsforpliktelser	-6 124	4 501
Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder	3 135	2 853
Utbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer til kunder	-333	-372
Betaling av inntektsskatt	-56	-6
Utbetalinger til drift	-4 633	-3 432
Netto inn-/utbetalinger vedrørende andre operasjonelle aktiviteter	-1 523	-7
Netto kontantstrøm fra drift før finansielle eiendeler og bankkunder	-5 079	5 392
Netto inn-/utbetalinger på utlån kunder	-5 584	-7 412
Netto inn-/utbetaling av innskudd bankkunder	-209	-610
Netto inn-/utbetalinger vedrørende verdipapirer	12 308	4 331
Netto inn-/utbetalinger vedrørende eiendomsinvesteringer	296	-623
Netto endring bankinnskudd forsikringskunder	-423	-338
Netto kontantstrøm fra finansielle eiendeler og bankkunder	6 389	-4 653
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	1 310	739
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto innbetalinger ved salg av datterselskaper	-487	245
Netto utbetalinger ved kjøp av konsernselskaper	1 010	-408
Netto innbetalinger/utbetalinger ved salg/kjøp av driftsmidler	-35	-98
Netto innbetalinger/utbetalinger ved salg av forsikringsporteføljer	156	
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	645	-261
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Utbetalinger ved nedbetaling av lån	-3 195	-4 899
Innbetaling ved opptak av lån	4 177	4 899
Utbetaling av renter lån	-295	-334
Innbetaling av ansvarlig lånekapital	845	1 126
Utbetalinger ved tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital	-1 501	-150
Utbetaling av renter på ansvarlig lånekapital	-373	-377
Netto inn-/utbetalinger på utlån til og fordring på andre finansinstitusjoner	-153	-252
Innbetaling ved utstedelse av aksjekapital/salg aksjer til ansatte	-120	
Utbetaling ved tilbakebetaling av aksjekapital	37	36
Utbetaling av konsernbidrag/utbytte	-1 168	-698
Innbetaling av hybridkapital	100	
Utbetalinger ved tilbakebetaling av hybridkapital	-150	
Utbetaling av renter på hybridkapital	-9	-11
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	-1 804	-659
Netto kontantstrøm i perioden	151	-181

Storebrand Konsern

Kontantstrømoppstilling (forts.)

(NOK mill.)	31.12.18	31.12.17
- herav netto kontantstrøm i perioden før finansielle eiendeler og bankkunder	-6 238	4 471
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	151	-181
Kontanter/kontantekvivalenter ved periodens start for nye/solgte selskaper	91	7
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens start	3 724	3 965
Valutaomregningsdifferanse i NOK	-14	-11
Beholdning av kontanter/kontantekvivalenter ved periodeslutt ¹⁾	3 951	3 780
1) Består av:		
Utlån til kredittinstitusjoner	318	313
Bankinnskudd	3 633	3 466
Sum	3 951	3 780

Kontantstrømoppstillingen viser konsernets kontantstrømmer for operasjonelle, investerings- og finansieringsaktiviteter i henhold til den direkte metoden. Kontantstrømmene viser en overordnet endring av betalingsmidler gjennom året.

Operasjonelle aktiviteter

I et finanskonsern vil en betydelig del av aktivitetene klassifiseres som operasjonelle. Fra forsikringsselskaper inngår alle innbetalinger og utbetalinger fra forsikringsvirksomheten, og disse kontantstrømmene investeres i finansielle eiendeler som også er definert som operasjonell aktivitet. I oppstillingen er det laget en delsum som viser netto kontantstrøm fra drift før finansielle eiendeler og bankkunder, og en delsum som viser kontantstrømmer fra finansielle eiendeler og bankkunder. Dette viser at sammensetningen av netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter for et finanskonsern inkluderer både kontantstrøm fra driften og plassering i finansielle eiendeler. Balansen til livsforsikringsselskaper inkluderer betydelige poster knyttet til forsikringskundene som inngår på de enkelte linjer i kontantstrømoppstillingen. Da kontantstrømoppstillingen skal vise endring i kontantstrøm for selskapet er endringen i bankinnskudd for forsikringskunder medtatt på egen linje i operasjonelle aktiviteter for å nøytralisere kontantstrømmene knyttet til kundeporteføljen i livsforsikring.

Investeringsaktiviteter

Omfatter kontantstrømmer for eierinteresser i konsernselskaper og varige driftsmidler.

Finansieringsaktiviteter

I finansieringsaktiviteter inngår kontantstrømmer for egenkapital, ansvarlig lån og andre innlån som er en del av finansieringen av konsernets virksomhet. Utbetalinger av renter på innlån og utbetaling av aksjeutbytte til aksjonærer er en finansieringsaktivitet.

Kontanter/kontantekvivalenter

Kontanter/kontantekvivalenter er definert som fordringer på sentralbanker og fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsestid for selskapsporteføljen. Beløpet inkluderer ikke fordringer på kredittinstitusjoner som er knyttet til forsikringskundeporteføljen, da dette er likvide midler som ikke er tilgjengelig for bruk av konsernet.

Storebrand Konsern

Innhold noter

Virksomhets- og risikonoter

Note 1:	Selskapsinformasjon og regnskapsprinsipper
Note 2:	Viktige regnskapsestimer og skjønnsmessige vurderinger
Note 3:	Oppkjøp
Note 4:	Segmenter
Note 5:	Risikostyring og internkontroll
Note 6:	Operasjonell risiko
Note 7:	Forsikringsrisiko
Note 8:	Finansiell markedsrisiko
Note 9:	Likviditetsrisiko
Note 10:	Kreditrisiko
Note 11:	Risikokonsentrasjoner
Note 12:	Verdsettelse av finansielle instrumenter og eiendommer
Note 13:	Soliditet og kapitalstyring

Resultatnoter

Note 14:	Premieinntekter
Note 15:	Netto inntekter for ulike klasser finansielle instrumenter
Note 16:	Netto inntekter fra eiendommer
Note 17:	Andre inntekter
Note 18:	Erstatninger
Note 19:	Endringer i forsikringsforpliktelser livsforsikring
Note 20:	Endring bufferkapital
Note 21:	Driftskostnader og antall ansatte
Note 22:	Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser
Note 23:	Godtgjørelse og lignende til ledende ansatte og tillitsvalgte
Note 24:	Godtgjørelse til revisor
Note 25:	Andre kostnader
Note 26:	Skatt

Balansenoter

Note 27:	Immaterielle eiendeler og merverdi av kjøpte forsikringskontrakter
Note 28:	Varige driftsmidler
Note 29:	Opplysninger om interesser i andre foretak
Note 30:	Klassifisering av finansielle eiendeler og forpliktelser
Note 31:	Obligasjoner til amortisert kost
Note 32:	Utlån til kunder
Note 33:	Eiendommer
Note 34:	Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer
Note 35:	Aksjer og andeler
Note 36:	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning
Note 37:	Derivater
Note 38:	Forsikringsforpliktelser - livsforsikring
Note 39:	Forsikringsforpliktelser - skadeforsikring
Note 40:	Annen kortsiktig gjeld

Øvrige noter

Note 41:	Sikringsbokføring
Note 42:	Sikkerhetsstillelser
Note 43:	Betingede forpliktelser
Note 44:	Opplysninger om nærstående parter
Note 45:	Solgt/avviklet virksomhet
Note 46:	Hendelser etter balansedagen

Note 1: Selskapsinformasjon og regnskapsprinsipper

1. Selskapsinformasjon

Storebrand ASA er et norsk allmennaksjeselskap notert på Oslo Børs. Konsernregnskapet for 2018 ble godkjent av styret i Storebrand ASA 12. februar 2019.

Storebrandkonsernet tilbyr et helhetlig produktspekter av forsikrings- og forvaltningstjenester, verdipapir-, bank- og investeringstjenester til privatpersoner, bedrifter, kommuner og offentlig virksomhet. Storebrandkonsernet består av forretningsområdene Garantert Pensjon, Sparing, Forsikring og Øvrig. Konsernet har hovedkontor i Professor Kohts vei 9, Lysaker, Norge.

2. Oppsummering av sentrale regnskapsprinsipper for vesentlige balanseposter

Eiendelssiden i konsernets balanse består hovedsakelig av finansielle instrumenter og investeringseiendom.

En betydelig del av de finansielle instrumenter måles til virkelig verdi (virkelig verdi-opsjon benyttes), mens øvrige finansielle instrumenter som inngår i kategoriene Utlån og fordringer og Holdt til forfall, måles til amortisert kost. Finansielle instrumenter som måles til amortisert kost er hovedsakelig relatert til norske pensjonsforpliktelser med årlig rentegaranti.

Investeringseiendommer måles til virkelig verdi.

Immaterielle eiendeler består hovedsakelig av merverdier knyttet til ervervede forsikringskontrakter og kunderelasjoner ved foretaksintegrasjon. Disse merverdiene måles til historisk kostpris fratrasket årlig amortisering og nedskrivning.

Gjeldssiden i konsernets balanse består hovedsakelig av finansielle instrumenter (forpliktelser) og av avsetninger knyttet til fremtidige pensjons- og forsikringsutbetalinger (forsikringsforpliktelser). Med unntak for derivater måles finansielle forpliktelser til amortisert kost.

Forsikringsforpliktelser skal være tilstrekkelige og dekke forpliktelser knyttet til utstedte forsikringskontrakter. Det benyttes ulike metoder og prinsipper i konsernet for fastsettelse av avsetningene for ulike forsikringskontrakter. En betydelig andel av forsikringsforpliktelsene er relatert til forsikringskontrakter med rentegarantier. Innregnede forpliktelser knyttet til norske forsikringskontrakter med rentegaranti, diskonteres med grunnlagsrenten (som tilsvarer den garanterte avkastning/rente) for de respektive forsikringskontrakter.

Innregnede forpliktelser knyttet til svenske forsikringskontrakter med rentegaranti i datterselskapet SPP, diskonteres med en observerbar markedsrente og med en estimert markedsrente for løpetider hvor det ikke foreligger en observerbar rente og tilsvarer hovedsakelig den samme rente som benyttes i Solvens beregninger.

For fondsforsikringskontrakter i livsforsikringsvirksomheten (Unit Linked) vil avsetning for spareelementet i kontraktene korrespondere med verdien av tilhørende eiendelsporteføljer.

Som følge av at kundenes midler i livsforsikringsvirksomheten (garantert pensjon) historisk har hatt en avkastning som har oversteget verdiøkningen i garanterte forsikringsforpliktelser, har det overskytende blitt avsatt som kundebuffer (forpliktelses), herunder i form av tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond og villkorad återbäring.

Forsikringsforpliktelser inkluderer Incurred But Not Settled (IBNS) avsetninger som består av avsetning for inntrådte ikke meldte erstatninger samt ikke-ferdigbehandlede forsikringsoppgjør (Incurred But Not Reported "IBNR" og Reported But Not Settled "RBNS"). IBNS-avsetningene inngår i premiereserven.

IBNS avsetningene måles ved bruk av aktuarielle modeller basert på historisk informasjon om bestanden.

3. Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet

Regnskapsprinsippene som benyttes i konsernregnskapet er beskrevet nedenfor. Prinsippene er benyttet konsistent for like transaksjoner og andre hendelser under like omstendigheter. Det er ikke krav om bruk av ensartede regnskapsprinsipper for forsikringskontrakter.

Konsernregnskapet for Storebrand ASA er avgitt i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS), som godkjent av EU, og tilhørende fortolkninger, samt de ytterligere norske opplysningskrav som følger av lover og forskrifter.

Bruk av estimat i utarbeidelsen av konsernregnskapet

Utarbeidelsen av konsernregnskapet i overensstemmelse med IFRS krever at ledelsen gjør vurderinger og estimater og tar forutsetninger som påvirker eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader, noteopplysninger og opplysning om potensielle forpliktelser. Faktiske tall kan avvike fra benyttede estimater. Se nærmere omtale om dette i note 2.

4. Endringer i regnskapsprinsipper

Det er ikke implementert nye regnskapsstandarder i 2018 som har hatt vesentlig effekt for konsernregnskapet. For endring av estimater, se nærmere omtale av dette i note 2.

IFRS 9

IFRS 9 Finansielle instrumenter erstatter dagens IAS 39, og er generelt gjort gjeldende fra 1. januar 2018. For forsikringsdominerte konsern og selskap er det imidlertid under IFRS 4 gitt adgang til å enten å utsette implementering av IFRS9 (deferral approach) eller føre forskjellene mellom IAS 39 og IFRS 9 over Other Comprehensive Income (overlay approach) frem til implementering av IFRS 17. Storebrand konsern kvalifiserer for utsettelse av IFRS 9, da over 90 prosent av konsernets samlede forpliktelser per 31. desember 2015 er knyttet til forsikringsvirksomhetene. For Storebrand konsern vil IFRS 9 implementeres samtidig med IFRS 17, forventet gjeldende fra 1. januar 2022.

Storebrand konsern har gjennomført en foreløpig analyse av klassifikasjon og måling av finansielle instrumenter etter dagens IAS 39 ved overgang til IFRS9, basert på dagens forretningsmodell for de enkelte instrumenter. For finansielle instrumenter forventet klassifisert og målt til amortisert kost eller virkelig verdi over totalresultat ved overgang til IFRS9, er det gjennomført en SPPI-test ("Solely payment of principal and interest", "utelukkende betaling av hovedstol og utestående renter på hovedstol"). Dette er en foreløpig inndeling etter IFRS9 ut i fra dagens aktivaallokering. Det er ikke gjort noen vurderinger av eventuelle endringer i klassifikasjon og måling av finansielle eiendelene etter IFRS9 ved overgang til IFRS17.

IFRS9 - FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST OG VIRKELIG VERDI OVER TOTALRESULTAT

NOK mill.	IAS 39 klassifikasjon	IFRS 9 klassifikasjon	Bokført verdi etter IAS39 01.01.2018	Virkelig verdi etter IFRS9 01.01.2018	Bokført verdi etter IAS39 31.12.2018	Virkelig verdi etter IFRS9 31.12.2018
Finansielle eiendeler						
Bankinnskudd	AC	AC	8 424	8 424	9 090	9 090
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	AC	AC	102 602	111 151	109 126	114 164
Utlån til kredittinstitusjoner	AC	AC	313	313	318	318
Utlån til kunder	AC	FVOCI	47 781	47 773	53 508	53 489
Utlån til kunder	AC	AC	323	299		
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	AC	AC	5 516	5 516	7 710	7 710
Sum finansielle eiendeler			164 960	173 477	179 751	184 770
Finansielle forpliktelser						
Innskudd fra kunder i bankvirksomhet	AC	AC	-14 628	-14 341	-14 419	-14 419
Gjeld til kredittinstitusjoner	AC	AC	-155	-155	-2	-2
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	AC	AC	-12 034	-12 049	-13 902	-13 906
Ansvarlig lånekapital	AC	AC	8 314	8 432	7 672	7 663
Annen kortsiktig gjeld	AC	AC	8 137	8 137	6 810	6 810
Sum finansielle forpliktelser			-10 365	-9 975	-13 842	-13 854

IFRS9 - FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

NOK mill.	IAS 39 klassifikasjon	IFRS 9 klassifikasjon	Bokført verdi etter IAS39 01.01.2018	Virkelig verdi etter IFRS9 01.01.2018	Bokført verdi etter IAS39 31.12.2018	Virkelig verdi etter IFRS9 31.12.2018
Finansielle eiendeler						
Aksjer og andeler	FVP&L (FVO)	FVP&L	156 433	156 433	157 361	157 361
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	FVP&L (FVO)	FVP&L	166 761	166 761	157 586	157 586
Utlån til kunder	FVP&L (FVO)	FVP&L	5 684	5 684	5 928	5 928
Finansielle derivater	FVP&L/ Sikrings- bokføring	FVP&L/ Sikringsbok- føring	4 064	4 064	4 926	4 926
Sum finansielle eiendeler			332 942	332 942	325 801	325 801
Finansielle forpliktelser						
Finansielle derivater	FVP&L/ Sikrings- bokføring	FVP&L/ Sikrings- bokføring	1 738	1 738	4 463	4 463
Sum finansielle forpliktelser			1 738	1 738	4 463	4 463

IFRS 15

Ny standard for regnskapsføring av driftsinntekter fra kontrakter med kunder trådte i kraft 1. januar 2018. Inntektsføring i Storebrand konsernet reguleres hovedsakelig av IAS 39 og IFRS 4. Inntekter som føres under Andre inntekter reguleres av IFRS 15 og er innregnet etter reglene i denne standarden. Av disse er forvaltningshonorarer knyttet til kapitalforvaltningsvirksomheten i Storebrand Asset Management de mest vesentlige. Implementering av IFRS 15 har ikke medført vesentlige effekter i Storebrands konsernregnskap.

Det er i løpet av 2018 foretatt endringer i klassifisering av enkelte transaksjonstyper i resultatregnskapet, sammenlignbare tall er omarbeidet. Dette medfører enkelte mindre endringer mellom linjer i resultatregnskapet, men har ingen effekt på konsernresultatet eller på klassifisering i segmentnoten. Nedenfor fremgår de vesentlige resultatlinjer som er omfattet av endringene:

- andre inntekter
- driftskostnader

5. Nye IFRS'er som ikke er trådt i kraft

Nye standarder og endringer i standarder som ikke er gjort gjeldende:

IFRS 16

IFRS 16 Leiekontrakter erstatter dagens IAS 17 og er gjeldende fra 1. januar 2019. IFRS 16 fastsetter prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om leieavtaler. Ny standard for leieavtaler vil ikke medføre store endringer for utleier, men vil derimot endre regnskapsføring for leietaker betydelig. IFRS 16 krever at leietakere i utgangspunktet skal innregne alle leieavtaler i balansen etter en forenklet modell som ligner på regnskapsføring av finansielle leieavtaler i henhold til IAS 17. Nåverdi av samlede leiebetalingar skal balanseføres som gjeld og en eiendel som reflekterer bruksretten av eiendelen i leieperioden, med unntak av kortsiktige avtaler og avtaler hvor eiendelen har lav verdi. Balanseført eiendel amortiseres over leieperioden og avskrivningskostnaden resultatføres løpende som driftskostnad. Rentekostnad på leieforpliktelsen resultatføres som finanskostnad.

IFRS 16 kan implementeres enten etter full retrospektiv metode eller modifisert retrospektiv metode, og Storebrand har valgt modifisert retrospektiv metode. Dette innebærer at sammenligningstall ikke om arbeides, og effekten tas i balansen i implementeringsåret 2019. Ved implementering vil bruksretten av eiendelen og forpliktelsen være samme beløp og vil ikke påvirke egenkapitalen. Overgangen til IFRS 16 forventes å gi en økning av eiendeler og gjeld på om lag 0,9 milliarder kroner på

overgangstidspunktet. Driftskostnadene forventes redusert med om lag 15 millioner kroner, finanskostnadene økt med om lag 26 millioner kroner og resultat før skatt dertil redusert med om lag 12 millioner kroner i 2019. Leieavtaler som har kortere leieperiode enn 12 måneder pr. 1. januar 2019 og leieavtaler som omfatter eiendeler med lavere verdi enn NOK 50.000 blir ikke innregnet i balansen men innregnes som en driftskostnad over leieperioden.

IFRS 17

IFRS 17 erstatter IFRS4 Forsikringskontrakter og introduserer nye krav til innregning, måling, presentasjon og opplysninger om utstedte forsikringskontrakter. Standarden er ikke vedtatt av EU men er forventet å bli gjeldende fra 1. januar 2022. Formålet med ny standard er å etablere ensartet praksis i regnskapsføring av forsikringskontrakter.

IFRS 17 er en omfattende og kompleks standard med grunnleggende forskjeller fra dagens standard for måling av forpliktelser og innregning av fortjeneste. Forsikringskontrakter skal innregnes til risikojustert nåverdi av fremtidige kontantstrømmer med tillegg av uopptjent resultat for en gruppe kontrakter (kontraktsmessig servicemargin = CSM). Tapsbringende kontrakter skal innregnes og resultatføres umiddelbart.

IFRS 17 skal som utgangspunkt anvendes retrospektivt, men det er åpnet for en modifisert retrospektiv anvendelse eller anvendelse basert på virkelig verdi på overgangstidspunktet dersom retrospektiv anvendelse ikke er praktisk mulig ("impracticable").

Implementeringstidspunkt er 1. januar 2022 med krav om at det oppgis sammenlignbare tall.

Storebrand arbeider med å forberede implementering av IFRS 17, herunder kartlegging av hvilke effekter implementering av IFRS 17 vil ha for Storebrands konsernregnskap.

6. Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter Storebrand ASA og selskaper hvor Storebrand ASA har kontroll. Minoritetsinteresser inngår i konsernets egenkapital, med mindre det foreligger opsjoner eller andre betingelser som medfører at minoriteter måles som gjeld.

Storebrand Livsforsikring AS, Storebrand Asset Management AS, Storebrand Bank ASA og Storebrand Forsikring AS er vesentlige datterselskaper som eies direkte av Storebrand ASA. Storebrand Livsforsikring AS eier også det svenske holdingselskapet Storebrand Holding AB som igjen eier SPP Pension & Försäkring AB (publ). Ved ervervet av den svenske virksomheten i 2007 påla norske myndigheter Storebrand å søke om å opprettholde konsernstrukturen innen utgangen av 2009. Storebrand har sendt søknad om å beholde nåværende konsernstruktur. BenCo (som eier Euroben og Nordben) er også et selskap eiet av Storebrand Livsforsikring AS. Kontrollerende eierandel i Skagen AS ble ervervet i 2017 og eies av Storebrand Asset Management AS. Norske myndigheter har gitt Storebrand en dispensasjon som utløper i 2022 fra kravet om å organisere ensartet virksomhet i samme selskap.

Investeringer i tilknyttede selskaper (TS) (normalt investeringer på mellom 20 prosent og 50 prosent av selskapenes egenkapital) hvor konsernet har betydelig innflytelse og investering i felleskontrollert virksomhet (FKV) blir regnskapsført etter egenkapitalmetoden. Investeringer i TS og FKV førstegangsinnregnes til anskaffelseskost.

Storebrand konsoliderer enkelte fond i konsernets balanse der vilkåret for kontroll er til stede. Dette omfatter fond der Storebrand har en eierandel på omlag 40 prosent eller mer og som forvaltes av selskaper i Storebrand konsernet. I konsernets regnskap konsolideres slike fond 100 prosent i balansen, der ikke-kontrollerende interesser vises på en linje for eiendeler og en tilsvarende linje for gjeld. De ikke-kontrollerende interessene kan kreve utløsning av sine eierandeler, og som følge av dette klassifiseres de som gjeld i konsernregnskapet til Storebrand.

Valuta og omregning av utenlandske selskaper

Konsernets presentasjonsvaluta er norske kroner. Utenlandske selskaper som inngår i konsernet og som har annen funksjonell valuta, er omregnet til norske kroner. Omregningsdifferanser er ført mot totalresultatet.

Eliminering av interne transaksjoner

Interne mellomværende, interne gevinster og tap, renter og utbytte og lignende mellom konsernselskapene er eliminert i konsernregnskapet. Transaksjoner mellom kundeporteføljene og selskapsporteføljen i livsforsikringsvirksomheten og mellom kundeporteføljene i livsforsikringsvirksomheten og andre selskaper i konsernet, blir ikke eliminert i konsernregnskapet. I samsvar med livsforsikringsregelverket er transaksjoner med kundeporteføljer gjennomført til virkelig verdi.

7. Virksomhetssammenslutninger

Ved overtakelse av virksomhet anvendes overtakelsesmetoden. Vederlaget måles til virkelig verdi. Direkte overtakelsesutgifter kostnadsføres når de oppstår, med unntak av utgifter knyttet til opptak av gjeld og egenkapital (emisjon).

Ved investeringer, herunder ved kjøp av investeringseiendom, blir det vurdert om kjøpet omfatter kjøp av virksomhet i henhold til IFRS 3. Når slike kjøp ikke omfatter kjøp av virksomhet anvendes ikke overtakelsesmetoden slik den følger av IFRS 3. Dette medfører at det blant annet ikke avsettes for utsatt skatt slik som i en foretaksintegrasjon.

8. Segmentinformasjon

Segmentinformasjonen er basert på den interne finansielle rapporteringsstrukturen til øverste beslutningstaker. I Storebrand er konsernledelsen ansvarlig for oppfølging og evaluering av segmentenes resultater og er definert som øverste beslutningstaker. Det rapporteres på fire segmenter

- Sparing
- Forsikring
- Garantert pensjon
- Øvrig

Det er noen forskjeller mellom resultatlinjer som benyttes i resultatregnskapet og segmentresultatene. I konsernets resultatoppstilling inngår brutto inntekter og kostnader knyttet til både forsikringskunder og eier (aksjonærer). I segmentresultatene inngår kun resultatelementer knyttet til eier (aksjonærer) som er de resultatelementene som konsernet har resultatmål og oppfølging av.

Finansielle tjenester som leveres mellom segmentene prises til markedsvilkår. Tjenester levert fra fellesfunksjoner og staber belastes de ulike segmentene basert på leveranseavtaler og fordelingsnøkler.

9. Inntektsføring

Premieinntekter

Netto premieinntekter omfatter årets forfalte premie (inklusive spareelementer, administrasjonspremie, honorar for utstedelse av norske rentegarantier og fortjenesteelement risiko), tilflyttede premiereserver og avgitt gjenforsikring. Årlig premie periodiseres generelt lineært over dekningsperioden.

Inntekter fra eiendommer og finansielle eiendeler

Inntekter fra eiendommer og finansielle eiendeler er beskrevet i avsnitt 10 og 11.

Andre inntekter

Honorar innregnes når inntekten kan måles pålitelig og er opptjent. Avkastningsbaserte inntekter og suksesshonorarer innregnes når usikkerheten knyttet til inntekten ikke lenger er til stede. Faste honorarer inntektsføres etter hvert som tjenesten leveres.

10. Goodwill og immaterielle eiendeler

Merverdi ved kjøp av virksomhet som ikke kan allokere til eiendeler eller gjeldsposter på datoen for oppkjøpet, er klassifisert som goodwill i balansen. Goodwill måles til anskaffelseskost på oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskaper er klassifisert som immateriell eiendel.

Goodwill avskrives ikke, men testes for verdifall og nedskrivingsbehov. Goodwill testes for verdifall dersom det er indikatorer som tilsier at et verdifall har funnet sted. Det gjennomføres minst én årlig vurdering av gjenvinnbart beløp. Dersom den relevante diskonterte kontantstrømmen er lavere enn regnskapsført verdi, vil goodwill bli nedskrevet til virkelig verdi. Nedskrivning av goodwill reverseres ikke selv om det i etterfølgende perioder skulle foreligge informasjon om at nedskrivningsbehovet ikke lenger eksisterer eller at nedskrivningsbehovet er blitt mindre. For senere testing av behov for nedskrivning av goodwill, blir denne allokert til aktuelle kontantstrømgenererende enheter som forventes å få fordeler av oppkjøpet.

Goodwill ved kjøp av andel i tilknyttede selskaper er inkludert i investeringen i tilknyttet selskap, og testes årlig for nedskrivning i forbindelse med vurderingen av balanseført verdi.

Immaterielle eiendeler med begrenset utnyttbar levetid måles til anskaffelseskost redusert med akkumulerte avskrivninger og eventuelle nedskrivninger. Avskrivningstid og -metode måles årlig. Ved balanseføring av nye immaterielle eiendeler må det

kunne påvises at det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler som kan henføres til eiendelen vil tilflyte konsernet. I tillegg må eiendelens kostpris kunne estimeres pålitelig. Det foretas vurdering av nedskrivningsbehov når det foreligger indikasjoner på verdifall, for øvrig behandles nedskrivning på immaterielle eiendeler og reversering av nedskrivning på samme måte som beskrevet for varige driftsmidler.

11. Tilstrekkelighetstest forsikringsforpliktelser og tilhørende merverdier

Etter IFRS 4 skal det gjøres en tilstrekkelighetstest av forsikringsforpliktelsen ved hver regnskapsavleggelse. Testen som gjennomføres i Storebrands konsernregnskap gjøres med utgangspunkt i konsernets kapitalberegning.

12. Investerings eiendommer

Investerings eiendommer måles til virkelig verdi. Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, frivillige parter. Inntekter fra investerings eiendommer består av både endringer i virkelig verdi og leieinntekter.

Investerings eiendommer består hovedsakelig av sentrale kontorbygg, kjøpesentre og logistikkbygg. Eiendommer som leies ut til leietakere utenfor konsernet er klassifisert som investerings eiendommer. Når det gjelder eiendommer hvor deler av eiendommen benyttes av konsernet til eget bruk og andre deler leies ut, er utleielene som kan seksjoneres, klassifisert som investerings eiendom. Alle eiendommer som eies av kundeporteføljene måles til virkelig verdi og verdiendringer tilordnes kundeporteføljene.

13. Finansielle instrumenter

13-1. Generelle prinsipper og definisjoner

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes i balansen når Storebrand blir part i instrumentets kontraktmessige bestemmelser. Alminnelige kjøp og salg av finansielle instrumenter er regnskapsført på transaksjonsdagen. Når en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse blir førstegangsinnregnet måles den til virkelig verdi. Førstegangsinnregningen inkluderer transaksjonsutgifter som er direkte henførbare på tidspunktet for anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen/forpliktelsen, i de tilfeller den finansielle eiendelen/forpliktelsen ikke er til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Finansielle forpliktelser fraregnes fra balansen når de har opphørt — det vil si når plikten angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Verdifall på og tapsutsatte finansielle eiendeler

For finansielle eiendeler som er innregnet til amortisert kost, vurderes det på hver balansedag om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi.

Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall, har påløpt, måles tapet som differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte framtidige kontantstrømmene (eksklusiv framtidige kredittap som ikke har påløpt), diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente (effektiv rente beregnet ved førstegangsinnregning). Tapsbeløpet innregnes i resultatet.

Tap som forventes som følge av framtidige hendelser, uansett graden av sannsynlighet, blir ikke innregnet.

13-2. Klassifikasjon og måling av finansielle eiendeler og gjeld

Finansielle eiendeler klassifiseres i en av de etterfølgende kategorier:

- Finansielle eiendeler holdt for omsetning
- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet etter virkelig verdi opsjonen
- Finansielle eiendeler som holdes til forfall
- Finansielle eiendeler utlån og fordringer

Holdt for omsetning

En finansiell eiendel er klassifisert som holdt for omsetning når den:

- i hovedsak er anskaffet eller pådratt med det formål å selge den eller kjøpe den tilbake på kort sikt, er en del av en portefølje av identifiserte finansielle instrumenter som blir styrt sammen, og som det er godtgjort at det foreligger et nylig faktisk mønster for kortsiktig realisering av overskudd for, eller
- er et derivat, med unntak for et derivat som er øremerket og effektivt sikringsinstrument.

Med unntak for derivater faller kun en begrenset andel av Storebrands finansielle instrumenter inn under denne gruppen.

Finansielle eiendeler holdt for omsetning måles til virkelig verdi på balansetidspunktet. Endringer i virkelig verdi føres over resultatregnskapet.

Til virkelig verdi over resultatet etter virkelig verdi opsjonen

En betydelig andel av Storebrands finansielle instrumenter er klassifisert til kategorien virkelig verdi over resultatet på grunn av at:

- klassifiseringen reduserer mismatch i måling eller innregning som ellers ville oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendeler og forpliktelser, eller at
 - de finansielle eiendeler inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi
- Regnskapsføringen er tilsvarende som for gruppen holdt for omsetning (instrumentene måles til virkelig verdi og verdiendringer føres i resultatoppstillingen).

Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivate finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette samt et fast forfall, og som et foretak har en positiv intensjon om og evne til å holde til forfall med unntak for

- de som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet, eller
- de som oppfyller definisjonen av utlån og fordringer

Holdt til forfall eiendeler innregnes til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Kategorien anvendes i den norske livsforsikringsvirksomheten for eiendeler som er knyttet til forsikringskontrakter med rentegaranti.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivate finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette, og som ikke blir notert i et aktivt marked, unntatt de som foretaket har til hensikt å selge umiddelbart eller på kort sikt, som skal klassifiseres som holdt for omsetning, og de som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet.

Utlån og fordringer innregnes til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Kategorien anvendes i den norske livsforsikringsvirksomheten knyttet til forsikringskontrakter med rentegaranti, samt i bankvirksomheten.

Utlån og fordringer som er øremerket som sikringsobjekter, er underlagt måling i henhold til kravene til sikringsbokføring.

13-3. Derivater**Regnskapsføring av derivater som ikke er et sikringsinstrument**

Derivater som ikke faller inn under kriteriene for sikring innregnes i gruppen finansielle instrumenter holdt for omsetning. Virkelig verdi av derivatene klassifiseres henholdsvis som en eiendel eller som en forpliktelse, med endringer i virkelig verdi over resultatet.

Hoveddelen av de derivater som løpende benyttes i forvaltningen faller inn under denne kategorien.

En del av konsernets forsikringskontrakter inneholder innebygde derivater, som for eksempel rentegarantier. Disse forsikringskontraktene følger ikke regnskapsstandarden IAS 39 Finansielle instrumenter, men følger regnskapsstandarden IFRS 4 Forsikringskontrakter, og de innebygde derivatene måles ikke løpende til virkelig verdi.

13-4. Sikringsbokføring

Sikring av virkelig verdi

Storebrand benytter seg av virkelig verdi sikring. Sikringsobjektene er finansielle eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater innregnes til virkelig verdi over resultatet eller inngår i totalresultatet. Verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet.

Sikring av nettoinvestering

Sikring av nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter innregnes på samme måte som kontantstrømsikringer. Gevinst og tap på sikringsinstrumentet som relaterer seg til den effektive delen av sikringen føres over totalresultatet, mens gevinst og tap som relaterer seg til den ineffektive delen innregnes umiddelbart over resultatregnskapet. Samlet tap eller gevinst i egenkapitalen føres over resultatet når den utenlandske virksomheten blir solgt eller avviklet.

Kombinert virkelig verdi og kontantstrømsikring

Enkelte innlån i utenlandsk valuta er sikret ved bruk av sikringsinstrumenter (derivater). Kontantstrømmene i sikringsobjektet og sikringsinstrumentet er sammenfallende. Derivater innregnes til virkelig verdi. Sikringsbokføring gjennomføres ved å dele opp sikringen i en virkelig verdi sikring av renten og en kontantstrømsikring av marginen. Netto løpende verdiendringer på kontantstrømsikringen innregnes i Totalresultat.

13-5. Finansielle forpliktelser

Etter førstegangsinnregning måles hovedsakelig alle finansielle forpliktelser til amortisert kost ved effektiv rentes metode.

14. Forsikringsforpliktelser

Regnskapsstandarden IFRS 4 Forsikringskontrakter, omhandler regnskapsmessig behandling av forsikringskontrakter. Storebrands forsikringskontrakter omfattes av standarden. IFRS 4 er ment å være en foreløpig standard og den tillater bruk av uensartede prinsipper for behandling av forsikringskontrakter i konsernregnskapet. I konsernregnskapet tas forsikringsforpliktelser med slik de er beregnet i de respektive datterselskaper i samsvar med det enkelte lands lovgivning. Dette gjelder også for forsikringskontrakter ervervet i en foretaksintegrasjon. I slike tilfeller er positive merverdier balanseført som eiendeler.

Det følger av IFRS 4 at avsetninger for forsikringsforpliktelser skal være tilstrekkelige. Ved vurdering av tilstrekkelighet knyttet til innregnede ervervede forsikringskontrakter, sees det i vurderingen også hen til IAS 37 Avsetninger, betingede eiendeler og betingede forpliktelser, og Solvens II beregninger.

Nedenfor redegjøres det for regnskapsprinsippene for de vesentligste forsikringsforpliktelsene.

14-1. Generelt – livsforsikring

Erstatninger for egen regning

Erstatninger for egen regning omfatter utbetalte forsikringsoppgjør fratrukket mottatt gjenforsikring, fraflyttede premiereserver og avgitt gjenforsikring.

Endring forsikringsforpliktelser

Endring forsikringsforpliktelser omfatter sparepremien som inntektsføres under premieinntekter og utbetalinger, samt endringer i avsetninger for fremtidige erstatninger. Posten omfatter også tilført garantert avkastning på premiereserven og premiefondet samt avkastning til kundene utover garantert avkastning.

Forsikringsforpliktelse

Premiereserven er beregnet som kontantverdien av selskapets samlede fremtidige forsikringsforpliktelser inklusive fremtidige administrasjonskostnader i henhold til de enkelte forsikringsavtaler, med fradrag av kontantverdien av fremtidige avtalte premier. For individuelle kontoprodukter med fleksibel premieinnbetaling avsettes oppsamlet kontoverdi i premiereserven. Premiereserven svarer til 100 prosent av forsikringenes garanterte gjenkjøps-/flytteverdi før eventuelle avbrudds-/flyttegebyrer og andel av kursreguleringsfond.

Ved beregning av premiereserven er det benyttet samme forutsetninger som ligger til grunn for premien for de enkelte forsikringskontraktene, det vil si samme dødelighets- og uføresannsynligheter, rentegrunnlag og kostnadssatser. Premietariffene bygger på observert nivå for dødelighet og uførhet i samfunnet, tillegg sikkerhetsmarginer som blant annet inkluderer en forventning om fremtidig utvikling på området.

Den avsatte premiereserven inneholder for alle bransjer avsetning til dekning av fremtidige administrasjonskostnader inklusive oppgjørskostnader (administrasjonsreserve). For fullt betalte kontrakter, inklusive fripoliser, er kontantverdien av de forventede fremtidige administrasjonskostnader avsatt fullt ut i premiereserven. For kontrakter med fremtidig premieinnbetaling er det gjort fradrag for kontantverdien av den delen av de fremtidige administrasjonskostnader som forutsettes finansiert gjennom fremtidige premier.

En betydelig andel av de norske forsikringskontraktene har ett-årige rentegarantier, slik at den garanterte avkastningen må oppnås hvert år. En betydelig andel av de svenske forsikringskontraktene har garantert avkastningen frem til tidspunkt for pensjonsutbetalingene.

Forsikringsforpliktelser særskilt investeringsportefølje

Forsikringsforpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje skal til enhver tid motsvare verdien av den investeringsporteføljen som er tilordnet kontrakten. Andelen av overskudd på risikoresultatet medregnes. Selskapet er ikke utsatt for investeringsrisiko på kundemidler, da det ikke garanteres minsteavkastning overfor kundene. Det eneste unntaket er ved dødsfall der etterlatte får utbetalt opprinnelig innbetalt beløp til livrenteforsikringer og for garantikonto.

IBNS-avsetninger

I premiereserven for forsikringsrisiko inngår avsetninger for inntrufne ikke meldte erstatninger samt ikke-ferdigbehandlede forsikringsoppgjør. IBNR er avsetninger for potensielle fremtidige utbetalinger hvor Storebrand ennå ikke er blitt informert om at et uforetiffelle, dødsfall eller annet erstatningstilfelle er inntruffet. Siden Storebrand verken kjenner frekvens eller utbetalingsbeløp estimeres IBNR via aktuarielle modeller basert på historisk informasjon om bestanden. Tilsvarende er RBNS en avsetning for potensielle fremtidige utbetalinger hvor Storebrand har kjennskap til hendelsen men ikke har ferdig behandlet kravet. Også her benyttes aktuarielle modeller basert på historisk informasjon for å estimere avsetningen.

Overføring av premiereserve m.v. (flytting)

Overføring av premiereserve ved flytting av forsikringer mellom forsikringsselskaper føres over resultatregnskapet under posten netto premieinntekter for mottatte reserver og erstatninger for egen regning for avgitte reserver. Kostnads-/inntektsføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. På samme tidspunkt reduseres/økes premiereserven i forsikringsforpliktelser tilsvarende. Flyttebeløpet inkluderer også kontraktens andel av tilleggsavsetning, kursreguleringsfond, villkorad återbäring og årets resultat. Tilflyttede tilleggsavsetninger vises ikke under premieinntekter, men under posten endringer i forsikringsforpliktelser. Flyttebeløpene klassifiseres som kortsiktig fordring/ gjeld til oppgjør finner sted.

Salgskostnader

I norsk livsforsikringsvirksomhet er salgskostnader kostnadsført, mens i de svenske datterselskaper er salgskostnader balanseført og amortiseres over kontraktens forventede løpetid.

14-2. Livsforsikring Norge

Tilleggsavsetninger

For å sikre soliditeten i livsforsikring, har selskapene anledning til å foreta avsetning til tilleggsavsetninger. Tilleggsavsetningene er fordelt på kontraktene og kan benyttes til å dekke et negativt renteresultat inntil rentegarantien. Dersom selskapet et år ikke oppnår en avkastning som svarer til rentegarantien, kan avsetningen føres tilbake fra kontrakten slik at selskapet blir i stand til å innfri rentegarantien. Det betyr at tilleggsavsetningene reduseres og at premiereserven økes tilsvarende på kontrakten. For renteforsikringer utbetales tilleggsavsetningen i rater over utbetalingsperioden.

Tilleggsavsetningene kan maksimalt være 12 prosent av premiereserven. Overstiges grensen blir det overskytende beløpet tilordnet kontrakten som overskudd.

Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond

Premiefondet inneholder forskuddsbetalte premier "etter skatteloven" fra forsikringstakerne og tilført overskudd i individuell og kollektiv pensjonsforsikring. Innbetaling og uttak føres ikke over resultatregnskapet, men direkte mot balansen.

Pensjonistenes overskuddsfond består av overskudd tilordnet premiereserve knyttet til pensjoner under utbetaling i kollektiv pensjonsforsikring. Fondet skal hvert år benyttes som engangspremie for tillegg til ytelsene til pensjonistene.

Kursreguleringsfond

Årets netto urealiserte gevinster/tap på finansielle eiendeler til virkelig verdi i kollektivporteføljen tilføres/tilbakeføres fra kursreguleringsfondet i balansen under forutsetning av at porteføljen har en netto urealisert merverdi. Den delen av netto urealisert gevinst/tap på finansielle omløpsmidler i utenlandsk valuta som kan tilskrives valutakursendringer avsettes ikke til kursreguleringsfond. Valutarisikoen på utenlandske investeringer er i hovedsak sikret med valutakontrakter på porteføljenivå. Valutakursendring tilknyttet sikringsinstrumentet avsettes således heller ikke til kursreguleringsfond, men føres direkte over resultatet. Etter regnskapsstandarden for forsikringskontrakter (IFRS 4) er kursreguleringsfondet vurdert som en forpliktelse.

Risikoutjevningfond

Det er anledning til å avsette inntil 50 prosent av positivt risikoresultatet for kollektiv pensjon og fripoliser til risikoutjevningfond til dekning av eventuelt fremtidig negativt risikoresultat. Risikoutjevningfondet er ikke vurdert som en forpliktelse etter IFRS og inngår som en del av egenkapitalen (bundet egenkapital).

14-3. Livsforsikring Sverige

Livsforsikringsforpliktelser

Livsforsikringsforpliktelsene er estimert som nåverdien av forventede fremtidige garanterte utbetalinger, administrasjonsutgifter og skatter, diskontert med den gjeldende risikofrie renten. Forsikringsmessige avsetninger med rentegaranti i SPP benytter en modellert diskonteringsrente. For risikoforsikring innen den innskuddsbaserte bestanden benyttes en reell diskonteringskurve. For spareforsikringer innen den ytelsesbaserte og den innskuddsbaserte bestanden samt sykeforsikring i den ytelsesbaserte bestanden diskonteres avsetningene med nominell rentekurve. Som utgangspunkt fastsettes den gjeldende diskonteringsrenten ut ifra de metoder som ligger til grunn for diskonteringsrenten i Solvens II.

I beregningen av livsforsikringsforpliktelser tas det hensyn til estimerte fremtidige administrasjonskostnader som med rimelighet kan forventes å oppstå og som kan knyttes til de eksisterende forsikringskontraktene. Kostnadene estimeres med bakgrunn i selskapets egne kostnadsanalyser og baseres på de faktiske driftskostnadene i løpet av det siste året. Projiseringen av de forventede fremtidige kostnader følger de samme prinsipper som grunnlaget for Solvens II. Det tas ikke hensyn til eventuelle fremtidige kostnadseffektiviseringer.

Villkorad återbäring (betinget kundetildelt bonus), og latent kapitaltilskott

Villkorad återbäring oppstår når verdien av kundemidlene er høyere enn nåverdien av forpliktelsene, og omfatter dermed den del av forsikringskapitalen som ikke er garantert. For kontrakter hvor kundemidlene er lavere enn forpliktelsene belastes eiers resultat ved avsetning til latent kapitaltilskudd. Villkorad återbäring og latent kapitaltilskudd innregnes på samme linje i balansen.

14-4. Skadeforsikring

Kostnadsføring av skadetilfeller skjer på det tidspunkt skadetilfeller inntreffer. Det er foretatt følgende avsetninger:

Avsetning for ikke opptjent premie for egen regning gjelder løpende kontrakter som er i kraft på regnskapstidspunktet og skal dekke kontraktens gjenstående risikoperiode.

Erstatningsavsetningen skal dekke forventet utbetaling av meldte, men ikke oppgjorte erstatningskrav (RBNS). Den skal videre dekke forventede erstatningskrav knyttet til skader som er inntruffet, men ennå ikke meldt ved regnskapsperiodens utløp (IBNR). I tillegg skal erstatningsavsetningen inneholde en egen avsetning for fremtidige skadeoppgjørskostnader på inntrufne ikke oppgjorte skadetilfeller.

15. Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Storebrand har landspesifikke pensjonsordninger for ansatte. Ordningene innregnes etter IAS 19. I Norge har Storebrand innskuddspensjon. Storebrand er med i den norske AFP-ordningen (avtalefestet pensjon). Den norske AFP-ordningen er vurdert å være en ytelsesordning, men det foreligger ikke tilstrekkelig kvantitativ informasjon til å kunne estimere pålitelige regnskapsmessige forpliktelser og kostnader.

I Sverige har SPP i samsvar med Bankansattes Tjenestepensjonsplan (BTP-planen) kollektiv ytelses pensjonsplaner for sine ansatte. En kollektiv ytelsespensjon innebærer at en ansatt er garantert en viss pensjon basert på sluttlønn etter avsluttet arbeidsforhold.

15-1. Ytelsesordning

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser for ytelsesordninger beregnes etter lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag, basert på forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuariemessige forutsetninger om dødelighet, uførhet og

frivillig avgang. Periodens netto pensjonskostnad består av summen av periodens pensjonsopptjening, rentekostnad på den beregnede forpliktelsen, samt beregnet avkastning av pensjonsmidlene.

Aktuarielle gevinster og tap, og virkningen av endrede forutsetninger blir regnskapsført mot totalresultatet i den perioden de oppstår. Når ansatte avslutter arbeidsforholdet før pensjonsalder eller går ut av ordningen, vil det utstedes ordinære fripoliser.

15-2. Innskuddsordning

En innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at konsernet betaler et årlig innskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelse knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger blir kostnadsført direkte.

16. Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Konsernets varige driftsmidler består av maskiner, inventar, IT-systemer og bygninger som benyttes av konsernet til egen virksomhet.

Maskiner, inventar og IT-systemer måles til anskaffelseskost redusert med akkumulerte avskrivninger og eventuelle nedskrivninger.

Bygninger som benyttes til egen virksomhet av konsernet måles til oppskrevet verdi fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Det foretas årlig vurdering av virkelig verdi på disse bygningene på samme måte som beskrevet for investeringseiendommer. Økning i verdier for bygninger som benyttes i egen virksomhet resultatføres over totalresultatet. En nedskrivning av bygningens verdi innregnes først mot revalueringsreserve som gjelder oppskrivninger på den aktuelle bygningen. Dersom nedskrivningen overstiger revalueringsreserven resultatføres det resterende.

Avskrivningsperiode og –metode blir vurdert årlig for å sikre at metoden og perioden som brukes samsvarer med den økonomiske levetiden for driftsmiddelet. Tilsvarende gjelder for utrangeringsverdi. For bygninger foretas dekomponering, dersom ulike deler har forskjellig brukstid. Avskrivningsperiode og –metode måles da separat for hver del.

Det blir foretatt vurdering av nedskrivningsbehov når det foreligger indikasjon på verdifall. Eventuell nedskrivning resultatføres som differansen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi med fradrag for salgskostnader og bruksverdi. Ved hver rapporteringsdato vurderes det om det er grunnlag for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke-finansielle eiendeler.

17. Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført i totalresultatet. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er beregnet på forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld.

Utsatt skatt beregnes med utgangspunkt i konsernets skattemessige fremførbare underskudd, skattereduserende midlertidige forskjeller og skatteøkende midlertidige forskjeller.

Eventuell utsatt skattefordel innregnes dersom det anses sannsynlig at skattefordelen vil bli gjenvunnet. Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt innregnes netto når det foreligger en juridisk rett til å motregne eiendeler og forpliktelser ved betalbar skatt, og konsernet er i stand til og har til hensikt å gjøre opp betalbar skatt netto.

Endringer i eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt som skyldes endringer i skattesats innregnes som et utgangspunkt i resultatregnskapet.

Nye skatteregler for pensjons- og livsforsikringsforetak

Stortinget vedtok i desember 2018 endringer i skattereglene for pensjons- og livsforsikringsforetak. For livsforsikringsforetak medfører de nye reglene at skattlegging av inntekter og kostnader knyttet til eiendeler i kollektivporteføljen og investeringsvalporteføljen (kundemidlene), med virkning fra inntektsåret 2018, skal foretas i samsvar med regnskapslovgivningen. En konsekvens av dette er at inntektene og kostnadene ikke bare skal innvinnes og tidfestes i samsvar med regnskapet, men generelt skal beskattes i samsvar med regnskapet.

Prinsippet gjelder både finansielle eiendeler og andre type eiendeler (som driftsmidler mv.) som eies av kundemidlene. Det tekniske resultatet som fremgår av regnskapet legges til grunn for skattleggingen, og det vil derfor ikke oppstå permanente eller midlertidige forskjeller for skatteformål.

Ved innføringen av de nye reglene ble det samtidig vedtatt overgangsregler der netto urealiserte gevinster tilknyttet kundemidlene skal inntektsføres skattemessig i 2018, der disse tidligere har gitt grunnlag for skattemessige fradrag gjennom forsikringsmessige avsetninger.

Det innrømmes ikke lengre skattemessig fradrag for avsetninger til risikoutjevningfondet (RUF). Avsetninger til RUF ved utløpet av 2017 er, i samsvar med overgangsreglene, avsatt på egen konto som kommer til skattemessig inntektsføring ved avvikling av virksomheten. Med forutsetninger om fortsatt drift vil ikke det oppstå en skattekostnad, og det vil dermed ikke være grunnlag for balanseføring av utsatt skatt.

Nye skatteregler for sakadeforsikringsforetak

Stortinget vedtok i desember 2018 endringer i skattereglene for skadeforsikringsforetak, som også gjelder for risikoprodukter i livsforsikringsforetak. Endringene trådte i kraft fra og med inntektsåret 2018, og innebærer at det løpende kun vil bli innrømmet skattemessig fradrag for kostnader som sannsynlig vil oppstå. Konkret begrenses avsetningsfradraget til avsetninger for sannsynlige fremtidige kostnader knyttet til forsikringsforpliktelser. Fradragsregelen er basert på følgende regnskapsmessige balansestørrelser:

- Avsetning for ikke opptjent bruttopremie
- Avsetning for ikke avløpt risiko
- Brutto erstatningsavsetning

Det gis derfor ikke lengre skattemessig fradrag for avsetninger til garantiordningen eller naturskadefondet.

Ved innføringen av de nye reglene ble det samtidig vedtatt overgangsregler som gir skadeforsikringsforetak anledning til å overføre differansen mellom avsetningen for 2017 og avsetningene for 2018 til en egen konto med 10 prosent lineær inntektsføring over 10 år fra og med inntektsåret 2018. Selskapene i konsernet har benyttet seg av denne overgangsregelen.

Netto avsetninger til naturskadefondet og garantiordningen ved utløpet av 2017 kan etter overgangsreglene avsettes på egen konto som kommer til skattemessig inntektsføring ved avvikling av virksomheten. Med forutsetninger om fortsatt drift vil ikke det oppstå en skattekostnad, og det vil dermed ikke være grunnlag for balanseføring av utsatt skatt.

Finansskatt

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2018 ble det vedtatt en videreføring av en finansskatt med to elementer:

- Finansskatt på lønn. Denne er satt til 5 prosent og vil følge reglene for arbeidsgiveravgift
- Skattesatsen på alminnelig inntekt for foretak omfattet av finansskatten videreføres på 2016-nivå (25 prosent), mens den for øvrig settes ned fra 23 prosent til 22 prosent fra 1. januar 2019.

I Storebrandkonsernet inngår både selskaper som omfattes og som ikke omfattes av finansskatten. Ved balanseføring av utsatt skatt/ skattefordel i konsernregnskapet benyttes derfor selskapsskattesatsen gjeldende for det enkelte selskap (22 eller 25 prosent).

Det vises til note 26 – Skatt for ytterligere informasjon.

18. Avsatt utbytte

Foreslått utbytte klassifiseres som egenkapital inntil det er vedtatt av generalforsamlingen, og presenteres etter dette tidspunktet som gjeld. Foreslått utbytte inngår ikke i beregning av solvenskapitalen.

19. Leieavtaler

En leieavtale klassifiseres som finansiell leieavtale dersom den i det vesentlige overfører risiko og avkastning forbundet med eierskap. Øvrige leieavtaler klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Storebrand har ingen finansielle leieavtaler.

20. Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den direkte metoden og viser kontantstrømmene gruppert etter kilder og anvendelsesområder. Kontanter er definert som kontanter, fordringer på sentralbanker og fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist.

21. Biologiske eiendeler

I samsvar med IAS 41 måles investeringer i skog som biologiske eiendeler. Biologiske eiendeler måles til virkelig verdi som er definert basert på alternativ virkelig verdi beregning, eller nåverdien av forventet netto kontantstrøm. Verdiendringer på biologiske eiendeler føres i resultatregnskapet. Eierrettigheter på biologiske eiendeler innregnes på det tidspunktet når kjøpsavtalen signeres. Det beregnes årlige inntekter og utgifter fra skogbruk og utmark.

Note 2: Viktige regnskapsestimater og skjønnsmessige vurderinger

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet må ledelsen anvende estimater, foreta skjønnsmessige vurderinger og anvende forutsetninger for usikre størrelser. Estimater og vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventning om fremtidige hendelser og representerer ledelsens beste skjønn på tidspunktet for regnskapsavleggelsen.

En beskrivelse av de vesentligste estimater og vurderinger der skjønn anvendes og som kan påvirke innregnede verdier eller nøkkeltall fremkommer nedenfor, og i note 13 for Solvens II og i note 26 for Skatt.

De faktiske resultatene kan avvike fra regnskapsestimatene.

Forsikringskontrakter

Forsikringsrisiko er risiko for større utbetalinger enn antatt og/eller ugunstig endring i verdien av en forsikringsforpliktelse som følge av at faktisk utvikling avviker fra det som ble forutsatt ved beregning av premier eller avsetninger.

I konsernregnskapet innregnes forsikringsforpliktelser med rentegaranti, med ulike prinsipper i den norske og svenske virksomheten. Det er også innregnet en immateriell eiendel (value-of-business-in-force, "VIF") knyttet til forsikringskontrakter i den svenske virksomheten. Denne eiendelen har opprinnelse i Storebrands kjøp av forsikringsvirksomhet. Det er flere forhold som kan påvirke størrelsene på forsikringsforpliktelsene inklusive VIF, herunder biometriske forhold som økt levealder, fremtidig avkastning, uførhet, samt utvikling i fremtidige kostnader og juridiske forhold som lovendringer og utfall av rettssaker mv.

Et lavt rentenivå vil på lang sikt være utfordrende for eier med hensyn til forsikringskontrakter med rentegaranti, og vil, sammen med reduserte kundebuffer, kunne påvirke størrelsen på de innregnede beløp knyttet til forsikringskontraktene. De norske forsikringskontraktene med rentegarantier er diskontert med premieberegningens renten (om lag gjennomsnittlig med 3,2 prosent). De svenske forsikringsforpliktelsene med rentegaranti er diskontert med en rentekurve som samsvarer med Solvens II-rentekurven.

I den norske virksomheten har en betydelig andel av forsikringskontraktene årlige rentegarantier. Estimaterendringer og endrede vurderinger kan medføre endret avkastning i kundeporteføljene. Avhengig av størrelsen på eventuelle verdifall, vil slike verdifall, helt eller delvis, kunne motvirkes av reduksjon i kursreguleringsfond og tilleggsavsetninger slik at effekt for eiers resultat kan bli begrenset. Tilsvarende vil verdiøkninger i stor grad kunne øke størrelsen på slike fond.

I den svenske virksomheten foreligger det ikke kontrakter med en årlig rentegaranti. Men det foreligger forsikringskontrakter med en sluttverdiggaranti. Disse kontraktene diskonteres med en markedsmessig beregnet rente hvor deler av den anvendte rentekurven ikke er likvid. Endringer i diskonteringsrente vil kunne gi betydelige utslag i størrelsen på de forsikringsmessige forpliktelser samt påvirke av resultatet. Dersom tilhørende kundemidler har en høyere verdi enn innregnet verdi av disse forsikringsmessige forpliktelsene, vil forskjellen utgjøre et betinget kundetildelt fond – villkorad återbäring (bufferkapital). Endringer i forutsetninger om fremtidige administrasjonsutgifter (kostnadsforutsetninger) kan også gi betydelige utslag på de innregnede forsikringsforpliktelsene. Estimaterendringer og endrede vurderinger kan medføre endret avkastning i kundeporteføljene. Avhengig av størrelsen på eventuelle verdifall, vil slike verdifall, helt eller delvis, kunne motvirkes av reduksjon i villkorad återbäring slik at effekt for eiers resultat kan bli begrenset. Dersom verdien av den enkelte forsikringskontrakt er høyere enn tilhørende kundemidler, vil eier måtte dekke manglende kapital.

Det gis ytterligere informasjon om forsikringsforpliktelser i note 7, 38 og 39.

Investeringseiendommer

Investeringseiendommer måles til virkelig verdi. Markedet for næringseiendom i Norge og Sverige er lite likvid og lite transparent. Verdsettelsene som gjøres vil være beheftet med usikkerhet og krever bruk av skjønn, dette gjelder særlig i perioder med urolige finansmarkeder.

Sentrale elementer som inngår i verdsettelsene, og som krever bruk av skjønn er:

- Markedsleie og ledighetsutvikling
- Kvaliteten og varigheten på leieinntektene
- Eierkostnader
- Teknisk standard og eventuelt oppgraderingsbehov
- Diskonteringsrenter for både sikker og usikker kontantstrøm, samt restverdi

Det innhentes også ekstern verdsettelse for deler av porteføljen kvartalsvis. Alle eiendommer skal minst i løpet av en 3 års periode ha en ekstern verdsettelse.

Det vises for øvrig til note 12 hvor verdsettelse av investeringseiendommer til virkelig verdi beskrives ytterligere.

Finansielle instrumenter til virkelig verdi

Det vil være usikkerhet knyttet til prisingen av finansielle instrumenter særlig knyttet til instrumenter som ikke prises i et aktivt marked. Dette gjelder særlig for de typer verdipapirer som er priset på bakgrunn av ikke-observerbare forutsetninger, og for disse investeringene benyttes ulike verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi, herunder private equity investeringer, investeringer i utenlandske eiendomsfond samt andre finansielle instrumenter hvor det nyttes teoretiske modeller ved prisingen. Eventuelle endringer i forutsetninger vil kunne påvirke innregnede verdier. Hoveddelen av slike finansielle instrumenter inngår i kundeporteføljen.

Det vil være usikkerhet knyttet til fastrenteutlån som er klassifisert til virkelig verdi, da det er variasjon i rentebetingelsene som bankene tilbyr og siden det ofte vil være ulik kredittrisiko knyttet til den enkelte låntager.

Det vises for øvrig til note 12 hvor verdsettelse av finansielle instrumenter til virkelig verdi beskrives ytterligere.

Utsatt skatt og usikre skatteposisjoner

Beregning av utsatt skatt eiendel, utsatt skatt forpliktelse og skattekostnad er basert på fortolkning av regler og estimer. I forbindelse med konsernets virksomhet kan det oppstå tvister mv. relatert til skatteposisjoner der utfallet er usikkert. Konsernet avsetter for usikre og omtvistede skatteposisjoner med beste estimat på forventet beløp, gitt skattemyndighetenes varsel eller vedtak. Avsetningene reverseres hvis den omtvistede skatteposisjonen avgjøres til fordel for konsernet og ikke lenger kan bli anket.

Det vises til ytterligere informasjon i note 26.

Note 3: Oppkjøp

Silver

Storebrand Livsforsikring AS inngikk 24. oktober 2017 avtale om å overta Silver Pensjonsforsikring (Silver). Silver ble 17.februar 2017 satt under offentlig administrasjon. Transaksjonen ble gjennomført i januar 2018, etter at Silver ble frigitt fra offentlig administrasjon. Transaksjonen er gjennomført i to deler, den første som kjøp av en forsikringsportefølje (9,7 mrd. kroner) og den andre som overtagelse av gjenværende virksomhet i Silver Pensjonsforsikring (0,3 mrd. kroner). Den gjenværende virksomhet består av pensjonskapitalbevis og individuelle pensjonskontrakter uten garanti.

Som en del av administrasjonsløsningen, er Silvers portefølje av fripoliser konvertert til fripoliser med investeringsvalg (FMI) for alderspensjonsdekningen med et beløp på 8,3 mrd. kroner. Risikodekningene videreføres basert på en redusert grunnlagsrente på 2,75 % og utgjør 1,4 mrd. kroner.

Storebrand Livsforsikring AS betalte en kjøpesum på 520 mill. kroner som finansieres av selskapsporteføljen. Kjøpesummen ble tilført Silvers kunder som en del av administrasjonsløsningen, og bidrar til å opprettholde gode pensjoner for kundene.

Beløpet på 520 mill. kroner som er tilført kundene i Silver, og er i oppkjøpsanalysen merverdien som allokteres til forsikringskontraktene (VIF – value of business i force) på 280 mill. kroner som amortiseres over 10 år, reservestyrking ved overgang til Storebrands tariffer på 97 mill. kroner, utsatt skattefordel på 374 mill. kroner og negativ goodwill på 37 mill. kroner.

Som en del av en forenkling av konsernstrukturen har Storebrand Livsforsikring AS fusjonert med det heleide datterselskapet Silver Pensjonsforsikring AS. Fusjonen er gjennomført i overensstemmelse med norsk aksjelov med regnskapsmessig effekt fra 1. januar 2018.

OPPKJØPSANALYSE SILVER

NOK mill.	Bokførte verdier i selskapet	Vederlag benyttes til å finansiere forsikrings- forpliktelser	Merverdier ved oppkjøp	Balanseførte verdier
Eiendeler				
- VIF			280	280
- Utsatt skattefordel			374	374
Sum immaterielle eiendeler			654	654
Finansielle eiendeler	9 525			9 525
Andre eiendeler		520		520
Bankinnskudd	35			35
Sum eiendeler	9 560	520	654	10 734
Gjeld				
Forsikringsmessige avsetninger	10 026			10 026
Kortsiktig gjeld	34	20		54
Netto identifiserbare eiendele og gjeld	-500	500	654	654
Reservestyrking				-97
Goodwill				-37
Virkelig verdi på overtakelsestidspunktet				520

Skagen

Storebrand kjøpte i desember 2017 90,95 % av aksjene i Skagen AS. De øvrige aksjene i selskapet som utgjorde 9,05 % av aksjekapitalen var B-aksjer eid av ansatte.

I april 2018 kjøpte Skagen AS gjenværende B-aksjer fra de ansatte for en kjøpesum på 120 mill. kroner, som tilbakekjøp av egne aksjer. Transaksjonen er gjennomført som en egenkapitaltransaksjon og belastet egenkapitalen. Aksjene er slettet. Etter denne transaksjonen eier Storebrand Asset Management AS 100 % av aksjene i Skagen AS.

Note 4: Segmenter

Storebrands virksomhet er delt inn i segmentene Sparing, Forsikring, Garantert Pensjon og Øvrig.

Sparing

Består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, uten rentegarantier. I området inngår innskuddspensjon i Norge og Sverige, kapitalforvaltning og bankprodukter til privatpersoner. I tillegg inngår også enkelte øvrige datterselskaper i Storebrand Livsforsikring og SPP.

Forsikring

Forsikring har ansvaret for konsernets risikoprodukter i Norge og Sverige. Enheten tilbyr helseforsikring i det norske og svenske bedrifts- og privatmarkedet, skadeforsikrings- og personrisikoprodukter til det norske og svenske privatmarkedet og personalforsikring, samt personalforsikring og pensjonsrelaterte forsikringer i det norske og svenske bedriftsmarkedet.

Garantert pensjon

Garantert pensjon består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse på sparemidlene. I området inngår ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser og individuell kapital- og pensjonsforsikring.

Øvrig

Under kategorien øvrig rapporteres resultatet til holdingselskapet Storebrand ASA, samt resultatet fra selskapsporteføljene og mindre datterselskaper i Storebrand Livsforsikring og SPP. I tillegg inngår blant annet utlån til bedriftsmarkedet i Storebrand Bank og virksomheten i BenCo, samt minoritet i verdipapirfond og eiendomsfond. I tillegg inngår eliminerings av konserninterne transaksjoner som er medtatt i de andre segmentene.

Avstemming mellom resultatregnskap og alternativt resultatoppsett (segment)

Resultatene i segmentene avstemmes mot konsernresultat før amortisering og nedskrivning av immaterielle eiendeler. I konsernets resultatoppstilling inngår brutto inntekter og kostnader knyttet til både forsikringskunder og eier (aksjonærer). I alternativt resultatoppsett inngår kun resultatelementer knyttet til eier (aksjonærer) som er de resultatelementene som konsernet har resultatmål og oppfølging av. Resultatlinjer som benyttes i segmentrapporteringen vil dermed ikke være identiske med resultatlinjene i konsernresultatregnskapet. Under følger en overordnet beskrivelse av de vesentligste forskjellene.

Fee- og administrasjonsinntekter består av gebyrer og faste administrative inntekter. I konsernets resultatoppstilling er posten klassifisert som premieinntekter, netto renteinntekter bank, eller andre inntekter avhengig av type virksomhet. I konsernets resultatoppstilling inngår også spareelementer på forsikringskontrakter og eventuell tilflyttet reserve.

Pris for avkastningsgaranti og fortjeneste risiko (feeinntekter) - Storebrand Livsforsikring AS

For kollektive pensjonsforsikringer med avkastningsgaranti skal avkastningsgarantien prises i forkant. Nivået på avkastningsgarantien, størrelsen på bufferkapitalen (tilleggsavsetninger og kursreserver) og investeringsrisikoen for porteføljen pensjonsmidlene investeres i, er styrende for hvilken pris kunden betaler for sin avkastningsgaranti. Det er risikoen egenkapitalen utsettes for som er utgangspunktet for prisfastsettelsen av avkastningsgarantien. Forsikringsselskapet står for all nedsiderisiko og må reservere opp forsikringen dersom bufferavsetninger ikke er tilstrekkelige eller tilgjengelige.

Forsikringsresultatet består av forsikringspremier og erstatninger.

Forsikringspremier består av premieinntekter knyttet til risikoprodukter (forsikrings segment) som er klassifisert som premieinntekter i konsernets resultatoppstilling.

Erstatninger består av utbetalte erstatninger og endring i avsetninger for IBNR og RBNS knyttet til risikoprodukter som er klassifisert som erstatninger i konsernets resultatoppstilling.

Administrasjonskostnader består av konsernets driftskostnader i konsernets resultatoppstilling minus driftskostnader allokert til tradisjonelle individuelle produkter med overskuddsdeling.

Finansposter og risikoresultat liv og pensjon omfatter Risikoresultat liv og pensjon og Finansresultat inkludert netto overskuddsdeling og Utlånstap.

Risikoresultat liv og pensjon består av forskjellen mellom risikopremie og erstatninger for produkter knyttet til innskuddspensjon, fondsforsikringskontrakter (sparing segment) og ytelsespensjon (garantert pensjon segment). Risikopremie er klassifisert som premieinntekt i konsernets resultatoppstilling.

Finansresultat består av avkastningen for selskapsporteføljene til Storebrand ASA, Storebrand Livsforsikring AS og SPP Pension & Försäkring AB (øvrige segment) mens avkastning på de øvrige selskapsporteføljene i konsernet ligger som finansresultat innenfor segmentet som virksomheten er knyttet til. Avkastning selskapsporteføljer er klassifisert som netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for selskap i konsernets resultatoppstilling. I finansresultatet inngår også avkastning på kundemidler knyttet til produkter innenfor forsikringssegmentet, denne posten vil i konsernets oppstilling inngå i posten netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for kunder. I alternativ resultatoppstilling inngår enkelte ikke vesentlige datterselskapers resultat før skatt i finansresultatet, mens i konsernets resultatoppstilling vises dette som andre inntekter, driftskostnader og andre kostnader.

Netto overskuddsdeling

Storebrand Livsforsikring AS

Gamle og nye individuelle kontrakter utgått fra kollektive pensjonsforsikringer (fripoliser) har modifisert overskuddsdelingsregime som innebærer at selskapet kan beholde inntil 20 prosent av overskudd på avkastning etter eventuell avsetning til tilleggsavsetning. Modifisert overskuddsdelingsmodell innebærer at et eventuelt negativt risikoresultat vil kunne gå til fradrag mot kundenes renteoverskudd før fordeling hvis det ikke dekkes fra risikoutjevningfondet.

Tradisjonelle individuelle kapital- og pensjonsprodukter som var i konsernet før 1.1.2008 videreføres etter overskuddsregler som gjaldt før 2008. Det gis ikke anledning til å etablere nye kontrakter i denne porteføljen. Konsernet kan beholde inntil 35 prosent av det samlede resultatet etter avsetning til tilleggsavsetninger.

En eventuell negativ avkastning i kundeporteføljene og avkastning lavere enn rentegaranti som ikke kan dekkes av tilleggsavsetning må dekkes av selskapets egenkapital, og vil inngå i linjen netto overskuddsdeling og tap.

SPP Pension & Försäkring AB

For premier betalt fra og med 2016 erstattes tidligere overskuddsdeling med en garantiavgift. Garantiavgift er årlig og beregnes som en prosent av kapitalen. Den tilfaller selskapet.

For innbetalinger inngått før 2016 opprettholdes overskuddsdelingen, det vil si at dersom totalavkastningen i et kalenderår for en premiebestemt forsikring (IF-bestand) overstiger garantert rente oppstår avkastningsdeling. Ved avkastningsdeling tilfaller 90 prosent av totalavkastningen forsikringstakeren og 10 prosent selskapet. Selskapets andel av totalavkastningen inngår i finansresultatet.

For ytelsesbasert forsikring (KF-bestand) har selskapet rett til å ta et indekseringsgebyr hvis det kollektive overskuddet tillater en indeksregulering av forsikringene. Indekseringen er maksimalt tilsvarende endringen i konsumprisindeksen (KPI) mellom de to foregående september-måneder. Pensjoner som utbetales blir indeksert dersom konsolidering per 30. september overstiger 107 prosent, hvor halyparten av gebyret belastes. Hele gebyret vil bli belastet dersom konsolidering per 30. september overstiger 120 prosent, her kan også fripoliser (fribrev) medregnes. Totalt gebyr tilsvarende 0,8 prosent av forsikringskapitalen.

Det gjøres en løpende vurdering av den garanterte forpliktelsen. Dersom den garanterte forpliktelsen er høyere enn verdien av eiendelene må det gjøres en avsetning i form av latent kapitaltilskudd. Dersom eiendelene er lavere enn den garanterte forpliktelsen når forsikringsutbetalingen starter tilfører selskapet kapital opp til den garanterte forpliktelsen i form av realisert kapitaltilskudd. Endring i latent kapitaltilskudd inngår i finansresultatet.

For ytelsesbasert forsikring (KF-bestand) har selskapet rett til å ta et indekseringsgebyr hvis det kollektive overskuddet tillater en indeksregulering av forsikringene.

Utlånstap:

Utlånstap består av individuelle- og gruppenedskrivninger på utlånsvirksomheten som ligger på Storebrand Bank Konsern sin balanse. I konsernets resultatoppstilling er posten klassifisert under tap på utlån. Når det gjelder tap på utlån som ligger på Storebrand Livsforsikring Konsern sin balanse vil denne ikke inngå på denne linjen hverken i alternative resultatoppsett eller i konsernets resultatoppstilling, men vil i konsernets resultatoppstilling inngå i posten netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for kunder.

Amortisering av immaterielle eiendeler inneholder avskrivning og eventuelle nedskrivninger av immaterielle eiendeler oppstått ved oppkjøp av virksomhet.

KONSERNRESULTAT ETTER RESULTATOMRÅDE

(NOK mill.)	2018	2017
Sparing	1 267	1 511
Forsikring	748	608
Garantert pensjon	1 138	766
Øvrig	5	55
Konsernresultat før amortisering	3 158	2 940
Amortisering av immaterielle eiendeler ¹⁾	-360	-536
Konsernresultat før skatt	2 799	2 404

(NOK mill.)	Sparing		Forsikring		Garantert pensjon	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Fee- og administrasjonssinntekter	3 708	3 394			1 441	1 483
Forsikringsresultat			1 291	1 146		
- Forsikringspremie for egen regning			3 854	3 872		
- Erstatninger for egen regning			-2 562	-2 726		
Administrasjonskostnader	-2 394	-1 891	-614	-711	-828	-889
Driftsresultat	1 314	1 503	677	435	614	595
Finansposter og risikoresultat liv og pensjon	-46	8	71	173	525	171
Konsernresultat før amortisering	1 267	1 511	748	608	1 138	766
Amortisering av immaterielle eiendeler ¹⁾						
Konsernresultat før skatt						

(NOK mill.)	Øvrig		Storebrand Konsern	
	2018	2017	2018	2017
Fee- og administrasjonssinntekter	-138	-107	5 011	4 771
Forsikringsresultat			1 291	1 146
- Forsikringspremie for egen regning			3 854	3 872
- Erstatninger for egen regning			-2 562	-2 726
Administrasjonskostnader	49	2	-3 786	-3 490
Driftsresultat	-89	-105	2 516	2 427
Finansposter og risikoresultat liv og pensjon	93	161	642	513
Konsernresultat før amortisering	5	55	3 158	2 940
Amortisering av immaterielle eiendeler ¹⁾			-360	-536
Konsernresultat før skatt			2 799	2 404

1) Amortisering av immaterielle eiendeler er lagt på konsernnivå

GEOGRAFISK FORDELING

Storebrand konsernet har virksomhet i følgende land

Segment/Land	Norge	Sverige	UK	Guernsey	Nederland	Danmark
Sparing	X	X	X		X	X
Forsikring	X	X				
Garantert pensjon	X	X				
Øvrig	X	X	X	X		

NØKKELTALL VIRKSOMHETSOMRÅDER

(NOK mill.)	2018	2017
Konsern		
Overskudd per ordinær aksje	7,89	5,28
Egenkapital	32 873	30 832
Sparing		
Premieinntekter Unit Linked	16 021	15 008
Reserver Unit Linked	179 299	167 849
Totale midler under forvaltning	707 297	721 165
Utlån Privat	46 526	42 137
Forsikring		
Bestandspremie	4 455	4 462
Skadeprosent	66%	70%
Kostnadsprosent	16%	18%
Combined ratio	82%	89%
Garantert pensjon		
Garanterte reserver	260 573	264 320
Garanterte reserver i % of totale reserver	59,2%	61,2%
Netto overføring av garanterte reserver	10	117
Bufferkapital i % av kundefond Storebrand Livsforsikring konsern ¹⁾	6,4%	7,2%
Bufferkapital i % av kundefond SPP ²⁾	8,7%	9,0%
Soliditet		
Solvens II ³⁾	173%	172%
Soliditetskapital Storebrand Livsforsikring konsern ⁴⁾	58 978	63 972
Kapitaldekning Storebrand Bank	18,9%	18,9%
Kjernekapitaldekning Storebrand Bank	16,6%	16,6%

1) Tilleggsavsetninger + kursreguleringsfond

2) Villkorad återbäring

3) Se note 13 for spesifisering av Solvens II

4) Består av egenkapital, ansvarlig lånekapital, kursreguleringsfond, risikoutjevnsfond, kursreserver obligasjoner til amortisert kost, tilleggsavsetning, villkorad återbäring og opptjent resultat

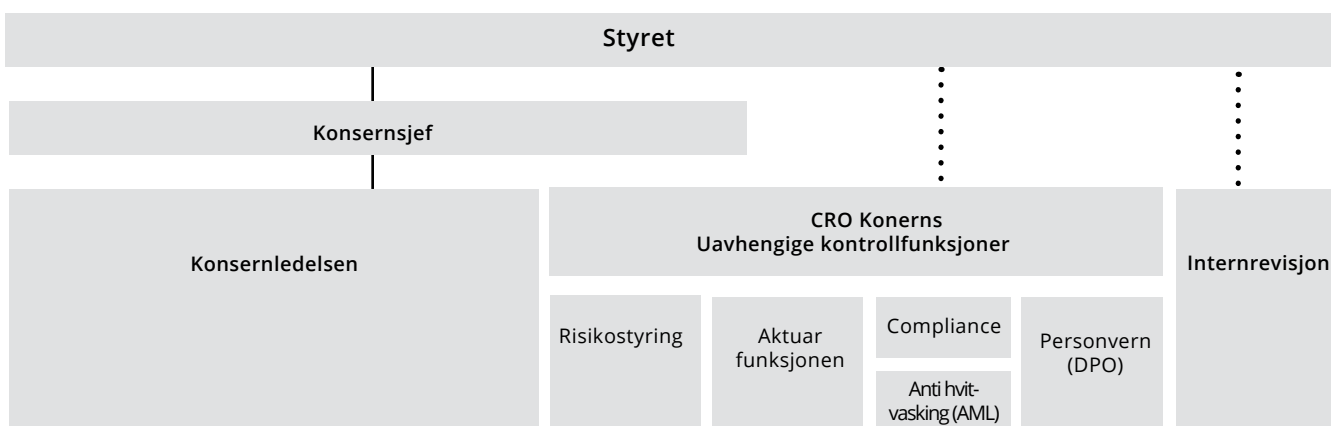
Note 5: Risikostyring og intern kontroll

Storebrands inntekter og resultater er avhengig av eksterne forhold som gir usikkerhet. De viktigste eksterne risikoforholdene er utviklingen i finansmarkedene og endringer i levealderen til den norske og svenske befolkningen. Interne operasjonelle faktorer kan også gi tap, for eksempel feil knyttet til forvaltningen av kunders midler eller utbetaling av pensjon.

Kontinuerlig overvåking og aktiv styring av risiko er et kjerneområde i konsernets virksomhet og organisasjon. Grunnlaget for risikostyringen legges i styrets årlige behandling av strategi- og planprosessen med fastsettelse av risikoappetitt, risikomål og overordnede risikorammer for virksomheten. Ansvar for risikostyring og internkontroll er en integrert del av lederansvaret i Storebrandkonsernet.

Organisering av risikostyringen

Konsernets organisering av risikostyringsansvar følger en modell basert på 3 forsvarslinjer. Modellen skal ivareta risikostyringsansvar både på selskaps- og konsernnivå.

Styrene i Storebrand ASA og i konsernselskapene har det overordnede ansvaret for å begrense og følge opp virksomhetens risikoer. Styrene fastsetter årlig rammer og retningslinjer for virksomhetens risikotakning, mottar rapporter over faktisk risikonivå og gjør en framoverskuende vurdering av risikobildet.

Styret i Storebrand ASA har etablert et risikoutvalg som består av 3 styremedlemmer. Risikoutvalgets hovedoppgave er å forberede styrebehandlingen på risikoområdet, med særskilt oppmerksomhet på konsernets risikoappetitt, risikostrategi og investeringsstrategi. Utvalget skal bidra med framoverskuende beslutningsstøtte knyttet til styrets drøfting av virksomhetens risikotaking, finansielle prognoser og behandling av risikorapporteringen.

Ledere på alle nivåer i virksomheten har ansvar for risikohåndteringen innen eget ansvarsområde. God risikohåndtering forutsetter arbeid med mål, strategier og handlingsplaner, identifisering og vurdering av risikoer, dokumentasjon av prosesser og rutiner, prioritering og gjennomføring av forbedringstiltak, samt kommunikasjon, informasjon og rapportering.

Uavhengige kontrollfunksjoner

Det er etablert uavhengige kontrollfunksjoner for virksomhetens risikohåndtering (risikostyringsfunksjonen/chief risk officer), for regeletterlevelse (compliancefunksjonen), for at forsikringsforpliktelsen er riktig beregnet (aktuarfunksjonen) for personvern (Data Protection Officer), for hvitvasking (Anti Money Laundering) og for bankens kredittgivning. Relevante funksjoner er etablert både for Storebrandkonsernet (gruppen) og for alle konsesjonsbelagte selskaper. De uavhengige kontrollfunksjonene er direkte underlagt selskapenes adm. direktører og har rapportering til respektive selskapsstyre.

Funksjonelt har de uavhengige kontrollfunksjonene tilhørighet til CRO konsern, som er underlagt konsernsjefen og har rapportering til styret i Storebrand ASA. Oppgavene til CRO konsern er å sikre at alle vesentlige risikoer er identifisert, målt og hensiktsmessig rapportert. Funksjonen skal være aktivt involvert i utviklingen av konsernets risikostrategi og skal ha et helhetlig syn på virksomhetens risikoeksponering. Herunder følger ansvar for å sikre etterlevelse av relevant regulering for risikostyringen og konsernselskapenes virksomhet.

Internrevisjonen er direkte underlagt styret og skal gi styrene i relevante konsernselskaper en bekreftelse på hensiktsmessigheten og effektiviteten av virksomhetens risikohåndtering, herunder hvordan forsvarslinjene fungerer.

Note 6: Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. Definisjonen omfatter compliancerisiko. Compliancerisiko er risikoen for tap eller offentlige sanksjoner forårsaket av manglende etterlevelse av eksternt eller internt regelverk.

Risikostyringen skal sikre at risikonivået til enhver tid er forenlig med risikoappetitten og innenfor interne og regulatoriske rammer. Operasjonell risiko søkes redusert med et effektivt system for internkontroll. Risikoer følges opp gjennom ledelsens risikogjennomgang med dokumentering av risikoer, tiltak og oppfølging av hendelser. I tillegg kommer internrevisjonens uavhengige kontroll gjennom styrevedtatte revisjonsprosjekter.

For å håndtere alvorlige hendelser i forretningskritiske prosesser er det utarbeidet beredskapsplaner og gjenopprettingsplaner.

Storebrands IT-systemer er sentrale for operasjonell drift og pålitelig finansiell rapportering. Feil og driftsavbrudd kan få konsekvenser for driften, og kan påvirke både kunders og aksjonærers tillit. I ytterste konsekvens kan avvikssituasjoner føre til sanksjoner fra tilsynsmyndigheter. Storebrands IT-plattform bærer preg av kompleksitet og integrasjoner mellom ulike fagsystemer og fellessystemer. Driften av IT-systemene er i betydelig grad utkontraktert til ulike tjenesteleverandører. Det er etablert en styringsmodell med tett leverandøroppfølging og internkontrollaktiviteter i den hensikt å redusere risikoen knyttet til IT-systemenes utvikling, forvaltning, drift og informasjonssikkerhet. Bankplattformen og forsikringsplattformen bygger på innkjøpte standardsystemer som driftes og følges opp gjennom utkontrakteringsavtaler. For livsforsikringsvirksomheten er det stor grad av egenutvikling, men deler av driften er utkontraktert. Individualbestanden håndteres i et innkjøpt standardsystem.

Note 7: Forsikringsrisiko

Storebrand tilbyr tradisjonelle livs- og pensjonsforsikringer som både kollektive og individuelle kontrakter, i tillegg tilbys det kontrakter hvor kunden har investeringsvalg.

Forsikringsrisikoen i Norge er i stor grad standardisert mellom kontraktene innen samme bransje som en følge av detaljert regulering fra myndighetene. I Sverige er det rammevilkår for forsikringskontraktene noe som medfører større forskjeller mellom kontraktene innen samme bransje.

Risikoen for langt liv er den største forsikringsrisikoen i konsernet, i tillegg finnes uførerisiko og dødsfallsrisiko. Livsforsikringsrisikoene er:

1. Langt liv – Risiko for feil estimering av levealder og fremtidige pensjonsutbetalinger. Historisk utvikling har vist at flere forsikrede oppnår pensjonsalder og lever lenger som pensjonister sammenlignet med tidligere. Det er betydelig usikkerhet knyttet til fremtidig dødelighetsutvikling. Ved økt levealder utover det som er forutsatt i premietariffene, tiltar også risikoen for at eiers resultat belastes for å dekke nødvendig avsetningsbehov.
2. Uførhet – Risiko for feil estimering av fremtidig sykdom og uførhet. Det vil være usikkerhet knyttet til fremtidig utvikling av uførhet, inklusive uførepensjonister som reaktives tilbake til arbeidslivet.
3. Død – Risiko for feil estimering av dødsfall og feil estimering av utbetaling til etterlatte. I de senere år har det vært registrert avtagende dødelighet og færre unge etterlatte sammenlignet med tidligere.

I segmentet Garantert Pensjon har konsernet en betydelig forsikringsrisiko knyttet til langt liv for kollektive og individuelle forsikringsavtaler. I tillegg er det forsikringsrisiko knyttet til uførhet og etterlattepensjoner til ektefelle og/eller barn. Uføredekningene i Garantert Pensjon er hovedsakelig solgt sammen med en alderspensjon. Dødsrisikoen er lav i Garantert Pensjon sett i forhold til øvrig risiko. I SPP er det mulig å endre fremtidige premier for IF-porteføljen noe som reduserer risikoen betraktelig.

I Norge kan også fremtidige premier for kollektive avtaler endres, men kun for ny opptjening, dette vil medføre redusert risiko. Tjenestepensjonsavtaler (hybrid) rapporteres i segmentet Garantert Pensjon når kunden har en avtale uten eget investeringsvalg på pensjonsmidlene. Dette er en liten bestand med begrenset forsikringsrisiko.

I segmentet Sparing har konsernet lav forsikringsrisiko. Forsikringsrisiko er hovedsakelig knyttet til død, med noe langt liv risiko for fripoliser med investeringsvalg.

I segmentet Forsikring har konsernet forsikringsrisiko knyttet til uførhet og død. I tillegg er det forsikringsrisiko knyttet til yrkesskade, kritisk sykdom, kreftforsikring, barneforsikring, ulykkesforsikring og helseforsikring. For yrkesskade utgjør risikoen først og fremst potensielt feil i vurdering av avsetningsnivået, da utviklingen av skadeårgangene kan ta opp mot 25 år. Risikoen innen kritisk sykdom, kreft, ulykke og helseforsikring ansees for å være begrenset, på bakgrunn av volumet og den underliggende volatiliteten i produktene. Innen skadeforsikring utgjør risikoen for husbrann og personskader for motorforsikring de største risikoene.

Segmentet Øvrig omfatter forsikringsrisikoen i BenCo. BenCo, via Nordben og Euroben, tilbyr pensjonsprodukter til multinasjonale bedrifter. Forsikringsrisikoen i BenCo knytter seg hovedsakelig til gruppelivsforsikringer, førtidspensjoner og pensjoner til utestasjonerte medarbeidere. Dette er ytelsespensjoner som kan være tidsbegrenset eller livsvarige. Mange av avtalene er av kort varighet, typisk 5 års førtidspensjon, så forsikringsrisikoen er begrenset.

Beskrivelse av produkter

Risikopremie og tariff

Garantert pensjon

Kollektiv pensjonsforsikringer i Norge følger premiene for tradisjonelle alders- og etterlatte- dekninger fellestariffen K2013. For uførepensjon er premiene basert på selskapets egne erfaringer. Omkostningspremien fastsettes årlig med sikte på full dekning av neste års forventede kostnader.

For individuelle forsikringer i Norge er premiene for dødsrisiko og risiko for langt liv basert på tariffen utarbeidet av forsikrings-selskapene med utgangspunkt i felles erfaringer. Dette gjelder både kapital- og pensjonsforsikring. Uførepremiene er basert på selskapets egne erfaringer.

Risikopremien i kollektive forsikringer i Sverige beregnes som en utjevnet premie innenfor forsikringsfellesskapet, basert på kollektiv fordeling på alder og kjønn, samt behovet for etterlattedekning. Risikopremien for individuelle forsikringer fastsettes individuelt og basere seg på alder og kjønn.

SPPs dødelighetsforutsetninger er fastsatt basert på den bransjefelles dødelighetstariffen DUS 14 og justert for selskapets egne observasjoner.

Forsikring

For gruppelivsforsikring og enkelte risikodekninger innen kollektiv pensjon er tariffene i tillegg til alder og kjønn også avhengig av næring/yrke. Innen gruppelivsforsikring benyttes også erfaringstarifiering. For gruppelivsforsikring er tariffen, både for død og uførhet, basert på selskapets egne erfaringer.

Nyere individuelle kapitalforsikringer prises kjønnsnøytralt. Tariffene for alle individuelle kapitalforsikringer er basert på selskapets egne erfaringer.

For skadeforsikring (yrkesskade, eiendom og motor) er tariffene basert på selskapets egne erfaringer.

Styring av forsikringsrisiko

I den eksisterende forsikringsporteføljen overvåkes forsikringsrisikoen innen hver bransje. Utviklingen av risikoresultatene følges gjennom året. For hver type av risiko utgjør det ordinære risikoresultat for en periode differansen mellom de risikopremier selskapet har tatt inn for perioden og de avsetninger og utbetalinger som man må gjøre for de forsikringstilfeller som inntreffer i perioden. Forsikringstilfeller som man ikke har fått melding om, men som man av erfaring må anta er inntruffet, er tatt hensyn til.

Ved tegning av individuelle risikoprodukter i Norge gjennomføres det en helsevurdering av kunden. Resultatet av vurderingen gjenspeiles i nivået på risikopremien som kreves. Ved inngåelse av kollektive avtaler med risikodekninger foretas en helsevurdering av de ansatte i bedrifter med få ansatte, for øvrig kreves arbeidsdyktighetserklæring. I vurderingen av risiko (underwriting) tas det også hensyn til bedriftens næringskategori, bransje og sykehistorikk.

For alle produkter utgjør storskader eller spesielle hendelser en stor risiko. De største skadene vil typisk være innenfor gruppelev, yrkesskade og personskade motor.

Selskapet styrer sin forsikringsrisiko gjennom ulike reassuranseprogram. Gjennom katastrofereassuranse (excess of loss) dekkes tap (engangserstatninger og reserveavsetninger) utover en nedre grense ved 2 eller flere dødsfall eller uføretifeller som følge av samme begivenhet. Dekningen har også en øvre grense. Gjennom en reassuranseavtale for et enkelt liv dekkes døds- og uførerisiko som overstiger selskapets praktiserte maksimale risikobeløp for egen regning. Selskapets maksimale risikobeløp for egen regning er forholdsvis høye og gjenforsikret risiko er derfor av beskjedne størrelse.

Selskapet styrer også sin forsikringsrisiko gjennom internasjonal pooling. Dette innebærer at multinasjonale bedriftskunder kan få utlignet resultatene mellom de ulike enhetene internasjonalt. Pooling tilbys for gruppelev og risikodekninger innenfor kollektiv ytelses- og innskuddspensjon.

Risikoresultat

Risikoresultatet består av premier selskapet tar for å dekke forsikringsrisikoer med fradrag for faktiske kostnader i form av forsikringsavsetninger og utbetalinger for forsikringshendelser som død, pensjon, uførhet og ulykke.

I tabellen nedenfor er risikoresultatet for de største virksomhetene i konsernet spesifisert, i tillegg oppgis resultateffekten knyttet til reassuranse og pooling. Risikoresultatet i tabellen viser samlet risikoresultat før fordeling kunder og eier (forsikringsselskapet).

SPESIFIKASJON AV RISIKORESULTAT - STOREBRAND LIVSFORSIKRING

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring AS		SPP Pension & Försäkring AB	
	2018	2017	2018	2017
Overlevelsesresultat	2	-52	23	67
Dødsfallsresultat	367	440	-4	21
Uførerresultat	643	218	74	84
Gjenforsikring	47	-18	-3	-3
Pooling	52	19	-16	-1
Annet ¹⁾	-29	-3	-223	-8
Sum risikoresultat	1 081	603	-150	161

1) Endring i estimat knyttet til et lukket risikoprodukt i SPP

Tilstrekkelighetstest

Det følger av regnskapsstandarden IFRS 4 Forsikringskontrakter at de innregnede forsikringsforpliktelsene skal være tilstrekkelige og at det skal gjennomføres en tilstrekkelighetstest (liability adequacy test). Storebrand tilfredsstiller tilstrekkelighetstesten for 2018 og tilstrekkelighetstestene har følgelig ingen resultatmessig effekt på regnskapet for 2018.

Note 8: Finansiell markedsrisiko

Markedsrisiko er endring i verdier som skyldes at finansmarkedspriser eller volatilitet avviker fra det som er forventet. Omfatter også risiko for at verdien av forsikringsforpliktelsen utvikler seg ulikt fra eiendelene.

De vesentligste markedsrisikoene for Storebrand er aksjemarkedsrisiko, kredittrisiko, eiendomsrisiko, renterisiko og valutarisiko.

For livselskapene er de finansielle eiendelene plassert i en rekke delporteføljer. Markedsrisikoen påvirker Storebrands inntekt og resultat ulikt for de forskjellige delporteføljene. Det er tre hovedtyper av delporteføljer, selskapsporteføljer, kundeporteføljer uten garanti (fondsforsikring) og garanterte kundeporteføljer.

Markedsrisikoen i selskapsporteføljene påvirker resultatet fullt ut.

Markedsrisikoen i fondsforsikring er tatt for kunders regning og risiko, slik Storebrand ikke treffes direkte av verdiendringer. Men verdiendringer påvirker Storebrands resultater indirekte. Inntektene er i stor grad basert på reservestørrelse, mens kostnadene i større grad er faste. Lavere finansmarkedsavkastning enn forventet vil derfor få en negativ effekt på Storebrands fremtidige inntekt og resultat.

For garanterte kundeporteføljer vil nettorisikoen for Storebrand være lavere enn brutto markedsrisiko. Graden av risikodemping avhenger av flere forhold. De viktigste er størrelse og fleksibilitet av kundebuffer og nivå og varighet på avkastningsgarantien. I de tilfeller hvor avkastningen ikke er høy nok til å dekke den garanterte renten, vil manglende avkastning kunne dekkes ved å bruke kundebuffer som er bygd opp av tidligere års overskudd. Kundebuffer består i hovedsak av kursreserver og tilleggsavsetninger i Norge (ett års rentegaranti) og villkorad återbäring i Sverige. Storebrand må dekke eventuelle avvik mellom avkastning og rentegaranti hvis avkastning blir lavere enn rentegarantien og differansen ikke kan dekkes av kundebuffer eller avkastningen blir negativ.

For garanterte kundeporteføljer påvirkes risikoen av endringer i rentenivået. Fallende rente er positivt for investeringsavkastningen på kort sikt som følge av kursstigning på obligasjoner, men det er negativt på lang sikt fordi det reduserer sannsynligheten for å få en avkastning høyere enn garanti. I 2018 har lange renter økt noe i Norge, men falt noe i Sverige. Korte penge-markedsrenter har økt både i Norge og Sverige, men i Sverige er renten fortsatt negativ. Fripoliser har spesielt høy risiko i et lavrentescenario fordi det er svært begrensede muligheter til å endre pris eller vilkår. I Norge dempes effekten av lav rente de nærmeste årene av en stor andel amortisert kost porteføljer som vil nyte godt av papirer kjøpt inn på høyere rentenivåer enn dagens.

Sammensetningen av eiendelene innenfor hver delportefølje følger av selskapets investeringsstrategi. Investeringsstrategien etablerer også retningslinjer og rammer for selskapets risikostyring, kreditteksponering, motpartseksponering, valutarisiko, bruk av derivatinstrumenter og krav til likviditet.

AKTIVAALLOKERING

	Kundeporteføljer med garanti	Kundeporteføljer uten garanti	Selskaps- porteføljer
Eiendommer til virkelig verdi	11%	2%	
Obligasjoner til amortisert kost	37%		29%
Pengemarked	1%	5%	1%
Obligasjoner til virkelig verdi	30%	17%	70%
Aksjer til virkelig verdi	7%	76%	
Utlån til amortisert kost	13%		
Totalt	100%	100%	100%

For selskapsporteføljene ønsker Storebrand å ta lav finansmarkedsrisiko, og det meste av midlene er plassert i korte- og mellomlange rentepapirer med lav kredittrisiko.

For kundeporteføljer uten garanti er det den forsikrede selv som står den finansielle risikoen, og den forsikrede kan selv velge risikoprofil. Storebrands rolle er å tilby et godt og bredt fondsutvalg, sette sammen profiler tilpasset ulike risikoprofiler og tilby systematisk nedtrapping av risiko mot pensjonsalder. De største markedsrisikoene er aksjemarkedsrisiko og valutarisiko.

For garanterte kundeporteføljer er de største markedsrisikoene knyttet til aksjerisiko, renterisiko, kredittrisiko og eiendomsrisiko. Gjennom 2018 har det ikke vært vesentlige endringer i investeringsallokeringen. I Norge er mesteparten av kredittrisikoen knyttet til papirer som bokføres til amortisert kost. Det reduserer resultatrisikoen vesentlig.

Markedsrisikoen styres gjennom å segmentere porteføljene i forhold til risikobærende evne. For kunder som har store kundedebuffere, investeres det med høyere markedsrisiko som gir økt forventet avkastning. For aksjerisiko benyttes i tillegg dynamisk risikostyring, der målet er å opprettholde en god risikobærende evne og fortløpende tilpasse den finansielle risikoen til buffersituasjonen og selskapets soliditet. Gjennom utøvelsen av denne type risikostyring forventer Storebrand å skape god avkastning hvert enkelt år og over tid.

For selskapsporteføljer og garanterte kundeporteføljer er størstedelen av eiendeler i annen valuta enn hjemlandsvaluta valutasikret. Det begrenser valutarisikoen fra investeringsporteføljene.

Valutarisiko oppstår i utgangspunktet som følge av investeringer i internasjonale verdipapirer, og også som følge av eierskapet i SPP. Sikring gjøres ved hjelp av valutaterminer på porteføljenivå, og valutaposisjonene følges løpende opp mot en totalramme. Negative valutaposisjoner lukkes senest påfølgende dag etter at de oppstod.

I konsernregnskapet vil verdien av eiendeler og resultater fra den svenske virksomheten påvirkes av endring i verdien av svenske kroner. Storebrand Livsforsikring AS har valutasikret deler av verdien av SPP ved valutaterminer samt innlån i svenske kroner.

FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER I UTENLANDSK VALUTA

(NOK mill.)	Balanse poster eksklusive valuta derivater	Valuta terminer	Nettoposisjon	
	Netto på balansen	Netto salg	i valuta	i NOK
DKK	1 362	-197	1 164	1 572
CAD	113	-286	-173	-1 099
EUR	1 225	-1 354	-128	-1 268
GBP	127	-197	-71	-779
JPY	21 682	-37 419	-15 738	-1 242
SEK	182 674	-471	182 204	177 958
USD	3 117	-4 347	-1 225	-10 579
NOK ¹⁾	27 432	-2 297	25 134	25 134
Andre valutatyper				-826
Forsikringsforpliktelser i valuta	-188 104		-188 104	-183 719
Sum nettoposisjon valuta 2018				5 152
Sum nettoposisjon valuta 2017				9 571

1) Aksje- og rentefond denominert i NOK med utenlandsk valutaeksponering i blant annet EUR og USD utgjør 22 milliarder kroner.

Tabellen over viser valutaposisjoner pr. 31. desember 2018. Valutaeksponering er hovedsakelig knyttet til investeringer for den norske og svenske livsforsikringsvirksomheten.

Storebrand Livsforsikring

Selskapet foretar løpende sikring av det alt vesentlige av sin valutarisiko i kundeporteføljene. Valutarisiko eksisterer i utgangspunktet som følge av investeringer i internasjonale verdipapirer, og i et visst omfang også som følge av ansvarlige lån i fremmed valuta. Sikring gjøres ved hjelp av valutaterminer på porteføljenivå, og valutaposisjonene følges løpende opp mot en totalramme. Negative valutaposisjoner lukkes senest påfølgende dag etter at de oppstod. I tillegg er det gitt separate rammer for å kunne ta aktive valutaposisjoner. Storebrand bruker et prinsipp for valutasikringen som benevnes bloksikring, som effektiviserer gjennomføringen av valutasikringen.

SPP

SPP valutasikrer sine internasjonale investeringer til en viss grad. Valutaeksponeering kan være mellom 0 og 30 prosent i henhold til investeringsstrategi.

Bankvirksomheten

Storebrand Bank ASA sikrer nettoposter i balansen med terminkontrakter. Tillatt grense for bankens valutaposisjon er 0,50 prosent av ansvarlig kapital, p.t. om lag 12 mill. kroner.

Nærmere om garanterte kundeporteføljer

Storebrand Livsforsikring

Den årlige garanterte avkastningen til kundene følger grunnlagsrenten. Fra 2018 ble nye premier tatt inn til en grunnlagsrente på 2,0 prosent og oppregulering av pensjon skjer med 0,5 prosent grunnlagsrente.

Avsetninger til forsikringsfond per 31.12 fordeler seg prosentvis slik på ulike satser for årlig grunnlagsrente:

Grunnlagsrente	2018	2017
6 %	0,3 %	0,3 %
5%	0,3 %	0,3 %
4%	45,8 %	47,8 %
3,4 %	0,4 %	0,4 %
3%	29,5 %	30,1 %
2,75 %	1,8 %	1,1 %
2,50 %	11,0 %	11,3 %
2,00 %	9,5 %	7,6 %
0,50 %	1,0 %	0,7 %
0%	0,5 %	0,4 %

Tabellen inkluderer premiereserver eksklusiv IBNS

Gjennomsnittlig grunnlagsrente i prosent	2018	2017
Individuell kapitalforsikring	2,6 %	2,7 %
Individuell pensjonsforsikring	3,8 %	3,8 %
Kollektiv pensjonsforsikring	2,5 %	2,7 %
Fripoliser	3,3 %	3,4 %
Gruppelivsforsikring	0,1 %	0,1 %
Samlet	3,2 %	3,2 %

Tabell inkluderer premiereserve inklusive IBNS

Det er 0 prosent rentegaranti på premiefond, innskuddsfond, pensjonistenes overskuddsfond og tilleggsavsetninger.

Rentegarantien skal oppfylles på årlig basis. Oppnår selskapet ett enkelt år en avkastning som er lavere enn den garanterte renten, kan inntil ett års garantert rente for den enkelte kontrakt dekkes av kontraktens tilleggsavsetning.

For å oppnå tilstrekkelig avkastning med dagens rentenivå, er det nødvendig å ta investeringsrisiko, i hovedsak ved å investere i aksjer, eiendom og selskapsobligasjoner.

Renterisiko er i en spesiell stilling fordi renteendringer også påvirker den virkelige verdien av forsikringsforpliktelsen for solvensberegningen. Siden pensjonsutbetalingene kan ligge svært langt fram i tid, har forsikringsforpliktelsen stor rentefølsomhet. I den norske virksomheten vil økt rentefølsomhet fra investeringene gi økt risiko for avkastning under garanti. Risikostyringen skal derfor balansere risikoen for årets resultat (renteøkning) med reinvesteringsrisikoen hvis renten faller under garanti i fremtiden. Obligasjoner til amortisert kost er et viktig risikostyringsverktøy.

SPP Pension & Försäkring

Den garanterte renten fastsettes av forsikringsselskapet og benyttes ved beregning av premien og den garanterte ytelsen. Den garanterte renten medfører ikke en årlig minimumsgaranti for avkastningen slik som i Norge.

Nye premier i individuell innskuddsbasert pensjon (IF) har en garanti på 1,25 % for 85 % av premien. Kollektiv ytelsesbasert pensjon (KF) er lukket for nytegning.

SPP bærer risikoen for at det oppnås en avkastning lik garantert rente på forsikringstagernes midler over tid og at størrelsen på kontraktens eiendeler er større enn nåverdien av forsikringsforpliktelsen. For IF oppnår SPP overskuddsdeling dersom avkastningen overstiger garantert rente. Kontraktene må ha bufferkapital intakt for at overskuddsdeling skal representere en netto inntekt for SPP. For KF kreves en viss konsolideringsgrad, det vil si at eiendeler er større enn nåverdien av forpliktelser med en viss prosentsats, for at eier skal få overskuddsdeling (indekseringsavgift).

Dersom en forsikringskontrakt i selskapet har mindre eiendeler enn markedsverdien av forpliktelsen avsettes det et egenkapitaltilskudd som reflekterer denne underverdien. Dette benevnes latent kapitaltilskudd (LKT) og endringer i denne størrelsen resultatføres løpende. Når kontraktens eiendeler overstiger nåverdien av forpliktelsene, etableres en bufferstørrelse som benevnes villkorad återbäring (VÅB). Endringer i denne kundebufferen resultatføres ikke.

Rentegaranti i prosent	2018	2017
5,20 %	13,0 %	13,4 %
4,5%-5,2%	0,4 %	0,4 %
4,00 %	1,6 %	1,5 %
3,00 %	47,0 %	49,4 %
2,75%-4,0%	7,0 %	7,1 %
2,70 %	0,1 %	0,1 %
2,50 %	6,9 %	7,2 %
1,60 %	0,0 %	0,1 %
1,50 %	4,1 %	4,0 %
1,25 %	4,6 %	4,9 %
1,25% *	5,1 %	2,8 %
0,5%-2,5%	4,3 %	4,6 %
0,00 %	5,9 %	4,3 %

* 1,25% på 85% av Premien

Gjennomsnittlig rentegaranti i prosent	2018	2017
Individuell pensjonsforsikring	3,3 %	3,4 %
Kollektiv pensjonsforsikring	2,5 %	2,6 %
Individuell tjenestepenjonsforsikring	3,1 %	3,2 %
Samlet	2,8 %	2,9 %

I den svenske virksomheten er styring av renterisiko basert på at renterisikoen fra eiendelene tilnærmet skal tilsvare renterisikoen fra forsikringsforpliktelsene.

Sensitivitetsanalyser

Tabellene viser verdifall for Storebrand Livsforsikring og SPPs investeringsporteføljer som følge av momentane verdiendringer knyttet til finansmarkedsrisiko. Beregningen er modellbasert, og resultatet avhenger av valg av stressnivå for den enkelte kategori eiendeler og forutsetninger for diversifisering. Stressene er gjort for selskapsporteføljen og garanterte kundeporteføljer per 31. desember 2018. Effekten av hvert stress endrer avkastningen i hver profil.

Fondsforsikring uten avkastningsgaranti er ikke inkludert i analysen. For disse produktene er det kundene som står markedsrisikoen og effekten av markedsfall vil ikke påvirke resultatet eller bufferkapitalen direkte.

Størrelsen på stresset er det samme som benyttes for selskapets risikostyring. Stressene er aksjefall på 12 prosent, eiendomsfall på 7 prosent og økning i kredittpåslag på 60 basispunkter. For renter stresses både økning og fall på 50 basispunkter, og det mest negative benyttes. For resultatet er det renteøkning som er negativt, mens solvensposisjonen påvirkes negativt av rentefall.

Stressene er gjort hver for seg, men samlet markedsrisiko er mindre enn summen av enkeltstress fordi det er forutsatt diversifisering. Det er benyttet samme korrelasjon mellom stressene som for Solvens II.

Fordi det er momentane markedsendringer som beregnes, vil den dynamiske risikostyringen ikke påvirke utfallet. Dersom det antas at markedsendringene inntreffer over en tidsperiode, vil den dynamiske risikostyringen redusere effekten av de negative utfallene noe.

Resultatrisiko	Storebrand Livsforsikring		SPP Pension & Försäkring	
	NOK mill.	Andel av portefølje	SEK mill.	Andel av portefølje
Renterisiko	2 584	1,3%	331	0,4%
Aksjerisiko	1 336	0,6%	1 111	1,3%
Eiendomsrisiko	1 377	0,7%	594	0,7%
Kredittrisiko	710	0,3%	736	0,8%
Diversifisering	-849	-0,4%	-385	-0,4%
Resultat	5 158	2,5%	2 387	2,8%

Resultateffekten av stressene vil som følge av kundebufferne være lavere enn den samlede verdiendringen i tabellen. Per 31.12.18 er kundebufferne av en slik størrelse at resultateffektene er vesentlig lavere.

Storebrand Livsforsikring

Basert på stresstesten, har Storebrand Livsforsikring en samlet markedsrisiko på 5,2 mrd. kroner, som tilsvarer 2,5 prosent av investeringsporteføljen

Hvis stresset fører til at avkastningen faller under garanti, vil resultatet belastes dersom det ikke er tilstrekkelig kundebuffer. Andre negative resultateffekter er lavere avkastning fra selskapsporteføljen og at det ikke blir overskuddsdeling fra fripoliser og individualkontrakter.

SPP Pension & Försäkring

Basert på stresstesten har SPP en samlet markedsrisiko på 2,4 mrd. svenske kroner, som tilsvarer 2,8 prosent av investeringsporteføljen.

Buffersituasjonen for den enkelte kontrakt vil avgjøre om hele eller deler av verdifallet vil påvirke finansielt resultatet. Resultatet belastes bare for den delen av verdifallet som ikke kan avregnes mot kundebuffer. I tillegg kan finansielt resultat påvirkes negativt av redusert overskuddsdeling og bortfall av indekseringsavgift.

Øvrige virksomheter

Øvrige selskaper i Storebrand konsern er ikke inkludert i sensitivitetsanalysen da markedsrisikoen i disse er liten. Egenkapitalen til disse selskapene er investert med lav eller ingen allokering til risikable eiendeler, og produktene gir ikke opphav til direkte risiko for selskapet som følge av endringer av priser i finansmarkedet.

Note 9: Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for at selskapet ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

For forsikringsselskapene, spesielt livselskapene, er forsikringsforpliktelsen langsiktig og kontantstrømmene er i stor grad kjent lenge før de forfaller. I tillegg er det behov for likviditet for å håndtere utbetalinger knyttet til driften og likviditetsbehov knyttet til derivatkontrakter. Likviditetsrisikoen håndteres gjennom likviditetsprognoser og gjennom at deler av investeringene er plassert i svært likvide verdipapirer, f.eks. statsobligasjoner. Basert på disse tiltakene vurderes likviditetsrisikoen som lav.

Likviditetsrisiko er en av de største risikofaktorer for bankvirksomheten og regelverket stiller krav til likviditetsstyring og likviditetsindikatorer. Retningslinjer for likviditetsrisiko spesifiserer prinsipper for likviditetsstyring, og styrefastsatte rammer for ulike likviditets- og finansieringsindikatorer. I tillegg utarbeides det årlig en fundingstrategi og fundingplan som legger overordnede rammer for bankens fundingvirksomhet.

Også for øvrige datterselskapene er det i tråd med lovkrav utarbeidet egne likviditetsstrategier. Disse strategiene spesifiserer rammer og tiltak for å sikre god likviditet og det spesifiseres en minste allokering til aktiva som kan omsettes på kort varsel. Strategiene definerer rammer for allokering til ulike typer aktiva, og medfører at selskapene har pengemarkedsplasseringer, obligasjoner, aksjer og andre likvide investeringer som kan omsettes ved behov. I tillegg til klare strategier og risikostyring av likviditetsbeholdningen i hvert enkelt datterselskap har morselskapet i konsernet etablert en likviditetsbuffer. På overordnet nivå overvåkes utviklingen i likviditetsbeholdningene fortløpende i forhold til interne grenser. En særlig risiko er at finansmarkedene i perioder kan være lukket for nye låneopptak. Tiltak for å minimere likviditetsrisiko er å holde en jevn forfallstruktur på lånene, lave kostnader, en tilstrekkelig likviditetsbuffer og kredittavtaler med banker som selskapet kan trekke på dersom det skulle være nødvendig.

UDISKONTERTE KONTANTSTRØMMER FINANSIELLE FORPLIKTELSE¹⁾

NOK mill.	0-6 mnd	6-12 mnd	1-3 år	3-5 år	over 5 år	Sum kontantstrømmer	Sum balanseført verdi
Ansvarlig lånekapital ²⁾	279	204	2 517	4 477	2 049	9 525	8 224
Gjeld til kredittinstitusjoner	2					2	2
Innskudd fra kunder i bankvirksomhet	14 419					14 419	14 419
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	273	1 199	9 658	7 357		18 487	17 529
Annen kortsiktig gjeld	6 646		105			6 751	6 751
Ikke innkalt restforpliktelse Limited Partnership	5 818					5 818	
Ubenyttede kredittrammer utlån	3 362					3 362	
Lånetilsagn	1 672					1 672	
Sum finansielle forpliktelser 2018	32 471	1 403	12 280	11 834	2 049	60 036	46 926
Derivater knyttet til innlån 2018	-111	29	-76	-159		-317	23
Sum finansielle forpliktelser 2017	40 089	1 230	9 575	9 092	4 298	64 284	48 326

1) Forpliktelser som kan kreves tilbakebetaling umiddelbart inngår i kolonnen for 0-6 mnd.

2) På evigvarende ansvarlig lån er kontantstrømmen beregnet frem til første call.

SPESIFIKASJON ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

NOK mill.	Nominell verdi	Valuta	Rente	Forfall	Balanseført verdi
Utsteder					
Evigvarende ansvarlig lån					
Storebrand Livsforsikring AS	1 000	NOK	Flytende	2020	1 001
Storebrand Livsforsikring AS	1 100	NOK	Flytende	2024	1 100
Tidsbegrenset ansvarlig lån					
Storebrand Livsforsikring AS	1 000	SEK	Flytende	2022	977
Storebrand Livsforsikring AS	300	EUR	Fast	2023	3 255
Storebrand Livsforsikring AS	750	SEK	Flytende	2021	738
Storebrand Livsforsikring AS	900	SEK	Flytende	2025	877
Storebrand Bank ASA	125	NOK	Flytende	2019	126
Storebrand Bank ASA	150	NOK	Flytende	2022	150
Sum ansvarlige lån og fondsobligasjoner 2018					8 224
Sum ansvarlige lån og fondsobligasjoner 2017					8 867

SPESIFIKASJON GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

NOK mill.	Balanseført verdi	
	2018	2017
Forfall		
2018		155
2019	2	
Sum gjeld til kreditinstitusjoner	2	155

SPESIFIKASJON GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

NOK mill.	Balanseført verdi	
	2018	2017
Forfall		
2018		2 882
2019	2 779	3 152
2020	4 314	4 030
2021	4 414	3 509
2022	4 519	3 002
2023	1 503	
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	17 529	16 575

Til inngåtte låneavtaler er det knyttet standard covenantskrav.

Obligasjoner med fortrinnsrett

Obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) er utstedt av Storebrand Boligkreditt. Det er regulatorisk krav om overpantsettelse på minst 102 prosent og krav om overpantsettelse på 109,5 prosent for utstedelser før 21. juni 2017.

Trekkfasiliteter

Storebrand ASA har en ubenyttet trekkfasilitet på EUR 200 millioner som løper til desember 2023.

<

Fasiliteter gitt til Storebrand Boligkreditt AS

Storebrand Bank har to trekkfasiliteter med Storebrand Boligkreditt AS. Den ene trekkfasiliteten er en ordinær kassekreditt og har en ramme på 6 mrd. kroner. Denne har ingen utløpsdato, men kan sies opp av banken med 15 måneders oppsigelsestid. Den andre fasiliteten skal til enhver tid ha en tilstrekkelig stor ramme til å dekke renter og avdrag på obligasjoner med fortrinnsrett og tilknyttede derivater kommende 31 dager. Trekkrettigheten er ikke oppsigelig fra banken før tidligst 3 måneder etter forfall på obligasjoner med fortrinnsrett og tilknyttede derivater med lengst løpetid.

FINANSIERINGSAKTIVITETER - BEVEGELSER I LØPET AV ÅRET

NOK mill.	Ansvarlig lån	Gjeld til kreditt-institusjoner	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer
Balanse 1.1.18	8 867	155	16 575
Opptak av nye lån/gjeld	995	2	4 708
Innfrielse av lån/gjeld	-1 651	-155	-2 987
Endring i påløpte renter	-4		-762
Omregningsdifferanse utenlandsk valuta	15		
Verdiendring/amortisering	2		-6
Balanse 31.12.18	8 224	2	17 529

Note 10: Kredittrisiko

Storebrand har risiko for tap knyttet til at motparter ikke oppfyller gjeldsforpliktelser. Risikoen omfatter også tap på utlån og tap knyttet til manglende kontraktsoppfyllelse fra motparter i finansielle derivater.

Grensene for kredittrisiko mot den enkelte motpart og samlet innenfor ratingkategorier besluttet av styrene i de enkelte selskapene i konsernet. Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko mot enkelte debitorer og sektorer. Endringer i debtors kredittvurdering overvåkes og følges opp. Konsernet benytter så langt det er mulig publiserte kredittrater supplert med egne vurderinger.

Underliggende investeringer i fond forvaltet av Storebrand er inkludert i tabellene.

Kredittrisiko fordelt på motpart**OBLIGASJONER OG ANDRE VERDIPAPIRER MED FAST AVKASTNING TIL VIRKELIG VERDI**

NOK mill.	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	Øvrige Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	SUM Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	11 151	8 106	10 715	5 704		2 169	37 844
Selskapsobligasjoner	14 331	18 682	21 701	19 732	1 417	855	76 719
Strukturerte papirer				79			79
Verdipapiserte obligasjoner	18 492	1 761	2 197	937	17	606	24 010
Sum rentebærende verdipapirer vurdert fordelt etter rating	43 974	28 548	34 613	26 452	1 434	3 630	138 652
Obligasjonsfond ikke forvaltet av Storebrand							3 938
Ikke rentebærende papirer i obligasjonsfond, forvaltet av Storebrand							14 996
Sum 2018	43 974	28 548	34 613	26 452	1 434	3 630	157 586
Sum 2017	69 129	21 062	31 157	29 625	741	1 708	166 761

RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER TIL AMORTISERT KOST

Debitorkategori etter garantist

NOK mill.	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	Øvrige Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	SUM Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	16 405	11 857	4 741	3 075		2 466	38 543
Selskapsobligasjoner	9 463	9 472	12 932	7 093		9 344	48 304
Verdipapiriserte obligasjoner	14 260	4 616	7 548				26 424
Sum 2018	40 127	25 945	25 220	10 168		11 810	113 270
Sum 2017	40 744	24 511	25 432	11 415	925	8 079	111 105

MOTPARTER

NOK mill.	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	Øvrige Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	SUM Virkelig verdi
Derivater		4 053	2 003	77		876	7 009
Herav derivater i obligasjonsfond, forvaltet av Storebrand		1 570	513				2 082
Sum derivater eksklusiv derivater i obligasjonsfond 2018		2 484	1 490	77		876	4 926
Sum derivater eksklusiv derivater i obligasjonsfond 2017		3 089	797	105		73	4 064
Bankinnskudd	376	6 489	2 218	15	19	159	9 276
Herav bankinnskudd i obligasjonsfond forvaltet av Storebrand		186					186
Sum bankinnskudd eksklusiv bankinnskudd i obligasjonsfond 2018	376	6 303	2 218	15	19	159	9 090
Sum bankinnskudd eksklusiv bankinnskudd i obligasjonsfond 2017	472	7 207	699	11		35	8 424
Utlån til kredittinstitusjoner		252	66				318

Ratingklasser er basert på Standard & Poor's
NIG = Non-investment grade.

Utlånsporteføljen

Fordeling av utlånsporteføljen

ENGASJEMENTER FORDELT PÅ KUNDEGRUPPER

NOK mill.	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer	Mislighold uten identifisert verdifall	Mislighold med identifisert verdifall	Individuelle nedskrivninger	Netto misligholdte engasjementer
Omsetning og drift av fast eiendom	7 861	1		7 862		22	9	13
Tjenesteytende næringer	10			11				
Lønnstakere og andre	46 532		3 415	49 948	69	37	12	93
Andre	5 136		28	5 165	2			2
Sum	59 540	1	3 444	62 985	71	59	21	108
- Individuelle nedskrivninger	-71			-71				
+ Gruppenedskrivninger	-33			-33				
Sum utlån til og fordringer på kunder 2018 ¹⁾	59 436	1	3 444	62 881	71	59	21	108
Sum utlån til og fordringer på kunder 2017 ²⁾	53 788	20	3 574	57 382	150	114	43	222
1) 2018:								
- Herav Storebrand Bank	28 456	1	3 362	31 819	71	59	21	108
- Herav Storebrand Livsforsikring	30 980		83	31 062				
2) 2017:								
- Herav Storebrand Bank	27 268	24	3 548	30 840	107	88	27	168
- Herav Storebrand Livsforsikring	19 074		105	19 180				

Inndelingen i kundegrupper er basert på Statistisk Sentralbyrås standard for sektor- og næringsgruppering. Den enkelte kundes innplassering er bestemt av kundens hovedvirksomhet.

Størstedelen av utlånene i Storebrand er boliglån til privatkunder. Boliglånene innvilges og administreres av Storebrand Bank, men en økende andel av lånene er overdratt til Storebrand Livsforsikring som en del av investeringsporteføljen. Storebrand Livsforsikring og SPP har også lån til bedrifter som en del av investeringsporteføljen. Bedriftsmarkedssegmentet i Storebrand Bank er tilnærmet avviklet.

Pr 31.12.2018 har Storebrand utlån til kunder på til sammen NOK 59,4 mrd., netto etter tapsavsetninger på NOK 0,1 mrd. Av dette er NOK 13 mrd. til bedriftsmarkedet og NOK 46,5 mrd. til personmarkedet.

Bedriftsmarkedsporteføljen består av inntektsgenererende eiendom og utviklingseiendom med få kunder og lite mislighold som i det vesentlige er sikret med pant i næringseiendom. Bedriftsmarkedslån i Storebrand Bank er tilnærmet avviklet, så alt unntatt NOK 0,1 mrd. av lånene er gitt av Storebrand Livsforsikring og SPP.

I personmarkedet er det hovedsakelig lån med pant i boligeiendom. Kunder vurderes etter evne og vilje til å betale lånet. I tillegg til betjeningsevne sjekkes kundene i forhold til policyregler, og kundene gis en kredittskår i en modell. Saldo på solgte boliglån fra Storebrand Bank til søsterselskapet Storebrand Livsforsikring er NOK 18,1 mrd. Boliglånene er solgt til markeds-messige betingelser.

Gjennomsnittlig veid belåningsgrad for boliglån er om lag 57 prosent. I overkant av 97 prosent av engasjementene er innenfor 85 prosent belåningsgrad og om lag 99,6 prosent er innenfor 100 prosent belåningsgrad. Om lag 52 prosent av boligengasjementene er innenfor 60 prosent. Porteføljen vurderes å ha lav til moderat kredittrisiko.

SAMLET ENGASJEMENTSBELØP FORDELT ETTER GJENSTÅENDE LØPETID

NOK mill.	2018				2017			
	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer
Inntil 1 mnd	234		4	238	243		24	268
1 - 3 mnd	318		35	353	91	2	55	148
3 mnd - 1 år	1 782	1	139	1 922	1 096	16	294	1 406
1 - 5 år	9 527		881	10 408	8 298	1	859	9 159
over 5 år	47 679		2 385	50 064	44 140		2 341	46 482
Sum brutto engasjement	59 540	1	3 444	62 985	53 868	20	3 574	57 462

Engasjementer vurderes som misligholdt når en kreditt er overtrukket mer enn 90 dager og når et nedbetalingslån har restanse mer enn 90 dager og beløpet er minst 2000 kroner.

KREDITTRISIKO OPPDELT ETTER KUNDEGRUPPER

NOK mill.	Brutto misligholdte engasjementer	Individuelle nedskrivninger	Netto misligholdte engasjementer	Sum resultatførte verdiendringer i perioden
Omsetning og drift av fast eiendom	22	9	13	-11
Tjenesteytende næringer				-9
Lønnstakere og andre	106	12	93	-1
Andre	2	-50	2	-59
Sum 2018	129	-28	108	-80
Sum 2017	265	32	222	4

Ved mislighold vil Storebrand Bank ASA selge sikkerhetene eller overta eiendelene dersom det er mest hensiktsmessig.

ALDERSFORDELING PÅ FORFALTE ENGASJEMENTER UTEN NEDSKRIVNING

NOK mill.	2018			2017		
	Utlån til og fordringer på kunder	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer	Utlån til og fordringer på kunder	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer
Forfalt 1 - 30 dager	155	1	156	379	3	383
Forfalt 31 - 60 dager	54		54	101	1	102
Forfalt 61- 90 dager	2		2	50		50
Forfalt over 90 dager	71		71	150	2	153
Sum	281	2	283	681	7	688

Motpartsrisiko derivater

INVESTERINGER UNDERLAGT NETTING AGREEMENTS/CSA

NOK mill.	Balanseførte eiendeler	Balanseførte forpliktelser	Netto eiendeler	Sikkerhetsstillelser		Netto eksponering
				"Kontanter (+/-)"	Verdipapirer (+/-)	
Investeringer underlagt netting agreements	4 367	4 094	273		-1 748	2 021
Investeringer ikke underlagt netting agreements	559	512	47			
Sum 2018	4 926	4 607	319			

For å redusere motpartsrisiko på utestående derivatransaksjoner er det inngått rammeavtaler med motparter som blant annet regulerer hvordan sikkerheter skal stilles for endringer i markedsverdier som beregnes på daglig basis.

FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET (FVO)

NOK mill.	2018
Balanseført verdi maksimal eksponering for kredittrisiko ¹⁾	123 734
Netto kredittrisiko	123 734
Årets endring i virkelig verdi som skyldes endringer i kredittrisiko ¹⁾	-712

1) Tall er ekskl. rentefond

Storebrand har ingen tilknyttede kredittderivater eller sikkerhetsstillelser

Note 11: Risikokonsentrasjoner

Det meste av risikoen for Storebrand konsern er knyttet til de garanterte pensjonsproduktene i livselskapene. Disse risikoene er konsolidert i Storebrand Livsforsikring konsern som omfatter både Storebrand Livsforsikring AS, SPP Pension & Försäkring AB og virksomheten i Irland og på Guernsey (BenCo). Øvrige selskaper direkte eid av Storebrand ASA som er eksponert for vesentlige risikoer er Storebrand Forsikring AS, Storebrand Helseforsikring AS, Storebrand Asset Management konsern og Storebrand Bank konsern.

For livsforsikringsvirksomheten er de store risikoene ganske sammenfallende for Norge og Sverige. Finansmarkedsrisikoen vil i stor grad være avhengig av globale forhold som påvirker investeringsporteføljene i alle virksomhetene. Forsikringsrisikoen vil kunne slå mer ulikt ut for de forskjellige selskapene, men spesielt langt liv risikoen kan påvirkes av universelle utviklingstrekk.

Både forsikringsvirksomheten og bankvirksomheten er eksponert mot kredittrisiko. Forsikringsvirksomheten har i hovedsak kredittrisiko knyttet til obligasjoner med stor geografisk og bransjemessig spredning, mens banken i hovedsak har eksponering

mot direkte utlån til bolig i Norge. Det er ingen vesentlig konsentrasjonsrisiko på tvers av obligasjoner og utlån. Finansmarkeds- og investeringsrisiko er i hovedsak knyttet til kundeporteføljene i livsforsikringsvirksomheten. Risiko knyttet til negative utfall i finansmarkedet er beskrevet og kvantifisert i note 8, finansiell markedsrisiko. Bankvirksomheten har liten direkte eksponering mot andre risikotyper enn kreditt.

En renteoppgang vil på kort sikt ramme avkastningen i livselskapene negativt. En renteoppgang kan også gi bankkunder lavere betjeningsevne og økte tap for bankvirksomheten.

Risikoen fra skade- og helseforsikringsrisikoen i Storebrand Skadeforsikring AS og Storebrand Helseforsikring AS har lav samvariasjon med risikoen fra resten av virksomhetene i konsernet. I kapitalforvaltningsvirksomheten er hovedrisikoen operasjonell, i form av atferd som kan utløse erstatninger og/eller påvirke omdømme. Siden kapitalforvaltningsselskapet er hovedforvalter for forsikringsvirksomhetene, vil feil i kapitalforvaltningen kunne forplante seg til feil i forsikringsvirksomheten.

Note 12: Verdsettelse av finansielle instrumenter og eiendommer

Konsernet gjennomfører en omfattende prosess for å sikre en mest mulig markedsriktig verdifastsettelse av finansielle instrumenter. Børsnoterte finansielle instrumenter verdsettes basert på offisielle sluttkurser fra børs innhentet gjennom Reuters og Bloomberg. Fondsandeler er generelt verdsatt til oppdaterte offisielle NAV-kurser der slike finnes. Obligasjoner verdsettes som hovedregel basert på innhentede kurser fra Nordic bond pricing og Bloomberg. Obligasjoner som ikke kvoteres regelmessig vil normalt verdsettes basert på anerkjente teoretiske modeller. Dette gjelder primært obligasjoner denominert i norske kroner. Som grunnlag for slik verdsettelse benyttes diskonteringsrenter bestående av swaprenter tillagt en kredittpremie. Kredittpremien vil oftest være utstederspesifikk.

Unoterte derivater som valuta forwards, rente- og valutaswapper, verdsettes også teoretisk. Pengemarkedsrenter, swaprenter og valutakurser som danner grunnlag for verdsettelse hentes fra Reuters og Bloomberg. Verdsettelsen av valutaopsjoner og Swaptions leveres av Markit.

Konsernet gjennomfører løpende kontroll for å sikre kvaliteten på innhentede markedsdata fra eksterne kilder. Dette innebærer kontroll og rimelighetsvurdering av unormale endringer.

Konsernet kategoriserer finansielle instrumenter som verdsettes til virkelig verdi på tre forskjellige nivåer som er nærmere beskrevet nedenfor. Nivåene gir uttrykk for ulik grad av likviditet og ulike målemetoder. Selskapet har etablert verdsettelsesmodeller for å fange opp informasjon fra et bredt utvalg med godt informerte kilder med henblikk på å minimere usikkerhet knyttet til verdsettelsen.

Nivå 1: Finansielle instrumenter der verdsettelse er basert på kvoterte priser i aktive markeder for identiske eiendeler

Denne kategorien inkluderer børsnoterte aksjer som over den foregående 3 måneders perioden har hatt en daglig gjennomsnittlig omsetning tilsvarende ca 20 millioner kroner eller mer. Aksjene anses på dette grunnlag å være tilstrekkelig likvide til å inngå i dette nivået. Obligasjoner, sertifikater eller tilsvarende instrumenter utstedt av nasjonal stat er generelt klassifisert på nivå 1. Når det gjelder derivater vil standardiserte aksjeindeks- og rentefutures omfattes på dette nivå.

Nivå 2: Finansielle instrumenter der verdsettelse er basert på observerbar markedsinformasjon ikke omfattet av nivå 1

Denne kategorien omfatter finansielle instrumenter som verdsettes basert på markedsinformasjon som kan være direkte observerbar eller indirekte observerbar. Markedsinformasjon som er indirekte observerbar innebærer at prisene kan være avledet fra observerbare relaterte markeder. Nivå 2 omfatter aksjer eller tilsvarende egenkapitalinstrumenter der markedskurser er tilgjengelig, men der omsetningsvolum er for begrenset til å oppfylle kriteriet for nivå 1. Normalt vil aksjene på dette nivå være omsatt i løpet av siste måned. Obligasjoner og tilsvarende instrumenter er generelt klassifisert på dette nivå. Videre er rente- og valutaswapper og ikke-standardiserte rente- og valutaderivater klassifisert på nivå 2. Fondsinvesteringer, med unntak av Private equity fond, er generelt klassifisert på nivå 2, og omfatter aksje-, rente- og hedgefond.

Nivå 3: Finansielle instrumenter der verdsettelse er basert på informasjon som ikke er observerbar i henhold til nivå 2

Aksjer klassifisert på nivå 3 omfatter primært investeringer i unoterte/private selskaper. Dette omfatter blant annet investeringer i skog, eiendom, mikrofinans og infrastruktur. Private equity er generelt, gjennom direkte investeringer eller investeringer i fond, klassifisert på nivå 3.

De typer verdipapirer som er klassifisert på nivå 3 er nærmere omtalt nedenfor med henvisning til verdipapirtype og verdsettelsesmetode. Storebrand er av den oppfatning at den verdsettelse som er lagt til grunn representerer beste estimat på verdipapirenes markedsverdi.

Aksjer

Av aksjer på nivå 3 utgjør skog det meste av verdien. Det er gjennomført ekstern verdivurdering per 31.12 som danner grunnlag for verdsettelsen av selskapets investering. Verdivurderingen er basert på modeller som inkluderer ikke observerbare forutsetninger.

Alternative investeringer organisert som aksjeselskap (som mikrofinans, eiendom og infrastruktur) er aksjeinvesteringene verdsett basert på verdijustert egenkapital rapportert fra eksterne kilder der det er tilgjengelig.

For direkte private equity-investeringer baseres verdsettelsen normalt enten på siste foretatte transaksjon eller en modell hvor selskap som har løpende virksomhet vurderes ved å sammenlikne nøkkeltall med grupper av tilsvarende børsnoterte selskap.

Andeler

Av fondsandeler er det private equity-investeringer og eiendomsfond som utgjør majoriteten på nivå 3. Forøvrig finnes det også noen andre typer fond som infrastrukturfond og mikrofinansfond her. Hoveddelen av Storebrands private equity-investeringer er i form av private equity-fond. Disse fondsinvesteringene verdsettes basert på de verdier som rapporteres fra fondene. De fleste fondene rapporterer kvartalsvis, mens noen rapporterer sjeldnere. Rapporteringen foregår typisk med et par måneders forsinkelse. Siste mottatte verdivurdering legges til grunn, justert for kontantstrømmer og markedseffekt i perioden fra siste verdivurdering fram til rapporteringstidspunktet. For private equity beregnes markedseffekten basert på verdiutviklingen i relevant indeks multiplisert med estimert beta mot relevante indeks.

Indirekte eiendomsinvesteringer er i hovedsak investeringer i fond med underliggende eiendomsinvesteringer hvor Storebrand har som intensjon å eie investeringene gjennom fondenes levetid. Verdivurderingen av eiendomsfondene gjøres på bakgrunn av opplysninger mottatt fra den enkelte fondsforalter justert for kontantstrømmer i perioden fra siste verdivurdering fram til rapporteringstidspunktet. Estimerte verdier utarbeidet av fondsselskapene vil benyttes dersom det er tilgjengelig.

Utlån til kunder

Verdien av fastrenteutlåne fastsettes ved at avtalte kontantstrømmer neddiskonteres over gjenværendeløpetid med gjeldende diskonteringsfaktor justert for markedsspread. Diskonteringsfaktoren som benyttes tar utgangspunkt i en swaprente (mid swap) med en løpetid som tilsvarer gjenværende bindingstid på underliggende. Markedsspread som benyttes på balansedag fastsettes ved vurdering av markedsforholdene, markedspris og tilhørende swaprente. Virkelig verdi på utlån til bedriftskunder med marginlån er imidlertid svakt lavere enn amortisert kost da enkelte lån løper med lavere margin enn de ville gjort dersom de var tatt opp per utgangen av 2018. Mindreverdien er beregnet ved å neddiskontere differansen mellom avtalt margin og dagens markedspris over gjenværende løpetid.

Selskapsobligasjoner

Blant obligasjoner på nivå 3 befinner mikrofinansinvesteringer strukturert som lån seg. Dessuten finnes også et fåtall private equity investeringer organisert som lån her som er verdsatt til sist rapporterte verdi. Videre vil misligholdte lån ligge til antatt forventet utbetaling.

Investerings eiendommer

Investerings eiendommene består hovedsakelig av kontoreiendom med lokalisering i Oslo og Stockholm og kjøpesentre i Sør-Norge.

Kontoreiendommer og kjøpesentre i Norge:

Ved beregning av virkelig verdi benyttes det i Storebrand en intern kontantstrømsmodell. Avkastningskravet har størst betydning ved beregning av virkelig verdi for investerings eiendommer. Netto kontantstrømmer for den enkelte eiendom diskonteres med et individuelt avkastningskrav. For kontoreiendommene er det estimert et fremtidig inntekts- og kostnadsbilde for de første 10 år, og beregnet en sluttverdi ved utløpet av det 10. året på basis av markedsleie og normal driftskostnad for eiendommen. I netto inntektsstrøm er det tatt hensyn til eksisterende og fremtidig inntektstap som følge av ledighet, nødvendige investeringer og en vurdering av fremtidig utvikling i markedsleien. De fleste nye kontrakter som inngås har en løpetid på fem eller ti år. Kontantstrømmene fra disse leieavtalene (kontraktsleie) inngår i verdiberegningene. For å estimere de langsiktige fremtidige ikke-kontraktsfastsatte leieinntektene er det utviklet en prognosemodell. Modellen legger til grunn historiske obser-

vasjoner i Dagens Næringslivs eiendomsindeks (justert med KPI) samt markedsestimater. Det beregnes et langsiktig, tidsvektet gjennomsnitt av de årlige observasjonene hvor de eldste observasjonene vektet med lavest vekt. For ikke-kontraktsfastsatt leie i det korte perspektiv sees det hen til dagens leiepriser og markedsforhold.

Det fastsettes et individuelt avkastningskrav for den enkelte eiendom. Avkastningskravet sees i sammenheng med den tilhørende kontantstrømmen for eiendommen. Den kunnskap som foreligger om markedets avkastningskrav herunder transaksjoner og takster, benyttes ved fastsettelsen av kontantstrømmen.

Avkastningskravet er oppdelt i følgende elementer:

- Risikofri rente
- Risikopåslag, justert for:
- Type eiendom
- Beliggenhet
- Bygningsmessig standard
- Miljøstandard
- Kontraktsvarighet
- Leietakers kvalitet
- Andre forhold som transaksjoner og oppfatning i markedet, ledighet samt generell kunnskap om markedet og den enkelte eiendom

Ekstern verdsettelse:

For eiendommer i norsk virksomhet foretas det en metodisk tilnærming til utvalg av eiendommer som verdsettes eksternt hvert kvartal, slik at alle eiendommer vil ha en ekstern verdsettelse minimum hvert tredje år. I 2018 er det innhentet ekstern verdsettelse for eiendom til en verdi på 14 mrd. kroner (72 prosent av porteføljens verdi per 31.12.18).

For eiendommer i svensk virksomhet innhentes det eksterne verdsettelse. Kjøpesentre og handelslokale verdsettes årlig, mens andre heleide eiendomsinvesteringer verdsettes kvartalsvis.

VERDSETTELSE AV FINANSIELLE INSTRUMENTER OG EIENDOMMER TIL VIRKELIG VERDI

NOK mill.	Nivå 1 Kvoterte priser	Nivå 2 Observer- bare forut- setninger	Nivå 3 Ikke obser- verbare for- utsetninger	Sum virkelig verdi 31.12.18	Sum virkelig verdi 31.12.17
Eiendeler:					
Aksjer og andeler:					
- Aksjer	23 039	359	640	24 038	23 360
- Andeler	340	125 133	7 849	133 323	133 074
Sum aksjer og andeler 31.12.18	23 379	125 493	8 489	157 361	
Sum aksjer og andeler 31.12.17	22 563	125 425	8 445		156 433
Utlån til kunder ¹⁾					
- Utlån til kunder - bedrift			5 708	5 708	5 104
- Utlån til kunder - person			220	220	580
Sum utlån til kunder 31.12.18 ¹⁾			5 928	5 928	
Sum utlån til kunder 31.12.17 ¹⁾			5 684		5 684
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning					
- Stat- og statsgaranterte obligasjoner	13 839	20 507		34 347	49 022
- Selskapsobligasjoner		50 834	56	50 890	49 331
- Strukturerte papirer		79		79	81
- Verdipapiriserte obligasjoner		22 793		22 793	28 914
- Obligasjonsfond		46 157	3 321	49 478	39 412
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning 31.12.18	13 839	140 370	3 377	157 586	
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning 31.12.17	24 186	142 467	108		166 761
Derivater:					
- Rentederivater		3 100		3 100	2 799
- Valutaderivater		-2 781		-2 781	-751
Sum derivater 31.12.18		319		319	
- herav derivater med positiv markedsverdi		4 926		4 926	4 064
- derav derivater med negativ markedsverdi		-4 607		-4 607	-2 015
Sum derivater 31.12.17		2 049			2 049
Eiendommer:					
Investerings eiendommer			28 266	28 266	27 453
Eierbenyttet eiendom			1 420	1 420	1 408
Sum eiendommer 31.12.18			29 686	29 686	
Sum eiendommer 31.12.17			28 861		28 861

1) omfatter utlån til kunder/gjeld til kredittinstitusjoner klassifisert til virkelig verdi over resultatet

BEVEGELSER MELLOM KVOTERTE PRISER OG OBSERVERBARE FORUTSETNINGER

NOK mill.	Fra kvoterte priser til observerbare forutsetninger	Fra observerbare forutsetninger til kvoterte priser
Aksjer og andeler	6	87

Bevegelser fra nivå 1 til nivå 2 gjenspeiler redusert omsetningvolum i aktuelle aksjer og obligasjoner i siste måleperiode. I motsatt tilfelle indikerer bevegelser fra nivå 2 til nivå 1 økt omsetningsverdi i aktuelle aksjer og obligasjoner i siste måleperiode.

FINANSIELLE INSTRUMENTER OG EIENDOMMER TIL VIRKELIG VERDI - NIVÅ 3

NOK mill.	Aksjer	Andeler	Utlån til kunder	Selskapsobligasjoner	Obligasjonsfond	Investerings-eiendommer	Eierbenyttet eiendom
Balanse 1.1.18	767	7 679	5 684	108		27 453	1 408
Netto gevinster/tap på finansielle instrumenter	-31	-2 397	42	10	134	-314	
Tilgang/kjøp	30	3 967	1 420		3 202	1 259	82
Salg/forfalt oppgjør	-121	-1 347	-1 105	-60	-15		-2
Omregningsdifferanse utenlandsk valuta	-6	-53	-114	-1		-341	-68
Annet						209	
Balanse 31.12.18	640	7 849	5 928	56	3 321	28 266	1 420

Storebrand Livsforsikring har per 31.12.18 investert 4.376 mill. kroner i Storebrand Eiendomsfond Norge KS og Ruseløkkveien 26, Oslo. Investeringene er klassifisert som Investering i tilknyttet selskap/felleskontrollert virksomhet i konsernregnskapet.

VERDSETTELSE AV FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST

NOK mill.	Nivå 1 Kvoterte priser	Nivå 2 Observer- bare forut- setninger	Nivå 3 Ikke obser- verbare for- utsetninger	Sum virkelig verdi 31.12.18	Sum virkelig verdi 31.12.17	Balanseført verdi 31.12.18	Balanseført verdi 31.12.17
Finansielle eiendeler							
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner		318		318	313	318	313
Utlån til kunder - bedrift			6 981	6 981	6 501	6 999	6 533
Utlån til kunder - person		316	46 192	46 508	41 571	46 508	41 571
Obligasjoner holdt til forfall		15 679		15 679	16 933	14 403	15 128
Obligasjoner klassifisert som utlån og fordring		98 485		98 485	94 218	94 723	87 474
Sum finansielle eiendeler 31.12.18		114 798	53 173	167 971		162 951	
Sum finansielle eiendeler 31.12.17	1	138 118	21 418		159 537		151 020
Finansielle forpliktelser							
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		17 565		17 565	16 634	17 529	16 575
Gjeld til kredittinstitusjoner		2		2	155	2	155
Innskudd fra kunder i bankvirksomhet (ekskl innskudd fra konsernselskap)		14 419		14 419	14 628	14 419	14 628
Ansvarlig lånekapital		8 218		8 218	8 990	8 224	8 867
Sum finansielle forpliktelser 31.12.18		40 205		40 205		40 175	
Sum finansielle forpliktelser 31.12.17		40 109			40 407		40 224

Sensitivitet for finansiering instrumenter og eiendom til virkelig verdi

Aksjer

Det er primært investeringer i skog som er klassifisert som aksjer på nivå 3. Skoginvesteringer kjennetegnes blant annet ved svært lange kontantstrømsperioder. Det vil kunne være usikkerhet knyttet til fremtidig kontantstrøm som følge av fremtidig inntekts- og kostnadsvekst, selv om disse forutsetninger er basert på anerkjente kilder. Verdssettelse av skoginvesteringer vil likevel være særlig sensitivt overfor diskonteringsrente som legges til grunn i kalkylen. Selskapet baserer sin verdssettelse på eksterne verdivurderinger. Disse benytter et antatt markedsmessig avkastningskrav.

NOK mill.	Verdiendring ved endret diskonteringsrente	
	Økning + 25 bp	Reduksjon - 25 bp
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	-56	57
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	-43	45

Andeler

Hoveddelen av disse investeringene er private equity fond som er investert i selskaper som prises mot sammenlignbare børsnoterte selskaper. Verdssettelsen vil derfor være sensitiv for svingninger i de globale aksjemarkedene. Private equity-porteføljen har en estimert beta mot MSCI World (Net – valutasikret til NOK) på omtrent 0,46.

NOK mill.	Endring MSCI World	
	Økning + 10 %	Reduksjon - 10 %
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	455	-455
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	323	-323

Verdivurderingen for indirekte eiendomsinvesteringer vil være sensitiv for endring i avkastningskravet og forutsetning om fremtidig kontantstrøm. De gjenværende indirekte eiendomsinvesteringene er ikke lenger belånt.

NOK mill.	Verdiendring underliggende eiendommer	
	Økning + 10 %	Reduksjon - 10 %
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	1	-1
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	19	-19

Utlån til kunder

Verdien av fastrenteutlånene fastsettes ved at avtalte kontantstrømmer neddiskonteres over gjenværende løpetid med gjeldende diskonteringsfaktor justert for markedsspread. Diskonteringsfaktoren som benyttes tar utgangspunkt i en swaprente (mid swap) med en løpetid som tilsvarer gjenværende bindingstid på underliggende. Markedsspread som benyttes på balansen dagen fastsettes ved vurdering av markedsforholdene, markedspris og tilhørende swaprente.

Utlån fra SPP Pension & Försäkring AB vurderes til virkelig verdi. Verdien av disse fastsettes ved at fremtidige kontantstrømmer diskonteres med tilhørende swapkurve justert for en kundespesifikk kredittspread.

NOK mill.	Endring markedsspread	
	Økning + 10 %	Reduksjon - 10 %
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	-34	34
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	-24	24

Selskapsobligasjoner

Verdipapirer registret som selskapsobligasjoner på nivå 3 er typisk mikrofinans fond, private equity debt fond, og konvertible obligasjoner. Disse prises ikke med diskonteringsrente slik obligasjoner vanligvis gjør, og derfor inngår disse investeringene i samme sensitivitetstest som private equity.

NOK mill.	Endring MSCI World	
	Økning + 10 %	Reduksjon - 10 %
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	3	-3
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	6	-6

Eiendommer

Sensitivitetsvurderingen av eiendom gjelder både investeringseiendommer og eierbenyttet eiendom.

Verdivurderingen av eiendom er særlig sensitiv for endring i avkastningskravet og forutsetning om fremtidig kontantstrøm. En endring på 0,25 prosent i avkastningskravet hvor alt annet holdes likt, vil medføre en endring av verdien på eiendomsporteføljen i Storebrand på om lag 4,5 prosent. I størrelsesorden 25 prosent av eiendommens kontantstrøm er knyttet til inngåtte leiekontrakter. Dette innebærer at endringene i de usikre delene av kontantstrømmen med 1 prosent medfører endring i verdi på 0,75 prosent

NOK mill.	Endring i avkastningskrav	
	0,25 %	-0,25 %
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	-1 373	1 522
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	-1 317	1 459

Note 13: Soliditet og kapitalstyring

Storebrand konsern er en forsikringsdominert tverrsektoriell finansiell gruppe med kapitalkrav etter Solvens II. Storebrand beregner Solvens II etter standardmetoden, som definert i Solvens II-forskriften.

Konsolideringen gjøres i henhold til Finansforetaksloven § 18-2.

Solvenskapitalkravet og minstekapitalkravet for gruppen beregnes i henhold til Solvens II-forskriften § 46 (1)-(3) etter standardmetoden og inkluderer effekten av overgangsordningen for aksjer i henhold til Solvens II-forskriften § 58.

Kapitalstyring

Storebrand legger vekt på å tilpasse nivået på egenkapital i konsernet fortløpende og planmessig. Nivået tilpasses den økonomiske risikoen og kapitalkrav i virksomheten, hvor vekst og sammensetning av forretningsområder vil være en viktig drivkraft i behovet for kapital. Kapitalstyringen har som målsetting å sikre en effektiv kapitalstruktur og ivareta en hensiktsmessig balanse mellom interne mål i forhold til regulatoriske og ratingselskapenes krav. Hvis det er behov for ny egenkapital innhentes denne av holdingselskapet Storebrand ASA, som er børsnotert og konsernspiss.

Selskapene i Storebrand er underlagt forskjellige kapitalkrav avhengig av type virksomhet. Foruten kapitalkravene for Storebrand konsern og forsikringsselskapene har bank- og kapitalforvaltningsvirksomheten kapitalkrav etter CRD IV. Selskapene i gruppen som er underlagt CRD IV tas med i gruppens solvenskapital og solvenskapitalkrav med sin respektive ansvarlige kapital og kapitalkrav.

Storebrand har som mål å betale et utbytte på over 50 % av konsernresultatet etter skatt. Styret har som ambisjon at ordinært utbytte pr. aksje minst skal være på samme nominelle nivå som året før. Normalt utbytte utbetales ved en bærekraftig solvensmargin på over 150 %. Ved solvensmargin over 180 % er styrets intensjon å foreslå ekstraordinære utbytter eller tilbakekjøp av aksjer. Generelt kan egenkapital i konsernet styres uten materielle begrensninger dersom kapitalkrav er oppfylt og de respektive juridiske enhetene har forsvarlig soliditet.

SOLVENSKAPITAL

NOK mill.	Total	31.12.18				31.12.17
		Gruppe 1 ubegrenset	Gruppe 1 begrenset	Gruppe 2	Gruppe 3	Total
Aksjekapital	2 339	2 339				2 339
Overkurs	10 521	10 521				10 521
Avstemmingsreserve	23 444	23 444				25 694
Herav effekt av overgangsordning						4 513
Ansvarlige lån	7 780		1 089	6 691		8 547
Utsatt skattefordel	873				873	71
Risikoutjevningfond	234			234		143
Minoritetsinteresser	56				56	49
Ikke tilgjengelige minoritetsinteresser	-37				-37	-33
Fratrekk for CRD IV datterselskap	-3 311	-3 311				-2 929
Forventet utbetalt utbytte 2017						-1 168
Forventet utbetalt utbytte 2018	-1 402	-1 402				
Total grunnleggende solvenskapital	40 498	31 591	1 089	6 925	892	43 234
Ansvarlig kapital datterselskap regulert etter CRD IV	3 311					2 929
Total solvenskapital	43 808					46 164
Total solvenskapital tilgjengelig til å dekke minstekapitalkravet	34 623	31 591	1 089	1 942		39 294

SOLVENSKAPITALKRAV OG -MARGIN

NOK mill.	2018	2017
Marked	20 917	22 936
Motpart	625	565
Liv	10 412	10 453
Helse	713	744
Skade	278	283
Operasjonell	1 485	1 496
Diversifisering	-6 838	-7 023
Tapsabsorberende skatteeffekt	-4 764	-5 002
Totalt solvenskapitalkrav forsikringsselskap	22 827	24 452
Kapitalkrav datterselskap regulert etter CRD IV	2 482	2 458
Totalt solvenskapitalkrav	25 309	26 910
Solvensmargin med overgangsregler	173%	172%
Minimumskapitalkrav	9 711	9 599
Minimumsmargin	357%	409%

Storebrand konsern har også krav om rapportering av soliditet i tversektoriell finansiell gruppe (konglomeratdirektivet). Beregningen etter Solvens II regelverk og soliditetsberegningen i henhold til konglomeratdirektivet gir samme ansvarlige kapital og tilnærmet samme kapitalkrav.

KAPITAL- OG KAPITALKRAV IHT KONGLOMERATDIREKTIVET

NOK mill.	31.12.18	31.12.17
Kapitalkrav for CRD IV-foretakene	2 714	2 687
Solvenskapitalkrav for forsikringsdelen av gruppen	22 827	24 452
Totalt kapitalkrav	25 541	27 138
Netto ansvarlig kapital for foretak som inngår i CRD IV rapporten	3 311	2 929
Netto ansvarlig kapital for forsikringsdelen av gruppen	40 498	43 234
Total netto ansvarlig kapital	43 808	46 164
Overdekning	18 267	19 025

Under Solvens II medregnes kapitalkravet fra CRD IV foretakene i gruppen i henhold til deres respektive kapitalkrav. I tverrs-ektoriell finansiell gruppe skal alle CRD IV-foretakenes kapitalkrav beregnes ut fra deres respektive gjeldende krav inkludert bufferkrav for det største CRD IV-foretaket i konsernet (Storebrand Bank). Dette øker det totale kravet fra CRD IV-foretakene i forhold til det som inngår i Solvens II beregningen. Per 31.12.2018 utgjorde forskjellen 232 mill. NOK.

Note 14: Premieinntekter

NOK mill.	2018	2017
Sparing:		
Unit Linked Storebrand Livsforsikring	13 173	11 893
Unit Linked SPP	7 326	5 772
Sum Sparing	20 499	17 666
Herav overført premiereserve til selskapet	4 479	2 648
Forsikring:		
Skade og Person liv ¹⁾	1 817	1 831
Gruppe liv ²⁾	732	737
Pensjonsrelatert uføreforsikring	1 151	1 297
Sum forsikring	3 700	3 864
Herav overført premiereserve til selskapet	10	110
Garantert pensjon:		
Kollektiv ytelse fee-basert Storebrand Livsforsikring	3 086	3 142
Fripoliser Storebrand Livsforsikring	-50	-277
Tradisjonell individuell kapital og pensjon Storebrand Livsforsikring	238	259
Garanterte produkter SPP	2 068	1 817
Sum Garantert pensjon	5 342	4 940
Herav overført premiereserve til selskapet	77	
Øvrig:		
BenCo	90	182
Sum Øvrig	90	182
Sum premieinntekter	29 631	26 652
Herav overført premiereserve til selskapet	4 566	2 758

1) Individuell livs- og ulykkes-, eiendoms- og skadeforsikring

2) Gruppe ulykkes-, yrkesskade- og helseforsikring

Note 15: Netto inntekter for ulike klasser av finansielle instrumenter

NOK mill.	Utbytte/ rente- inntekter	Netto gevinst/ tap ved realisasjon	Netto urealisert gevinst/tap	Herav			
				Sum 2018	Selskap	Kunde	Sum 2017
Netto inntekter fra aksjer og andeler	719	2 820	-8 797	-5 258	-10	-5 249	16 974
Netto inntekter obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	2 389	279	-1 470	1 198	286	912	3 664
Netto inntekter finansielle derivater	1 183	-3 001	-420	-2 238	50	-2 288	946
Netto inntekter utlån	152		-8	144	4	140	170
Netto inntekter og gevinster fra finansielle eiendeler til virkelig verdi	4 443	98	-10 695	-6 154	330	-6 484	21 754
- herav FVO (virkelig verdi opsjon)	3 173	-10	-5	3 158	27		20 647
- herav trading	1 159		-7	1 152	-7		943
Netto inntekter obligasjoner til amortisert kost, utlån og fordringer	4 048	322		4 370	116	4 254	4 377
Netto inntekter utlån	1 206			1 206	665	541	1 108
Netto inntekter fra finansielle eiendeler til amortisert kost	5 254	322		5 576	781	4 795	5 486

TAP PÅ UTLÅN

NOK mill.	2018	2017
Periodens nedskrivninger/inntektsføringer på utlån, garantier		
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	22	-15
Periodens endring i gruppe nedskrivninger	-12	8
Andre korreksjoner i nedskrivningene	1	
Konstaterte tap som det tidligere er avsatt for	-25	-2
Konstaterte tap som det tidligere ikke er avsatt for	-11	-5
Inngått på tidligere konstaterte tap	3	2
Periodens nedskrivninger/netto inntektsføringer på utlån og garantier	-23	-13

Note 16: Netto inntekter fra eiendommer

NOK mill.	2018	2017
Leieinntekter fra eiendommer ¹⁾	1 357	1 376
Driftskostnader (inkludert vedlikehold og reparasjoner) som gjelder eiendommer som har gitt leieinntekter i perioden ²⁾	-327	-294
Sum	1 030	1 082
Endring i virkelig verdi	457	1 474
Sum inntekter eiendom	1 487	2 556
1) Herav eiendommer til eget bruk	74	184
2) Herav eiendommer til eget bruk	-29	-40
Fordeling på selskap og kunder:		
Kunde	1 487	2 556
Totale inntekter fra eiendommer	1 487	2 556

Note 17: Andre inntekter

NOK mill.	2018	2017
Provisjonsinntekter, bank	106	79
Forvaltningshonorar, kapitalforvaltning	1 937	1 960
Netto agio/disagio banker	221	126
Forvaltningsgebyrer	810	826
Returprovisjoner/kick-back	972	848
Forsikringsrelaterte inntekter	430	315
Driftsinntekter i selskaper utenom bank og forsikring	126	-40
Andre inntekter	330	126
Sum andre inntekter	4 930	4 239

Note 18: Erstatninger

NOK mill.	2018	2017
Sparing:		
Unit Linked Storebrand Livsforsikring	-4 614	-4 646
Unit Linked SPP	-3 487	-3 456
Sum Sparing	-8 101	-8 102
Herav overført premiereserve fra selskapet	-4 238	-3 310
Forsikring:		
Skade og Person liv ¹⁾	-1 065	-1 080
Gruppe liv ²⁾	-622	-514
Pensjonsrelatert uføreforsikring	-147	-158
Sum forsikring	-1 833	-1 752
Herav overført premiereserve fra selskapet	-32	-30
Garantert pensjon:		
Kollektiv ytelse fee-basert Storebrand Livsforsikring	-1 219	-2 091
Fripoliser Storebrand Livsforsikring	-5 829	-4 989
Tradisjonell individuell kapital og pensjon Storebrand Livsforsikring	-1 395	-1 499
Garanterte produkter SPP	-5 710	-5 275
Sum Garantert pensjon	-14 153	-13 854
Herav overført premiereserve fra selskapet	-995	-642
Øvrig:		
BenCo	-1 054	-1 277
Sum Øvrig	-1 054	-1 277
Sum erstatninger for egen regning	-25 142	-24 985
Herav overført premiereserve fra selskapet	-5 265	-3 982

1) Individuell livs- og ulykkes-, eiendoms- og skadeforsikring

2) Gruppe ulykkes-, yrkesskade- og helseforsikring

Tabellen nedenfor viser forventede erstatningsutbetalinger.

UTVIKLING FORVENTEDE ERSTATNINGSUTBETALINGER - LIVSFORSIKRING

NOK mrd.	Storebrand Livsforsikring	SPP	BenCo
0-1 år	15	6	1
1-3 år	33	12	3
Over 3 år	220	143	10
Sum	268	161	14

UTVIKLING I ERSTATNINGSUTBETALINGER - SKADEFORSIKRING EKSKLUSIVE RUN-OFF

NOK mill.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Sum
Beregnete brutto erstatningskostnader							
Per utgangen av skadeåret	464	513	685	793	797	760	
- ett år senere	486	501	687	774	764		
- to år senere	482	500	661	750			
- tre år senere	482	489	648				
- fire år senere	475	478					
- fem år senere	468						
Beregnet beløp 31.12.18							
Totalt utbetalt hittil	448	461	606	691	664	488	3 357
Erstatningsavsetning	20	17	42	60	100	273	512
Erstatningsavsetning for tidligere års skader (før 2013)							19

Oversikten viser utviklingen i estimatet for inntrufne erstatninger over tid samt den gjenstående erstatningsavsetningen for hver skadeårgang.

Note 19: Endring i forsikringsforpliktelser livsforsikring

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring	BenCo	SPP	2018	2017
Garantert avkastning	-5 814	-30	-1 372	-7 216	-8 809
Øvrig endring premiereserve kundefond m/garantert avkastning	6 149	331	3 386	9 866	10 021
Endring premiereserve kundfond u/garantert avkastning	-4 530	69	-806	-5 266	-24 009
Endring premiefond/pensjonistenes overskuddsfond	-5			-5	313
Overskudd til kunder	-415			-415	-574
Endring i avsetning risikoprodukter	-5			-5	9
Sum endring i forsikrings- forpliktelser - livsforsikring	-4 620	369	1 208	-3 042	-23 049

Note 20: Endring bufferkapital

NOK mill.	2018	2017
Endring kursreguleringsfond	1 462	-1 024
Endring tilleggsavsetninger	-68	-1 387
Endring villkorad återbäring	336	-1 532
Sum endring bufferkapital	1 729	-3 943

Note 21: Driftskostnader og antall ansatte

DRIFTSKOSTNADER

NOK mill.	2018	2017
Personalkostnader	-2 143	-1 955
Avskrivninger/nedskrivninger	-147	-167
Andre driftskostnader	-2 252	-2 145
Sum driftskostnader	-4 542	-4 266

ANTALL ANSATTE *)

	2018	2017
Antall ansatte 31.12	1 789	1 795
Gjennomsnittlig antall ansatte	1 766	1 759
Antall årsverk 31.12	1 767	1 773
Gjennomsnittlig antall årsverk	1 747	1 738

*) Inkluderer Storebrand Helseforsikring med 100%.

Note 22: Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

Storebrandkonsernet har landspesifikke pensjonsordninger.

De ansatte i Storebrand i Norge har en innskuddsbasert pensjonsordning. I en innskuddsordning setter foretaket av et avtalt tilskudd til en pensjonskonto. Den fremtidige pensjonen er avhengig av bidragenes størrelse og avkastningen på pensjonskontoen. Når innskuddene er betalt har foretaket ingen ytterligere betalingsforpliktelser knyttet til innskuddspensjonen, og innbetalingen til pensjonskonto kostnadsføres fortløpende. Det er av regulatoriske årsaker ikke anledning til spare for lønn som overstiger 12G i innskuddspensjon. Storebrand har for ansatte med lønn over 12G en pensjonssparing i spareproduktet Ekstrapensjon.

Premiesatser og innhold for innskuddspensjonsordningen er følgende:

- Sparingen starter fra første lønnskone
- Sparesats på 7 prosent av lønn fra 0 til 12G (Grunnbeløp utgjør kr 96.883 pr 31.12.18)
- I tillegg spares 13 prosent av lønn mellom 7,1 til 12G
- Sparesats i Ekstrapensjon for lønn over 12G er 20 prosent

For ansatte og tidligere ansatte som har hatt lønn over 12G frem til 31.12.2014 ble det gitt et tilbud om kontantutløsning av de opptjente rettigheter, med utbetaling i starten av 2015. For ansatte i konsernledelsen blir denne utbetalingen fordelt over 5 år.

De norske selskapene er med i Fellesordningen for avtalefestet pensjon AFP. Den private AFP-ordningen gir et livslangt tillegg til den ordinære pensjonen og er en flerforetaksordning pensjonsordning, men det foreligger ikke tilgjengelig pålitelig informasjon for innregning av forpliktelsen i balansen. Ordningen blir finansiert gjennom årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1G, og premiesatsen i 2018 var på 2,5 %. De ansatte i Storebrand i Norge som er født før 1. januar 1956 kan velge mellom å ta ut AFP eller gå av ved 65 års alder og motta en driftspensjon fra foretaket frem til fylte 67 år. De ansatte kan velge å ta ut fra AFP-ordningen fra og med fylte 62 år og fortsette å stå i jobb .

Ansatte som var sykmeldt og delvis uføre ved overgang til innskuddspensjon, inngår fortsatt i ytelsespensjonsordning. Det foreligger også pensjonsforpliktelser for ytelsesordning knyttet til driftspensjoner for enkelte tidligere ansatte og tidligere styremedlemmer.

Pensjonen for ansatte i SPP i Sverige følger de Bankanställdas Tjänstepensionsplan (BTP).

SPP har en innskuddsbasert tjenstepensjon som kalles BTP1. Alla nyansatte fra og med 01.01.2014 meldes inn i denne pensjonsavtalen. I BTP1 betaler arbeidsgiveren en premie til pensjonssparing beregnet ut fra pensjongivende lønn opp til 30 "inkomstbasbelopp". I forsikringen inngår alderspensjon med eller uten dødlighetsarv, uførepensjon og barnpensjon. Premien beregnes uavhengig av alder og beregnes primært ut fra månedslønnen. Premien betales månedlig i to deler, en fast del som er 2,5 prosent av pensjongivende lønn opp til og med 7,5 "inkomstbasbelopp". Premiens valgfrie del er 2 prosent av lønn opp til og med 7,5 "inkomstbasbelopp" samt 30 prosent av lønn mellom 7,5 og 30 "inkomstbasbelopp".

Pensjonen i avtalen BTP2 (ytelsesbestemt tjenstepensjon som er en lukket ordning) utgjør 10 prosent av årslønnen opp til 7,5 "inkomstbasbelopp" ("inkomstbasbeloppet" utgjorde i 2018 SEK 62 500 og blir i 2019 SEK 64 400), 65 prosent av lønn i intervallet i 7,5 til 20 og 32,5 prosent i intervallet 20 til 30. På lønn som overstiger 30 "inkomstbasbelopp" beregnes ingen alderspensjon. Full opptjeningstid oppnås etter 30 års medlemskap i pensjonsordningen. Utover den ytelsesbaserte delen finnes også en mindre innskuddsdel innen BTP-planen. For denne del får den ansatte selv velge plasseringsform (tradisjonell forsikring eller fondsforsikring). Den innskuddsbaserte delen er 2 prosent av årslønn.

Ordinær fratredelsesalder er 65 år i samsvar med pensjonsavtalen mellom Bankinstitutens Arbetsgivarorganisation (BAO) og de arbeidsorganisasjoner som omfattes av BTP.

I SPP har administrerende direktør en pensjonsalder på 65 år. Administrerende direktør omfattes av BTP1. I tillegg har administrerende direktør en innskuddsbasert tilleggspensjon tegnet i SPP. Premien på denne forsikringen utgjør 20 prosent av lønn som overstiger 30 "inkomstbasbelopp".

Pensjon til de ansatte i Nordben Life-and Pension Insurance Company LTD og Euroben Life and Pension LTD er dekket av en innskuddsordning. I tillegg er ansatte i Nordben dekket med en engangssum ved dødsfall i tjenestetiden.

AVSTEMMING AV EIENDELER OG GJELD BOKFØRT I BALANSEN

NOK mill.	2018	2017
Nåverdi av forsikret pensjonsforpliktelse	1 018	994
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-913	-928
Netto pensjonsforpliktelse/ midler forsikret ordning	105	66
Effekt av øvre grense pensjonseiendel		5
Nåverdi av uforsikret pensjonsforpliktelse	213	267
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	317	338

Inkluderer arbeidsgiveravgift på netto underfinansiert forpliktelse som inngår i bruttoforpliktelsen.

BOKFØRT I BALANSEN

NOK mill.	2018	2017
Pensjonseiendel	5	3
Pensjonsforpliktelser	322	341

ENDRINGER I DEN YTELSESBASERTE PENSJONSFORPLIKTELSEN I LØPET AV ÅRET

NOK mill.	2018	2017
Netto pensjonsforpliktelse 1.1	1 260	1 237
Periodens pensjonsopptjening	15	17
Rentekostnader på forpliktelsen	17	32
Estimatavik/aktuarielt tap/gevinst	18	18
Gevinst/tap ved avkortning	-4	2
Utbetalt pensjon	-55	-89
Tilgang/avgang og valutajustering	-21	43
Netto pensjonsforpliktelse 31.12	1 231	1 260

ENDRINGER I PENSJONSMIDLENES VIRKELIGE VERDI

NOK mill.	2018	2017
Virkelig verdi av pensjonsmidler 1.1	928	948
Forventet avkastning	21	26
Estimatavik/aktuarielt tap/gevinst	-15	-96
Innbetalt premie	27	32
Utbetalte pensjoner	-27	-34
Tilgang/avgang og valutajustering	-20	51
Netto pensjonsmidler 31.12	914	928

Forventede innbetalinger av premie (ytelse) i 2019	13
Forventede innbetalinger av premie (innskudd) i 2019	187
Forventede innbetalinger AFP i 2019	14
Forventede utbetalinger over drift (usikret ordning) i 2019	51

PENSJONSMIDLER ER BASERT PÅ STOREBRAND LIVSFORSIKRING/SPPS FINANSIELLE MIDLER SOM HAR FØLGENDE SAMMENSETNING 31.12:

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring		SPP	
	2018	2017	2018	2017
Eiendommer til virkelig verdi	14 %	12%	12%	11%
Obligasjoner til amortisert kost	36 %	32%		
Utlån til amortisert kost	14 %	12%	11%	
Aksjer og andeler til virkelig verdi	12 %	15%	9%	8%
Obligasjoner til virkelig verdi	24 %	27%	68%	81%
Andre kortsiktige finansielle eiendeler	1 %			
Sum	100%	100%	100%	100%

Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene ved utgangen av året som administreres av Storebrand Livsforsikring og SPP.

Bokført (realisert) avkastning av eiendelene	2,2%	3,8 %	2,3 %	3,7 %
--	------	-------	-------	-------

NETTO PENSJONSKOSTNAD I RESULTATREGNSKAPET, SPESIFISERT SOM FØLGER

NOK mill.	2018	2017
Periodens pensjonsopptjening	15	17
Netto rentekostnad/avkastning	8	8
Planendringer/endring pensjonsordning/oppgjør	-4	
Gevinst/tap ved avkortning		3
Sum ytelsesbaserte ordninger	19	29
Periodens kostnad til innskuddsordninger	166	161
Periodens kostnad til AFP	17	17
Netto pensjonskostnad resultatført i perioden	203	207

ANALYSE AV AKTUARIELT TAP (GEVINST) I PERIODEN

NOK mill.	2018	2017
Tap (gevinst) - endring i diskonteringsrenten	59	98
Tap (gevinst) - endring i andre økonomiske forutsetninger	-17	-10
Tap (gevinst) - opplevd DBO	-36	-70
Tap (gevinst) - opplevd Pensjonsmidler	27	95
Øvre grense pensjonsmidler	-5	5
Aktuarielt tap (gevinst) i perioden	28	119

HOVEDFORUTSETNINGER BENYTTET I BEREKNINGENE AV NETTO PENSJONSFORPLIKTELSE PER 31.12

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring		SPP	
	2018	2017	2018	2017
Diskonteringsrente	2,8 %	2,6 %	2,3 %	2,3 %
Forventet lønnsvekst	2,50 %	2,25 %	3,5 %	3,5 %
Forventet årlig regulering folketrygd	2,50 %	2,25 %	3,0 %	3,0 %
Forventet årlig regulering utbetaling av pensjoner	0,0 %	0,0 %	2,0 %	2,0 %
Uførhetstabell	KU	KU		
Dødelighetstabell	K2013BE	K2013BE	DUS14	DUS14

Økonomiske forutsetninger:

Fastsettelse av økonomiske forutsetninger er basert på reglene i IAS 19. Det vil særlig være betydelig usikkerhet knyttet til lang-siktige antagelser som fremtidig inflasjon, realrente, reallønnsvekst og G-regulering.

Det er i Norge benyttet en diskonteringsrente fastsatt med utgangspunkt i obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Basert på observert markeds- og volumutvikling må det norske OMF-markedet etter Storebrands oppfatning defineres som et dypt marked.

Ved fastsettelse av økonomiske forutsetninger vurderes også bedriftsspesifikke forhold herunder forventet vekst i direkte lønn.

Aktuarielle forutsetninger:

I Norge er det standardiserte forutsetninger om døds-/uføreutvikling samt andre demografiske faktorer utarbeidet av Finansnæringens Fellesorganisasjon. Det ble med virkning fra 2014 innført et nytt dødelighetsgrunnlag K2013 for kollektive pensjonsforsikringer i livsforsikringsselskaper og pensjonskasser. Storebrand har benyttet dødelighetstabell K2013BE (beste estimat) i aktuarberegningene per 31.12.2018.

De aktuarielle forutsetningene i Sverige følger bransjens felles dødlighetstabell DUS14 justert for selskapsspesifikke forskjeller. Fratredelseshyppigheten er beregnet til i gjennomsnitt 4 prosent per år.

Sensitivitetsanalyse pensjonsberegning

Risikoen for Storebrand knyttet til pensjonsordningen er knyttet til de endringer i de økonomiske -og aktuarielle forutsetninger som må benyttes i beregningene, og den faktiske avkastningen på pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen er spesielt sensitiv overfor endringer i diskonteringsrenten. En reduksjon i diskonteringsrenten vil isolert sett medføre en økning i pensjonsforpliktelsen.

For de norske selskapene som har gått over til innskuddspensjon fra 1. januar 2015 er det ikke beregnet sensitivitet, og tallene nedenfor viser sensitiviteten for de svenske selskapene.

Følgende estimater er basert på fakta og omstendigheter per 31. desember 2018, og beregnet for hver enkelt når alle andre forutsetninger holdes konstante.

SVERIGE

	Diskonteringsrente		Forventet lønnsvekst		Forventet årlig regulering av pensjoner	Dødelighet - endring i forventet levealder	
	1,0 %	-1,0 %	1,0 %	-1,0 %	1,0 %	+ 1 år	- 1 år
Prosentvis endring i pensjon:							
Pensjonsforpliktelse	-10 %	12 %		-4 %	7 %	4 %	-4 %
Periodens netto pensjonskostnader	-12 %	14 %	8 %	-7 %	8 %	-10 %	-17 %

Note 23: Godtgjørelse og lignende til ledende ansatte og tillitsvalgte

NOK tusen	Ordinær lønn ¹⁾	Andre ytelser ²⁾	Total godtgjørelse opptjent i året	Årets pensjonsopptjening	Lønns-garanti (mnd)	Lån ³⁾	Eier antall aksjer ⁴⁾
Ledende ansatte							
Odd Arild Grefstad	6 761	194	6 954	1 253	24	6 934	141 634
Lars Aa. Løddesøl	5 159	218	5 377	952	18	7 006	83 521
Geir Holmgren	4 275	228	4 503	763	12	8 273	54 722
Heidi Skaaret	4 279	180	4 460	764	12	3 366	54 473
Staffan Hansén	4 934	33	4 967	1 152	12		55 034
Jan Erik Saugestad	5 743	153	5 895	1 050	12	1 200	44 378
Jostein Dalland	3 167	131	3 297	551	12		16 701
Karin Greve-Isdahl	2 508	17	2 525	418	12	15 568	6 881
Wenche Annie Martinussen	3 183	158	3 341	565	12	9 163	13 969
Sum 2018	40 010	1 311	41 321	7 467		51 509	471 313
Sum 2017	41 100	1 474	42 574	7 231		31 810	352 050

1) En andel av konsernledelsens fastlønn vil være bundet til kjøp av fysisk STB-aksjer med 3 års bindingstid. Kjøp av aksjer vil foregå en gang per år.

2) Omfatter bilgodtgjørelse, telefon, forsikring, rentefordel, andre trekpliktige ytelser.

3) Ansatte kan låne inntil 7,0 millioner kroner til subsidierte rente, satt til 40 bp under enhver tids beste markedsrente. Overskytende lånebeløp følger markedsvilkår.

4) Oversikten viser antall aksjer eid av vedkommende person, samt nærmeste familie og selskaper der vedkommende har bestemmende innflytelse, jmfør regnskapsloven 7-26.

NOK tusen	Godtgjørelse	Lån	Eier antall aksjer ¹⁾
Styret			
Didrik Munch	760		15 000
Gyrid Skalleberg Ingerø	99		5 000
Laila Synnøve Dahlen	340		10 500
Martin Skancke	720		16 414
Håkon Reistad Fure	128		
Karin Bing Orgland	482		15 000
Jan Chr. Opsahl	332		1 100 000
Liv Sandbæk	290		
Heidi Storruste	433	3 916	3 365
Arne Fredrik Håstein	355	3 178	4 844
Ingvild Pedersen	433	2 307	1 824
Sum 2018	4 371	9 401	1 171 947
Sum 2017	4 372	10 349	1 208 362

1) Oversikten viser antall aksjer eid av vedkommende person, samt nærmeste familie og selskaper der vedkommende har bestemmende innflytelse, jmfør regnskapsloven 7-26.

Lån til ansatte i konsernet utgjør 2 706 millioner kroner.

STYRETS ERKLÆRING OM FASTSETTELSE AV LØNN OG ANNEN GODTGJØRELSE TIL LEDENDE ANSATTE

Styret i Storebrand ASA har siden 2000 hatt et særskilt kompensasjonsutvalg. Kompensasjonsutvalget skal gi tilrådning til styret i alle saker som gjelder selskapets vederlag til administrerende direktør. Utvalget skal holde seg orientert om og foreslå retningslinjer for fastsettelse av godtgjørelse til ledende ansatte i konsernet. I tillegg er utvalget rådgivende organ for administrerende direktør i forhold til kompensasjonsordninger som omfatter alle ansatte i Storebrandkonsernet, herunder Storebrands bonussystem og pensjonsordning. Kompensasjonsutvalget ivaretar kravene til oppfølging som følger av forskrifter om godtgjørelsesordninger.

Storebrand Asset Management AS sitt datterselskap Skagen AS, som ble ervervet i desember 2017, har et eget kompensasjonsutvalg og egne retningslinjer for økonomisk godtgjørelse. Storebrands kompensasjonsutvalg holdes løpende orientert. Konsernets retningslinjer vil derfor ikke gjelde direkte for Skagen AS i 2019.

1. Veiledende retningslinjer for det kommende regnskapsåret

Storebrand skal ha konkurransedyktige og stimulerende avlønningsprinsipper som bidrar til å tiltrekke, utvikle og beholde høyt kvalifiserte medarbeidere.

Storebrand skal ha en insentivmodell som støtter strategien, med vekt på kundens interesser og langsiktighet, en ambisiøs samarbeidsmodell, samt transparens som styrker konsernets omdømme. Selskapet vil derfor i all hovedsak legge vekt på fastlønn som virkemiddel i den økonomiske totalkompensasjonen, og i begrenset grad benytte seg av variabel godtgjørelse.

Lønnen til ledende ansatte fastsettes med utgangspunkt i stillingens ansvar og kompleksitet. Det utføres jevnlig sammenligninger med tilsvarende stillinger eksternt for å tilpasse lønnsnivået til markedet. Storebrand ønsker ikke å være lønnsledende i forhold til bransjen.

Bonusordning

Konsernledelsen og ledende ansatte som påvirker selskapets risiko i vesentlig grad har kun fastlønn.

Pensjonsordning

Selskapet besørger og bekoster en ordinær kollektiv pensjonsforsikring for alle ansatte, gjeldende fra ansettelsestidspunktet, og i henhold til enhver tid gjeldende pensjonsavtale. Fra 2015 har selskapet innskuddsbaserte pensjonsordninger for alle ansatte. For konsernledelsen vil den beregnede kontantverdien av pensjonsrettigheter for lønn over 12G som allerede var opparbeidet pr. overgangen til innskuddsbasert ordning bli utbetalt over en femårsperiode senest med utbetaling i 2019. Utbetalingsperioden er fast uavhengig av om den ansatte slutter i selskapet før denne perioden utløper.

Etterlønn

Konsernsjefen og konserndirektørene har rett til etterlønn ved oppsigelse fra selskapets side. Rett til etterlønn inntreffer også ved egen oppsigelse dersom dette skyldes vesentlige organisatoriske endringer eller tilsvarende forhold som ikke gjør det naturlig at vedkommende fortsetter i sin stilling. Dersom arbeidsforholdet bringes til opphør på grunn av grovt pliktbrudd eller annet vesentlig mislighold av arbeidsavtalen, gjelder ikke bestemmelsene under dette punkt.

Til fradrag i etterlønnen går enhver inntekt vunnet ved arbeid, herunder honorarer for tjenesteyting, utførelse av verv, etc. Etterlønnen utgjør den pensjonsgivende lønn ved ansettelsesforholdets avslutning, eksklusiv alle eventuelle bonusordninger. Konsernsjefen har 24 måneders etterlønn. Øvrige konserndirektører har maksimalt 18 måneders etterlønn.

2. Bindende retningslinjer for aksjer, tegningsrettigheter, opsjoner m.v for det kommende regnskapsåret 2019

For å sikre at konsernledelsen har incentivordninger som sammenfaller med eiernes langsiktige interesser vil en andel av fastlønn være bundet til kjøp av fysiske Storebrand-aksjer med 3 års bindingstid. Konsernsjefen kan beslutte at en begrenset gruppe ansatte omfattes av en tilsvarende ordning. Kjøp av aksjer vil foregå én gang per år.

Ledende ansatte gis, som øvrige ansatte i Storebrand, anledning til å kjøpe et begrenset antall aksjer i Storebrand ASA med en rabatt i henhold til et aksjeprogram for ansatte.

3. Redegjørelse for lederlønnspolitikken i foregående regnskapsår

Retningslinjene for lederlønnspolitikken fastsatt for 2018 er blitt fulgt. Den årlige uavhengige vurderingen av retningslinjene samt praktiseringen av disse i forbindelse med bonus med utbetaling i 2019 gjennomføres i løpet av 1. halvår 2019.

4. Redegjørelse om virkningene for selskapet og aksjeeierne av avtaler om askjebasert godtgjørelse

En andel av konsernledelsens fastlønn vil være bundet til kjøp av fysiske Storebrand-aksjer med 3 års binding. Konsernsjefen kan beslutte at en begrenset gruppe ansatte omfattes av en tilsvarende ordning. Kjøp av aksjer vil foregå én gang per år.

Det er styrets vurdering at dette har en positiv effekt for selskapet og aksjonærene, gitt innretningen av ordningen og størrelsen på den enkeltes portefølje av aksjer i Storebrand ASA.

Note 24: Godtgjørelse til revisor

NOK mill.	2018	2017
Lovpålagt revisjon	-10,1	-11,3
Andre attestasjonstjenester	-1,1	-1,3
Skatterådgivning	-0,9	-0,5
Andre tjenester utenfor revisjonen	-0,7	-0,2
Total godtgjørelse til revisor	-12,9	-13,3

Beløpene er eksklusiv merverdiavgift.

Storebrandkonsernet har byttet ekstern revisor i 2018. Revisjonskostnadene omfatter kostnader til både PwC og Deloitte.

Note 25: Andre kostnader

NOK mill.	2018	2017
Forsikringsrelaterte kostnader	-53	-100
Tap på krav forsikring	-118	-119
Forvaltningskostnader	-618	-551
Earnout	35	-51
Andre kostnader	-98	-109
Sum andre kostnader	-851	-930

Note 26: Skatt

SKATTEKOSTNAD I RESULTATET

NOK mill.	2018	2017
Betalbar skatt	-17	-72
Endring utsatt skatt/ skattefordel	915	74
Sum skattekostnad	898	2

AVSTEMMING AV FORVENTET SKATTEKOSTNAD MOT FAKTISK SKATTEKOSTNAD

NOK mill.	2018	2017
Ordinært resultat før skatt	2 799	2 404
Forventet inntektsskatt med nominell skattesats	-700	-601
Skatteeffekten av :		
realisert/urealiserte aksjer	-112	112
mottatt aksjeutbytte	12	66
tilknyttede selskaper	11	14
permanente forskjeller	1 680	496
balanseføring/nedvurdering av utsatt skattefordel		1
endring i skattesats	6	104
Endring tidligere år		-190
Sum skattekostnad	898	2
Effektiv skattesats ¹⁾	-32%	0%

BEREGNING AV UTSATT SKATTEFORDEL OG UTSATT SKATT AV MIDLERTIDIGE FORSKJELLER OG UNDERSKUDD TIL FREMFØRING

NOK mill.	31.12.18	31.12.17
Skatteøkende midlertidige forskjeller		
Verdipapirer		15 095
Fast eiendom ¹⁾		10 452
Driftsmidler	8	8
Verdipapirer gjeld		65
Gevinst-/tapskonto	67	84
Annet	1 202	1 281
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	1 278	26 984
Skattereduserende midlertidige forskjeller		
Verdipapirer	-144	-43
Driftsmidler	-51	-39
Avsetninger	-26	-10 682
Påløpt pensjon	-183	-240
Gevinst-/tapskonto		-9
Annet	86	-3
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-318	-11 015
Fremførbare underskudd	-7 808	-16 649
Grunnlag for netto utsatt skatt/skattefordel	-6 848	-679
Netto utsatt fordel/forpliktelse i balansen ^{1) 2) 3)}	-1 714	-399
Bokført i balansen:		
Utsatt skattefordel	1 972	637
Utsatt skatt	258	238

1) Som en følge av nye skatteregler for pensjons- og livsforsikringsforetak er det i samsvar med IAS 12 konkludert med at det ikke lenger foreligger grunnlag for balanseføring av utsatt skatt tilknyttet midlertidige forskjeller på eiendom eid av kundemidlene. Etter overgangsreglene skal netto urealiserte gevinster tilknyttet kundemidlene inntektsføres skattemessig i 2018, der disse tidligere har gitt grunnlag for skattemessige fradrag gjennom forsikringsmessige avsetninger. Den samlede overgangseffekten av overgangsreglene medfører en skatteinntekt på om lag 1,6 milliarder kroner. Den effektive skattesatsen er også påvirket av at konsernet driver virksomhet i forskjellige land med ulik skattesats fra Norge. I tillegg vil skattekostnaden påvirkes av skatteeffekter knyttet til tidligere år.

2) Stortinget vedtok i desember 2018 å redusere selskapsskattesatsen fra 23 til 22 prosent med virkning fra 1. januar 2019. Samtidig ble det vedtatt å opprettholde satsen på 25 prosent for selskaper omfattet av finansskatten. I Storebrandkonsernet inngår både selskaper som omfattes og som ikke omfattes av finansskatten. Ved balanseføring av utsatt skatt/ skattefordel i konsernregnskapet benyttes derfor selskapsskattesatsen gjeldende for det enkelt selskap (22 eller 25 prosent).

3) Usikre skatteposisjoner

A. I 2015 aviklet Storebrand Livsforsikring AS et heleid norsk datterselskap, Storebrand Eiendom Holding AS, med et skattemessig tap på omtrent 6,5 milliarder kroner, med en tilsvarende økning i det fremførbare underskuddet. I januar 2018 mottok Storebrand Livsforsikring et varsel om endring av ligningen for 2015 (datert 21. desember 2017) med påstand om at tapet er beregnet for høyt, men uten ytterligere kvantifisering. Storebrand Livsforsikring AS er uenig i argumentene som er anvendt og ga 2. mars 2018 sitt tilsvarende svar til skattemyndighetene. Varslet er uklart. På bakgrunn av varselet ble det i årsregnskapet for 2017 gjort en avsetning for en usikker skatteposisjon. Beste estimat på reduksjon i tapet, der Storebrands fortolkning av skatteetatens varsel er lagt til grunn, er omtrent 1,6 milliarder kroner (fremkommer som en reduksjon i det fremførbare underskuddet, og gir isolert sett en tilhørende økt skattekostnad for 2017 på omtrent 400 millioner kroner). Saken er fortsatt under behandling hos skattekontoret, men Storebrand Livsforsikring AS har ved avleggelse av årsregnskapet for 2018 fortsatt ikke mottatt ny informasjon. Den usikre skatteposisjonen er derfor videreført.

B. Ved beregning av netto gevinst etter overgangsreglene – se 1) over – er det benyttet tilsvarende metodikk som under A. for å beregne skattemessige verdier på eiendomsaksjer eid av kundemidlene. Ved å legge Storebrands fortolkning av skatteetatens syn til grunn, som beskrevet under A., er det tatt hensyn til at de skattemessige verdiene reduseres med omtrent 3,25 milliarder kroner. Dette medfører en tilsvarende reduksjon i det fremførbare underskuddet og en økning i skattegrunnlaget for 2018. Hadde man i årsregnskapet lagt Storebrands syn til grunn, og ikke behandlet det som en usikker skatteposisjon, ville skatteinntekten isolert sett vært omtrent 800 millioner kroner høyere for 2018.

Note 27: Immaterielle eiendeler og merverdi av kjøpte forsikringskontrakter

NOK mill.	Immaterielle eiendeler				2018	2017
	IT- systemer	VIF ¹⁾	Andre immaterielle eiendeler	Goodwill		
Anskaffelseskost 1.1	851	9 890	1 384	2 310	14 434	12 048
Tilgang i perioden:						
Utviklet internt	56				56	43
Kjøpt separat	137				137	73
Kjøpt ved fusjon, oppkjøp e.l.			281		281	1 715
Avgang i perioden	-48				-48	-36
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	-3	-221	-15	-17	-256	590
Andre endringer						1
Anskaffelseskost 31.12	993	9 669	1 649	2 292	14 604	14 434
Akk. av- og nedskrivninger 1.1	-460	-6 535	-841	-304	-8 139	-7 190
Nedskrivning i perioden	-29				-29	
Amortisering i perioden	-107	-315	-83		-504	-619
Avgang i perioden	28				28	33
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet		132	15	-1	147	-363
Akk. av- og nedskrivninger 31.12	-567	-6 717	-909	-305	-8 498	-8 139
Balanseført verdi 31.12	426	2 952	741	1 987	6 106	6 295

1) Value of business-in-force, forskjellen mellom markedsverdi og bokført verdi på forsikringsforpliktelsene i SPP.

Immaterielle eiendeler knyttet til oppkjøp av SPP

Storebrand Livsforsikring AS kjøpte i 2007 SPP Pension & Försäkring AB med datterselskaper. Hoveddelen av de immaterielle verdiene knyttet til SPP er verdien av eksisterende forretning (VIF -value of business in force), hvor det er foretatt en egen tilstrekkelighetstest etter kravene i IFRS 4. For å bestemme om goodwill og øvrige immaterielle eiendeler knyttet til SPP har vært gjenstand for verdifall, er det estimert gjenvinnbare beløp for de relevante kontantstrømgenererende enhetene. Gjenvinnbare beløp fastsettes ved å beregne virksomhetens bruksverdi. SPP anses som én kontantstrømgenererende enhet og utvikling i fremtidig administrasjonsresultat, risikoresultat og finansresultat for SPP vil påvirke bruksverdien. .

I beregningen av bruksverdi har ledelsen benyttet styrebehandlede budsjetter og prognoser for den kommende treårsperioden (2019-2021). For perioden 2022-2028 har administrasjonen gjort vurderinger og fastsatt en årlig vekst per element i resultatoppstillingen. I beregning av terminalverdien benyttes en vekstrate tilsvarende Sveriges Riksbanks inflasjonsmål på 2,0 prosent. Hoveddriverne for resultatvekst på lang sikt vil være avkastning på forvaltningskapitalen, den underliggende inflasjonen og lønnsutviklingen i markedet (som driver premieveksten). Bruksverdi er beregnet ved å benytte et avkastningskrav etter skatt på 5,4 prosent. Avkastningskravet er beregnet med utgangspunkt i risikofri rente og tillagt en premie som reflekterer risikoen i virksomheten.

Beregninger knyttet til fremtiden vil være usikre. Verdien vil påvirkes av ulike vekstparametere, forventet avkastning samt hvilket avkastningskrav som legges til grunn mv. Det presiseres at målsettingen med beregningen er å oppnå tilstrekkelig sikkerhet for at bruksverdi, jf. IAS 36, ikke er lavere enn innregnet verdi i regnskapet. Simulering med rimelige og også konservative forutsetninger tilsier en verdi på investeringen som forsvaret bokført verdi..

Immaterielle eiendeler knyttet til bankvirksomheten

Ved beregning av bruksverdi for bankvirksomheten er det foretatt en kontantstrømbasert verdiberegning basert på forventet resultat etter skatt. Grunnlaget for verdiberegningen styrebehandlede budsjetter og prognoser for den kommende treårsperioden (2019-2021).

Kontantstrømmen baserer seg på to elementer, resultat etter skatt til egenkapitalen og endring i forventet regulatorisk kapitalbinding. Det er videre forutsatt at all kapital utover regulatorisk bundet egenkapital kan tas ut ved slutten av hver periode. For perioden etter 2021 er det lagt til grunn en vekstrate på 2,0 prosent for personmarked, som også inngår i beregningen av terminalverdien. Bruksverdi er beregnet ved å benytte et avkastningskrav etter skatt på 5,4 prosent. Avkastningskravet er beregnet med utgangspunkt i risikofri rente og tillagt en premie som reflekterer risikoen i virksomheten.

Det vil være usikkerhet knyttet til forutsetninger som er lagt til grunn i verdivurderingen. Verdien vil påvirkes av forutsetning om rentemargin, forventet tap på utlån, vekstparametere, kapitalkrav samt hvilket avkastningskrav som legges til grunn mv. Det presiseres at målsettingen med beregningen er å oppnå tilstrekkelig sikkerhet for at bruksverdi, jf. IAS 36, ikke er lavere enn innregnet verdi i regnskapet. Simulering med rimelige og også konservative forutsetninger tilsier en verdi på investeringen som forsvarer bokført verdi.

Immaterielle eiendeler knyttet til oppkjøp av Skagen

Storebrand Asset Management AS kjøpte i 2017 Skagen AS. De immaterielle verdiene knyttet til Skagen er kundelister, merkevare, teknologi og goodwill. Grunnlaget for verdivurderingen styrebehandlete budsjetter og prognoser for den kommende treårsperioden (2019-2021). For perioden 2021-2023 er det lagt til grunn en vekstrate i tråd med aksjemarkedet for inntektene og i tråd med inflasjon for kostnader. I beregningen av terminalverdien benyttes en vekstrate tilsvarende Norges Banks inflasjonsmål på 2,0 prosent. Bruksverdi er beregnet ved å benytte et avkastningskrav etter skatt på 10 prosent.

Det vil være usikkerhet knyttet til forutsetninger som er lagt til grunn i verdivurderingen. Verdien vil påvirkes av forutsetning om forventet avkastning i finansmarkedene, kostnader, forvaltningshonorar, vekstparametere samt hvilket avkastningskrav som legges til grunn. Det presiseres at målsettingen med beregningen er å oppnå tilstrekkelig sikkerhet for at bruksverdi, jf. IAS 36, ikke er lavere enn innregnet verdi i regnskapet. Simulering med rimelige og også konservative forutsetninger tilsier en verdi på investeringen som forsvarer bokført verdi.

Immaterielle eiendeler knyttet til oppkjøp av Silver

Storebrand Livsforsikring AS kjøpte i 2018 Silver Pensjonsforsikring AS, selskapet er i 2018 fusjonert med Storebrand Livsforsikring AS. Immaterielle verdiene knyttet til kjøpet av Silver er verdien av eksisterende forretning (VIF -value of business in force), hvor det er foretatt en egen tilstrekkelighetstest etter kravene i IFRS 4. For å bestemme om immaterielle eiendeler knyttet til Silver har vært gjenstand for verdifall, er det estimert gjenvinnbare beløp for kontraktene i kjøpt virksomhet. Gjenvinnbare beløp fastsettes ved å beregne virksomhetens bruksverdi. Silver er integrert i Storebrand Livsforsikring sin virksomhet og inngår i hovedsak i sparesegmentet. I dette tilfellet ansees det som mer korrekt å estimere kontraktene bruksverdi isolert kontra samlet sparesegment som kontantstrømgenererende enhet.

Verdien på de overtatte porteføljene fra Silver er beregnet som neddiskontert verdi av fremtidig forventede kontantstrømmer til Storebrand. Beregningene er foretatt på den konkrete bestanden og er gjort i Storebrand sin kapitalmodell tilsvarende den som brukes for Solvens II. Beregningene baseres på et sett med realistisk satte forutsetninger, herunder antagelser om avkastning, fraflytting, kostnader og inntektsutvikling. Antagelsene er senere vurdert mot faktiske erfaringer. Beregninger knyttet til fremtiden vil være usikre. Verdien vil påvirkes av ulike vekstparametere, forventet avkastning samt hvilket avkastningskrav som legges til grunn mv. Det presiseres at målsettingen med beregningen er å oppnå tilstrekkelig sikkerhet for at bruksverdi, jf. IAS 36, ikke er lavere enn innregnet verdi i regnskapet. Simulering med rimelige og også konservative forutsetninger tilsier en verdi på VIF som forsvarer bokført verdi.

SPESIFIKASJON AV IMMATERIELLE EIENDELER

NOK mill.	Levetid	Avskrivnings- sats	Avskrivnings-metode	Balanseført verdi
				2018
Merkevarenavn Skagen	10 år	10 %	lineær	129
Value of business inforce Silver	10 år	10 %	lineær	253
IT systemer	3 - 8 år	20 %	Lineær	426
Kundelister Skagen	10 år	10 %	Lineær	358
Value of business inforce SPP	20 år	5 %	Lineær	2 952
Sum				4 119

GOODWILL FORDELT PÅ VIRKSOMHETSKJØP

NOK mill.	Virksomhets- område	Anskaffelses- kost 1.1	Akkumulert nedskrivning 1.1	Verdi i balansen 1.1	Tilgang/ avgang/ valutaeffekt	Balanseført verdi 31.12
Delphi						
Fondsforvaltning	Sparing	35	-4	32		32
SPP Fonder	Sparing	48		48	-1	47
Storebrand Bank ASA	Øvrig	422	-300	122		122
SPP	Garantert pen- sjon/sparing	797		797	-17	780
Skagen	Sparing	1 007		1 007		1 007
Sum		2 310	-304	2 006	-18	1 987

Goodwill avskrives ikke, men testes årlig for nedskrivningsbehov.

Note 28: Varige driftsmidler

NOK mill.	Inventar/ utstyr	Eiendom	2018	2017
Balanse 1.1	52	491	543	481
Tilgang	3		3	11
Avgang	-2	-490	-492	-2
Verdiregulering ført over balansen				23
Tilgang via oppkjøp/fusjon	-1		-1	10
Avskrivning	-9		-9	-19
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet				38
Andre endringer				1
Balanse 31.12	42	1	43	543
Fordeling på selskap og kunder:				
Varige driftsmidler - selskap			43	56
Varige driftsmidler - kunder				488
Sum			43	543

AVSKRIVNINGSMETODE:

Maskiner/utstyr	3-10 år
Inventar	3-8 år
Eiendom	15 år

Note 29: Opplysninger om interesser i andre foretak

Gjelder datterselskaper med vesentlig minoritet, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter.

IFRS 10 etablerer en modell for vurdering av kontroll som gjelder alle selskap, og innholdet i kontrollbegrepet er endret i IFRS 10 i forhold til IAS 27 og medfører en økt grad av skjønn i vurderingen av hvilke enheter som kontrolleres av selskapet. Kontroll foreligger når investoren har makt over investeringsobjektet og har rettighet til variabel avkastning fra investeringsobjektet og samtidig har makt og muligheten til å styre aktiviteter i investeringsobjektet som påvirker avkastningen.

I konsernets regnskap er fond hvor Storebrand har eierandel på om lag 40 prosent eller mer, og samtidig forvaltes av forvaltningsselskaper i Storebrand konsernet, konsolidert 100 prosent i balansen. Minoritetens eierandelandel i de konsoliderte verdipapirfondene vises på en linje for eiendeler og tilsvarende en linje som gjeld. Som en følge av at øvrige investorer i fondene kan kreve utløsning av sine eierandeler fra respektive fond, er disse vurdert å være minoritetseiere som klassifiseres som gjeld i Storebrands konsernregnskap.

SPESIFIKASJON FOR DATTERSELSKAPER MED VESENTLIG MINORITET INNREGNET I EGENKAPITAL (TALL FOR 100%)

NOK mill.	2018 Benco
Eiendeler	16 376
Gjeld	15 877
Egenkapital majoritet	449
Egenkapital minoritet	50
Eierandel minoritet	10,0
Stemmerett i prosent av totale aksjer	10,0
Driftsinntekter	486
Resultat etter skatt	30
Totalresultat	30
Utbytte betalt til minoritet	2

SPESIFIKASJON FOR TILKNYTTETE SELSKAPER OG FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER SOM ER VESENTLIGE (TALL FOR 100%)

NOK mill.	2018 Storebrand Helseforsikring AS
Metode for regnskapsføring	EK-metode
Type virksomhet	Forsikring
Virksomhetsart (FKV/TS)	FKV
Omløpsmidler	700
Anleggsmidler	38
Kortsiktig gjeld	66
Langsiktig gjeld	363
Kontantekvivalenter	29
Driftsinntekter	689
Resultat etter skatt	64
Totalresultat	64
Utbytte avgitt	79

EIERANDELER TILKNYTTETE SELSKAPER OG FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER - ALLE SELSKAPER

NOK mill	Forretningssted	Eierandel	Verdi i balansen 31.12
Tilknyttede selskaper			
Inntre Holding AS	Steinkjær	34,3 %	97
Handelsboderna i Sverige Fastighets AB	Stockholm	50,0 %	30
Storebrand Eiendomsfond Invest AS	Oslo	21,2 %	4 376
Felleskontrollert virksomhet			
Försäkringsgirot AB	Stockholm	25,0 %	3
Storebrand Helseforsikring AS	Lysaker	50,0 %	155
Sum			4 661
Fordeling på selskap og kunder:			
Investeringer i tilknyttede selskaper - selskap			255
Investeringer i tilknyttede selskaper - kunder			4 406
Sum			4 661

FORDRING PÅ TILKNYTTETE SELSKAPER OG FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER

NOK mill.	2018	2017
Handelsboden Örebro Rävgräva 4:4 AB		39
Sum		39
Fordeling på selskap og kunder:		
Fordringer i tilknyttede selskaper - kunder		39
Sum		39

INNTEKTER FRA TILKNYTTETE SELSKAPER OG FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER

NOK mill.	2018	2017
Resultatandel	347	245
Renteinntekter	1	
Realisert verdiendring		88
Urealisert verdiendring	1	17
Sum	349	350
Fordeling på selskap og kunder:		
Inntekter fra investeringer i tilknyttede selskap - selskap	46	119
Inntekter fra investeringer i tilknyttede selskap - kunder	303	231
Sum resultat fra tilknyttede selskap	349	350

Note 30: Klassifisering av finansielle eiendeler og forpliktelser

NOK mill.	Utlån og fordringer	Investeringer holdt til forfall	Virkelig verdi, holdt for omsetning	Virkelig verdi	Holdt for omsetning	Forpliktelser amortisert kost	Sum
Finansielle eiendeler							
Bankinnskudd	9 090						9 090
Aksjer og andeler				157 361			157 361
Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning	94 723	14 403		157 586			266 712
Utlån til kredittinstitusjoner	318						318
Utlån til kunder	53 508			5 928			59 436
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	7 737						7 737
Derivater			4 831	95			4 926
Sum Finansielle eiendeler 2018	165 375	14 403	4 831	320 970			505 579
Sum Finansielle eiendeler 2017	149 841	15 128	4 064	328 865	14		497 911
Finansielle forpliktelser							
Ansvarlig lånekapital						8 224	8 224
Gjeld til kredittinstitusjoner						2	2
Innskudd fra kunder i bankvirksomhet						14 419	14 419
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer						17 529	17 529
Derivater			4 535	72			4 607
Annen kortsiktig gjeld						6 751	6 751
Sum Finansielle forpliktelser 2018			4 535	72		46 926	51 533
Sum Finansielle forpliktelser 2017			139	1 876		48 326	50 341

Note 31: Obligasjoner til amortisert kost

NOK mill.	2018		2017	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	26 994	28 945	28 148	31 268
Selskapsobligasjoner	65 944	67 757	40 798	42 419
Strukturerte papirer	1 484	1 482	1 020	1 034
Verdipapiriserte obligasjoner	300	301	17 510	19 497
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	94 723	98 485	87 474	94 218
Storebrand Bank				
Modifisert durasjon		0,2		0,2
Gjennomsnittlig effektiv rente		1,4%		0,7%
Storebrand Livsforsikring				
Modifisert durasjon		6,4		7,0
Gjennomsnittlig effektiv rente	2,7%	3,4%	1,3%	0,9%
Fordeling på selskap og kunder:				
Utlån og fordring - selskap	8 349		3 403	
Utlån og fordring - kunder m/garanti	86 374		84 071	
Sum	94 723		87 474	

OBLIGASJONER HOLDT TIL FORFALL

NOK mill.	2018		2017	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Selskapsobligasjoner	13 880	15 109	5 828	6 490
Verdipapiriserte obligasjoner	523	570	9 300	10 443
Sum obligasjoner til amortisert kost	14 403	15 679	15 128	16 933
Modifisert durasjon		4,3		4,9
Gjennomsnittlig effektiv rente	2,7%	4,5%	2,2%	1,2%
Fordeling på selskap og kunder:				
Obligasjoner holdt til forfall - kunder m/garanti	14 403		15 128	
Sum	14 403		15 128	

For det enkelte rentepapir er det beregnet effektiv rente basert både på papirets balanseførte verdi og papirets observerte markedskurs (virkelig verdi). For rentepapirer uten observerte markedskurser er effektiv rente beregnet på grunnlag av rentebindingstid og klassifisering av det enkelte papir med hensyn til likviditet og kredittrisiko. Sammenvektingen til gjennomsnittlig effektiv rente for totalbeholdningen er gjort med det enkelte papirs andel av total rentefølsomhet som vektor.

Note 32: Utlån til kunder

NOK mill.	2018	2017
Bedriftsmarked ¹⁾	12 752	11 685
Personmarked	46 754	42 184
Sum brutto utlån	59 506	53 869
Nedskrivning på utlån	-63	-80
Sum netto utlån ²⁾	59 444	53 788
¹⁾ Herav Storebrand Bank	29	360
²⁾ Herav Storebrand Bank	28 464	27 257
²⁾ Herav Storebrand Livsforsikring	30 980	26 531
Fordeling på selskap og kunder:		
Netto utlån til kunder - selskap	28 466	27 259
Netto utlån til kunder - kunder m/garanti	30 978	26 529
Sum	59 444	53 788

MISLIGHOLD OG TAP PÅ UTLÅN, GARANTIER MED VIDERE

NOK mill.	2018	2017
Misligholdte lån uten identifisert verdifall	71	150
Misligholdte lån med identifisert verdifall	59	114
Sum brutto misligholdte lån	129	265
Individuelle nedskrivninger	-21	-43
Sum netto misligholdte lån ¹⁾	108	222

1) Tallene gjelder i sin helhet Storebrand Bank

For ytterligere opplysninger om utlån se note 10 Kredittrisiko.

Note 33: Eiendommer

NOK mill.	31.12.18	31.12.17	31.12.18		KVM
			Avkastnings- krav % ¹⁾	Gjennomsnitt- lig varighet leiekontrakt (år) ³⁾	
Kontorbygg (inklusive parkering og lager):					
Oslo-Vika/Filipstad Brygge	7 201	6 838	4,0 - 4,45	4,9	93 952
Stor-Oslo for øvrig	4 102	3 935	3,95 - 6	4,3	85 253
Kontor i Sverige	693	1 259	4,5	6,0	16 886
Kjøpesenter (inklusive parkering og lager)					
Oslo-Vika/Filipstad Brygge	635		7,6		38 820
Stor-Oslo for øvrig	6 101	611	4,45 - 7,3	3,0	164 170
Norge for øvrig		6 151			
Handel Sverige ²⁾	2 131	1 909	5,7	5,0	84 769
Parkeringshus					
Parkeringshus Oslo	924	933	4,3	3,0	27 393
Parkeringshus i Sverige ²⁾		62			
Øvrige					
Kultur-/konferansesenter i Sverige ²⁾	224	264	6,8	14,0	18 757
Boligeiendommer i Sverige ²⁾	1 775	1 236	4,3		37 754
Hotell Sverige ²⁾	2 508	2 391	4,4	11,0	35 386
Service eiendommer Sverige ²⁾	1 923	1 814	5,0	11,0	64 103
Eiendommer Norge	50	50			
Totalt investeringseiendommer	28 266	27 453			667 243
Eiendommer til eget bruk	1 420	1 408	4,0	3,0	19 442
Sum eiendommer	29 686	28 861			686 685
Fordeling på selskap og kunder:					
Sum eiendommer - selskap	50	50			
Sum eiendommer - kunder m/garanti	26 333	25 857			
Sum eiendommer - kunder u/garanti	3 303	2 954			
Sum	29 686	28 861			

1) Eiendommene er vurdert med utgangspunkt i følgende effektive avkastningskrav (inklusive 2,5 prosent inflasjon)

2) Alle eiendommene i Sverige verdivurderes eksternt. Vurderingen skjer ut i fra hvilke avkastningskrav som finnes i markedet (inklusive 2 prosent inflasjon)

3) Gjennomsnittlig varighet på leiekontraktene er beregnet forholdsmessig ut ifra verdien på de enkelte eiendommene

Storebrand Livsforsikring har per 31.12.18 investert 4.376 millioner kroner i Storebrand Eiendomsfond Norge KS og Ruseløkkveien 26, Oslo. Investeringen er klassifisert som Investering i tilknyttet selskap/felleskontrollert virksomhet i konsernregnskapet. Storebrand Eiendomsfond Norge KS og Ruseløkkveien 26, Oslo investerer utelukkende i eiendommer som vurderes til virkelig verdi.

Ledighet

Norge

Ledigheten for utleibare arealer er 6,1 prosent (4,1 prosent) ved utgangen av 2018. Ledigheten tilknyttet arealer som ikke er tilgjengelig for utleie på grunn av pågående utviklingsprosjekter er 6,6 prosent (9,3 prosent) Ved utgangen av 2018 er totalt 12,7 prosent (13,3 prosent) av arealene for investeringseiendommer ledige.

Sverige

Ved utgangen av 2018 er det tilnærmet ingen ledighet for investeringseiendommer.

Transaksjoner:

Kjøp: Det er avtalt ytterligere NOK 248 millioner i eiendomskjøp i SPP i 4.kvartal 2018 utover det som er slutført og tatt inn i regnskapet per 31.12.2018

Salg: Det er ikke avtalt ytterligere salg i Storebrand/SPP utover det som er slutført og tatt inn i regnskapet per 31.12.2018.

EIENDOMMER TIL EGET BRUK

NOK mill.	2018	2017
Balanse 1.1	1 408	2 863
Tilgang	6	120
Avgang		-2 225
Verdiregulering ført over balansen	39	69
Avskrivning	-13	-65
Oppskrivning på grunn av avskrivning	12	64
Valutadifferanser ved omregning av utlandsk enhet	-31	69
Andre endringer		514
Balanse 31.12	1 420	1 408
Anskaffelseskost IB	534	2 639
Anskaffelseskost UB	540	534
Akkumulert av- og nedskrivning IB	-587	-521
Akkumulert av- og nedskrivning UB	-600	-587
Fordeling på selskap og kunder:		
Eiendommer til eget bruk - kunder	1 420	1 408
Sum	1 420	1 408

Avskrivningsmetode:	Lineær
Avskrivningsplan og økonomisk levetid	50 år

Note 34: Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer

NOK mill.	2018	2017
Kundefordringer	633	646
Fordringer i forbindelse med direkte forsikring	539	533
Opptjente renter/forskuddsbetalte kostnader	215	178
Opptjent honorar	72	376
Fordringer på meglere	395	439
Forskudd avkastningsskatt	408	414
Sikkerhetsstillelser	1 614	674
Tilgodehavende skatt	2 975	1 414
Aktiverte salgskostnader (svensk virksomhet)	553	537
Andre kortsiktige fordringer	332	316
Balanse 31.12	7 737	5 526
Fordeling på selskap og kunder:		
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer - selskap	7 005	4 834
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer - kunder	732	691
Sum	7 737	5 526

ALDERSFORDELING PÅ KUNDEFORDRINGER PER 31.12

NOK mill.	2018	2017
Ikke forfalte fordringer	619	587
Forfalt 1 - 30 dager	12	53
Forfalt 31 - 60 dager	1	4
Forfalt 61- 90 dager	1	3
Forfalt over 90 dager	1	2
Sum brutto kundefordringer	635	648
Avsetning tap på krav	-2	-2
Sum netto kundefordringer	633	646

Note 35: Aksjer og andeler

NOK mill.	2018	2017
Aksjer	24 038	22 465
Private Equity fondsinvesteringer	1 418	
Fondsandeler	131 904	133 968
Sum aksjer og andeler	157 361	156 434
Fordeling på selskap og kunder:		
Aksjer og andeler - selskap	295	363
Aksjer og andeler - kunder m/garanti	23 402	24 556
Aksjer og andeler - kunder u/garanti	133 664	131 514
Sum	157 361	156 434

Note 36: Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi

NOK mill.	2018	2017
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	34 491	49 022
Selskapsobligasjoner	51 028	49 331
Strukturerte papirer	79	81
Verdipapiriserte obligasjoner	22 510	28 914
Obligasjonsfond	49 478	39 412
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	157 586	166 761
Fordeling på selskap og kunder:		
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning - selskap	24 055	31 718
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning - kunder m/garanti	91 894	101 897
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning - kunder u/garanti	41 637	33 146
Sum	157 586	166 761

	Virkelig verdi					
	Storebrand Livsforsikring	SPP Pension & Försäkring	Euroben	Storebrand Bank	Storebrand Forsikring	Storebrand ASA
Modifisert durasjon	6,9	8,3	4,7	0,2	0,5	0,6
Gjennomsnittlig effektiv rente	2,6 %	1,2 %	0,6 %	1,2 %	1,6 %	1,1 %

For det enkelte rentepapir er det beregnet effektiv rente basert på papirets markedsverdi. Sammenvektingen til gjennomsnittlig effekt for totalbeholdningen er gjort med det enkelte papirs andel av total rentefølsomhet som vekt. Rentederivater er inkludert i beregning av modifisert durasjon og gjennomsnittlig effektiv rente.

Note 37: Derivater

Nominelt volum

Finansielle derivater er knyttet til underliggende størrelser som ikke bokføres i balansen. For å kvantifisere omfanget av derivater refereres det til slike underliggende størrelser betegnet som underliggende hovedstol, nominelt volum og lignende. Nominelt volum beregnes ulikt for ulike typer finansielle derivater, og det gir et visst uttrykk for omfang og risiko av posisjonene av finansielle derivater.

Brutto nominelt volum gir først og fremst informasjon om omfanget, mens netto nominelt volum gir et visst uttrykk for risikoposisjoner. Nominelt volum for ulike instrumenter er imidlertid ikke nødvendigvis sammenlignbare med tanke på risikoeksponering. I motsetning til brutto nominelt volum tar beregningen av netto nominelt volum også hensyn til fortegnet til instrumentenes markedsrisikoeksponering, ved å skille mellom såkalte eiendelsposisjoner og gjeldsposisjoner.

En eiendelsposisjon i et aksjederivat innebærer en positiv verdiøkning ved økning i aksjekurser. For rentederivater medfører en eiendelsposisjon en positiv verdiøkning ved rentenedgang - tilsvarende som for obligasjoner. En eiendelsposisjon i et valutaderivat gir positiv verdiendring ved økning i den aktuelle valutakursen mot NOK. Gjennomsnittlig brutto nominelt volum er basert på daglige beregninger av brutto nominelt volum.

NOK mill.	Brutto nom. volum ¹⁾	Brutto balanseførte fin. eiendeler	Brutto balanseført gjeld	Nettobeløp hensyntatt nettingavtaler		Netto beløp
				Fin. eiendeler	Fin. gjeld	
Rentederivater	88 044	3 897	796	9		3 100
Valutaderivater	103 192	1 029	3 810	79		-2 781
Sum derivater 31.12.18		4 926	4 607	89		319
Sum derivater 31.12.17		4 064	2 015	1 280	806	2 049
Fordeling på selskap og kunder:						
Derivater - selskap						766
Derivater - kunder m/garanti						832
Derivater - kunder u/garanti						-1 278
Sum						319

1) Verdier per 31.desember

Note 38: Forsikringsforpliktelser - livsforsikring

SPESIFIKASJON AV BUFFERKAPITAL VEDRØRENDE LIVSFORSIKRING

NOK mill.	Garantert pensjon	Sparing	Forsikring ¹⁾	BenCo	Sum Storebrand Konsern 2018	Sum Storebrand Konsern 2017
Tilleggsavsetning	8 494				8 494	8 254
Villkorad återbäring	6 462			1 781	8 243	9 176
Kursreguleringsfond	2 146		99		2 245	3 707
Sum bufferkapital	17 103		99	1 781	18 983	21 137

SPESIFIKASJON AV BALANSEPOSTER VEDRØRENDE LIVSFORSIKRING

NOK mill.	Garantert pensjon	Sparing	Forsikring ¹⁾	BenCo	Sum Storebrand Konsern 2018	Sum Storebrand Konsern 2017
Premiereserve	242 733	179 169	4 677	13 802	440 381	431 462
- herav IBNS	1 991	7	2 840	45	4 883	5 145
Pensjonistenes overskuddsfond	4				4	6
Premiefond/Innskuddsfond	2 153				2 153	2 557
Andre tekniske avsetninger			622		622	631
- herav IBNS			562		562	573
Supplerende avsetning		8			8	
Sum forsikringsforpliktelser livsforsikring	244 890	179 177	5 298	13 802	443 167	434 657

1) Inneholder person og personalforsikring i Forsikringssegmentet.

KURSREGULERINGSFOND

NOK mill.	2018	2017
Aksjer	1 776	3 037
Rentebærende	469	670
Sum kursreserver finansielle eiendeler til virkelig verdi	2 246	3 707

Se note 39 for forsikringsforpliktelser - skadeforsikring.

Note 39: Forsikringsforpliktelser - skadeforsikring

NOK mill.	2018	2017
Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske avsetninger	21	27
Sum eiendeler	21	27
Premiereserve	470	460
Erstatningsavsetning	581	632
- herav IBNS	553	602
- herav skadeoppgjørserve	28	30
Sum forpliktelser	1 051	1 092

Se note 38 for forsikringsforpliktelser - livforsikring.

Note 40: Annen kortsiktig gjeld

NOK mill.	2018	2017
Leverandørgjeld	260	255
Påløpte kostnader	701	637
Avsetning earnout	105	273
Andre avsetninger	290	500
Offentlige avgifter og skattetrekk	145	217
Mottatt sikkerhetsstillelser i kontanter	1 709	2 037
Gjeld i forbindelse med direkte forsikring	1 485	1 584
Gjeld megler	319	917
Minoritet i SPP Fastighet KB	891	841
Annen kortsiktig gjeld	845	842
Balanse 31.12	6 752	8 102

SPESIFIKASJON AV AVSETNING TIL OMSTRUKTURERING

NOK mill.	2018	2017
Balanse 1.1	49	100
Økning i perioden	7	23
Beløp ført mot avsetninger i perioden	-18	-67
Tilbakeføring av tidligere avsetninger som følge av estimatavvik		-7
Balanse 31.12	38	49

Note 41: Sikringsbokføring

Virkelig verdisikring av renterisiko og kontantstrømssikring av kredittmargin

Storebrand benytter seg av virkelig verdi sikring på renterisiko. Sikringsobjektene er finansielle eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet.

Sikringseffektiviteten følges opp på papirnivå.

Storebrand benytter seg av kontantstrømssikring av kredittmargin. Sikringsobjektene er forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi. Den andelen av gevinst eller tap på sikringsinstrumentet som vurderes til å være en effektiv sikring, innregnes i totalresultatet. Andelen reklassifiseres senere til resultatet i takt med resultateffektene på sikringsobjektet.

SIKRINGSINSTRUMENT/SIKRINGSOBJEKT

NOK mill.	2018					2017				
	Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾		Resultatført	Ført over totalresultatet	Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾		Resultatført	Ført over totalresultatet
		Eiendeler	Gjeld				Eiendeler	Gjeld		
Renteswapper	4 623	1 171		-60	-12	4 623	1 245		-39	188
Ansvarlig lånekapital	-2 238		3 255	-14	14	-2 238		3 227	-22	-154
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 350		2 406	45		2 350		2 459	37	

1) Balanseførte verdier per 31.12.

Valuta sikring av nettoinvestering Storebrand Holding AB

Storebrand har 2018 benyttet kontantstrømssikring av valutarisiko knyttet til Storebrand sin nettoinvestering i Storebrand Holding AB. Det er benyttet 3 mnd rullerende valutaderivater, hvor spotelementet i disse er benyttet som sikringsinstrument. Det er i 2018 tatt opp et tidsbegrenset ansvarlig lån på 900 MSEK. Lånet er benyttet som sikringsinstrument knyttet til sikringen av nettoinvesteringen i Storebrand Holding AB. Effektiv andel av sikringsinstrumentene er innregnet i totalresultatet. Det foretas en delvis sikring av nettoinvesteringen i Storebrand Holding AB og det forventes derfor at sikringseffektiviteten fremover vil være om lag 100 prosent.

SIKRINGSINSTRUMENT/SIKRINGSOBJEKT

NOK mill.	2018			2017		
	Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾		Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾	
		Eiendeler	Gjeld		Eiendeler	Gjeld
Valutaderivater	-5 302		222	-4 200		69
Innlån benyttet som sikringsinstrument	-2 650		2 588	-750		749
Underliggende objekter		9 242			5 862	

1) Balanseførte verdier per 31.12.

Note 42: Sikkerhetsstillelser

NOK mill.	2018	2017
Avgitte sikkerhetsstillelser for Derivathandel	4 055	2 249
Mottatte sikkerhetsstillelser i forbindelse med Derivathandel	-1 669	-21
Sum mottatte og avgitte sikkerhetsstillelser	2 385	2 228

Avgitt sikkerhetsstillelse for futures og opsjoner reguleres daglig med bakgrunn i daglig marginavregning på de enkelte kontrakter. Sikkerhetsstillelser er mottatt og avgitt både i form av kontanter og verdipapirer.

NOK mill.	2018	2017
Bokført verdi av obligasjoner stillet som sikkerhet for bankens lån i Norges Bank	1 205	888
Balanseført verdi av verdipapirer stillet som sikkerhet i andre kredittinstitusjoner	151	302
Sum	1 355	1 190

Verdipapirer stillet som sikkerhet knytter seg til låneadgangen i Norges Bank, hvor lån i henhold til forskrift skal være fullt ut sikret med pantsettelse av rentebærende verdipapirer og/eller av bankens innskudd i Norges Bank. Storebrand Bank ASA har ingen F-lån i Norges Bank per 31.12.18. Av samlede utlån på 28,1 milliarder kroner i bankkonsernet, er 18,5 milliarder kroner pantsatt i forbindelse med utstedelser av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) i Storebrand Boligkreditt AS.

Utlån i Storebrand Boligkreditt AS er sikkerhet for utstedte obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) i foretaket, og disse aktivaene er dermed pantsatt gjennom obligasjonseiers fortrinn til sikringsmassen i foretaket. Storebrand Boligkreditt AS har en overpantsettelse (OC) på 29 prosent, men forpliktet OC er 9,5 prosent. Storebrand Boligkreditt AS har derfor en sikkerhetsmasse som er 1,2 milliarder kroner mer enn forpliktet i låneprogrammet. Storebrand Bank ASA vurderer at risikoen knyttet til overføringsgraden av boliglån til Storebrand Boligkreditt AS er lav.

Note 43: Betingede forpliktelser

NOK mill.	2018	2017
Garantier	1	20
Ubenyttede kredittrammer utlån	3 362	3 474
Ikke innkalt restforpliktelse vedrørende Limited Partnership	5 818	5 451
Lånetilsagn personmarkedet	1 672	2 007
Gjeldsbrev til Silver Pensjonsforsikring i forbindelse med oppkjøp ¹⁾		520
Sum betingede forpliktelser	10 853	11 472

1) Gjeldsbrevet er betinget av at selskapet settes i fri virksomhet

Garantier gjelder i hovedsak betalingsgarantier og kontraktsgarantier. Ubenyttede kredittrammer gjelder innvilget og ubenyttet kreditt på kontokreditter og kredittkort, samt ubenyttet ramme på boligkreditter.

Selskapene i Storebrand driver omfattende virksomhet i Norge og i utlandet, og er gjenstand for kundeklager og kan bli part i rettsvister.

Note 44: Opplysninger om nærstående parter

Selskaper i Storebrand konsernet har transaksjoner med nærstående parter som er aksjonærer i Storebrand ASA og ledende ansatte. Dette er transaksjoner som er en del av de produkter og tjenester som tilbys av selskapene i konsernet til sine kunder. Transaksjonene inngås til markedsmessige betingelser og omfatter tjenstepensjon, privat pensjonssparing, skadeforsikring, leie av lokaler, bankinnskudd, utlån, kapitalforvaltning og fondssparing. Se nærmere opplysninger om ledende ansatte i note 23.

Interne transaksjoner mellom konsernselskaper er eliminert i konsernregnskapet, med unntak av transaksjoner mellom kundeporteføljen i Storebrand Livsforsikring AS og andre enheter i konsernet. Se nærmere beskrivelse i note 1 Regnskapsprinsipper.

Se også notene 29 og 40

Note 45: Solgt/avviklet virksomhet

I desember 2018 ble det inngått avtale om salg av Nordben Life and Pension Insurance Company Ltd. Gjennomføring av transaksjonen er avhengig av myndighetsgodkjennelser og forventes gjennomført i 1. kvartal 2019.

Note 46: Hendelser etter balansedagen

Storebrand Asset Management AS har signert en avtale om å kjøpe Cubera Private Equity AS

Den 12. februar 2019, signerte Storebrand Asset Management AS en avtale om å kjøpe 100 % av aksjene i Cubera Private Equity AS (Cubera). Kjøpsprisen er 300 millioner kroner ved gjennomføring av transaksjonen. Kjøpsprisen kan øke, inntil 225 millioner kroner, knyttet til kapitalinnhentinger til nye fond forvaltet av Cubera. Transaksjonen gjøres i sin helhet opp i kontanter. Avtalen om å kjøpe opp Cubera er betinget av nødvendige aksepter og godkjennelser. Transaksjonen forventes gjennomført i løpet av 1. halvår 2019.

Storebrand ASA

Resultatregnskap

(NOK mill.)	Note	2018	2017
Driftsinntekter			
Inntekt på investering i datterselskap	2	4 131	2 154
Netto inntekter og gevinster fra finansielle instrumenter:			
-aksjer og andeler	3	1	
-obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	3	26	36
-finansielle derivater/andre finansielle instrumenter	3	-7	-4
Andre finansinntekter		33	2
Driftsinntekter		4 184	2 188
Rentekostnader			
Rentekostnader		-60	-69
Andre finanskostnader		35	-62
Driftskostnader			
Personalkostnader	4, 5, 6	-41	-41
Avskrivninger	13		-1
Andre driftskostnader		-44	-81
Sum driftskostnader		-86	-123
Sum kostnader		-111	-254
Resultat før skattekostnad		4 074	1 934
Skattekostnad	7	-111	-110
Årsresultat		3 963	1 824

Totalresultat

(NOK mill.)	Note	2018	2017
Årsresultat		3 963	1 824
Andre resultatelementer som ikke senere kan reklassifiseres over resultatet			
Endringer estimatavik pensjoner	5	9	-34
Skatt på andre resultatkomponenter		-2	8
Sum andre resultatelementer		6	-25
Totalresultat		3 969	1 798

Storebrand ASA

Balanse

(NOK mill.)	Note	2018	2017
Anleggsmidler			
Utsatt skattefordel	7	47	135
Varige driftsmidler	13	26	28
Aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskaper	8	19 286	18 724
Sum anleggsmidler		19 359	18 886
Omløpsmidler			
Tilgode innen konsernet	17	4 092	2 207
Andre kortsiktige fordringer		21	
Investeringer i handelsporteføljen:			
-aksjer og andeler	9	22	3
-obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	10, 12	1 820	1 380
-finansielle derivater/andre finansielle instrumenter	11, 12, 15	9	16
Bankinnskudd	12	34	53
Sum omløpsmidler		5 998	3 659
Sum eiendeler		25 357	22 545
Egenkapital og gjeld			
Aksjekapital		2 339	2 339
Egne aksjer		-2	-5
Overkurs		10 521	10 521
Sum innskutt egenkapital		12 858	12 855
Annen egenkapital		8 395	5 793
Sum egenkapital		21 253	18 648
Langsiktig gjeld og forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	5	161	176
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	14, 15	1 813	2 270
Sum langsiktig gjeld og forpliktelser		1 974	2 446
Kortsiktig gjeld			
Gjeld innen konsernet	17	597	3
Avsatt aksjeutbytte		1 402	1 168
Annen kortsiktig gjeld		131	280
Sum kortsiktig gjeld		2 130	1 451
Sum egenkapital og gjeld		25 357	22 545

Lysaker, 12 februar 2019
Styret i Storebrand ASA

Didrik Munch (sign.)
Styrets leder

Karin Bing Orgland (sign.)

Laila S. Dahlen (sign.)

Liv Sandbæk (sign.)

Martin Skancke (sign.)

Jan Chr. Oppsahl (sign.)

Arne Fredrik Håstein (sign.)

Heidi Storruste (sign.)

Ingvild Pedersen (sign.)

Odd Arild Grefstad (sign.)
Admistrerende direktør

Storebrand ASA

Oppstilling over endringer i egenkapital

(NOK mill.)	Aksje-kapital ¹⁾	Egne aksjer	Overkurs	Annen egenkapital	Total egenkapital
Egenkapital 31.12.16	2 250	-8	9 485	5 129	16 855
Periodens resultat				1 824	1 824
Sum øvrige resultatelementer				-25	-25
Totalresultat for perioden				1 798	1 798
Aksjeemisjon	90		1 037		1 126
Avsatt utbytte				-1 168	-1 168
Tilbakekjøp egne aksjer ²⁾		3		44	47
Aksjer ansatte ²⁾				-11	-11
Egenkapital 31.12.17	2 339	-5	10 521	5 793	18 648
Periodens resultat				3 963	3 963
Sum øvrige resultatelementer				6	6
Totalresultat for perioden				3 969	3 969
Avsatt utbytte				-1 402	-1 402
Tilbakekjøp egne aksjer ²⁾		3		48	50
Aksjer ansatte ²⁾				-13	-13
Egenkapital 31.12.18	2 339	-2	10 521	8 395	21 253

1) 467 813 982 aksjer pålydende kroner 5.

2) Det er i 2018 solgt 542 532 aksjer til egne ansatte. Beholdning egne aksjer per 31.12.2018 er på 431 140.

Storebrand ASA

Kontantstrømoppstilling

(NOK mill.)	2018	2017
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder	47	50
Netto inn-/utbetalinger vedrørende verdipapirer til virkelig verdi	-477	732
Utbetalinger til drift	-89	-165
Netto inn-/utbetalinger vedrørende andre operasjonelle aktiviteter	2 247	934
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	1 728	1 551
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto innbetaling ved salg av datterselskaper	33	
Netto utbetalinger ved kjøp/kapitalisering av datterselskaper	-131	-408
Netto innbetalinger/utbetalinger ved salg/kjøp av driftsmidler	2	2
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-95	-407
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Utbetalinger ved nedbetaling av lån	-450	-1 425
Innbetaling ved opptak av lån	1	1 001
Utbetaling av renter lån	-72	-81
Innbetaling ved salg egen aksjer til ansatte	37	36
Utbetaling av utbytte	-1 168	-695
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	-1 651	-1 163
Netto kontantstrøm i perioden	-19	-19
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	-19	-19
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens start	53	72
Beholdning av kontanter/kontantekvivalentene ved periodeslutt	34	53

Storebrand ASA

Innhold noter

Note 1:	Regnskapsprinsipper
Note 2:	Inntekt på investering i datterselskap og felleskontrollerte selskaper
Note 3:	Netto inntekter for ulike klasser av finansielle instrumenter
Note 4:	Personalkostnader
Note 5:	Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser
Note 6:	Godtgjørelse til administrerende direktør og tillitsvalgte
Note 7:	Skatt
Note 8:	Morselskapets aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskaper
Note 9:	Aksjer
Note 10:	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning
Note 11:	Finansielle derivater
Note 12:	Finansielle risikoer
Note 13:	Varige driftsmidler
Note 14:	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer
Note 15:	Skringsbokføring
Note 16:	Aksjeeiere
Note 17:	Opplysninger om nærstående parter
Note 18:	Antall ansatte/årsverk

Note 1: Regnskapsprinsipper

Storebrand ASA er holdingselskapet i Storebrand konsernet. Storebrand konsernet driver virksomhet innen liv og skadeforsikring, bank og kapitalforvaltning, hvor forsikringsvirksomheten er den primære virksomheten. Regnskapet for Storebrand ASA er av denne årsak avlagt i henhold til regnskapslov, god regnskapsskikk og forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak. For innregning og måling har Storebrand ASA benyttet forskriftens bestemmelser om forenklet IFRS.

Bruk av estimat og skjønn

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet har det vært brukt estimater og forutsetninger som har påvirket eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysning om potensielle forpliktelser. Fremtidige hendelser kan medføre at estimatene endrer seg. Endringene vil bli regnskapsført når det foreligger grunnlag for å fastsette nye estimater. De vesentligste estimatene og vurderingene knytter seg til vurdering av verdi på selskapets datterselskaper og forutsetninger ved pensjonsberegninger.

Klassifiserings og vurderingsprinsipper

Eiendeler bestemt til varig eie og bruk er klassifisert som anleggsmidler, og eiendeler og fordringer som tilbakebetales innen 1 år er klassifisert som omløpsmidler. Tilsvarende prinsipper er benyttet for gjeldsposter.

Oppstillingsplan for resultat og balanse

Storebrand ASA er et holdingsselskap med datterselskaper innenfor forsikring, bank og kapitalforvaltning. Oppstillingsplanen i Forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak er derfor ikke benyttet, det er benyttet en tilpasset oppstillingsplan.

Investering i datterselskaper, utbytte og konsernbidrag

I selskapsregnskapet vurderes investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper til anskaffelseskost redusert med eventuelle nedskrivninger. Det foretas vurdering av nedskrivningsbehov ved hver periodeavslutning. Primærinntekten for Storebrand ASA er avkastning på kapital investert i datterselskaper. Mottatt konsernbidrag og utbytte tilknyttet avkastning er derfor behandlet som ordinær driftsinntekt. Foreslåtte og vedtatte aksjeutbytter og konsernbidrag fra datterselskapene er i selskapsregnskapet til Storebrand ASA inntektsført i regnskapsåret.

En forutsetning for inntektsføring er at dette er opptjent egenkapital i datterselskapene. I motsatt fall blir dette ført som egenkapitaltransaksjon, hvilket innebærer at eierandelen i datterselskapet reduseres med mottatt utbytte eller konsernbidrag.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler til eget bruk er vurdert til anskaffelseskost redusert for planmessige avskrivninger. Nedskrivning foretas dersom balanseført verdi overstiger gjenvinnbart beløp av eiendelen.

Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Storebrand ASA har innskuddspensjon, men har enkelte pensjonsforpliktelser som regnskapsføres som ytelsesordning.

En innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at selskapet betaler et årlig innskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Selskapet har ingen ytterligere forpliktelse knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger blir kostnadsført direkte.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er beregnet på forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld. Utsatt skattefordel balanseføres når det kan sannsynliggjøres at selskapet i fremtiden vil ha tilstrekkelige skattemessig overskudd til å nyttiggjøre seg skattefordelen. Utsatt skatt regnskapsføres direkte mot egenkapitalen dersom den vedrører forhold som er regnskapsført direkte mot egenkapitalen.

Valuta

Omløpsmidler og gjeld blir omregnet til balansedagens valutakurs. Anleggsaksjer blir bokført til anskaffelsesdagens kurs.

Finansielle instrumenter

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler vurderes til virkelig verdi. For papirer notert på børs eller annen regulert markedsplass, settes virkelig verdi til kjøpskurs siste handelsdag frem til og med balansedagen.

Kjøp av egne aksjer blir behandlet som en egenkapitaltransaksjon, og beholdningen av egne aksjer blir presentert som en reduksjon av egenkapitalen.

Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning innregnes i balansen når selskapet blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser. Alminnelige kjøp og salg av finansielle instrumenter er regnskapsført på transaksjonsdagen. Når en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse blir førstegangsinnregnet måles den til virkelig verdi. Førstegangsinnregningen inkluderer transaksjonsutgifter som er direkte henførbare på anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen.

Finansiell eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning regnskapsføres til virkelig verdi.

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte og frivillige parter. For finansielle eiendeler som er notert på børs eller annen regulert markedsplass, settes virkelig verdi til kjøpskurs på siste handelsdag frem til og med balansedagen, og for en eiendel som skal anskaffes eller en forpliktelse som innehas, salgskurs.

Finansielle derivater

Finansielle derivater regnskapsføres til virkelig verdi. Virkelig verdi av derivatene klassifiseres henholdsvis som en eiendel eller som en forpliktelse, med endringer i virkelig verdi over resultatet.

Obligasjonsinnlån

Obligasjonslån regnskapsføres til amortisert kost etter effektiv rente metode. I amortisert kost inngår transaksjonskostnadene på opptakstidspunktet.

Regnskapsføring av derivater som sikring

Virkelig verdi sikring

Storebrand benytter seg av virkelig verdi sikring, sikringsobjektene er fastrente innlån som måles til amortisert kost. Derivater som faller inn under denne kategorien regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet.

Note 2: Inntekt på investering i datterselskap og felleskontrollerte selskaper

NOK mill.	2018	2017
Storebrand Livsforsikring AS	3 200	1 300
Storebrand Bank ASA	153	192
Storebrand Asset Management AS	415	535
Storebrand Forsikring AS	324	81
AS Værdalsbruket		10
Storebrand Helseforsikring AS	39	36
Sum	4 131	2 154

Note 3: Netto inntekter for ulike klasser av finansielle instrumenter

NOK mill.	Utbytte/ renteinntekter	Netto gevinst/tap ved realisasjon	Netto urealisert gevinst/tap	2018	2017
Netto inntekter fra aksjer og andeler			1	1	
Netto inntekter obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	42	-10	-6	26	36
Netto inntekter finansielle derivater			-7	-7	-4
Netto inntekter og gevinster fra finansielle eiendeler til virkelig verdi	42	-10	-12	20	33
- herav FVO (virkelig verdi opsjon)	42	-10	-5	27	36
- herav trading			-7	-7	-4

Note 4: Personalkostnader

NOK mill.	2018	2017
Ordinære lønnskostnader	-21	-19
Folketrygdavgift	-6	-5
Pensjonskostnader ¹⁾	-9	-7
Andre ytelser	-6	-10
Sum	-41	-41

1) Se nærmere spesifikasjon i note 5

Note 5: Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

Storebrandkonsernet har landspesifikke pensjonsordninger.

De ansatte i Storebrand i Norge har en innskuddsbasert pensjonsordning. I en innskuddsordning setter foretaket av et avtalt tilskudd til en pensjonskonto. Den fremtidige pensjonen er avhengig av bidragenes størrelse og avkastningen på pensjonskontoen. Når innskuddene er betalt har foretaket ingen ytterligere betalingsforpliktelser knyttet til innskuddspensjonen, og innbetalingen til pensjonskonto kostnadsføres fortløpende. Det er av regulatoriske årsaker ikke anledning til spare for lønn som overstiger 12G i innskuddspensjon. Storebrand har for ansatte med lønn over 12G en pensjonssparing i spareproduktet Ekstrapensjon.

Premiesatser og innhold for innskuddspensjonsordningen er følgende:

- Sparingen starter fra første lønnskroner
- Sparesats på 7 prosent av lønn fra 0 til 12G (Grunnbeløp utgjør kr 96.883 pr 31.12.18)
- I tillegg spares 13 prosent av lønn mellom 7,1 til 12G
- Sparesats i Ekstrapensjon for lønn over 12G er 20 prosent

For ansatte og tidligere ansatte som har hatt lønn over 12G frem til 31.12.2014 ble det gitt et tilbud om kontantutløsning av de opptjente rettigheter, med utbetaling i starten av 2015. For ansatte i konsernledelsen blir denne utbetalingen fordelt over 5 år.

De norske selskapene er med i Fellesordningen for avtalefestet pensjon AFP. Den private AFP-ordningen gir et livslangt tillegg til den ordinære pensjonen og er en flerforetaksordning pensjonsordning, men det foreligger ikke tilgjengelig pålitelig informasjon for innregning av forpliktelsen i balansen. Ordningen blir finansiert gjennom årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1G, og premiesatsen i 2018 var på 2,5 %. De ansatte i Storebrand i Norge som er født før 1. januar 1956 kan velge mellom å ta ut AFP eller gå av ved 65 års alder og motta en driftspensjon fra foretaket frem til fylte 67 år. De ansatte kan velge å ta ut fra AFP-ordningen fra og med fylte 62 år og fortsette å stå i jobb.

Ansatte som var sykmeldt og delvis uføre ved overgang til innskuddspensjon, inngår fortsatt i ytelsespensjonsordning. Det foreligger også pensjonsforpliktelser for ytelsesordning knyttet til driftspensjoner for enkelte tidligere ansatte og tidligere styremedlemmer.

AVSTEMMING AV EIENDELER OG GJELD BOKFØRT I BALANSEN

NOK mill.	2018	2017
Nåverdi av forsikret pensjonsforpliktelse	2	2
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-7	-7
Netto pensjonsforpliktelse/midler forsikret ordning	-5	-5
Nåverdi av uforsikret pensjonsforpliktelse	166	181
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	161	176

ENDRINGER I DEN YTELSESBASERTE PENSJONSFORPLIKTELSEN I LØPET AV ÅRET

NOK mill.	2018	2017
Netto pensjonsforpliktelse 1.1	183	167
Rentekostnader på forpliktelsen	5	4
Estimatavik	-9	33
Utbetalt pensjon	-11	-21
Netto pensjonsforpliktelse	168	183

ENDRINGER I PENSJONSMIDLENES VIRKELIGE VERDI

NOK mill.	2018	2017
Virkelig verdi av pensjonsmidler 1.1	7	8
Estimatavik		-1
Netto pensjonsmidler	7	7

Forventede innbetalinger premie i 2019 anslås til 1 millioner kroner, og 13 millioner på utbetalinger over drift.

PENSJONSMIDLER ER BASERT PÅ STOREBRAND LIVSFORSIKRINGS FINANSIELLE MIDLER SOM HAR FØLGENDE SAMMENSETNING PER 31.12:

NOK mill.	2018	2017
Bygninger og fast eiendom	14%	12%
Obligasjoner til amortisert kost	36%	32%
Utlån	14%	12%
Aksjer og andeler	12%	15%
Obligasjoner	24%	27%
Andre kortsiktige fordringer	1%	
Sum	100%	100%
Bokført (realisert) avkastning av eiendelene:	2,2%	3,8%

NETTO PENSJONSKOSTNAD RESULTATFØRT I PERIODEN

NOK mill.	2018	2017
Netto rentekostnad/avkastning	4	3
Netto ytelsesbasert ordninger	4	3
Periodens kostnad til innskuddsordninger	5	4
Netto pensjonskostnad	9	7

ANALYSE AV AKTUARIELT TAP (GEVINST) I PERIODEN

NOK mill.	2018	2017
Tap (gevinst) - endring i diskonteringsrenten	-2	
Tap (gevinst) - opplevd DBO	-6	33
Tap (gevinst) - opplevd Pensjonsmidler		1
Aktuarielt tap (gevinst) i perioden	-9	34

HOVEDFORUTSETNINGER BENYTTET I BEREGNINGENE AV NETTO PENSJONSFORPLIKTELSE 31.12:

NOK mill.	2018	2017
Økonomiske forutsetninger:		
Diskonteringsrente	2,8%	2,6%
Forventet lønnsvekst	2,50%	2,25%
Forventet årlig regulering folkeytrygd	2,50%	2,25%
Forventet årlig regulering utbetaling av pensjoner	0,0%	0,0%
Uførhetstabell	KU	KU
Dødelighetstabell	K2013BE	K2013BE

Økonomiske forutsetninger:

Fastsettelse av økonomiske forutsetninger er basert på reglene i IAS 19. Det vil særlig være betydelig usikkerhet knyttet til langsiktige antagelser som fremtidig inflasjon, realrente, reallønnsvekst og G-regulering.

Det er i Norge benyttet en diskonteringsrente fastsatt med utgangspunkt i obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Basert på observert markeds- og volumutvikling må det norske OMF-markedet etter Storebrands oppfatning defineres som et dypt marked.

Ved fastsettelse av økonomiske forutsetninger vurderes også bedriftsspesifikke forhold herunder forventet vekst i direkte lønn.

Aktuarielle forutsetninger:

I Norge er det standardiserte forutsetninger om døds-/uføreutvikling samt andre demografiske faktorer utarbeidet av Finansnæringens Fellesorganisasjon. Det ble med virkning fra 2014 innført et nytt dødelighetsgrunnlag K2013 for kollektive pensjonsforsikringer i livsforsikringsselskaper og pensjonskasser. Storebrand har benyttet dødelighetstabell K2013BE (beste estimat) i aktuarberegningene per 31.12.2018.

Note 6: Godtgjørelse til administrerende direktør og tillitsvalgte

NOK Tusen kroner	2018	2017
Administrerende direktør ¹⁾		
Lønn ²⁾	6 761	6 881
Andre skattepliktige ytelser	194	199
Total godtgjørelse opptjent i året	6 955	7 080
Pensjonsopptjening ³⁾	1 253	1 107
Styrets leder	760	660
Styret inklusive styrets leder	4 371	4 372
Godtgjørelse til revisor		
Lovpålagt revisjon ⁴⁾	1 261	1 754
Andre attestasjonstjenester	33	239

1) Odd Arild Grefstad er administrerende direktør i Storebrand ASA, og beløpet som er oppgitt i noten er den samlede godtgjørelsen fra konsernet. Han har en lønnsgaranti på 24 måneder etter ordinær oppsigelsestid. Alle arbeidsrelaterte inntekter inklusive konsulentoppdrag kommer til fradrag.

2) En andel av konsernledelsens fastlønn vil være bundet til kjøp av fysisk STB-aksjer med 3 års bindingstid. Kjøp av aksjer vil foregå en gang per år.

3) Pensjonskostnad omfatter årets opptjening. Se også beskrivelse av pensjonsordning i note 5.

4) Storebrandkonsernet har byttet ekstern revisor i 2018. Revisjonskostnadene omfatter kostnader til både PwC og Deloitte.

For ytterligere spesifikasjoner for ledende ansatte i konsernet, styret og styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte, se note 23 under Storebrand konsern.

Note 7: Skatt

NEDENFOR FREMGÅR EN SPESIFIKASJON AV FORSKJELLEN MELLOM REGNSKAPSMESSIGE RESULTAT OG ÅRETS SKATTEGRUNNLAG:

NOK mill.	2018	2017
Resultat før skattekostnad	4 074	1 934
Aksjeutbytte	-39	-1 446
Gevinst/tap aksjer	-28	
Skattefritt konsernbidrag	-3 527	-122
Permanente forskjeller	-27	40
Endring i midlertidige forskjeller	-24	7
Årets skattegrunnlag	428	414
- Anvendelse av fremførbart underskudd	-327	-414
Årets skattegrunnlag for betalbar skatt	101	

SKATTEKOSTNAD

NOK mill	2018	2017
Betalbar skatt avgitt konsernbidrag	-25	
Endring utsatt skatt	-86	-110
Skattekostnad	-111	-110

BEREGNING AV UTSATT SKATTEFORDEL OG UTSATT SKATT AV MIDERTIDIGE FORSKJELLER OG UNDERSKUDD TIL FREMFØRING

NOK mill	2018	2017
Skatteøkende midlertidige forskjeller		
Annet	1	1
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	1	1
Skattereduserende midlertidige forskjeller		
Verdipapirer	-8	-2
Driftsmidler	-1	-1
Avsetninger	-6	-12
Påløpt pensjon	-161	-176
Gevinst-/tapskonto	-2	-3
Annet	-10	-19
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-188	-212
Netto midlertidige forskjeller før fremførbart underskudd	-187	-211
Fremførbare underskudd		-327
Netto skatteøkende/(reduserende) midlertidige forskjeller	-187	-538
Netto utsatt fordel/forpliktelse i balansen	47	134

AVSTEMMING AV SKATTEKOSTNAD MOT ORDINÆRT RESULTAT

NOK mill	2018	2017
Resultat før skatt	4 074	1 934
Forventet inntektsskatt etter nominell sats	-1 018	-484
Skatteeffekten av:		
Inntektsført aksjeutbytte	10	361
Aksjegevinster	7	
Permanente forskjeller	890	12
Skattekostnad	-111	-110
Effektiv skattesats	3%	6%

Note 8: Morselskapets aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskaper

			Bokført verdi	
NOK mill.	Forretnings- kontoer	Eierandel/ stemmeandel	2018	2017
Datterselskaper				
Storebrand Livsforsikring AS ¹⁾	Oslo	100%	13 788	13 703
Storebrand Bank ASA ²⁾	Oslo	100%	2 309	2 239
Storebrand Asset Management AS ³⁾	Oslo	100%	2 748	2 335
Storebrand Forsikring AS	Oslo	100%	359	359
Felleskontrollerte/-tilknyttede selskaper				
Storebrand Helseforsikring AS	Oslo	50%	78	78
Cognizant Teknologi Solutions Lithyanua UAB	Vilnius	-		6
AS Værdalsbruket ⁴⁾	Værdal	25,1%	4	4
Sum			19 286	18 724

1) Avgitt konsernbidrag i 2018 på 85 millioner kroner som kapitalinnskudd.

2) Avgitt konsernbidrag i 2018 på 70 millioner kroner som kapitalinnskudd.

3) Avgitt konsernbidrag i 2018 på 415 millioner kroner som kapitalinnskudd.

4) 74,9 prosent er eid av Storebrand Livsforsikring AS.

Note 9: Aksjer

NOK mill.	Virkelig verdi	
	2018	2017
Aksjer	22	3
Sum aksjer	22	3

Note 10: Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

NOK mill.	Virkelig verdi	
	2018	2017
Stat- og statsgarantert	363	277
Selskapsobligasjoner	1 024	646
Verdipapiriserte obligasjoner	433	457
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	1 820	1 380
Modifisert durasjon	0,6	0,6
Gjennomsnittlig effektiv rente	1,1%	1,1%

Note 11: Finansielle derivater

NOK mill.	Brutto nom. volum ¹⁾	Brutto balanseførte fin. eiendeler	Netto beløp
Rentederivater ¹⁾	300	9	9
Sum derivater 2018	300	9	9
Sum derivater 2017	300	16	16

1) For andel benyttet til sikringsbokføring, se note 14

Note 12: Finansielle risikoer

Rentebærende verdipapirer som eies kortsiktig

DEBITORKATEGORI ETTER GARANTIST

NOK mill.	Virkelig verdi				Totalt
	AAA	AA	A	BBB	
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	16	381	25		422
Selskapsobligasjoner	108	50	876		1 035
Verdipapiriserte obligasjoner	364				364
Sum 2018	487	431	901		1 820
Sum 2017	457	277	581	65	1 380

MOTPARTER

NOK mill.	Virkelig verdi		Totalt
	AA	A	
Derivater	9		9
Bankinnskudd	4	30	34

Ratingklasser er basert på Standard & Poor's NIG = Non-investment grade.

Renterisiko

Storebrand ASA eier både rentebærende verdipapirer og har rentebærende gjeld. En endring av renten vil ha begrenset effekt på selskapets egenkapital.

Likviditetsrisiko

UDISKONTERTE KONTANTSTRØMMER FINANSIELLE FORPLIKTELSE

NOK mill.	0-6 mnd	6-12 mnd	1-3 år	3-5 år	Total verdi	Balanseført verdi
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer/banklån	19	531	850	507	1 907	1 813
Sum finansielle forpliktelser 2018	19	531	850	507	1 907	1 813
Derivater knyttet til innlån 2018	5	-10	-6		-11	-9
Sum finansielle forpliktelser 2017	22	487	1 377	518	2 404	2 270
Derivater knyttet til innlån 2017	4	-11	-13		-19	-16

Storebrand ASA har per 31.12. likvide midler på 1,8 milliarder kroner.

Valutarisiko

Storebrand ASA har liten valutarisiko

Note 13: Varige driftsmidler

MASKINER, INVENTAR OG IT-UTSTYR

NOK mill.	2018	2017
Anskaffelseskost per 1.1	36	36
Akkumulert avskrivning	-7	-7
Bokført verdi per 1.1	28	29
Avgang	-2	
Årets avskrivning		-1
Bokført verdi per 31.12	26	28

Følgende lineære avskrivningssatser brukes for driftsmidler:

Maskiner og inventar: 4-8 år
EDB-systemer: 3 år

Note 14: Obligasjonslån og banklån

NOK mill.	Rente	Valuta	Netto nominell verdi	2018	2017
Obligasjonslån 2014/2020 ¹⁾	Fast	NOK	300	311	317
Obligasjonslån 2014/2018	Flytende	NOK	450		452
Obligasjonslån 2014/2019	Flytende	NOK	500	500	500
Obligasjonslån 2017/2020	Flytende	NOK	500	501	501
Obligasjonslån 2017/2022	Flytende	NOK	500	501	500
Sum ²⁾				1 813	2 270

1) Lånene som har fastrente er sikret med en renteswap, som regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Verdiendringer på lånene som er henfôrbar til den sikrede risikoen inngår i balanseført verdi og innregnes i resultatet.

2) Lånene er bokført til amortisert kost og inkluderer opptjente ikke forfalte renter.

Til inngåtte låneavtaler og trekkfasilitet er det knyttet covenantskrav.

Storebrand ASA har en ubenyttet trekkfasilitet på EUR 200 millioner, som løper til desember 2023.

Note 15: Sikringsbokføring

Selskapet benytter virkelig verdi sikring. Det er renterisiko som sikres. Sikringseffektiviteten følges opp på papirnivå.

SIKRINGSINSTRUMENT/SIKRINGSOBJEKT - VIRKELIG VERDISIKRING

NOK mill.	2018				2017			
	Kontrakt/ nominell verdi	Eiendeler	Gjeld	Resultat- ført	Kontrakt/ nominell verdi	Eiendeler	Gjeld	Resultat- ført
Renteswapper	300	9		-7	300	16		-4
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	300		311	-7	300		317	4

1) Balanseførte verdier per 31.12.

Note 16: Aksjeeiere

DE 20 STØRSTE AKSJONÆRER ¹⁾

	Eierandel i %
Folketrygdfondet	11,0
T Rowe Price Global Investments	4,8
Danske Capital	4,0
Allianz Global Investors	3,6
DNB Asset Management	3,1
Vanguard Group	2,7
Varma	2,7
BlackRock	2,4
KLP	2,4
Handelsbanken Asset Management	2,2
M&G Investment Management	2,2
Storebrand Asset Management	1,7
JPMorgan Asset Management	1,6
Barings	1,2
Nordea Asset Management	1,1
Artemis Investment Management	1,1
Alfred Berg	1,1
Solbakken AS	1,0
OM Holding AS	0,9
Source Investment Management	0,9
Utenlandsk eierskap av totale aksjer	57%

Note 17: Opplysninger om nærstående parter

	Eier antall aksjer ¹⁾
Ledende ansatte	
Odd Arild Grefstad	141 634
Lars Aa. Løddesøl	83 521
Geir Holmgren	54 722
Heidi Skaaret	54 473
Staffan Hansén	55 034
Jan Erik Saugestad	44 378
Jostein Chr. Dalland	16 701
Karin Greve-Isdahl	6 881
Wenche Annie Martinussen	13 969
Styret	
Didrik Munch	15 000
Laila S. Dahlen	10 500
Martin Skancke	16 414
Karin Bing Orgland	15 000
Jan Chr. Opsahl	1 100 000
Liv Sandbæk	0
Heidi Storruste	3 365
Arne Fredrik Håstein	4 844
Ingvild Pedersen	1 824

1) Oversikten viser antall aksjer eid av vedkommende person, samt nærmeste familie og selskaper der vedkommende har bestemmende innflytelse jfr. RL § 7-26.

TRANSAKSJONER MELLOM KONSRNSELKAPER

NOK mill.	2018	2017
Resultatposter:		
Konsernbidrag og aksjeutbytte fra datterselskaper	4 131	2 154
Kjøp og salg av tjenester (netto)	-26	-30
Balanseposter:		
Tilgode fra konsernselskaper	4 092	2 207
Gjeld til konsernselskaper	597	3

Note 18: Antall ansatte/årsverk

	2018	2017
Antall ansatte	8	8
Antall årsverk	8	8
Gjennomsnittlig antall ansatte	8	8

Storebrand ASA

- Erklæring fra styrets medlemmer og administrerende direktør

Styret og administrerende direktør har i dag behandlet og godkjent årsberetningen og årsregnskapet for Storebrand ASA og Storebrand Konsern for regnskapsåret 2018 og per 31. desember 2018 (årsrapporten 2018).

Konsernregnskapet er avlagt i samsvar med de EU-godkjente IFRSer og tilhørende fortolkningsuttalelser, samt de ytterligere norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven som skal anvendes per 31. desember 2018. Årsregnskapet for morselskapet er avlagt i samsvar med regnskapsloven, årsregnskapsforskriften for forsikringsselskaper, samt norske tilleggskrav i verdipapirhandelloven. Årsberetningen for konsern og mor er i samsvar med regnskapslovens krav og Norsk Regnskapsstandard nr. 16 per 31. desember 2018.

Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning er årsregnskapet for 2018 utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av morselskapets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet per 31. desember 2018. Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning gir årsberetningen en rettviseende oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på årsregnskapet for Storebrand ASA og Storebrand Konsern. Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning gir også beskrivelsen av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor i neste regnskapsperiode, samt beskrivelsen av nærstående vesentlige transaksjoner, en rettviseende oversikt.

Lysaker, 12. februar 2019
Styret i Storebrand ASA

Didrik Munch (sign.)
Styrets leder

Karin Bing Orgland (sign.)

Laila S. Dahlen (sign.)

Liv Sandbæk (sign.)

Martin Skancke (sign.)

Jan Chr. Opsahl (sign.)

Arne Fredrik Håstein (sign.)

Heidi Storruste (sign.)

Ingvild Pedersen (sign.)

Odd Arild Grefstad (sign.)
Administrerende direktør

Til generalforsamlingen i Storebrand ASA

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Storebrand ASA sitt årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, totalresultat, oppstilling over endring i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Storebrand ASA per 31. desember 2018 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Storebrand ASA per 31. desember 2018 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2018. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Sentrale forhold ved revisjonen	Hvordan vi i vår revisjon håndterte sentrale forhold ved revisjonen
<i>Verdsettelse av forsikringsforpliktelsene i livsforsikring</i>	
Vi har fokusert på verdsettelsen av forsikringsforpliktelsene fordi det er	Ved vår revisjon har vi vurdert og testet utformingen og effektiviteten av etablerte kontroller for kvalitetssikring

vesentlige estimater i regnskapet. Estimatenes innebærer komplekse vurderinger av sannsynligheten for at forsikrede hendelser inntreffer, og usikkerhet knyttet til hvorvidt avsetningene er tilstrekkelig til å dekke de totale forpliktelsene overfor forsikringstakerne. Små justeringer av forutsetningene kan ha vesentlig betydning for størrelsen på estimatene.

Beregningen av forsikringsforpliktelsene vil i stor grad avhenge av god datakvalitet i forsikringssystemet og anvendelse av forutsetninger som er i tråd med regulatoriske bestemmelser og hensiktsmessige bransjestandarder.

Se note 1, 2, 7 og 38 til konsernregnskapet hvor ledelsen gir en nærmere beskrivelse av forsikringsforpliktelsene, forutsetningene og estimatusikkerhet.

av anvendte forutsetninger og beregningsmetoder, herunder selskapets interne reberegninger av forsikringsforpliktelsene. Vi undersøkte også om ledelsen hadde etablerte effektive kontroller som sikret god datakvalitet ved beregningen av forsikringsforpliktelsene. Dette inkluderte kontroller rettet mot datainnhenting, databehandling og avstemming av forsikringssystemene. De kontrollene vi valgte å bygge på fungerte effektivt.

Vi har også utført uavhengige kontrollberegninger for et utvalg av forsikringsforpliktelsene ved hjelp av våre egne aktuarielle modeller og sammenlignet mot selskapets beregninger. Vi benyttet våre egne aktuarer i dette arbeidet. Kontrollberegningene viste ikke avvik av betydning.

Vi har vurdert og utfordret ledelsens anvendelse av sentrale forutsetninger som dødsrisiko, uferhetsrisiko, opplevelsrisiko, diskonteringsrente og andre aktuarielle forutsetninger som ligger til grunn for estimatet av forsikringsforpliktelsene. Det samme gjorde vi for den metoden og de modeller ledelsen benyttet. Vi benyttet våre egne aktuarer i deler av dette arbeidet. Våre funn er at forutsetninger, metoder og modeller var i tråd med bransjestandarder, regulatoriske bestemmelser og var anvendt konsistent.

Vi har også vurdert og kommet til at informasjonen om forsikringsforpliktelsene er tilstrekkelig og dekkende.

Verdsettelse av investeringseiendom

Konsernet har investeringseiendom som i hovedsak består av kontor og handelseiendom. Vi har fokusert på investeringseiendom fordi det er et estimat på eiendelssiden i konsernets balanse og utgjør en betydelig del av konsernets balanse.

Disse eiendommene verdsettes til virkelig verdi og er klassifisert i nivå 3 etter IFRS 13. Verdsettelse av eiendommene innebærer bruk av forutsetninger som er gjenstand for skjønnsanvendelse fra ledelsens side. Viktige forutsetninger for verdien av den enkelte eiendom er i første rekke forventede fremtidige kontantstrømmer og avkastningskrav.

Grunnlaget for ledelsens estimat er en intern verdsettelsesmodell og eksterne verdivurderinger. Ledelsen innhenter

Ved vår revisjon har vi vurdert og testet utformingen og effektiviteten av etablerte kontroller for kvalitetssikring av anvendte forutsetninger og beregningsmetoder, herunder selskapets interne verdivurdering av investeringseiendom. Vi undersøkte særlig om ledelsen hadde etablert kontroller som skal sikre vurdering av markedsleie og avkastningskrav. Vi fant at det var etablert rutiner som sikrer at disse elementene regelmessig kontrolleres mot både eksterne verdsettelse og markedsdata. De kontrollene vi valgte å bygge på fungerte etter vårt syn effektivt.

Vi har innhentet, lest og forstått den interne verdsettelsesmodellen. Vi kom til at modellen inneholder de elementer som regnskapsregelverket krevet og derfor er hensiktsmessig for bruk til å fastsette virkelig verdi på konsernets investeringseiendom. Vi kontrollerte om- og fant at modellen foretok matematisk riktige beregninger.

I vår vurdering av verdsettelsene har vi utfordret benyttede forutsetninger for forventede fremtidige

observasjoner av markedsdata fra ulike markedsaktører. Ledelsen vurderer rimeligheten av sine egne estimater gjennom innhentelse av verdsettelse fra eksterne verdsettere for et utvalg eiendommer på rullerende basis. Verdsetterne ble engasjert av selskapets ledelse.

For en nærmere beskrivelse av investeringseiendom, metoden som benyttes og forutsetningene som ligger til grunn for verdsettelsen, se note 1, 2, 12 og 33 til konsernregnskapet.

kontantstrømmer og avkastningskrav ved å sammenligne dem mot informasjon fra relevante eksterne kilder for et utvalg eiendommer. Bakgrunnen for vesentlige endringer i verdi fra tidligere perioder var gjenstand for diskusjoner med ledelsen. Vi fant at forutsetningene stemte godt overens med informasjon fra relevante kilder og at forklaringer på vesentlige endringer i verdi var basert på endringer i informasjonen fra relevante kilder.

Vi vurderte også verdsetternes kvalifikasjoner, kompetanse og objektivitet. Vi har gjennomgått engasjementsbrevene for verdsettelsesoppdragene for å vurdere hvorvidt det var klausuler eller honorarbestemmelser som kunne påvirke deres objektivitet eller på noen annen måte ha begrenset deres oppdrag. Vi fant ingen indikasjoner på slike forhold.

De interne verdifastsettelse sammenlignet vi mot de eksterne verdsetternes anslag på verdier for utvalgte eiendommer. Vi utfordret ledelsen på avvik av betydning og innhentet forklaringer til avvik. Vi fant forklaringene som rimelige.

Vi har også vurdert og kommet til at informasjonen om investeringseiendom i notene var i henhold til kravene i regnskapsreglene og ga en dekkende beskrivelse av metoden som benyttes og forutsetningene som ligger til grunn for verdsettelsen.

Verdsettelse av finansielle eiendeler til virkelig verdi

Vi har fokusert på dette området både fordi finansielle eiendeler utgjør en betydelig del av eiendelene i balansen og fordi markedsverdien i enkelte tilfeller må estimeres ved hjelp av verdsettelsesmodeller som vil inneholde skjønn.

Mesteparten av de finansielle eiendelene som regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet er basert på kvoterte priser i aktive markeder (nivå 1 investeringer) eller er avledet fra observerbar markedsinformasjon (nivå 2 investeringer). For disse eiendelene er det viktig med rutiner og prosesser som sikrer et nøyaktig grunnlag for verdsettelsen.

For finansielle eiendeler som er verdsatt basert på modeller og enkelte forutsetninger som ikke er direkte observerbare (nivå 3 investeringer), har vi

Ved vår revisjon har vi vurdert utforming og testet effektivitet av Storebrands etablerte kontroller over verdsettelse av finansielle eiendeler til virkelig verdi. Dette omfattet særlig kontroller som sikret fullstendig og nøyaktig anvendelse av kvoterte markedspriser og andre observerbare stamdata, beholdnings- og transaksjonsavstemminger samt avkastningskontroller. De kontrollene vi har valgt å bygge på fungerer etter vårt syn effektivt.

For finansielle eiendeler som er verdsatt ved hjelp av modeller og bruk av enkelte forutsetninger som ikke er direkte observerbare, har vi vurdert verdsettelsesprinsipper, modellene og forutsetningene, som ble anvendt. Vi fant at modellene og forutsetningene var hensiktsmessige og anvendt konsistent.

For et utvalg investeringer testet vi også at virkelig verdi var i samsvar med eksterne verdsettelse. Der det er relevant har vi tatt stilling til påliteligheten av kildene som benyttes. Våre tester avdekket ikke vesentlige avvik.

fokusert på både modellene og de forutsetningene som ligger til grunn for verdsettelsen.

Se note 2 og 12 til konsernregnskapet for en beskrivelse av verdsettelse av finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi over resultatet.

Vi har også vurdert og funnet at noteinformasjonen om konsernets verdsettelsesprinsipper og virkelig verdi fastsettelse var tilstrekkelig og dekkende.

IT-systemer som støtter finansiell rapportering

Vi har fokusert på dette området fordi Storebrands finansielle rapporteringssystemer og virksomhet er avhengig av komplekse IT-systemer. Eventuelle svakheter i automatiserte prosesser og tilhørende IT-avhengige manuelle kontroller kan medføre problemer knyttet til den løpende driften av IT-systemene og risiko for feil.

Det vises til note 6 til konsernregnskapet for nærmere omtale av konsernets forvaltning og drift av IT-systemene.

Storebrand har etablert en overordnet styringsmodell og kontrollaktiviteter knyttet til sine IT-systemer. Vi har opparbeidet oss en forståelse av konsernets styringsmodell og kontrollaktiviteter for IT-systemene som var relevante for den finansielle rapporteringen.

Vi har gjennomført testing av utvalgte generelle IT-kontroller rundt tilgangsstyring, endringshåndtering og IT-drift. For sentrale IT-systemer, har revisjonsteamet også utført testing av applikasjonskontroller. Vi konkluderte at vi kunne bygge på disse kontrollene i vår revisjon.

Storebrand benytter eksterne serviceorganisasjoner for å drifte og forvalte enkelte sentrale IT-systemer. Revisor hos de relevante serviceorganisasjonene er benyttet til å evaluere utforming og teste kontroller som skal sikre integriteten av IT-systemene som er relevante for finansiell rapportering. Vi har gjennomgått tilsendte rapporter og vurdert mulige avvik og tiltak.

Våre vurderinger og kontroller viser at vi kan bygge på de delene av Storebrands systemer som er relevante for finansiell rapportering og vår revisjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde, for selskapsregnskapet i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for konsernregnskapet i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og på tilbørlig måte opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for selskapsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for konsernregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggssopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 12. februar 2019

PricewaterhouseCoopers AS

Magne Sem

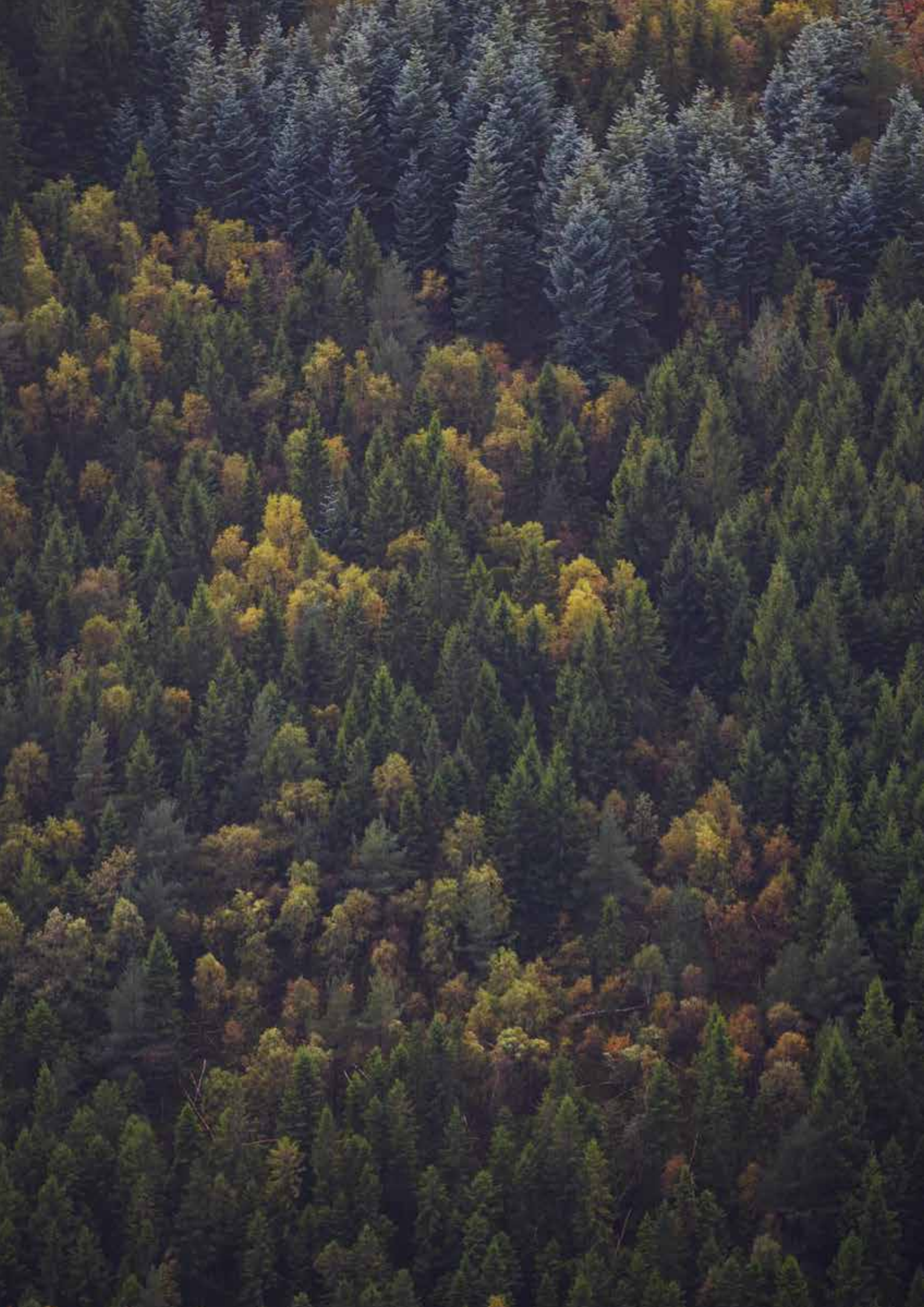
Statsautorisert revisor

Data bærekraft- rapportering

208	Definisjoner nøkkeltall
210	Vesentlighetsanalyse og GRI-indeks
218	Revisors uttalelse – bærekraft

Definisjoner nøkkeltall

Disse definisjonene referer til tabellene med nøkkeltall i kapitlene Finans-kapital og Investeringsunivers, Kunde- og samfunnsrelasjoner og Mennesker og systemer.

2. Finanskapital og investeringsunivers

Avkastning på egenkapital: Avkastning på egenkapital

Solvens II: Europeisk regelverk for forsikringsregulering. Under Solvens II vil størrelsen på kapitalkravet defineres av hvor mye risiko selskapet er utsatt for.

Utbyttegrad: Storebrand har som mål å utbetale et utbytte høyere enn 50% av konsernresultatet etter skatt. Styrets ambisjon er å betale minst samme utbytte per aksje som året før, nominelt. Ordinært utbytte avhenger av en forventet langsiktig solvensmargin på over 150%. Dersom solvensmarginen er over 180%, vil styret vurdere å utbetale ekstraordinært utbytte eller tilbakekjøp av aksjer.

Mrd NOK investert i fossilfrie produkter: NOK AUM i fossilfrie fond: Pluss-fondene, Global Kreditt IG, Global Solutions, Godfond, Grøn obligasjonsfond og Global ESG. Selskapene i porteføljen kan ikke ha mer enn 5% av sine inntekter knyttet til produksjon eller distribusjon av fossil energi, og fossilreservene skal ikke overstige 100 millioner tonn CO₂.

Total andel AuM investert i løsningsselskaper, cleantech og fornybar energi: Total andel forvaltet kapital investert i løsningsselskaper, gjennom vår portefølje av ren teknologi, fornybar energi og grønne obligasjoner i egenkapital og renter i Storebrand og SPP. Løsningsselskaper er definert som selskaper der kjernevirksomheten er produksjon av varer eller tjenester som bidrar til å oppnå en bærekraftig samfunnsutvikling.

Prosent av AuM screenet for bærekraft: Alle selskaper i vårt investeringsunivers er screenet for bærekraft i henhold til våre standarder: <https://www.storebrand.no/en/sustainability/investments>

Karbonavtrykk i aksjeinvesteringer: Tonn CO₂e per 1 mill salgsinntekt NOK/SEK (vs indeks): Resultater pr Q3 2018. Basert på TCFDs definisjon. Fondets totale karbonavtrykk er summen av selskapenes karbonutslipp over selskapenes inntekter, vektet for vårt eierskap i de respektive selskapene. Måleenheten viser karbonutslipp per million fondsvaluta i NOK.

Energiforbruk eiendomsforvaltning: Temperaturkorrigert energiforbruk per kvadratmeter oppvarmet areal i direkte eiendomsinvesteringer under operasjonell kontroll i Norge og Sverige. Forbruk målt av energileverandører (elektrisitet, fjernvarme / kjøling og annet) og registrert i miljøoppfølgingssystemet.

Vannforbruk eiendomsforvaltning (Norge): Vannforbruk i kubikkmeter per kvadratmeter oppvarmet areal i direkte eiendomsinvesteringer under operasjonell kontroll i Norge og Sverige. Forbruk målt og registrert i miljøoppfølgingssystemet.

Sertifisert grønn eiendom: Andel direkte eiendomsinvesteringer under operasjonell kontroll i Norge og Sverige med miljøsertifisering, i prosent av forvaltet kapital.

Tonn CO₂-utslipp per m², eiendomsforvaltning: CO₂-utslipp fra direkte eiendomsinvesteringer under operasjonell kontroll, per kvadratmeter oppvarmet areal. Omfatter direkte og indirekte utslipp (scope 1-3), inkludert leietakers energi- og vannforbruk samt avfallsproduksjon. Karbonfotavtrykket beregnes av CemaSys AS i henhold til GHG-protokollen (The Greenhouse Gas Protocol). Nordisk mix utslippsfaktor er grunnlaget for beregning av lokasjonsbasert utslipp fra elektrisk kraft.

Avfallsortering eiendomsforvaltning (N): Andel kildesortert avfall fra eiendomsdrift inkludert leietakere. Restavfall sorteres mekanisk på gjenvinningsanlegget, og går hovedsakelig til energigjenvinning.

3. Kunde- og samfunnsrelasjoner

Net Promoter System Norge PM: Net Promoter System (NPS) er et måleverktøy for kundetilfredshet der kunden gir en score fra 0 til 10 med 10 som beste resultat.

Net Promoter System Sverige BM (prioriterte foretak): Net Promoter System (NPS) er et måleverktøy for kundetilfredshet der kunden gir en score fra 0 til 10 med 10 som beste resultat.

Markedsandel Sparing Norge: Basert på Q3-tall fra Finans Norge.

Markedsposisjon BM tjenstepensjon: Basert på Q3-tall fra Finans Norge.

Andel kvinnelige pensjonssparere: Andel pensjonssparere (kunder) som er kvinner.

Financial literacy; Forventet pensjon som andel av lønn (mitt pensjonstall): Kundenes forventet pensjon fra alle kilder (inkludert privat sparing til pensjon, folketrygden, AFP og tjenstepensjonsordninger i Norge), uttrykt som prosent av nåværende lønn.

Sustainable brand index Norge: Maksimal score er 200. Et selskap som har 200, er i følge forbrukerne svært gode på miljø- og samfunnsansvar.

4. Mennesker og systemer

E-læringskurs i etikk/anti-korrupsjon: Antall og prosentandel av ansatte som har fullført e-læringskurs i etikk og anti-korrupsjon. Alle styremedlemmer og konsernsjef har gjennomført trening i anti-korrupsjon. Andre ansatte må fullføre kurs hvert tredje år.

Sykefravær (Norge): Antall sykefraværstimer delt på antall arbeidstimer Storebrand.

Sykefravær (Sverige): Antall sykefraværstimer delt på antall arbeidstimer SPP Sverige.

Kjønnsbalansert ledelse: Andel kvinnelige ansatte i lederstilling med personalansvar. Prosjektledere er ikke inkludert.

Antall (andel) kvinner og menn ledernivå 1-3: Nivå 1=Konsernsjef, Nivå 2= Konsernledelse, Nivå 3=Rapporterer til konsernledelse.

Antall rekruttert konsern: Antall nyansettelser 2018 (Norge + Sverige).

Antall kvinner rekruttert: Antall nyansatte (Norge og Sverige).

Antall menn rekruttert: Antall nyansatte (Norge og Sverige).

Sentrale ledere, kvinners andel av menns lønn (Hay Grade 21-24): Hay Grade over 24 er ikke med da begge kjønn ikke er representert der. Dette gjelder kun 3 roller. Hay Grade er et anerkjent stillingsevalueringssystem som brukes av mange større bedrifter i Norge og internasjonalt. Systemet gjør det mulig å sammenligne lønn for stillinger som har samme krav til kompetanse, erfaring og kompleksitet. Systemet brukes til å sammenligne lønn for stillinger på tvers av konsernet og også ut mot stillinger med samme Hay Grade i arbeidsmarkedet. Tallene gjelder kun for Storebrand i Norge.

Miljøkrav til leverandører: Andel kontrakter med leverandører der Storebrand har over 1MNOK i innkjøp hvor leverandøren er sertifisert eller oppfyller krav i henhold til ett eller flere av følgende miljøsertifiseringssystemer: Miljøbas, Miljøfyrtårn, Svanen, ISO 14001, CO₂-nøytral.

Flyreiser pr. årsverk: Antall enkeltreiser med fly ansatte i konsernets norske og svenske virksomhet har gjort i tjeneste pr årsverk.

Tonn CO₂-utslipp pr. årsverk: CO₂-utslipp pr. årsverk i norsk og svensk virksomhet. Inkluderer direkte og indirekte utslipp; lufttransport, annen transport, energiforbruk og avfall (scope1-3). Karbonfotavtrykket beregnes av CemaSys AS i henhold til GHG-protokollen (The Greenhouse Gas Protocol). Nordisk mix utslippsfaktor er grunnlaget for beregning av lokasjonsbasert utslipp fra elektrisk kraft.

Energiforbruk hovedkontorene (kWh/m²): Temperaturkorrigert energiforbruk per kvadratmeter oppvarmet areal ved hovedkontorene i Norge og Sverige. Forbruk målt av energileverandøren (elektrisitet og fjernvarme / kjøling) og registrert i miljøoppfølgingssystemet.

Vannforbruk hovedkontorene (m³/m²): Vannforbruk i kubikkmeter per kvadratmeter oppvarmet areal i hovedkontorene i Norge og Sverige. Forbruk målt og registrert i miljøoppfølgingssystemet.

Avfallsortering hovedkontorene (sorteringsgrad): Andel avfall sortert for resirkulering og videre håndtering på hovedkontorene i Norge og Sverige. Restavfallet blir mekanisk sortert på gjenvinningsanlegget, og går hovedsakelig til forbrenning med varmegjenvinning

Papirforbruk hovedkontorene, kg per fulltidsansatt: Forbruk av kontorpapir (kopi- og obligasjonspapir), konvolutter, reklame, inkludert eksternt påtrykte og forskriftsmessige brevvedlegg i kilo per heltidsansatt i både norsk og svensk drift.

Scope 1 pr. medarbeider (tonn CO₂ per medarbeider): Tonn CO₂-ekvivalenter i 2018, målt iht. Greenhouse gas protocol, per årsverk

Scope 2 pr. medarbeider (tonn CO₂ per medarbeider): Tonn CO₂-ekvivalenter i 2018, målt iht. Greenhouse gas protocol, per årsverk

Scope 3 pr. medarbeider (tonn CO₂ per medarbeider): Tonn CO₂-ekvivalenter i 2018, målt iht. Greenhouse gas protocol, per årsverk

Vesentlighetsanalyse og GRI-indeks

Om vesentlighetsanalysen

Vi rapporterer på de utfordringene og temaene som både Storebrand og interessentene våre oppfatter som mest vesentlige for at konsernet skal lykkes med en bærekraftig forretningsmodell. Interessentene; aksjonærer, kunder, medarbeidere, myndigheter og opinion/NGO-er, er de vi definerer som sentrale for vår virksomhet og som i størst grad påvirkes av Storebrands virksomhet. Interessentdialogen har vært gjennomført gjennom intervjuer, konferanser, direkte dialog og undersøkelser. Vi integrerer interessenters innspill løpende i beslutningsprosesser som angår dem. Under finnes en tabell over de viktigste interessentene som har bidratt til vesentlighetsanalysen gjennom løpende dialog i 2018.

Vesentlighetsanalysen følger prinsippene i Global Reporting Initiative (GRI) for hvordan miljø- og samfunnspåvirkning, samt interessentforventinger, kartlegges og integreres i rapporten. Retningslinjene til International Integrated Reporting Council (IIRC) er også brukt som utgangspunkt for rapportering.

Interessentoversikt

Hvem	Hvordan	Tema	Tiltak
Aksjonærer	Møter og telefonkonferanser Kapitalmarkedsdag Kvartalsrapportering Roadshows	Kapitalstruktur, regnskapstall, risiko, bærekraftpolicy	Utbytte, selskapsdialog
Kunder	Kundeundersøkelser, kundedialog, Net Promoter System (NPS), Sosiale medier	Enkle kundeløsninger, bærekraftige produkter	Spareappen Dreams, Fondsproduktet Bølge
Medarbeidere	Medarbeiderundersøkelser	Engasjerte medarbeidere, kompetanseheving, mangfold og like muligheter	50/50 program for kvinner Tiltak for målrettet rekruttering
Myndigheter	Møter og telefonkonferanser, samarbeidsprosjekter, presse, sosiale medier	Sikre gode offentlige pensjonsordninger og rammevilkår. Bidra med kompetanse på pensjonsprodukter og bærekraftige investeringer	En aktiv rolle i samfunnsdebatten, skape forståelse for pensjonsfaget, rette rammevilkår og bærekraftige investeringer
Opinion/ NGO-er	Møter og telefonkonferanser, samarbeidsprosjekter, presse, sosiale medier	Bærekraftige investeringer	Fondsprodukter, eksklusjoner av selskaper fra investeringsuniverset, utvikling av investeringspolicy for bærekraftige investeringer

GRI-indeks

Her følger en indeks over GRI-indikatorene vi rapporterer på og hvor i rapporten det finnes informasjon om indikatorne.

GRI Standards - Compulsory Indicators

Standard Number	Disclosure number	Disclosure title	Tekst	Kapittel	Delkapittel
Organizational Profile					
GRI 102	102-1	Name of the organisation	Storebrand ASA	Kapittel 9 Data bærekraftrapportering	GRI-indeks
GRI 102	102-2	Activities, brands, products, and services		Kapittel 1. Dette er Storebrand	Vår visjon og drivkraft, Organisering
GRI 102	102-3	Location of headquarters	Professor Kohts vei 9, Lysaker, Oslo, Norge	Kapittel 9 Data bærekraftrapportering	GRI-indeks
GRI 102	102-4	Location of operations		Kapittel 1. Dette er Storebrand	Organisering
GRI 102	102-5	Ownership and legal form		Kapittel 1. Dette er Storebrand	Organisering
GRI 102	102-6	Markets served		Kapittel 1. Dette er Storebrand	Vår visjon og drivkraft
GRI 102	102-7	Scale of organisation		Kapittel 4. Mennesker og systemer	Nøkkeltall
				Kapittel 1. Dette er Storebrand	Organisering
				Kapittel 7. Årsberetning	Konsernresultat, Konsernresultat etter virksomhetsområde
GRI 102	102-8	Information on employees and other workers	a. Kvinner fast stilling: 795, menn fast stilling: 879, kvinner midlertidig: 17, menn midlertidig: 14 b. Fast, Norge: 1216, Fast Sverige: 458, Midlertidig Norge: 28, Midlertidig Sverige: 11 c. Kvinner fulltid: 762, Menn fulltid: 878, Kvinner deltid: 50, Menn deltid: 15 d. N/A e. N/A	Kapittel 9 Data bærekraftrapportering	GRI-indeks
GRI 102	102-9	Supply chain		Kapittel 1. Dette er Storebrand	Vår visjon og drivkraft
				Kapittel 4. Mennesker og systemer	Gode miljø- og arbeidsforhold i hele verdikjeden
GRI 102	102-10	Significant changes to the organisation and its supply chain		Konsernsjefen har ordet Kapittel 1. Dette er Storebrand	Viktige hendelser 2018
GRI 102	102-11	Precautionary Principle or approach		Konsernsjefen har ordet	
GRI 102	102-12	External initiatives		Kapittel 1. Dette er Storebrand	Bærekraftinitiativ vi støtter
GRI 102	102-13	Membership of associations		Kapittel 1. Dette er Storebrand	Bærekraftinitiativ vi støtter

Standard Number	Disclosure number	Disclosure title	Tekst	Kapittel	Delkapittel
Strategy					
GRI 102	102-14	Statement from senior decision maker		Konsernsjefen har ordet	
Ethics and integrity					
GRI 102	102-16	Values, standards, principles and norms		Kapittel 4. Mennesker og systemer. Kapittel 7. Årsberetning Kapittel 6. Eierstyring og selskapsledelse	Kapittel 4: Gode miljø- og arbeidsforhold i hele verdikjeden, Årsberetning: Organisasjon, arbeidsmiljø og kompetanse, Eierstyring og selskapsledelse: Etikk og tillit
Governance					
GRI 102	102-18	Governance structure		Kapittel 1: Dette er Storebrand, samt kapittel 2, 3 og 4, der tilnærming til hvert vesentlige tema omtales.	Tre strategiske satsningsområder
Stakeholder Engagement					
GRI 102	102-40	List of stakeholder groups		Kapittel 9. Data bærekraftrapportering	Om vesentlighetsanalysen
GRI 102	102-41	Collective bargaining agreements	100 prosent i Sverige og Norge	Kapittel 9. Data bærekraftrapportering	GRI-indeks
GRI 102	102-42	Identifying and selecting stakeholders		Kapittel 1. Dette er Storebrand Kapittel 9. Data bærekraftrapportering	Kapittel 1: En bærekraftig strategi, Kapittel 9: Om vesentlighetsanalysen
GRI 102	102-43	Approach to stakeholder engagement		Kapittel 1. Dette er Storebrand Kapittel 9 Data bærekraftrapportering	Kapittel 1: En bærekraftig strategi, Kapittel 9: Om vesentlighetsanalysen
GRI 102	102-44	Key topics and concerns raised		Kapittel 1. Dette er Storebrand	En bærekraftig strategi

Standard Number	Disclosure number	Disclosure title	Tekst	Kapittel	Delkapittel
GRI 102	Reporting Practice				
	102-45	Entities included in the consolidated financial statements		Kapittel 7. Årsberetning	Virksomhetsområdene Konsernets resultater 2018
	102-46	Defining report content and topic Boundaries		Kapittel 1. Dette er Storebrand Kapittel 9. Data bærekraftrapportering	En bærekraftig strategi Overordnede strategiske mål, Om vesentlighetsanalysen
	102-47	List of material topics		Kapittel 1. Dette er Storebrand Kapittel 9. Data bærekraftrapportering	Tre strategiske satsnings- områder, Om vesentlighetsanalysen
	102-48	Restatements of information	Tall for CO ₂ -utslipp i eiendomsforvaltning i 2017 er beregnet på nytt med flere eiendommer og bedret datatilgang. Nøkkeltall for 2017 awiker derfor fra tidligere rapportert utslipp	Kapittel 9. Data bærekraftrapportering	GRI-indeks
	102-49	Changes in reporting	Ingen endringer	Kapittel 9. Data bærekraftrapportering	GRI-indeks
	102-50	Reporting period	2018	Kapittel 9. Data bærekraftrapportering	GRI-indeks
	102-51	Date of previous report	Årsrapport Storebrand 2017	Kapittel 9. Data bærekraftrapportering	GRI-indeks
	102-52	Reporting cycle	Årlig	Kapittel 9. Data bærekraftrapportering	GRI-indeks
	102-53	Contact point	https://www.storebrand.no/en/investor-relations	Kapittel 9. Data bærekraftrapportering	GRI-indeks
	102-54	Claims of reporting in accordance with the GRI Standards	Denne rapporten er gjennomført i henhold til GRI-standarden.	Kapittel 9. Data bærekraftrapportering	GRI-indeks
	102-55	GRI content index		Kapittel 9. Data bærekraftrapportering	GRI-indeks
	102-56	External assurance		Kapittel 9. Data bærekraftrapportering	Revisors uttalelse - bærekraft

GRI Standards- Performance Indicators

Standard Number	Disclosure number	Disclosure title	Tekst	Kapittel	Delkapittel
Economic Performance					
GRI 103	103-1	Explanation of the material topic and its Boundary		Styrets årsberetning, Kapittel 2 Finanskapital og investeringsunivers	Årsberetning: Finansielle målsettinger og Kapittel 2: Leverer avkastning til eiere: Hvorfor/Tilnærming
GRI 103	103-2	The management approach and its components		Styrets årsberetning, Kapittel 2 Finanskapital og investeringsunivers	Årsberetning: Finansielle målsettinger og Kapittel 2: Leverer avkastning til eiere: Tilnærming/Tiltak/Mål og ambisjoner
GRI 103	103-3	Evaluation of the management approach		Styrets årsberetning, Kapittel 2 Finanskapital og investeringsunivers	Årsberetning: Konsernets resultater 2018, Kapittel 2: Leverer avkastning til eiere: Resultater
GRI 201	201-1	Direct economic value generated and distributed		Styrets årsberetning Konsernets resultater 2018	Konsernresultat etter virksomhetsområde
	201-2	Financial implications and other risks and opportunities due to climate change		Kapittel 2. Finanskapital og investeringsunivers	Storebrands arbeid med klimarisiko
Anti-corruption					
GRI 103	103-1	Explanation of the material topic and its Boundary		Styrets årsberetning, Kapittel 4 Mennesker og systemer	Styrets årsberetning: etikk og tillit, Kapittel 4: Engasjerte og modige medarbeidere
GRI 103	103-2	The management approach and its components		Styrets årsberetning, Kapittel 4 Mennesker og systemer	Styrets årsberetning: etikk og tillit, Kapittel 4: Engasjerte og modige medarbeidere
GRI 103	103-3	Evaluation of the management approach		Styrets årsberetning, Kapittel 4 Mennesker og systemer	Styrets årsberetning: etikk og tillit, Kapittel 4: Engasjerte og modige medarbeidere
	205-2	Communication and training about anti-corruption policies and procedures		Styrets årsberetning, Kapittel 4	Styrets årsberetning: Organisasjon, arbeidsmiljø og kompetanse, Kapittel 4: Engasjerte og modige medarbeidere og Nøkkeltall
Emissions					
GRI 103	103-1	Explanation of the material topic and its Boundary		Kapittel 4 Mennesker og systemer, Kapittel 2 Finanskapital og investeringsunivers	Kapittel 4: Orden i eget hus, Kapittel 2: En pådriver for bærekraftige investeringer: Hvorfor/tilnærming
GRI 103	103-2	The management approach and its components		Kapittel 4 Mennesker og systemer, Kapittel 2 Finanskapital og investeringsunivers	Kapittel 4: Orden i eget hus, Kapittel 2: En pådriver for bærekraftige investeringer: Tilnærming/tiltak/mål og ambisjoner
GRI 103	103-3	Evaluation of the management approach		Kapittel 4 Mennesker og systemer, Kapittel 2 Finanskapital og investeringsunivers	Kapittel 4: Orden i eget hus, Kapittel 2: En pådriver for bærekraftige investeringer: Resultater/nøkkeltall
	305-4	GHG emissions intensity		Kapittel 2: Finanskapital og investeringsunivers Kapittel 4: Mennesker og systemer	Nøkkeltall, Orden i eget hus/Nøkkeltall

Standard Number	Disclosure number	Disclosure title	Tekst	Kapittel	Delkapittel
Diversity and Equal Opportunity					
GRI 103	103-1	Explanation of the material topic and its Boundary		Kapittel 4. Mennesker og systemer, Styrets årsberetning	Mangfold og like muligheter: Hvorfor
GRI 103	103-2	The management approach and its components		Kapittel 4. Mennesker og systemer, Styrets årsberetning	Kapittel 4: Mangfold og like muligheter: Tilnærming/tiltak/mål og ambisjoner, Styrets årsberetning: organisasjon, arbeidsmiljø og kompetanse
GRI 103	103-3	Evaluation of the management approach		Kapittel 4. Mennesker og systemer, Styrets årsberetning	Kapittel 4: Mangfold og like muligheter: Tilnærming/tiltak/mål og ambisjoner, Styrets årsberetning: organisasjon, arbeidsmiljø og kompetanse
	405-2	Ratio of basic salary and remuneration of women to men		Kapittel 4. Mennesker og systemer	Kapittel 4: Mangfold og like muligheter/nøkkeltall
Human Rights Assessment					
GRI 103	103-1	Explanation of the material topic and its Boundary		Kapittel 2. Finanskapital og investeringsunivers, Kapittel 4. Mennesker og systemer	Kapittel 2: En pådriver for bærekraftige investeringer, Kapittel 4: gode miljø- og arbeidsforhold i hele verdikjeden
GRI 103	103-2	The management approach and its components		Kapittel 2. Finanskapital og investeringsunivers, Kapittel 4. Mennesker og systemer	Kapittel 2: En pådriver for bærekraftige investeringer, Kapittel 4: gode miljø- og arbeidsforhold i hele verdikjeden
GRI 103	103-3	Evaluation of the management approach		Kapittel 2. Finanskapital og investeringsunivers, Kapittel 4. Mennesker og systemer	Kapittel 2: En pådriver for bærekraftige investeringer, Kapittel 4: gode miljø- og arbeidsforhold i hele verdikjeden
	412-3	Significant investment agreements and contracts that include human rights clauses or that underwent human rights screening		Kapittel 2. Finanskapital og investeringsunivers, Kapittel 4: Mennesker og systemer	Kapittel 2: En pådriver for bærekraftige investeringer, Kapittel 4: Gode miljø- og arbeidsforhold i hele verdikjeden
Public Policy					
GRI 103	103-1	Explanation of the material topic and its Boundary		Kapittel 4. Mennesker og systemer	Orden i eget hus
GRI 103	103-2	The management approach and its components		Kapittel 4. Mennesker og systemer	Orden i eget hus
GRI 103	103-3	Evaluation of the management approach		Kapittel 4. Mennesker og systemer	Orden i eget hus
GRI 415	415-1	Political contributions	Gir ikke bidrag til politiske partier	Kapittel 9. Data bærekraftrapportering	GRI-indeks

Standard Number	Disclosure number	Disclosure title	Tekst	Kapittel	Delkapittel
Marketing and Labeling					
GRI 103	103-1	Explanation of the material topic and its Boundary		Kapittel 3. Kunde- og samfunnsrelasjoner	Sparing hele livet og Engasjerende, relevant og ansvarlig kunderådgivning: Hvorfor/Tilnærming
GRI 103	103-2	The management approach and its components		Kapittel 3. Kunde- og samfunnsrelasjoner	Sparing hele livet og Engasjerende, relevant og ansvarlig kunderådgivning: Tilnærming/Tiltak/Mål og ambisjoner
GRI 103	103-3	Evaluation of the management approach		Kapittel 3. Kunde- og samfunnsrelasjoner	Sparing hele livet og Engasjerende, relevant og ansvarlig kunderådgivning: Resultater og nøkkeltall
	417-2	Incidents of non-compliance concerning product and service information and labeling		Kapittel 3. Kunde- og samfunnsrelasjoner	Nøkkeltall: Saker i Finansklagenemda
	417-3	Incidents of non-compliance concerning marketing communications		Kapittel 3. Kunde- og samfunnsrelasjoner	Nøkkeltall: Saker i Finansklagenemda
Customer Privacy					
GRI 103	103-1	Explanation of the material topic and its Boundary		Kapittel 3. Kunde- og samfunnsrelasjoner	Digital tillit: Hvorfor, tilnærming
GRI 103	103-2	The management approach and its components		Kapittel 3. Kunde- og samfunnsrelasjoner	Digital tillit: tilnærming, tiltak, mål og ambisjoner
GRI 103	103-3	Evaluation of the management approach		Kapittel 3. Kunde- og samfunnsrelasjoner	Digital tillit: resultater
GRI 418	418-1	Substantiated complaints concerning breaches of customer privacy and losses of customer data		Kapittel 3. Kunde- og samfunnsrelasjoner	Digital tillit, Resultater og tabell: nøkkeltall

Standard Number	Disclosure number	Disclosure title	Tekst	Kapittel	Delkapittel
Active ownership					
GRI 103	103-1	Explanation of the material topic and its Boundary		Kapittel 2. Finanskapital og investeringsunivers	En aktiv eier: Hvorfor/Tilnærming
GRI 103	103-2	The management approach and its components		Kapittel 2. Finanskapital og investeringsunivers	En aktiv eier: Tilnærming, tiltak, mål og ambisjoner
GRI 103	103-3	Evaluation of the management approach		Kapittel 2. Finanskapital og investeringsunivers	En aktiv eier: Resultater
Sector disclosure - Financial Services	FS10	Percentage and number of companies held in the institution's portfolio with which the reporting organisation as interacted on environmental or social issues.		Kapittel 2. Finanskapital og investeringsunivers	En aktiv eier: nøkkeltall
Sector disclosure - Financial Services	FS11	Percentage of assets subject to positive and negative environmental or social screening		Kapittel 2. Finanskapital og investeringsunivers	En pådriver for bærekraftige investeringer

Til styret i Storebrand ASA

Uavhengig uttalelse om Storebrand ASAs rapportering om bærekraft

Vi har kontrollert om Storebrand ASA har utarbeidet GRI-indeks for 2018 og målinger og beretninger av Nøkkeltall for bærekraft (rapportering om bærekraft).

Storebrands GRI-indeks er en oversikt over hvilke av prinsippene, aspektene og indikatorene i retningslinjene fra The Global Reporting Initiative som Storebrand ASA har benyttet for å måle og rapportere om bærekraft; sammen med en henvisning til hvor informasjonen om bærekraft er rapportert. Storebrands GRI-indeks 2018 er tilgjengelig på Storebrands nettsider (www.Storebrand.no/sustainability/reports). Vi har kontrollert om Storebrand har utarbeidet en indeks for 2018 og om obligatorisk informasjon er gitt slik det kreves i standarder utgitt av The Global Reporting Initiative (www.globalreporting.org/standards) (kriterier).

Nøkkeltall for bærekraft er tabeller som viser indikatorer på bærekraft som Storebrand ASA måler og følger opp. Tabellene *Finansiell kapital og vårt investeringsunivers*, *Kunde- og samfunnsrelasjoner*, og *Mennesker og systemer* er tilgjengelige og inngår i Storebrand ASAs årsrapport for 2018, nærmere bestemt til slutt i hvert av kapitlene *Finanskapital og investeringsunivers*, *Kunde- og samfunnsrelasjoner*, og *Mennesker og systemer*. Storebrand har definert nøkkeltallene og forklart hvordan de måles i tabellene (kriterier). Vi har kontrollert grunnlaget for målingene og har etterberegnet målingene.

Ledelsens ansvar

Ledelsen er ansvarlig for GRI-indeks og at denne er utarbeidet i samsvar med standarder utgitt av The Global Reporting Initiative. Ledelsen er også ansvarlig for nøkkeltall for bærekraft og for at disse er utarbeidet i overensstemmelse med definisjonene som fremgår av noter og tekst i tabellene som finnes i til slutt i kapitlene *Finanskapital og investeringsunivers*, *Kunde- og samfunnsrelasjoner*, og *Mennesker og systemer*. Ansvaret omfatter å utforme, implementere og vedlikeholde en intern kontroll som ivaretar at det utarbeides en GRI-indeks og målinger og beregninger av nøkkeltall for bærekraft.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi er uavhengige av selskapet i overensstemmelse med lov og forskrift og *Code of Ethics for Professional Accountants* (IESBA Code) og med de etiske kravene som er relevante for vårt oppdrag, og vi har oppfylt våre etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene og IESBA Code. Vi anvender *ISQC 1 [NORSK] – Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester* og opprettholder et omfattende system for kvalitetskontroll inkludert dokumenterte retningslinjer og prosedyrer vedrørende etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og gjeldende lovmessige og regulatoriske krav.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om Storebrand ASAs rapportering om bærekraft basert på vår kontroll. Vi har foretatt våre kontroller og avgir vår uttalelse i samsvar med standard for attestasjonsoppdrag "ISAE 3000 Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon".

Vårt arbeid innebærer utførelse av handlinger for å innhente bevis for at Storebrand GRI indeks 2018 og Nøkkeltall for bærekraft er utarbeidet i overensstemmelse med standarder utgitt av The Global Reporting Initiative og kriteriene for rapportering og måling som er forklart i tilknytning til hver enkelt tabell. De valgte handlingene avhenger av vårt skjønn, herunder vurderinger av risikoene for at bærekraft rapporteringen inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar vi hensyn til den interne kontrollen som er relevant for utarbeidelsen av saksforholdet. Formålet er å utforme kontrollhandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av den interne kontrollen. Vår kontroll omfatter også en vurdering av om de anvendte kriteriene er hensiktsmessige og en vurdering av den samlede presentasjonen av saksforholdet.

Våre kontroller har omfattet blant annet møter med nøkkelansatte innenfor de vesentlige områdene, herunder ansvarlige investeringer, HR og ansvarlige for utarbeidelsen av klimaregnskapet for Storebrand ASAs eiendomsportefølje og egen drift, for å vurdere internkontroll og rutiner knyttet til rapportering av nøkkeltall for bærekraft; innsamling og gjennomgang av relevant informasjon som støtter fremstillingen av nøkkeltall for bærekraft; vurdering av fullstendighet og nøyaktighet i de presenterte nøkkeltall for bærekraft; og kontrollberegninger av nøkkeltall for bærekraft basert på en vurdering av risiko for feil i sammenstillingen av nøkkeltallene.

Etter vår mening er innhentet bevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er

GRI indeks i det alt vesentlige utarbeidet i overensstemmelse med kravene i standarder utgitt av The Global Reporting Initiative; og

Nøkkeltall for bærekraft i det alt vesentlige utarbeidet, målt og rapportert i overensstemmelse med definisjonene og forklaringene i tilknytning til hver enkelt tabell.

Oslo, 20. februar 2019
PricewaterhouseCoopers AS

Magne Sem
 Statsautorisert revisor

Hovedkontor:
Professor Kohts vei 9
Postboks 500, 1327
Lysaker, Norge
Telefon: +47 08880
storebrand.no

